Carmen LAFORET

HİÇ

Çeviren : Yıldız Ersoy CANPOLAT

T.C.
KÜLTÜR BAKANLIĞI
DÜNYA EDEBİYATI

HİÇ

Dostlarım Unka Babecka de Borrell ve ressam Pedro Borrell'e

T.C. KÜLTÜR BAKANLIĞI YAYINLARI / 2710
Yayımlar Dairesi Başkanlığı
Dünya Edebiyatı Eserleri Dizisi / 62

Carmen LAFORET

HİÇ

Çeviren
Yıldız ERSOY CANPOLAT

© T.C. KÜLTÜR BAKANLIĞI, 2001-ANKARA
ISBN 975-17-2677-8
Kapak Düzeni / EGE MATBAACILIK

Laforet, Carmen
Hiç / Carmen Laforet ; Çeviren: Yıldız Ersoy Canpolat. - Ankara : Kültür Bakanlığı, 2001.

VII, 336 s. ; 20 cm. - (Kültür Bakanlığı yayınları ; 2710. Yayımlar Dairesi Başkanlığı dünya edebiyatı eserleri dizisi ; 62)
ISBN 975-17-2677-8

I. k.a. II. Canpolat, Yıldız Ersoy. III. Seriler: .
863.64

www.kultur.gov.tr
E-posta: yayimlar@kutuphanelergm.gov.tr

Birinci Baskı, 4.000 Adet

Baskı: AN MATBAACILIK

SUNUŞ

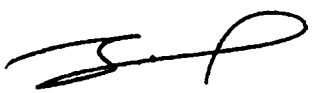
Dünya edebiyatının seçkin örneklerini Türk kamuoyuna sunmayı ilke edinen Bakanlığımız bu kez de çağdaş İspanyol edebiyatında bir dönüm noktasını oluşturan önemli bir eseri sunuyor: Carmen Laforet'in "Hiç" adlı romanı.

Carmen Laforet 1940'lı yılların güç koşulları içinde yazdığı bu romanda, açıkça sert eleştirilerde bulunmaz. Betimleyici ve öyküleyici bir anlatımı seçer. Bir tür öz yaşam öyküsüdür bu roman. Yayımlandığı zaman büyük ilgi görmüş, eleştirmenler ve yazarlar tarafından büyük bir ilgiyle karşılanmıştır. Yayımlandığı yıl, ilk kez konulan Nadal Ödülü'nü kazanmıştır (1945). İç savaş sonrasında gençlerin uğradığı düşkırıklıkları "Hiç"de hüzünlü bir atmosfer içinde yansıtılır. Üniversiteli bir genç kızın yoksulluk içinde çırpınan ve her biri ayrı bir dünyanın insanları olan kişiler arasındaki çırpınışları, düşleri, düşkırıklıkları, arkadaşlık ilişkileri, iç dünyası, çelişkileri, sefaleti, gururu, yaralanan özgüveni verilir bu romanda. İç savaş bitmiştir ama insanlar üzerindeki etkisi bitmemiştir.

Yazar, içinde yaşadığımız bu dünyada, her gün aralarında bulunduğumuz insanlardan bir kesitin içine götürüyor bizi. Burada acı çeken, horlanan, sefalet içinde yüzen, ama birbirine destek olacak yerde her an birbiri ile didişen insanlar arasında buluyoruz kendimizi. Öte yandan zengin insanların da hiç mutlu olmadığını, farklı sorunlarla hep acı çektiğini görüyoruz. Bu iki dünyanın karşılaşması, çeşitli biçimlerde ele alınıyor ve her seferinde hüzünlü bir sonla bitiyor.

İyilik ve kötülük, güzellik ve çirkinlik, doğruluk ve yalancılık, namusluluk ve namussuzluk, kısacası bütün birbirinin karşıtı gibi görünen şeyler iç içedir bu yapıtta. Dünyayı değiştirmeye çalışan bir yazar değil Carmen Laforet, ama bizi "bu dünya neden böyle?" diye düşündüren bir yazar.

İlk kez bir romanı dilimize çevrilen Carmen Laforet'i Türk okurlarının ilgiyle karşılayacağını umuyorum.

M. İstemihan TALAY
Kültür Bakanı

H İ Ç

(Parça)

Kimi zaman acı bir tat,
Kötü bir koku ve tuhaf
Bir ışık, akortsuz bir ses,
Ya da aldatan bir temas,
Değişmez gerçekler gibi
Duygularımıza gelir,
Bize kuşku götürmeyen
Gerçekler gibi görünür...

Juan Ramon Jiménez

BİRİNCİ BÖLÜM

I

Bileti son anda almanın neden olduğu güçlükler yüzünden Barcelona'ya gece yarısı, daha önce bildirdiğim trenden farklı bir trenle geldim ve kimse beni karşılamaya gelmedi.

Tek başıma yolculuk yaptığım ilk geceydi ama, korkmuyordum; tersine, gecenin bu sonsuz özgürlüğünde öyle hoş ve coşku verici bir serüven gibi de gelmemişti bana. Uzun ve yorucu bir yolculuktan sonra kanım, uyuşan ayaklarımda dolaşmaya başlamıştı ve ağzı açık ayran delisi gibi gülümseyerek büyük Fransız İstasyonuna, ekspresi bekleyen kalabalıklara ve üç saat bir gecikmeyle gelen yolculara bakıyordum.

Kentin kendine özgü kokusunun, büyük uğultusunun, her zaman hüzün verici ışıkların henüz tanımadığımdan ancak düşlerimde taptığım bu büyük kente sonunda gelmiş olmanın bütün duygularımı saran bir büyüsü vardı benim için.

Ben -denizde bir damla olan ben- ellerinde valizleri, çıkarken birbirlerine çarpan bu insan kalabalığının peşinden yürümeye başladım. Yüküm yalnızca -kitapla dolu olduğu için- ağır bir valizdi ve tüm gençliğimin, coşkulu beklentimin bana verdiği olanca güçle taşıyordum valizimi.

Ağır ve serin deniz havası, kentin ilk edindiğim karmakarışık duygusuyla ciğerlerime doluyordu; uykuya dalmış bir sürü ev; kapalı binalar; yalnızlıktan sarhoş olmuş nöbetçiler gibi duran fenerler. Tan vaktinin fısıltılarıyla geniş ve zor bir soluk geliyordu. Deniz, çok yakınlarda, hemen arkamda, Borne'ye çıkan gizemli sokakların karşısında, coşkulu yüreğimin üstündeydi.

Sevinçli görüntümle tuhaf bir insan gibi görünüyor olmalıydım ve yelin savurmasıyla, bacaklarımı tokatlayan eski mantom, koruyucu kayışlardan kurtulmuş bavulumu koruyordu

İnsanlar nadiren bulunan bir taksiyi yakalayabilmek için koşuşturdukları, ya da tramvaya asılabilmek için savaştıkları için birkaç dakika sonra geniş kaldırımda tek başıma kaldığımı anımsıyorum.

Savaştan sonra yeniden ortaya çıkan o eski atlı arabalardan birisi önümde durdu ve şapkasını sallayarak arabanın arkasından koşan bir beyefendinin kıskançlığını çekerek hiç duraksamadan arabaya atladım.

O gece, bana pek kısa gelen ve güzellikler yüklü bir yolculuk yaparak hurda arabayla geniş ve ıssız caddeleri dolaştım ve kentin tam istediğim gibi her saat ışıklar içindeki kalbinden geçtim.

Araba, Üniversite alanını döndü ve bu güzel binanın ciddî bir biçimde hoş geldin diyormuş gibi beni coşturduğunu anımsıyorum.

Akrabalarımın oturdukları ve o ekim ayında yemyeşil olan muz ağaçlarıyla ve kapalı balkonların ardındaki binlerce insanın sessiz soluklarıyla dolu Aribau Caddesine geldik. Arabanın tekerleri, beynimde yankılar uyandıran başdöndürücü bir ses çıkarıyordu. Birdenbire arabanın gıcırdadığını ve sallandığını duydum. Sonra hareketsiz durdu.

-İşte burası, dedi arabacı.

Önünde durduğumuz eve doğru başımı kaldırdım. Birbirinin aynı, kara parmaklıklı bir dizi balkon, evlerin gizini saklayarak sıralanmıştı. Balkonlara baktım, bunlardan hangisinin ilerde eğileceğim balkon olabileceğini tahmin edemedim. Hafifçe titreyen elimle kapıcıya birkaç kuruş uzattım, adam arkamdan demirleri ve camları zıngırdayan dışkapıyı kapatınca , elimde valizimle merdivenleri yavaş yavaş çıkmaya başladım.

Her şey kafamda tuhaflaşmaya başlamıştı. Elektrik ışığıyla aydınlanmış, dar ve eski mozaik basamakların kafamda yeri yoktu.

Daire kapısının önünde, sonuç olarak akrabam da olsa tanımadığım bu insanları uyandırmak korkusuna kapıldım birdenbire ve kimsenin duymadığı ilk zili çalmadan önce bir an duraksadım. Kalbimin atışları hızlanmaya başlamıştı, yeniden zile bastım. Titrek bir ses duydum.

-Geldim! Geldim!

Sürüklenen ayaklar ve kilidi açmaya uğraşan beceriksiz eller.

Sonra her şey bana bir kabus gibi geldi. Önüme açılan, yer, tavandan sarkan, örümcek ağlarıyla örtülmüş kirli, şahane bir avizenin kollarından birisine asılmış, soluk tek bir ampulün aydınlattığı hol oldu. Ev taşınır gibi üst üste yığılmış mobilyaların bulunduğu izbe bir köşe... Ve ilk anda, omuzlarına bir şal atılmış, gecelikli, tiridi çıkmış yaşlı bir kadının aklı karalı karaltısı. Daireyi şaşırdığımı düşünmek istedim, fakat bu mutsuz yaşlı kadınının öylesine tatlı, iyiliğini yansıtan bir gülümsemesi vardı ki, onun benim anneannem olduğundan emin oldum.

-Gloria mısın sen? diye sordu fısıldayarak.

Konuşamadığım için başımla yadsıdım, ama loş ışıkta beni göremiyordu.

-Gel, gel, kızım. Ne yapıyorsun buralarda. Tanrım! Bu saatte döndüğünü Angustias görmesin!

Şaşkın bir durumda valizimi çektim ve kapıyı arkamdan kapadım. O zaman zavallı yaşlı kadın anlaşılmaz bir şeyler geveledi.

-Tanımadın mı beni, anneanne? Ben Andrea.

-Andrea mı?

İkilem içindeydi. Anımsamaya çabalıyordu. Acıklı bir hâli vardı...

-Evet, tatlım, senin torunun...mektubumda yazdığım gibi bu sabah gelemedim.

Hole açılan kapılardan birisinden zayıf, uzun boylu, durumu hemen kavrayan pijamalı biri çıktığında ihtiyarcık hâlâ pek bir şey anlayamamıştı. Dayılarımdan birisiydi: Juan. Avizenin tek ışığı altında canlı ceset gibi görünen, derin çizgilerle çökmüş bir yüzü vardı.

Omuzuma hafif hafif vurup "yeğenim" der demez açık renkli gözleri yaşlarla dolan anneannem kollarını boynuma doladı ve "zavallıcık" dedi birkaç kez.

Bu sahnede bir tür acı vardı ve evin içinde de hava birikmiş ve kokmuş gibi boğucu bir sıcak vardı. Gözlerimi kaldırınca hayalet birkaç kadının ortaya çıktıklarını gördüm. Bu kadınlardan üstünde siyah, geceliğe benzer bir giysi bulunanı görünce tüylerimin diken diken olduğunu duyumsadım. Gülümseyen kirli sarı dişlerine dek her şey bu kadında korkunç ve bitik görünüyordu. Kendi yaslı giysisine uyan siyah renkli köpek, sesli sesli

esneyerek peşinden geliyordu. Daha sonra bu kadının evin hizmetçisi olduğunu söylediler bana, fakat başka hiçbir yaratık, bende bu denli berbat bir izlenim bırakmamıştı.

Juan dayımın arkasında, darmadağınık kızıl saçlı, beyaz, ince yüzlü, omuzlarından çarşaf sarkan, topluluğun acıklı görünümünü daha da ağırlaştıran başka bir kadın vardı.

İki koluyla sarılan anneannemin başını hâlâ omuzumda duyumsuyordum ve bütün bu suratlar bana uzamış ve solgun görünüyorlardı. Bir köy feneri gibi uzamış, sessiz ve acı verici suratlar.

-Pekâlâ, tamam artık anne, tamam, dedi tok ve kızgın bir ses.

O zaman arkamda bir başka kadının daha olduğunu anladım.

Bir elini omzumda öteki elini çenemde duyumsadım. Uzun boyluyumdur ben, ama Angustias daha da uzundu ve böylece kendisine bakmaya zorladı beni. Hareketinde bir tür küçümseme vardı. Omuzlarına dökülen saçlarına aklar düşmüştü, esmer ve ufak yüzünde de belli bir güzellik seziliyordu.

-Hadi bakalım, bu sabah beni nöbete diktin, kızım!... Sabaha karşı geleceğini nerden bilebilirdim?

Çenemi bırakmıştı ve beyaz geceliği ile mavi sabahlığının tüm ihtişamıyla önümde duruyordu.

-Tanrım, Tanrım! Kafam durdu! Böyle bir yaratık, tek başına...

Juan'ın söylendiğini duydum.

-Angustias cadısı yine her şeyi mahvediyor!

Angustias duymamış gibi yaptı.

-Tamam. Yorgun olmalısın sen. Antonia, -siyahlara bürünmüş kadına döndü- genç hanım için bir yatak hazırlamanız gerekiyor.

Yorgundum ve üstelik o anda kendimi korkunç pis duyumsuyordum. Eşyaların yığılmasının kararttığı bu ortamda hareket eden ya da birbirlerine bakan bu insanlar, daha önce unuttuğum yolculuğun bütün isini ve sıcaklığını bana yüklemişe benziyorlardı. Ayrıca deli gibi temiz hava solumak istiyordum.

Saçı başı dağınık, uyku sersemi kadının bana gülümseyerek baktığını gördüm, valizime de aynı gülümsemeyle bakıyordu. O yöne bakmak zorunda bıraktı beni ve yol arkadaşım, köylü görüntüsüyle beni biraz rahatsız etti. Kahverengimsi, iplerle bağlanmış, yanımda duruyordu, bu acayip toplantının odak noktası gibi.

Juan bana yaklaştı:

-Karımı tanımıyor musun, Andrea?

Ve anneanneciğimin bize tedirgin bir gülümsemeyle baktığını gördüm. Ve saçları dağınık kadını omuzlarından itti.

-Bak hele bak!...El sıkışmak da ne demekmiş? Kucaklaşın kızlar... şöyle, şöyle.

Gloria kulağıma fısıldadı:

- Korkuyor musun?

İşte o zaman bir hayli korktuğumu anladım, çünkü avurtlarını ısırarak sinirli mimikler yaptığını gördüm. Aslında gülümsemeye çabalıyordu

Angustias teyze sert bir davranışla döndü.

-Hadi bakalım!... Uykuya, vakit geç oldu.

-Biraz yıkanayım isterdim, dedim.

-Nasıl? Daha sesli konuş! Yıkanmak mı?

Şaşkın gözler bana çevrildi. Angustias'm ve ötekilerin gözleri.

-Burada sıcak su bulunmaz, dedi sonunda Angustias.

-Önemli değil...

-Bu saatte soğuk duş yapmaya cesaret edebilecek misin?

-Evet, dedim, evet.

Buz gibi su bedenimi ne denli rahatlatıyor! Bu değişik insanların bakışlarından uzakta olmak ne denli rahatlatıcı! Banyonun hiç kullanılmamış olduğunu düşündüm. Örümcek ağlarıyla kaplı alçak tavanla, suyun parlak iplikçileri arasındaki kendi bedenim lavabonun lekeli aynasına yan-

sıyordu, - bütün eve egemen olan o soluk, yeşilimtrak ışık!- bu pis duvarlara değmemek için porselen küvette ayakkarımın ucuna basıyordum.

Banyo cadılar evine benziyordu. Külrengi duvarlarda kirli ellerin izi ve umutsuzluk çığlıkları vardı. Her yanda midyeler salyalı ağızlarını açıyorlardı. Başka yer olmadığı için siyah fon üzerine soluk balıklar ve soğanlar çizilmiş natürmort bir resmi aynanın üstüne asmışlardı. Çılgınlık kıvrık musluklarda gülümsüyordu.

Sarhoş gibi tuhaf şeyler görmeye başladım. Birden-bire duşu, billur gibi akan suyu kapadım, ve yalnızca eşyaların pisliği ile kalakaldım.

O gece nasıl uyuduğumu bilmiyorum. Bana verdikleri odada tuşları açık bir piyano görülüyordu. Duvarlarda - kimisi pek değerli olan- çok sayıda röprodüksiyon vardı. Bir Çin yazı masası, tablolar, karmakarışık mobilyalar. Terk edilmiş bir sarayın tavan arasına benziyordu ve burasının evin salonu olduğunu öğrendim.

Ortada, acılı insanlarla çevrili bir gömüt gibi -yırtık kılıflı iki sıra iskemle- üzerinde uyumam gereken siyah kılıfla örtülü bir çek-yat vardı. Piyanonun üstüne bir mum koymuşlardı, çünkü tavandaki büyük avizenin ampülü yoktu.

Angustias karşımda istavroz çıkararak ayrıldı yanımdan, anneannem de sevgiyle sarıldı bana. Yüreğinin, göğsümün üstünde küçük bir hayvan gibi çırpındığını duyumsadım.

-Eğer korkar uyanırsan beni çağır kızım, dedi ince titrek sesiyle.

Ve sonra kulağıma gizemli bir biçimde fısıldadı:

-Ben hiç uyumam yavrucuğum, geceleri hep bir şeyler yaparım.

Hiç uyumam.

Mum ışığının pırpırlarla ve derin bir yaşamla sardığı mobilyaların gölgeleriyle beni başbaşa bırakarak çekip gittiler.

Bütün evi saran koku bir yel esintisiyle daha şiddetli geldi. Kedi ölüsü kokusuydu bu. Boğuluyorum sandım ve kadife perdelerle toz toprak arasında görünen kapıyı açmak için bir iskemlenin arkasına tehlikeli bir biçimde tırmandım. Mobilyaların izin verdikleri ölçüde amacıma ulaştım ve kapının, Barcelona evlerini apaydınlık yapan o açık galerilerden birisine açıldığını gördüm. Yukarda, tatlı karanlığın içinde üç yıldız titriyordu ve onları görür görmez birdenbire yeniden tanıdığım eski arkadaşlarımı görmüşüm gibi anî bir ağlama isteği geldi içimden.

Yıldızların bu aydınlık pırpırları, insanlar ve kahrolası mobilyalar ortamına girdiğim âna dek beslediğim Barcelona ile ilgili tüm düşlerimi çabucak alıp götürdüler. Bir tabuta benzeyen bu yatakta yatmaktan korkuyordum. Mumu söndürdüğümde sonsuz korkularla titrediğimi anladım.

II

Gün doğarken altüst olmuş yatak çarşafları yerdeydi. Üşümüşüm ve çarşafları üstüme çektim.

İlk tramvaylar kenti arşınlamaya başlamışlardı ve ev kapalı olduğu için, yedi yaşlarımdayken anneannemi ve dedemi son kez ziyaret ettiğim o yaz olduğu gibi bu tramvaylardan birisinin çınçınları geldi kulaklarıma. Anîden karanlık bir duyguya kapıldım, ama, yeni koparılmış bir meyvenin kokusunu getiriyormuş gibi anılarımdaki Barcelona'nın kokusunu getiren canlı ve taze bir duygu: Angustias Teyzem, ışığı fazla geçiren pancurları kapamak için küçük yatağımın önünden habersizce geçerkenki ilk tramvayların gürültüsü. Ya da sıcak yüzünden uyuyamadığım geceler ve yel, açık balkonun altındaki yeşil ve tozlu muz dallarına kokular taşırken Aribau Sokağının anî yokuşunu çıkarken gelen çın çın sesleri. Barcelona demek, sulanmış, ıslak kaldırımlar ve bir kahvede soğuk bir şeyler içen insanlar demek... Bütün öteki şeyler, aydınlatılmış

büyük dükkânlar, otomobiller, gürültü patırtı ve hatta kent ile ilgili düşüncelerime eklediğim önceki günkü istasyondan başlayarak yaptığım gezi bile oldukça soluk ve sahteydi, son derecede iyi işlenmiş bir şeyin özgün tazeliğini yitirmesi gibi yapay bir biçimde yeniden kurulmuştu.

Gözlerimi açmadan bir kez daha mutluluk veren sıcak dalgayı duyumsadım. Barcelona'daydım. Bedenim gibi, battaniyenin yanağımın üstündeki sert dokunuşu gibi bunun gerçek olduğunu kendi kendime söyleyerek kentin bu ilk uğultusunun bana bir mucize gibi gelmemesi için bu somut olay hakkında çok fazla düş kurmuştum. Kötü şeyler düşlemiş gibiydim, ama şimdi mutlu bir biçimde dinleniyordum.

Gözlerimi açtığım zaman anneannemi bana bakarken gördüm. Bir gece önceki ufak tefek, bitkin ihtiyarcığı değil de geçen yüzyıl moda olan bir şapkanın tülü altındakı oval yüzlü bir kadım. Tatlı tatlı gülümsüyordu ve giysisinin mavi ipeği tatlı tatlı dalgalanıyordu. Gölge gibi onun yanında duran çok yakışıklı, kestane rengi gür sakallı ve dik kaşlarının altındaki mavi gözleriyle dedem.

Yaşamlarının o döneminde onları birlikte hiç görmemiştim ve tabloları imzalamış olan sanatçının adını öğrenmek için delicesine bir merak uyandı bende. Elli yıl önce Barcelona'ya geldiklerinde ikisi böyleydi. Aşklarının uzun ve engebeli bir öyküsü vardı -artık iyi anımsamıyorum... belki de servetlerini yitirmeleriyle ilgiliydi-. Fakat

o zamanlar insanlar iyimserdi ve onlar da birbirlerini çok seviyorlardı. O günlerde gelişmeye başlayan Aribau Sokağındaki bu katı almışlardı. Henüz çok boş arsa vardı ve belki toprak kokusu anneanneme, başka yerlerdeki bir bahçenin güzelliklerini anımsatmıştı. Onu, henüz boya kokan boş kata ilk kez girerken giydiği mavi giysisi ve aynı şirinlikteki şapkasıyla düşledim. "Burada yaşamak isterdim" diye düşünmüş olmalıydı pencereden boş alanları görür görmez, "buralar şehir dışı sayılır, ne denli sessiz! Ev de pırıl pırıl, yepyeni..."Çünkü onlar Barcelona'ya, benimkinin tam karşıtı bir düşünceyle gelmişlerdi: Dinlenmek, güvenilir ve düzenli bir iş. Yaşamımın prangası gibi görünen kent, onlara sığınılacak liman olmuştu...

Bu sekiz balkonlu ev -dantel, kadife ve kordonluperdelerle donatılmıştı; bavullardan kimisi değerli olan öteberiler boşaltılmıştı. Köşe bucak yavaş yavaş doluyordu. Duvarlar da. Eski saatler eve yaşamsal bir çarpıntı verdi. Bir piyano -eksik olur muydu hiç?- akşam olurken ondan gelen ağır Küba havaları.

Pek genç olmamalarına karşın, masallardaki gibi bir sürü çocukları oldu. Bu arada Aribau Sokağı gelişmekteydi. Bunun gibi yüksek binalar ve daha da geniş bloklar. Ağaçlar dal budak sardı ve tüm özelliği ile ilk elektrikli tramvay geldi. Ev zamanla eskidi, değişiklikler yapıldı, birkaç kez ev sahipleri ve kapıcılar da değişmişti. fakat onlar bu birinci katta taşınmaz mal gibi kaldılar.

Ben tek torunken çocukluğumun en coşkulu anlarını yaşadım orada. Ev artık sessiz değildi. Kentin merkezinde

sıkışıp kalmıştı. Işıklar, gürültü ve yaşamın tüm dalgaları kadife perdeli pencerelere çarpıyordu. İçi de taşıyordu; çok fazla insan vardı. Benim için büyüleyici bir şeydi bu. Bütün dayılarım şeker alıp veriyorlardı bana ve başkalarına yaptığım şaklabanlıklar için ödüllendiriyorlardı beni. Anneannemin de dedemin de saçları ağarmıştı, ama henüz güçlü kuvvetliydiler ve şakalarıma gülüyorlardı. Bütün bunlar bu denli uzaklarda kalabilir miydi...?

Bütün bu değişiklik karşısında güvensizlik duygusuna kapıldım ve bir gece önce gördüğüm insanlarla karşı karşıya kalacağımı düşündüğüm zaman bu duygu daha da bir acı verdi.

"Nasıl olacaklardı ki?" diye düşünüyordum. Bu düşüncelerle savaşabilmek yürekliliğini gösteremeden oracıkta, yatakta bocalayarak kalakalmıştım.

Gün ışığı ile oda korkunçluğunu yitirmişti, ama korkunç dağınıklığını ve mutlak terkedilmişliğini değil. Anneannemin ve dedemin, nemden lekelenmiş, koyu renkli kâğıtla kaplanmış duvarda asılı, çerçevesiz resimleri eğri duruyorlardı ve toz zerrecikleriyle güneş ışığı resimlere dek uzanıyordu.

Yıllarca önce ölmüş olabileceklerini düşününce sevindim.Tül şapkalı genç hanımla, bana kapıyı açan artık tanınamayan küçük mumya arasında benzerlik olmadığını düşünmek sevindirdi beni. Buna karşın, evinde zamanla üst üste yığılmış eski püskü eşyalar arasında, acınacak durumda da olsa hâlâ yaşadığı bir gerçekti.

Üç yıl önce dedem ölünce aile, dairenin yalnızca yarısında yaşamaya karar vermişti. İki kısım arasındaki kapı yerine duvar örmeleri için çağrılan işçilerin, eski döküntü eşyaları ve fazla mobilyaları düzensiz, üstüste yığmaları yüzünden gerçek bir çığ oluşturmuşlardı. Ve ev, işçiler nasıl bıraktıysa öylece, darma dağınık kalmıştı.

Bir gece önce üstüne çıktığım iskemlede, güneşte patilerini yalayan, tüyleri dökülmüş bir kedi gördüm. Hayvancık, çevresindeki her şey gibi ören yerine benziyordu. Kendi kişiliğine özgü o iri gözleriyle baktı bana; ağzının ve ağarmış bıyıklarının üzerine konulmuş yeşil ve parlak birer camdı sanki. Sertçe göz kapaklarımı açtım ve bir daha baktım kediye. Sırtını kaldırdı ve çok zayıf bedeninde omurgası çıktı ortaya. Evdeki öteki insanlar gibi ailedeki tuhaf havanın onda da olduğunu düşündüm ancak; acayip bir görüntüsü vardı ve uzun süre aç kalmasından, ışıktan ve belki de düşünmekten yoksun olmasından bitmiş tükenmiş gibi bir hayalet görünümündeydi. Kediye gülümsedim ve giyinmeye başladım.

Odamın kapısını açınca, hemen hemen evin bütün odalarının açıldığı tıka basa döküntü dolu, loş holde buldum kendimi. Karşımda, açık balkonundan güneş giren yemek odası vardı. Yolumun üstünde kuşkusuz köpeğin kemirip bitirdiği bir kemik parçasına çarptı ayağım. Gülüyor gibi kendi yiyeceklerini kemiren bir papağandan başka kimse yoktu bu odada. Ben her zaman bu hayvanın

deli olduğunu düşündüm. Daha uygunsuz zamanlarda insanın tüylerini diken diken edercesine bağırırdı. Üzerine boş bir şekerlik bırakılmış büyük bir masa vardı. Bir iskemlede de rengi atmış, lâstikten bir oyuncak bebek.

Acıkmıştım ama, duvarları süsleyen çok sayıda tabloda resimleri yapılmış olanlardan başka yiyecek bir şey yoktu ve Angustias Teyzem bana seslendiğinde bu resimlere bakıyordum.

Teyzemin odası yemek salonuna açılıyordu ve sokağa bakan bir balkonu vardı. Arkası dönük, küçük yazı masasının önünde oturuyordu. Birden durdum, bu evde apayrı bir dünyadaymış gibi odanın düzenli ve temiz olduğunu görmek şaşırtmıştı beni. Aynalı bir dolap ve hole açılan kapıyı kaplayan büyük bir haç vardı; karyola başucunun yanında da bir telefon.

Teyzem dostça, şaşkınlığımı görmek için başını çevirdi.

Bir an sessiz kaldık ve ben kapıdan sevecence gülümsedim.

-Gel Andrea, dedi bana. Otur.

Gün ışığı ile Angustias'ın yeşil sabahlığının içinde daha iri ve şişman göründüğünü gözlemledim ve daha önceki ilk izlenimlerin beni aldattıklarını düşünerek gülümsedim.

-Kızım, seni nasıl yetiştirdiklerini bilmiyorum...

(İlk andan itibaren Angustias bir söylev vermeğe hazırlanıyormuş gibi konuşmaya başlıyordu.)

Ona yanıt vermek için ağzımı açtım ama, parmak işaretiyle susturdu beni.

-Lise öğreniminin bir kısmını rahibeler kolejinde yaptığını, hemen hemen bütün iç savaş boyunca orada kaldığım biliyorum. Bu, benim için bir güvence... ama... amcanın kızıyla, -babanın ailesi bana her zaman tuhaf gelmiştir- küçük bir köy ortamında geçirdiğin iki yıl nasıldı acaba.? Andrea, senin yüzünden tüm gecemi hep düşünerek... huzursuz geçirdiğimi itiraf etmeliyim sana. Sana bakmak ve saygılı olmanı sağlamak çok zor... Becerebilecek miyim? Başaracağımı sanıyorum. Bu işimin kolay olması sana bağlı.

Bir şey söylememe izin vermiyordu ve söylediklerini pek iyi anlamadan yutuyordum.

-Kızım, kent bir cehennemdir. Ve bütün İspanya'da Barcelona gibi cehenneme benzeyen başka bir kent yoktur... Gece istasyondan tek başına gelmen beni tedirgin etti. Başına bir iş gelebilirdi. Burada birbirini gözetleyen insanlar yaşıyor. Davranışlarda alacağın her önlem az gelir, üstelik şeytan, çekici biçimlere bürünür... Barcelona'da genç bir kız kale gibi olmalıdır. Beni anlıyor musun?

-Hayır, teyze.

Angustias bana baktı.

-Pek zeki değilsin, küçüğüm.

Bir kez daha susup kaldık.

-Başka bir deyimle söyleyeyim sana: benim yeğenimsin; hem de aklı başında, Hristiyan, masum, iyi bir aile kızısın. Eğer ben her konuda seninle ilgilenmeyecek olursam, sen Barcelona'da binbir tehlikeyle karşı karşıya kalırsın. Kısacası benim iznim olmadan tek bir adım atmana izin vermeyeceğimi söylemek istiyorum sana. Şimdi anlıyor musun?

-Evet.

-Pekâlâ, başka bir konuya gelelim. Niçin geldin buraya?

Hızlı hızlı yanıt verdim.

-Öğrenim yapmak için.

(İçimde bütün varlığım, bu soru ile sarsılmıştı.)

-Edebiyat öğrenimi yapmak için öyle mi?... Evet, amcanın kızı Isabel'den önceden mektup gelmişti Tamam, karşı çıkmıyorum buna, ama senin her şeyi bize, annenin ailesine borçlu olduğunu her zaman bilmeni istiyorum. Ve bizim iyilikseverliğimiz sayesinde istediklerine kavuşacaksın.

-Bilmem, biliyor muydun...

-Evet, bu devirde masraflarının yarısını bile karşılamayacak olan ayda iki yüz pesetalık bir aylık bağlandı sana...Üniversite için bir burs kazanamadın mı?

-Hayır, ama üniversite harcı ödemeyeceğim.

-Bu senin başarın değil ki, öksüz olduğun için harç sorunun yok.

Beklenmedik bir biçimde yeniden konuşmaya başlayınca bir kez daha utandım.

-Bir şeyler söylemek zorundayım. Kardeşlerimin aleyhinde konuşmak bana acı vermeseydi, savaştan sonra sinirlerinin çok bozulduğunu söylerdim sana... İkisi de çok acı çekti, kızım ve onlarla birlikte benim kalbim de parçalandı... Bunu bana nankörlük ederek ödüyorlar, ama, onları affediyorum ve onlar için Tanrıya yakarıyorum. Buna karşın seni korumak zorundayım...

Nerdeyse yumuşak bir fısıltıymış gibi sesini alçalttı.

-Juan Dayın hiç de uygun olmayan bir kadınla evlendi. Yaşamını berbat eden bir kadın... Andrea; eğer bir gün onunla arkadaşlık yaptığını görürsem beni çok kızdırırsın, büyük bir acı verirsin bana...

Angustias'ın karşısında, eteğimin altından çivileri bacaklarıma batan sert bir iskemlede oturuyordum. Üstelik kendisi istemeden hiçbir yere kımıldayamıyacağımı söylediği için umutsuzluğa kapıldım. İçinde en ufak bir acıma duygusu olmayan, onun dar görüşlü ve otoriter olduğu kanısına vardım. Yaşamım süresince yargılarımda ö denli çok yanılmıştım ki bunun doğru olup olmadığını henüz bilmiyordum. Gerçek şu ki Gloria hakkında kötü şeyler söylerken sesini alçaltması bana çok sevimsiz

göründü. Belki onu biraz kızdırınca sevimli olacağımı düşündüğümü sanıyorum ve göz ucuyla onu gözetledim. Bütün olarak yüz hatlarının pek de çirkin olmadığını ve özellikle el hatlarının çok ince olduğunu gördüm. Kendi kendine emirler ve öğütler vermeyi sürdürürken onda tiksindirici bir ayrıntı arıyordum ve sonunda benim yanından ayrılmama izin verdiği sırada çirkin renkli dişlerini gördüm.

-Bir öpücük ver bana Andrea, dedi tam bu sırada.

Dudaklarımı hafifçe saçlarına dokundurdum ve beni yakalayıp öpemeden yemek salonuna koştum. Herkes yemek salonundaydı. Eski kimonosuna sarılmış Gloria'nın küçük bir bebeğe kaşık kaşık papara verdiğini gördüm. Beni görünce gülümseyerek selâm verdi.

Ağır bir fırtına havası altında ezilmişim gibi duyumsadım kendimi, ama görünüşe bakılırsa sinirli gerginliğin tozlu tadını boğazında duyumsayan tek insan ben değildim.

Kıvırcık saçlı ve sevimli suratlı bir adam masanın öteki ucunda tabancasını yağlıyordu. Dayılarımdan birisi, Ramón olduğunu biliyordum. Büyük bir sevgiyle geldi, beni kucakladı. Bir gece önce, hizmetçinin arkasında gördüğüm siyah köpek adım adım izliyordu dayımı; köpeğin kendisinin ve adının da "Trueno" olduğunu söyledi; hayvanlar ona karşı içgüdüsel bir sevgi besliyor gibiydiler. Sevecen taşkınlığı karşısında büyük keyif aldığımı duyumsadım. Dayım benim şerefime papağanı kafesinden

çıkardı ve şaklabanlıklar yaptırdı ona. Hayvan kendi kendine bir şeyler mırıldanıyormuş gibiydi; o zaman kimi sözcükler olduğunun ayrımına vardım. Román mutlu mutlu gülüyordu.

-Zavallı hayvancık bu sözcükleri dinlemeye alışık.

Bu arada Gloria oğlunun paparasını unutmuş aptal aptal bize bakıyordu. Birdenbire Román'da beni şaşırtan ani bir değişiklik oldu.

-Ama bu kadının ne kadar aptal olduğunu gördün mü? dedi bana nerdeyse bağırarak, ve ona hiç bakmadan. "Bu" bana nasıl gözlerini dikiyor, görüyor musun?

Ben şaşırmıştım. Gloria da sinirli sinirli bağırdı:

-Sana hiç bakmıyorum, delikanlı.

-Gözlerini dikmiyor musun? diye sürdürdü konuşmasını Román. Şimdi de utanmadan benimle konuşuyor bu pislik...

Dayımın çıldırdığını sandım ve korku içinde kapıya baktım. Juan konuşulanları dinlemeye gelmişti.

-Beni kışkırtıyorsun, Román! diye bağırdı.

-Sen, hele bir pantalonunu düzelt ve çek git! dedi Román, ona doğru dönerek:

Juan gerilmiş bir yüzle yaklaştı ona ve aynı anda ikisi de horoz döğüşü yapan horozlar gibi gülünç ve kötü bir hareket yaptılar.

-Vur bakalım, cesaretin varsa! dedi Román. Umarım o yiğitliği gösterirsin!

-Sana vurmak mı? Öldürmeli seni! Seni çoktan öldürmeliydim..

Juan kendinden geçmişti, alın damarları fırlamıştı, ama tek adım atmıyordu. Yumruklarını sıkmıştı.

Román ona dingin bakıyordu ve gülmeye başladı.

-İşte tabancam burada, dedi ona.

-Kışkırtma beni! Kahrolası!...Beni kışkırtma ya da...

-Juan! diye bağırdı Gloria. Buraya gel!

Papağan da ondan daha yüksek bir sesle bağırmaya başladı ve taranmamış kızıl saçlarının altında Gloria'yı çok heyecanlı gördüm. Kimse ona aldırmadı.

Juan birkaç saniye baktı ona.

-İşte burada tabancam! diyordu Román, öteki ise yumruklarını daha da bir sıkıyordu.

Gloria yeniden çığlık attı:

-Juan! Juan!

-Kes çeneni. Uğursuz kadın!

-Gel buraya, aslanım! Gel!

-Kes çeneni!

Juan'ın öfkesi bir an kadına yöneldi ve ona küfretmeye başladı. O da bağırıyordu ve sonunda ağladı.

Román, eğleniyormuş gibi onlara baktı; sonra da bana döndü ve sessizce:

-Korkma küçüğüm, dedi. Böyle şeyler burada her gün olur.

Silâhını cebine soktu. Özenle yağladığı siyah tabancanın ellerinde parladığını gördüm. Román bana gülümsedi ve yanaklarımı okşadı; daha sonra Juan ile Gloria arasındaki kavga daha sertleşince sessizce çekip gitti. Román kapıda, günlük ayininden dönen anneanneyle çarpıştı, geçerken onu da okşadı. Anneannne, Angustias'm da çok kızıp susmalarını istemek için tam yemek salonuna girdiği anda gelmişti.

Juan çocuğun papara tabağını aldı, kafasına fırlattı. Berbat bir koku çıktı ve tabak Angustias Teyze'nin hızla kapadığı kapıya çarptı. Çocuk salyaları akarak ağlıyordu.

O zaman Juan durulmaya başladı. Anneanne içini çekerek başındaki siyah örtüyü çıkardı.

Ve hizmetçi sabah kahvaltısı için sofrayı hazırlamak üzere girdi içeri. Bir gece önceki gibi tüm dikkatimi üstüne çekti. Çirkin yüzünde utku kazanmış gibi, güven vermeyen mimikler vardı, eskimiş masa örtüsünü sererken kışkırtıcı bir hava içinde şarkı mırıldanıyordu ve tartışmaya kendisi son vermiş gibi fincanları dizmeye başladı.

III

-Eğlendin mi küçücük kız? diye sordu bana Angustias sokaktan dönüp eve girdiğim sırada.

Bana soru sorarken sağ eli omuzumu sıkıca tutmuş, kendine doğru çekiyordu. Angustias bana sarılırken ya da cığımlı, ciğimli konuşurken beni bir şeylerin kıskıvrak yakaladığı ve bir şeylerin iyi gitmediği duygusuna kapılıyordum. Doğal olmuyordu çünkü. Yine de buna alışmış olmalıydım, zira Angustias beni sık sık kucaklıyor ve tatlı sözcükler söylüyordu.

Kimi zaman kendisini çok şaşırtmışım gibi geliyordu bana. Çevremde dolanıyordu. Bir köşeye saklandım mı arıyordu beni. Benim güldüğümü ya da evden herhangi bir insanın konuşmasıyla ilgilendiğimi görünce sözcükleri küçültücü oluyordu. Yanıma oturuyor ve zorla başımı göğsüne dayıyordu... Boynum ağrıyordu, ama eliyle sıkıca tuttuğu için bana öğüt verirken öylece durmak zorunda

kalıyordum. Tersine, ona üzgün ya da korkmuş görünürsem Angustias çok seviniyor ve yeniden otoriter oluyordu.

Kimi zaman da beni kendisiyle dışarı çıkmaya zorluyor, utanmama neden oluyordu. Yüzüne sert bir savaşçı havası veren, tavuk tüyüyle süslü kahverengi fötr şapkasını giyiyor , beni de berbat dikilmiş bir giysinin üstüne eski ve mavi bir şapka takmak zorunda bırakıyordu. Direnmekten çok pasif davranıyordum ben de. Beni koluna takıyor, düşlediklerimden daha az parlak ve daha az büyüleyici görünen sokaklarda koşuşturuyordu.

-Başım çevirme, diyordu Angustias. İnsanlara böyle bakma.

Yanında yürüdüğümü unutsam bile bu yalnızca birkaç dakika sürüyordu.

Kimi zaman görüntüleri hayalimde bana ilginç ve anlatılmaz gibi görünen bir kadın, bir erkek görürdüm, hatta dönüp onları izlemek isteğine kapılırdım. O zaman kendi yüzümü ve Angustias'ınkini anımsar ve utanırdım.

-Çok vahşi ve taşralı davranışların var kızım, diyordu Angustias keyfini çıkara çıkara. Her an kaçmak ister gibi bir hava içinde olan sessiz, sıkılgan insanların arasındasm. Kimi zaman bir dükkâna girdiğimiz zaman sana dönüp bakıyorum, güldürüyorsun beni.

Barcelona'da yaptığımız bu geziler düşünülebileceğinden daha sıkıcı oluyordu.

Akşam yemeklerinde Román gözlerimden gezdiğimizi anlıyor ve gülüyordu. Bu durum, sonunda Juan'ın da katıldığı Angustias Teyze'nin zehir zemberek tartışmaya başlamasına neden oluyordu. Öte yandan, yardımını ne kabul eden ne de ona minnettar olan Román'ın düşüncelerini her zaman desteklediğinin ayrımına vardım.

Buna benzer olaylar olunca Gloria her zamanki sessizliğini bırakıyordu. Sinerleniyor ve nerdeyse bağırıyordu.

-Kardeşinle böyle konuşabilsen de benimle konuşamazsın!

-Kuşkusuz konuşabilirim! Yoksa beni onun gibi ve kendin gibi aşağılık mı sanıyorsun!

-Evet, oğlum, diyordu anneanne hayran hayran bakarak, iyi yapıyorsun.

-Sus anne, hakkında kötü laf ettirme bana. Küfrettirme beni!

Zavallı kadın başını sallıyor ve bana doğru eğilerek kulağıma bir şeyler fısıldıyordu.

-Hepsinin en iyisi, kızım, en iyisi ve en şanssızı, bir aziz...

-Lütfen ortalığı karıştırma, anne. Yeğenimi hiç de ilgilendirmeyen saçmalıklarla kafasını doldurma, tamam mı anne?

Sinirlerine hâkim olamadığı için sesinin tonu da bozuk ve hırçındı.

Tabağındaki meyvelerle papağana yiyecek hazırlamaya çalışan Román, bizlerden hiçbirimizle ingilenmeden yemeğini bitiriyordu. Angustias Teyze de yanımda mendilini ısırarak hıçkırıyordu, çünkü yalnızca yetenekli ve yığınları yönetebilecek güçte değil, aynı zamanda tatlı, mutsuz ve tedirgin de görünüyordu. Rollerden hangisinin daha çok hoşuna gittiğini iyi bilmiyorum. Gloria çocuğun iskemlesini masadan çekti ve Juan'ın arkasından, işaret parmağım şakağına götürerek bana gülümsedi.

Dalgın ve sessiz Juan patlayacakmış gibi tedirgindi.

Román görevini bitirmişti, annesinin omuzunu tıpışladı ve herkesten önce çıktı. Sigarasını yakmak ve son tümcesini fırlatmak için kapıda durdu:

-Aptal karın bile seninle alay ediyor, Juan; dikkat et...

Her zamanki gibi bir kez olsun Gloria'ya bakmadı.

Beklenmedik bir sonuç. Masaya indirilen bir yumruk ve Román'a savrulan ve Román'ın artık çıktığını haber veren kapı gürültüsüne dek süren küfürler.

Gloria çocuğunu kollarına aldı ve uyutmak için odasına gitti. Bir an bana baktı ve:

-Geliyor musun, Andrea? diye sordu.

Angustias Teyze yüzünü ellerinin arasına aldı. Yarı açık parmakları arasından bakışları görünüyordu. Tedirgin, yalvaran kuru bir bakış Yine de kalktım ben.

-Pekâlâ, olur.

Anneanneciğim titrek bir gülümsemeyle ödüllendirdi beni. O zaman teyzem öfkeyle kapandı odasına, kıskançlıktan titriyordu kuşkusuz.

Gloria'nın odası yırtıcı bir hayvanın hücresine benziyordu. İki kişilik karyolayla bebek beşiğinin nerdeyse tamamen doldurduğu bir iç odaydı. Küçük bebek kokusu ile pudra ve bakımsız giysi kokusu karışımı özel bir kokusu vardı odanın. Duvarlar resimlerle doluydu ve bunların arasında, en iyi yerde, parlak kâğıda basılmış iki küçük kediyi gösteren bir kart postal.

Gloria, bebek dizlerinin üstünde, yatağın kenarına oturmuştu. Bebek güzeldi ve uyurken şişman ve kirli bacakları sarkıktı.

Uyuyunca Gloria onu beşiğine yatırıyordu ve ellerini parlak saçlarına daldırarak yavaş yavaş geriniyordu. Sonra yavaş yavaş yatağına uzanıyordu.

-Benim hakkımda ne düşünüyorsun? diye soruyordu bana sık sık.

Her zaman yanıt vermem gerekmediği için onunla konuşmak hoşuma gidiyordu.

-Güzelim ve çok gençim, değil mi? Değil mi?

Beni pek kızdırmayan aptalca ve saf bir gururu vardı, gerçekten gençti ve bu evde olanları bana anlatırken deli gibi gülmesini beceriyordu. Angustias ya da Antonia'dan söz ederken gerçekten hoş oluyordu.

-Zamanla tanıyacaksın bu insanları; korkunç olduklarını göreceksin. Anneannecik dışına hiç kimse iyi değildir burada, o zavallıcık da bitip tükenmiş... Juan'a gelince, Juan çok iyidir, kızım. Nasıl bağırdığını görüyor musun? Aslında iyidir...

Bana bakıyor ve anlaşılmayan yüz ifadem karşısında gülmeye başlıyordu...

-Ya ben, inanmıyor musun? diyordu. Ben iyi olmasaydım Andrea'cık, bütün bu insanlara nasıl dayanırdım?

Kımıldadığını görüyordum ve açıklanması güç bir keyifle çene çaldığı görülüyordu. Odasının ağır havası içinde gür, kırmızı saçlı bez bebek gibi yatağına uzanmıştı. Ve genellikle, aralarına gerçek olayları da serpiştirdiği hoş yalanlar söylerdi bana. Zeki bir insan havası vermediği gibi kişisel büyüsü de ruhundan kaynaklanmıyordu. Ona karşı beslediğim sevginin, Juan'a çıplak olarak modellik yaparken gördüğüm gün başladığını sanıyorum.

Dayımın odasına hiç girmemiştim, çünkü Juan bana dikkatli olmam gerektiğini esinliyor gibiydi. Anneannem, dayımın odasında bulabileceğimi söylediği için bir sabah kalem almak için oraya gitmiştim.

Büyük stüdyonun görüntüsü tuhaftı. Dedemin eski odasını vermişlerdi ona. Evdeki öteki odalarda olduğu gibi kitaplar, kâğıtlar, Juan'ın öğrencilerine modellik yapan alçıdan figürler düzensizce ve uyumsuzca üstüste yığılmışlardı. Duvarlar, dayımın cırtlak tonlarla boyadığı tablolarla kaplıydı. Bir köşede, nedendir bilinmez, telden yapılmış anatomi öğrencisi iskeleti vardı ve çocukla, balkondan süzülen güneşi arayan kedi, nemden lekelenmiş halının üstünde yuvarlanıyorlardı. Zayıf kuyruklu kedi sanki can çekişiyordu ve çocuğun kendisine işkence yapmasına isteksizce izin veriyordu.

Perde kumaşıyla kaplanmış taburenin üstünde, çırıl çıplak, çok rahatsız bir biçimde oturmuş olan Gloria'nın çevresinde gördüm bütün bunları.

Yeteneği olmayan Juan o ince ve elastik bedeni fırça darbeleriyle yeniden yaratmaya çalışarak büyük bir çabayla resmini yapıyordu. Bana gereksiz bir iş gibi göründü. Tuvalde öylesine saçma bir ifade vardı ki Român'ın benimle yaptığı herhangi bir konuşmayı dinlerken Gloria'nın takındığı ifadenin aynısıydı. Tanrı'nın bir mucizesi gibi, o eski püskü giysisiyle ve bütün çirkinlikler arasında Gloria karşımızda inanılmayacak denli güzel ve akça pakça görünüyordu. Hem tatlı hem kurnaz bir ruh, bacaklarının, kollarının ve küçük göğüslerinin hoş biçimlerinde atıyordu. Mükemmel teninin sıcak yüzeyinde hafif ve sulandırılmış bir zekâ. Gözlerinde hiçbir zaman parlamayan bir şeyler. Ayrıcalıklı kişilerde ve sanat yapıtların-

daki insanı çeken zeka pırıltısı. Oraya birkaç saniye için girmişken büyülenip kaldım. Juan benim ziyaretime memnun olmuşa benziyordu ve çabuk çabuk bana resimle ilgili tasarılarından söz etti. Onu dinlemiyordum.

O gece hemen hemen ayrımına varmadan Gloria ile konuşuyor buldum kendimi ve ilk kez odasına gitmiştim. Anlamsız konuşması bana keyifle ve tembel tembel dinlenen yağmur sesi gibi geliyordu. Ona, yanıtlananamaz, hızlı sorularına, küçük ve dalgın beynine alışmaya başlıyordum.

-Evet, evet, ben iyiyim... gülme.

Susmuştuk. Daha sonra sormak için yaklaşıyordu bana:

-Ya Román? Román için ne düşünüyorsun?

Sonra konuşmak için özel bir hareket yapıyordu:

-Sana sevimli geliyor, değil mi?

Omuzlarımı silkiyordum. Bir süre sonra:

-Sana göre Juan'dan daha sevimli, değil mi?

Bir gün ansızın ağlamaya başladı. Tuhaf, kesik kesik ve acele bitirmek istiyormuş gibi çabuk çabuk ağlıyordu.

-Román çok kötü bir insandır, dedi bana, zamanla tanıyacaksın onu. Bana çok büyük bir kötülük yaptı, Andrea -göz yaşlarını sildi- Bana yaptığı kötülükleri bir seferde anlatmayacağım, çünkü pek çok; yavaş yavaş

öğreneceksin. Şimdi o seni büyüledi, bana inanmayacaksın bile.

Dürüst olmam gerekirse Román'ın beni büyülediğine inanmıyordum, tersine sık sık onu soğuk bir biçimde inceliyordum. Fakat nadiren akşam yemeğinden sonra sarhoş, sevecen dönüyor ve beni çağırıyordu: "Gelir misin, küçük?" Mutlu duyumsuyordum kendimi. Román bizimle aynı katta yatmıyordu; evin çatı katında bir oda ayarlamıştı, bu da rahat bir sığınma yeri oluyordu onun için. Eski karolarla bir şömine ve siyah, alçak kitap rafları yaptırtmıştı. Bir çek-yat ve demir parmaklıklı alçak pencerenin altında da üstü kâğıtlarla, içinde kuş teleği bulunan çeşitli dönemlerden kalma mürekkep hokkaları ile dolu çok güzel bir masa vardı. Bana anlattığına göre, ilkel bir telefon, hizmetçinin odası ile ilişkiyi sağlıyordu. Özel, hoş bir çıngırakla saat başlarını haber veren, süslü püslü küçük bir de saat vardı. Odada hepsi eski olan, saatleri düzenli veren üç saat daha vardı. Kitaplıkların üstünde kimisi çok ilginç olan paralar, son dönemden kalma Roma lambaları ve sedef saplı eski bir tabanca.

Bu odada, kitaplığın bir köşesinde kuşku uyandırmayan kutular vardı; hepsi de, Román'ın bana yavaş yavaş gösterdiği tuhaf şeyler içeriyordu. Küçük şeylerin miktarına karşılık her şey temizdi ve oldukça da düzenli.

-Burada eşyalar iyi durumda, ya da en azından ben bunu sağlıyorum; bunlar hoşuma gidiyor benim -gülümsüyordu- bununla sıradışı olmaya çalıştığını sanma, bu

doğru. Aşağıdakiler bunları nasıl kullanacaklarını bilmezler. Hava hep çığlıklarla dolu gibidir... ve bu da boğulmuş, acılı, hüzün yüklü eşyaların suçu. Üstelik senaryo yazmaya kalkma: Ne tartışmalarımızın ne bağrışmalarımızın bir nedeni var, ne de bunlar bir sonuca götürür bizi... Bizim hakkımızda neler düşünmeye başladın, kim bilir?

-Bilmiyorum.

-Bizim özelliklerimizle öyküler düşlediğini biliyorum artık.

-Hayır.

Bu arada Román ekspres kahve makinesini fişe soktu ve birkaç büyüleyici fincanı, kadehi ve likörü ve sonra da sigarayı nereden çıkardığını bilmiyorum;.

-Sigara içmeyi sevdiğini biliyorum.

-Yo; sevmem ben.

-Niçin bana da yalan söylüyorsun?

Román'ın ses tonunda bana karşı içten bir özen vardı.

-Kuzininin Angustias'a yazdığı her şeyi biliyorum... Üstelik, hiç hakkım olmadığı hâlde, yalnızca merak ettiğim için mektubu okumuştum..

-Sigara içmeyi sevmem. Kasabadayken başka bir nedenle değil de yalnızca Isabel'i rahatsız etmek için içerdim. Skandal yaratmak ve çaresiz kalıp, benim Barcelona'ya gelmeme izin vermesi için.

Utandığım ve rahatsız olduğum için Román yarı yarıya inanırdı bana, ama söylediği doğruydu. Sonunda sigarayı kabul eder oldum, çünkü iyi sigarası vardı, kokusu da çok hoşuma gidiyordu. Sanıyorum ki işte o sıralarda dumandan keyif almaya başladım. Román gülüyordu.

Beni farklı bir insan gibi gördüğü ayrımına varıyordum; daha iyi eğitilmiş, belki de daha zeki ve kuşkusuz daha ikiyüzlü ve tuhaf istekleri olan. Onu düşkırıklığına uğratmak istemiyordum, çünkü bir parça aşağılık duygusu vardı bende; oldukça tatsız tuzsuz biriydim, bu da bu insanların önünde düşlerimi ve duygusal yüzümü gizlememi sağlıyordu.

Román zayıf bedeniyle çok çevikti. Yerdeki kahve ocağının yanına diz çöküp konuşuyordu benimle ve o zaman esmer adaleleri altında gergin ve çok istekli görünüyordu. Daha sonra, yaşamın değeri yokmuş, sigara içerek ölmek istermiş gibi, rahatlamış yüz hatlarıyla yatağında yatıyordu.

Kimi zaman, yaşam dolu, sinirli hareketleri ve hafif pütürleri olan yüzü gibi esmer ve zayıf ellerine bakıyordum. Benim çok hoşuma giden eller.

Çalışma masasının önünde, odadaki tek iskemleye oturmuş olmama karşın, kendimi ondan çok uzak duyumsuyordum. İlk kez benimle konuşurken sempatikliğine kapıldığım izlenimini bir daha hiç duymamıştım.

Şahane kahve yapıyordu ve odayı sıcak buhar doldu-ruyordu. Aşağıdaki yaşamdan uzak bir sığınakmış gibi burada keyfim yerindeydi.

-Burası batan bir gemi gibi. Bizler, suyu gören zavallı fareler gibi ne yapacağımızı bilmiyoruz... Senin annen, hiç kimse çekip gitmeden tehlikeden kaçtı. Teyzelerinden ikisi, kaçar gibi önlerine çıkan ilk insanla evlendi.

"Yalnızca mutsuz teyzen Angustias ile Juan ve ben, iki züğürt kaldık. Yolunu şaşırmış sen, küçük farecik şimdi geliyorsun, ama pek mutsuz görünmüyorsun.

-Bugün müzik yapmak istemiyor musun?, Söyle.

O zaman Román kitaplığın yanındaki dolabı açıyor, oradan kemanını çıkarıyordu. Dolabın dibinde rulo yapılmış bir sürü tuval vardı.

-Resim yapmayı da mı biliyorsun?

-Her şey yaptım ben. Tıp öğrenimine başladığımı bilmiyor musun? Tıbbı bıraktım ve mühendis olmak istedim fakat giremedim. Sonra hevesle resim yapmaya başladım... Emin ol, Juan'dan daha iyi resim yapıyordum.

Bundan hiç kuşkum yok: Román'da bitip tükenmeyen bir yetenek denizi görüyor gibiydim. Şöminenin yanında ayakta, yayını oynatmaya başladığı zaman ben de tamamen değişiyordum. Çekingenliğim, herkese düşman olmama varan hafif düşmanlık perdesi kayboluyordu. Elerim, kollarım gibi gerilmiş ruhum da kuru toprağın

yağmuru içmesi gibi bu sesi içiyordu. Román bana şahane ve eşsiz bir sanatçı gibi geliyordu. Müzikte öylesine ince bir sevinç oluşurken hüznün sınırlarını aşıyordu. O adsız müzik. Bir daha hiç denleyemediğim Román'ın müziği.

Küçük pencere gecenin karanlık gökyüzüne doğru açılıyordu...

Yanan lamba yalnızca müzik soluyan Român'ı daha uzun boylu ve hareketsiz gösteriyordu. Önce, saf anılar, düşler, savaşımlar, kendi kararsız varlığım, sonra da sevinçler, üzüntüler, umutsuzluk, yaşamın güçsüz kasılması ve hiçlikte boğulma bana dalgalar hâlinde ulaşıyordu. Kendi ölümüm, güzelliğe , ışıksız sıkıntılı uyuma dönüşen umutsuzluk duygusu.

Ve birdenbire büyük bir sessizlik, sonra Román'ın sesi:

-Sen ipnotize edilebilirsin... Müzik sana ne diyor?

Hemen ellerim ve ruhum uyuşuyordu.

-Hiç, bilmiyorum, yalnızca hoşuma...

-Doğru değil. Sana ne söylediğini açıkla bana. Sonuç olarak sana verdiği şeyi.

-Hiç.

Bir an bana kaçamak bir bakışla baktı. Sonra kemanını tutarak:

-Doğru değil, dedi.

Elindeki fenerle yukardan yolumu aydınlattı, çünkü merdivenlerdeki ışık ancak sokak kapısının yanındaki düğmeyle yakılabiliyordu, ve ben evimize dek üç kat inmek zorundaydım.

İlk gün karanlıkta, benim önümden başka birisi iniyormuş izlenimine kapıldım. Çocukça geldi ve hiçbir şey söylemedim.

Geçen gün bu izlenim daha da belinginleşti. Román hemen beni karanlıkta bıraktı ve feneri, bir şeylerin kımıldadığı merdiven tarafına çevirdi. Ben kapıya doğru merdivenlerden inen Gloria'yı birden ve apaçık bir biçimde gördüm.

IV

Önemli hiçbir şey olmadan geçen günler! Üniversiteden ayaklarımı sürükleyerek dönerken, geldiğimden beri geçen önemsiz günler üstüme çöküyordu. Beynime dört köşeli kül- rengi bir taş gibi çöküyordu.

Hava nemliydi ve o sabah, havada bulut ve ıslanmış lâstik kokusu vardı... Solmuş ve sarı yapraklar ağır ağır ağaçlardan dökülüyorlardı. Kentte bir güz sabahı; yıllarca bir kentte güz sabahlarının nasıl olacağını düşlemiştim: Evlerin taraçalarında ve tramvay direklerinde doğa ile içiçe, güzel; buna karşın hüzün her yanımı kaplıyor. Başımı kollarımın arasına alıp bir duvara dayanmak, her şeye sırtımı çevirmek ve gözlerimi kapamak istiyorum.

Yararsız bir sürü gün! Öykülerle, karmakarışık öykülerle dolu günler. Açık havada kalmış eski bir tahta gibi şişmiş, yeni başlamış, tamamlanmış öyküler. Benim için çok karanlık öyküler. Evime egemen olan çürük

kokusu midemi bulundırıyordu... Ama buna karşın yaşamımın tek ilginç yanı olabilmişti. Yavaş yavaş, gerçeğin ikinci plânında, gözlerimin önünde, Aribau Sokağı'ndaki katta kaynaşan yaşam için duyduğum duygular apaçık ortaya çıkmıştı. Kendi görüntümü ve düşlerimi unutmaya alışıyordum. Ayların kokusuna, geleceğin görüntülerine önem vermeyi bir yana bırakıyordum ve Gloria'nın her hareketi, Román'ın her gizli sözcüğü ve üstü kapalı konuşmalarını gittikçe büyütüyordum. Sonuç o beklenen üzüntü olacağa benziyordu.

Eve girdiğim zaman arkamdan yağmur yağmaya başladı ve kapıcı kadın bağıra bağıra ayaklarımı paspasa silmem uyarısında bulundu.

Bütün gün bir düş gibi geçmişti. Yemekten sonra ayaklarıma fötr terlikleri giyip çekine çekine aneannemin mangalının yanına oturdum. Yağmur tanecikleri balkon camlarının tozlarını iyi temizliyordu. Önce yapışkan bir çamur tabakası oluşuyordu, şimdi tanecikler parlak ve kül rengi yüzeyde rahatça kayabiliyorlardı.

Ne kımıldamak ne de bir şey yapmak istiyordum ve ilk kez Román'ın sigaralarından birisini özledim. Anneannem yanıma geldi. Beceriksiz ve titrek elleriyle küçük bir çocuk giysisi dikmeye çalıştığını gördüm. Daha sonra Gloria geldi, elleri ensesinde konuşmaya başladı. Anneannem de her zamanki gibi aynı konulardan söz ediyordu. Yeni olaylar, iç savaşta olup bitenler ve yıllarca önce, çocukları henüz gençken geçen eski olaylardı bunlar.

Başım ağrıyordu biraz ve yağmur fonlu türküde iki ses birbirine karışıyordu ve beni uyutuyordu.

ANNEANNE- Birbirlerini bunlardan daha çok seven iki kardeş olamazdı. (Dinliyor musun beni, Andrea?) Román ve Juan'cık gibi iki kardeş yoktu... Altı çocuğum oldu. Öteki dördünün herbiri ayrı bir havadaydı. Kızlar kavga edip dururlardı, ama bu iki küçük, melek gibiydiler... Juan sarışındı, Román ise esmer ve ben onları hep aynı giydirirdim. Pazar günleri benimle ve dedenle kiliseye gelirlerdi... Kolejde biri, yabancı bir çocukla kavga etse, öteki onu korumak için hemen yanında bitiverirdi. Román daha yaramazdı... Ama birbirlerini öyle severlerdi ki! Bir anne için bütün çocukları eşit olmalı, ama en küçük oldukları... ve en zavallı... oldukları için bana göre hepsinin üstündeydiler... Özellikle de Juan.

GLORIA- Juan'ın asker olmak istediğini, akademiye giriş sınavını geçemediği için Afrika'ya, Tercio'ya gittiğini ve orada yıllarca kaldığını biliyor musun?

ANNEANNE- Döndüğünde oradan birçok resim getirdi... Resimle uğraşacağını söylediği zaman deden çok kızdı, ama ben onu savundum, Román da, çünkü kızım, Román o zamanlar çok iyiydi... Çocuklarımı her zaman savundum ben, onların yaramazlıklarını, ve şeytanlıklarını saklamak istedim. Deden de bana kızardı, ama aralarında kavga etmelerine dayanamazdım... Şöyle düşünüyordum: "Bir kaşık balla daha çok sinek avlanır."... Geceleri eğlen-

meye çıktıklarını, çalışmadıklarını biliyordum... Deden anlayacak diye titreye titreye beklerdim onları... Yaramazlıklarını anlatırlardı bana ve ben de hiç şaşmazdım, yavrum... Kendi yürekleriyle yavaş yavaş doğrunun nerede olduğunu anlayacaklarından emindim.

GLORIA- Öyleyse Román sizi sevmiyor, anne; kendi tutumunuzla hepsini mutsuz ettiğinizi söylüyor.

ANNEANNE- Román mı?... Ne, ne! Kuşkusuz beni sever, beni sevdiğini sanıyorum... ama, Juan'dan daha kincidir, ve seni kıskanıyor, Gloria; seni daha çok sevdiğimi söylüyor...

GLORIA- Bunu Román mı söylüyor?

ANNEANNE- Evet, geçen gece makasımı ararken... çok geç olmuştu ve hepiniz uyuyordunuz, yavaş yavaş kapı açıldı ve Román içeri girdi. Beni öpmeye geliyordu. Ona: "Kardeşinin karısına yaptıkların çok haksız; Tanrı'nın bağışlamayacağı bir günah..." dedim. O zaman gitti... "Senin hatan yüzünden mutsuz oldu o kız, erkek kardeşin de senin yüzünden acı çekiyor. Eskisi kadar nasıl severim seni?"...

GLORIA- Román beni eskiden çok severdi. Bu büyük bir sır, Andrea, ama bana âşık olmuştu.

ANNEANNE- Kızım, kızım. Román evli bir kadına nasıl âşık olabilir? Seni kızkardeşiymişsin gibi seviyordu, başka türlü değil...

GLORIA- O getirdi beni bu eve... Şimdi benimle konuşmayan o getirdi, tam iç savaş sırasında... Buraya ilk kez geldiğinde çok korkmuştun, değil mi Andrea? Benim için daha beter oldu... Kimse beni istemiyordu...

ANNEANNE- Ben seviyordum seni, hepimiz seni sevdik, niçin bu denli nankörlük ediyorsun?

GLORIA- Şimdiki gibi açlık vardı, pislik vardı ve bir de saklanan bir adam, çünkü öldürülmek için aranan bir adam: Angustias'ın şefi, don Jerónimo; ondan sana söz etmediler, değil mi? Angustias ona yatağını vermişti ve kendisi de şimdiki senin yattığın yerde uyuyordu... Benim için anneannenin odasında bir yatak serdiler. Herkes bana kuşku ile bakıyordu. Don Jerónimo benimle konuşmak istemiyordu, çünkü ona göre ben, Juan'ın sevgilisiydim ve benim varlığım onun için bağışlanamazdı...

ANNEANNE-Don Jerónimo tuhaf bir adamdı; düşün, kediyi öldürmek istiyordu... Görüyorsun sen de, zavallı hayvan yaşlandı, oraya buraya kusuyor, hayvana dayanamadığını söylüyordu. Ama kuşkusuz ben herkese karşı savunuyordum onu, peşine düşülen, üzülen herkes için her zaman yaptığım gibi...

GLORIA- Ben de o kedi gibiydim va annem de beni koruyordu. Bir gün, hâlâ evde olan hizmetçiyle, Antonia ile kapıştım...

ANNEANNE-Bir hizmetçiyle kapışmak anlaşılır gibi değil... Ben gençken denize dek uzanan büyük bir

bahçemiz vardı... Deden beni bir kez öptü... Onu yıllarca bağışlayamadım. Ben...

GLORIA-Buraya geldiğimizde ben çok korkmuştum. Román bana: "Korkma" diyordu. Ama o da değişmişti.

ANNEANNE - Aylarca, kodeste olduğu süre içinde çok değişti; ona işkence etmişler; döndüğünde neredeyse tanıyamadık onu. Ama Juan, ondan daha mutsuz olmuştu, bunun için Juan'ı daha iyi anlıyorum. Juan'ın bana daha çok gereksinmesi var. Ve bu çocuğun da bana gereksinmesi var. Benim için olmasaydı nerede kalırdı senin ünün?

GLORIA- Román daha önce değişmişti. O resmî arabayla Barcelona'ya girdiğimiz anda. Román'ın kızıllarla önemli birisi olduğunu biliyor muydun? Ama bir casusluktu, ona lütufta bulunanları satan aşağılık bir insan bir yıkıntı. Ne olursa olsun casusluk korkaklıktır...

ANNEANNE- Korkaklar mı? Kızım, benim evimde korkak yoktur...Román iyi insandır ve yiğittir ve benim için hayatını ortaya koyuyordu, çünkü o insanlarla olmasını istemiyordum ben. Küçükken...

GLORIA- Sana bir öykü, kendi öykümü anlatacağım, Andrea, gerçek bir roman olduğunu göreceksin... Boşaltılmış Tarragona'nın bir köyünde bulunduğumu biliyorsun... O zaman, savaş sırasında her zaman evlerimizin dışındaydık... Döşeklerimizi, eski püskü eşyalarımızı alıp kaçıyorduk. Ağlayanlar vardı. Bana pek eğlenceli geliyordu!... Juan'ı tanıdığımda ocak ya da şubat ayıydı,

biliyorsun artık bunu. Juan hemen âşık oldu bana ve iki gün sonra evlendik... Nereye gittiyse peşinden gittim... Şahane bir yaşamdı, Andrea. Yemin ederim sana, Juan benimle çok mutluydu ve o zamanlar yakışıklıydı, şimdiki gibi deli görüntüsü yoktu... Nereye olursa olsun kocalarının, nişanlılarının peşinden giden pek çok kız vardı. Çok şakacı arkadaşlarımız vardı... Hiçbir zaman ne bombardımandan korktum ne de kurşundan... Fakat tehlikeli yerlere pek yaklaşmıyorduk. Juan'ın işinin ne olduğunu bilmiyorum, ama önemliydi mutlu olduğumu söylüyorum sana. İlkyaz gelmişti, çok güzel yerleri geziyorduk. Bir gün Juan bana: "Seni kardeşimle tanıştıracağım." dedi. Hem de kendisi, Andrea, başlangıçta Román bana sevecen göründü... Sen onu Juan'dan daha yakışıklı mı buluyorsun? O köyde bir süre onunla kaldık. Denize uzanan bir köy. Her gece Juan'la Román, benim yatak odama bitişik bir odaya kapanıp konuşuyorlardı. Ne konuştuklarını bilmek istiyordum. Sen de aynı şeyi istemez miydin? Ve üstelik iki oda arasında bir kapı vardı. Benim hakkımda konuştuklarını sanıyordum. Benden söz ettiklerinden emindim. Bir gece dinlemeye başladım. Anahtar deliğinden baktım. Her ikisi bir plânın üstüne eğilmişlerdi ve Román şöyle diyordu: "Yine Barcelona'ya dönmek zorundayım. Ama sen vazgeçebilir misin? Çok basit..." Roman'ın, milliyetçiler tarafına geçmesi için Juan'a ısrar ettiğini yavaş yavaş anlamaya başlamıştım... Düşün Andrea, işte tam o günlerde hamile olduğumu duyumsamaya başladım. Bunu Juan'a söyledim.

Düşüncelere daldı... Bunu ona söylediğim o gece, Román'ın odasının kapısının ardından yine onları dinlemek isteyeceğimi tahmin edersin. Gecelikleydim, ayaklarım çıplaktı, o tedirginliği hâlâ duyumsuyorum. Juan konuşuyordu: "Kararlıyım. Hiçbir şey beni durduramaz. " Ona inanamıyordum. Ona inanmış olsaydım o anda Juan' dan tiksinirdim...

ANNEANNE- Juan doğruyu yaptı. Seni benimle buraya yolladı...

GLORIA- O gece benden hiç söz etmediler. Juan yatmaya geldiğinde beni ağlar buldu. Kötü rüyalar gördüğümü söyledim ona. Beni çocuğumla yalnız bıraktığını sanmıştım. O zaman beni okşadı, ve bana hiçbir şey söylemeden uyudu. Uyuduğunu seyretmek için uyanık kaldım, ne düş gördüğünü bilmek istiyordum...

ANNEANNE- Sevilen insanı uyurken görmek hoş olur. Her oğul değişik bir biçimde uyur...

GLORIA-Ertesi gün Juan benim önümde, Ramón'dan Barcelona'ya gelirken beni de bu eve getirmesini istedi. Román çok şaşırmıştı ve ciddî ciddî Juan'a bakarak : "Yapıp yapamayacağımı bilmiyorum." dedi. Gece çok tartıştılar. "Hiç olmazsa bunu yapabilirim, diyordu Juan, "Hiç akrabası yok." O zaman Roman "Ya Paquita?" diye sordu. O zamana dek bu adı hiç duymamıştım ve çok ilginçti. Fakat Juan bir kez daha: "Onu eve götür" dedi. Ve o gece yalnızca bundan söz ettiler. Buna karşın ilginç bir

şey yaptılar: Juan Román'a bir sürü para ile daha sonra iade etmeyi reddettiği bir şeyler verdi. Siz bunu iyi bilirsiniz, anne.

ANNEANNE- Kızım, konuşulanları kapıdan dinlememek gerek. Annem bana izin vermezdi, ama sen öksüzsün... bunun için...

GLORIA-Denizin sesi geldiği için birçok tümce iyi duyulmuyordu. Paquita'nın kim olduğunu anlayamadım, ilginç bir şey de duyamadım. Ertesi gün Juan'a veda ettim ve çok üzgündüm, ama onun evine gideceğimi düşününce teselli buluyordum. Arabayı Román kullanıyordu, ben yanına oturmuştum. Román şakalaşmaya başladı benimle... İstedi mi çok sevecen olur Román, ama aslında kötü bir insandır. Yolda birçok kez durduk. Ve dört gün bir kasabadaki şatoda kaldık... Şahane bir şatoydu; içi restore edilmişti...ve her türlü modern konforu vardı... Buna karşın birkaç oda haraptı. Askerler zemin katta kalıyorlardı. Resmî olarak bizler üst kattaki odalarda kalıyorduk... O zamanlar Román bana karşı çok iyi davranıyordu. Çok sevimli ve hoş. Piyanoyu akort etti ve şimdi sana yaptığı gibi bir şeyler çaldı. Ve bir de benden, çıplak olarak resmimi yapmasına izin vermemi istedi, Juan'ın şimdi yaptığı gibi... Güzel bir vücudum olduğu için olmalı...

ANNEANNE-Kızım! Neler söylüyorsun? Bu yaramaz bir çok şey uyduruyor... Aldırma ona...

GLORIA- Doğru. Ben de istemedim, anne, çünkü Román'ın benim hakkımda çok şey söylemiş olmasına karşın aklı başında bir kız olduğumu siz de bilirsiniz...

ANNEANNE-Kuşkusuz, yavrum, kuşkusuz... Kocan, senin böyle resmini yapmakla kötü bir şey yapıyor; zavallı Juan'ın model için parası olsaydı bunu yapmazdı... onun için böyle bir özveride bulunduğunu biliyorum, yavrum; bunun için seni çok seviyorum...

GLORIA- Şatonun parkında bir sürü mor süsen vardı. Román başımda bu mor süsenlerle resmimi yapmak istiyordu... Ne dersin?

ANNEANNE- Mor süsemler... ne güzeldirler! Uzun zaman var ki, Azize Meryem için çiçek bulamıyorum!

GLORIA- Sonra eve geldik. O anda duyumsadığım mutsuzluğu tahmin edebilirsin. Buradaki herkes bana deli gibi görünüyordu. Don Jerónimo ile Angustias, evliliğimin geçerli olmadığını ve Juan'ın döndüğünde benimle evlenmeyeceğini, adî ve cahil bir kadın olduğumu söylüyorlardı. Arada bir kocasını görmek ve ona güzel şeyler getirmek üzere gizlice eve gelen Don Jerónimo'nun karısı, bir gün evde bir kadın - böyle söylüyordu- olduğunu anlayınca saldırmıştı ona. Annem suyla yıkadı yüzünü... Román'dan, Juan'ın kendisine verdiği parayı geri vermesini istedim, çünkü buradan çekip gitmek istyordum. O para iyi paraydı, savaş öncesinin gümüş parasıydı. Kasabadayken Juan'la yaptığı konuşmayı dinlediğimi öğrenince

küplere bindi. Köpekten de kötü davrandı bana. Kuduz bir köpekten daha berbat...

ANNEANNE- Ama, şimdi de mi ağlıyorsun, aptalcık? Român kızgın olmalıydı. Erkekler böyledir, değişik yaratıklar. Ve kapı arkalarından dinlemenin kötü bir şey olduğunu her zaman söylemiştim sana. Bir kez...

GLORIA- O günlerde Román'ı almaya geldiler ve onu hapse götürdüler; konuşmasını istiyorlardı, ama kurşuna dizmediler. Ona âşık olan hizmetçi Antonia bir canavar kesildi. Lehinde konuştu. Benim utanmaz, kötü bir kadın olduğumu söyledi. Juan gelince beni pencereden atacaktı! Román'ı ihbar eden de benmişim. Bıçakla karnımı deşeceğini söyledi; işte o zaman onunla kapıştım...

ANNEANNE-Bu kadın bir canavar. Ama onun sayesinde Román'ı kurşuna dizmediler. Bunun için ona çediyoruz... Ve hiç uyumaz; kimi geceler dikiş kutumu ya da sık sık yitirdiğim makasımı aramak için geldiğimde odasının kapısında görünür ve bağırır bana: "Niçin yatağınıza gitmiyorsunuz, senyora? Ayakta ne yapıyorsunuz? Geçen akşam beni öyle kokuttu ki yere düştüm...

GLORIA- Aç kalıyordum. Annem, zavallı, yemeğinden bir parçasını ayırırdı. Angustias ile Don Jerónimo pek çok şey depo ederlerdi ama tek başlarına yerlerdi. Odalarının çevresinde dönerdim. Korktukları için hizmetçiye bir şeyler verirlerdi...

ANNEANNE- Don Jerónimo korkaktı. Korkak insanlar hoşuma gitmez .. Çok daha kötü. Bir gün bir militan evi aramaya geldi, bütün azizlerimi rahatça gösterdim. "Yoksa siz Tanrı'nın bu yalanlarına inanıyor musunuz? diye sordu bana. "Kuşkusuz inanıyorum; yoksa siz inanmaz mısınız? diye sordum. "Hayır, kimsenin inanmasına da izin vermem." "Öyleyse ben sizden daha cumhuriyetçiyim, çünkü başkalarının ne düşündüğü beni hiç ilgilendirmez; düşünce özgürlüğüne inanırım ben." O zaman başını kaşıdı ve bana hak verdi. Ertesi gün bana, aynı gün, askerlere dağıtılmış olan tespihlerden bir tane armağan getirdi. Yatağın üstünde tek bir Aziz Antonio'su olan yukardaki komşuların aynı gün onu pencereden fırlattıklarını söyleyeyim sana...

GLORIA: O aylar neler çektiğimi sana söylemek istemiyorum Oğlum, milliyetçilerin kente girdikleri gün doğdu. Angustias beni bir hastaneye götürdü ve orada bıraktı... Korkunç bombardımanlı bir geceydi; hemşireler yalnız bıraktılar beni. Daha sonra mikrop kaptım. Bir aydan fazla süren çok yüksek bir ateş. Kimseyi tanımıyordum. Çocuk nasıl yaşayabildi, bilmiyorum. Savaş bittiğinde ben hâlâ yataktaydım, günleri şaşkın geçiriyordum, ne düşünecek ne kımıldayacak gücüm vardı. Bir sabah kapı açıldı, Juan girdi içeri. Hemen tanıyamadım onu. Çok uzun boylu ve zayıf göründü. Yatağıma oturdu ve beni kucakladı. Başımı omuzuna dayadım ve başladım ağlamaya, o zaman alçak sesle bana: "Bağışla beni, dedi

bağışla beni." Şakaklarına dokunmaya başladım, çünkü nerdeyse Juan olduğuna inanamıyordum ve böylece uzun süre kaldık.

ANNEANNE- Juan bir sürü güzel yiyecekler getirdi, kondanse süt, kahve ve şeker...Gloria için çok sevindim; "Gloria'ya benim memleketimin bir tatlısını yaparım" diye düşündüm ama Antonia, o kötü kadın mutfağa girmeme izin vermiyordu...

GLORIA-Uzun süre kucak kucağa kala kaldık. Daha sonra ne olacağını nasıl bilebilirdim? Bir romanın sonu gibiydim. Bütün üzüntülerin sonu. Her şeyin daha kötüye gideceğini nasıl düşünebilirdim? Sonra Román ceza evinden çıktı, bir ölü dirilmiş gibiydi. Juan konusunda elinden gelen kötülüğü yaptı bana. Benimle evlenmesini istemiyordu. Beni de çocuğumu da kapı dışarı etmesini istiyordu... Kendimi savunmak ve doğru olanı söylemek zorunda kaldım. Bunun için Román beni göremez.

ANNEANNE- Kızım, sırlar saklanmalı ve hiçbir zaman erkekleri düşman etmek için söylenmemeli. Çok gençken, bir gün... bir ağustos gecesi, masmavi, çok iyi anımsıyorum ve çok sıcak, bir şey gördüm...

GLORIA- Ama Juan'ın kollarında olduğum o anı, göğsünün sert kemikleri altında, yüreğinin nasıl çarptığını unutamıyorum... Güzel ve varsıl bir nişanlısı olduğunu, onunla evleneceğini Jerónimo ile Angustias'ın bana söylediklerini anımsadım. Bunu ona söyledim. Hayır

anlamında başını kaldırdı. Ve saçlarımı öptü... Korkunç olan bir kez daha burada yaşamak zorunda kalmamız ve paramızın olmayışı idi. Aksi hâlde çok mutlu bir çift olabilirdik ve Juan bu denli çıldırmazdı...O an bir filmin sonu gibi oldu.

ANNEANNE- Çocuğun vaftiz annesi oldum... Andrea, uyudun mu?

GLORIA- Uyudun mu Andrea?

Uyumuyordum. Bu öyküleri çok net anımsadığımı sanıyorum. Fakat yükselen ateşim beni deli ediyordu. Titrememem vardı ve Angustias beni yatmaya yolladı. Yatağım nemliydi, kül rengi ışıkta mobilyalar daha hüzünlü, dev gibi ve kara görünüyordu. Gözlerimi kapadım ve göz kapaklarımın arkasında kırmızımtırak bir karartı gördüm. Sonra da klinikte, yanaklarında o kül rengi gölgeler olmadan, acıyan, farklı bir Juan'ın omuzuna dayanmış, beyaz tenli Gloria'nın imgesini.

Günlerce ateşler içinde yattım. Antonia'nın, o siyah giysi kokulu Antonia'nın beni görmeye geldiğini anımsıyorum ve yüzü, uzun bir bıçak bilediği düşlerime karıştı. Anneannemi de, genç, mavi giysiler içinde, bir ağustos günü, öğleden sonra, deniz kıyısında görüyordum. Ama özellikle de Juan'ın omuzunda ağlayan Gloria'yı; ve saçlarını okşayan Juan'ın büyük ellerini. Ve çoktandır tanıdığım, belli belirsiz bir ışık altında tedirgin, dokunaklı, başka yana bakan Juan'ın gözlerini .

Hastalığımın son günü Román geldi beni görmeye. Papağanı omuzunda getirmişti ve yüzümü yalamaya hazır, kendinden emin bir biçimde köpek girdi içeriye.

-Niçin benim için birazcık piyano çalmıyorsun? Çok iyi piyano çaldığını söylediler...

-Evet, ama amatörce.

-Piyano için hiçbir şey bestelemedin mi?

-Evet, birkaç kez. Niçin soruyorsun bunu bana?

-Kendini tümüyle müziğe vermen gekirdi sanıyorum, Román. Piyano için bestelediğin parçayı çal bana.

-Niçin bilmiyorum ama, hasta olduğun zamanlar söylediklerinde iki amaç varmış gibi geliyor bana...

Birazcık tuşlara vurdu ve sonra:

-O çok iyi olmadı, ama sana Xochipili'nin şarkısını çalacağım... Yukardaki benim toprak biblomu anımsıyor musun?...

O biblonun eski olduğunu sanma. Kendim yaptım onu. Ama Azteklerin çiçek ve oyuncak tanrısı Xochipilli heykelciği. İyi zamanlarda insan yüreği sunulurdu ona...Ben yüzyıllarca sonra ona karşı duyduğum anî bir coşkuyla bir müzik parçası besteledim. Göreceğin gibi, zavallı Xochipilli güçsüz...

Piyanoya oturdu, her zamankinin tersine neşeli bir şey çaldı. Yayılan ve sarhoş eden bir koku gibi, boğuk ve tiz

notalarla, ilkyaz yaşamını yeniden canlandırıyormuşa benzeyen bir parça çaldı.

-Büyük bir müzisyensin sen. Román, dedim ona , gerçekten buna inanıyordum.

-Hayır. Hiç müzik kültürün yok senin, bunun için beni beğeniyorsun. Ama beni şımartıyorsun.

-Ha! dedi kapıdan çıkarken; Bu parçayı çalarak küçük bir özveride bulunduğumu düşünebilirsin. Xochipilli her zaman bana uğursuzluk getirir.

O gece, yaşlı ve saplantılı bir imgenin yinelendiği çok net bir düş gördüm: Juan'ın omuzuna dayanmış Gloria, ağlıyordu... Yavaş yavaş tuhaf değişikliklere uğradı. Onu,Tanrı Xochipilli'nin gizemli fizyonomisiyle kocaman ve karanlık gördüm. Gloria'nın solgun yüzü canlanmaya ve yeniden yaşamaya başladı; Xochipilli de gülümsüyordu. Birdenbire gülümsemesi tanıdık geldi: Román'ın beyaz ve biraz yabanıl gülümsemesiydi. Gloria'yı öpen Román'dı ve ikisi de gülüyordu. Klinikte değil de kırlardaydılar. Mor süsenli kırlarda ve Gloria'nın yelde saçları dağılmıştı.

Uyandığımda ateşim yoktu ve gerçekten gizli, karanlık bir şey bulmuşum gibi utanıyordum.

V

Acılı bir yel gibi, ruhumun derinliklerini sarsarken bir yandan da kara bulutları silip süpüren o ateşin nedenini bilmiyorum. Kimse doktor çağırmayı bile düşünmeden önce düşmüştü ateşim ve düşünce de bende tuhaf ve zayıf bir rahatlık duygusu bırakmıştı. Ayağa kalkabildiğim ilk gün, battaniyeyi ayaklarıma çekince, eve geldiğimden beri beni yok eden o baskılı ortamdan kurtuluyormuşum izlenimine kapıldım.

Buruşuk boynu, anlamlı bir yüz gibi yaşlılığını ortaya koyan Angustias ayakkabılarımı inceledikten sonra su geçiren eski pençelerimi işaret etti ve ıslak ayaklarım yüzünden soğuk aldığımı söyledi.

-Hem kızım, insan yoksulsa ve acıyan akrabalarının yardımlarıyla yaşamak zorundaysa kişisel eşyalarına daha çok dikkat etmeli. Ben işteyken neler yaptığını bildiğimi söylüyorum diye bana öyle bakma. Dışarı çıktığını ve

yakalanmamak için ben gelmeden eve döndüğünü biliyorum.

Nerelere gittiğin belli mi?

-Belli bir yere gitmiyorum. Sokakları görmek hoşuma gidiyor. Kenti görmek...

-Külhanbey gibi tek başına sürtmek hoşuna gidiyor, kızım. Erkeklerin densizlikleri ortada... Yoksa hizmetçi misin sen?... Senin yaşındayken benim sokak kapısına kadar bile yalnız gitmeme izin vermezlerdi. Üniversiteye gidip gelmenin gerek olduğunu anlıyorum, bunu sana söylemiştim... Ama başıboş bir köpek gibi orda burda sürtmek... Dünyada tek başına kalınca ne istersen yap. Ama şimdi bir ailen, bir evin, bir adın var. Kasabalı kuzeninin sana hiç de iyi olmayan alışkanlıklar edindireceğini biliyordum. Baban tuhaf bir adamdı... Kuzenin dört dörtlük bir insan olmayabilir, ama incelik yok onda. Her şeye karşın kasabanın sokaklarında sürtmediğini umarım.

-Hayır.

-Öyleyse burada da yapma . Duydun mu beni?

Diretmedim, ne diyebilirdim ki?

Tam çekip giderken tüyleri diken diken olmuş bir durumda geri döndü.

-Umarım, limana doğru, Ramblas taraflarına inmemişsindir.

-Niçin?

-Bir genç kızın bir kez bile gitmekle yaşam boyu namusunu yitirmiş olacağı sokaklar vardır. Çin mahallesinden söz ediyorum... Nereden başladığını bilemezsin...

-Evet, çok iyi biliyorum. Çin mahallesine girmedim... ama ne varmış orada?

Angustias öfkeyle baktı bana.

-Mahvolmuş kadınlar, hırsızlar ve şeytanın pırıltısı vardır.

(Ben ise o anda Çin mahallesini ışıklar içinde pırıl pırıl düşledim.)

Angustias ile savaşım engellenemez bir fırtına gibi her an daha bir yaklaşıyordu. Daha ilk konuşmamızda anlaşamayacağımızı görmüştüm. Daha sonra ilk izlenimlerimin verdiği şaşkınlık ve hüzün teyzeme avantaj sağlamıştı. "Ama -bu konuşmanın verdiği heyecanla- bu dönem biter, diye düşündüm. Zamanımı özgürce kullanabileceğim yeni bir yaşama başladığımı gördüm ve Angustias'a tembel tembel gülümsüyordum.

Üniversitedeki derslere yeniden başlayınca birikmiş izlenimlerimin içten içe mayalandıklarını duyumsar gibi oldum. Yaşamımda ilk kez, sokulganlaştığımı ve dostluk kurar olduğumu gördüm. Fazla çaba harcamadan sınıftaki kız ve erkek arkadaşlarımla sıkı ilişkilere girebildim.

Gerçek şu ki şu anda bir savunma iç güdüsü gibi algılayabildiğim, anlatılamaz bir özen gösteriyordum onlara: Kendi kuşağımdan olan ve aynı zevkleri paylaştığımız bu insanlar, olgun insanların düşsel dünyalarına karşı beni koruyabilir ve destekleyebilirlerdi. Gerçekten de o sıralarda böylesi bir desteğe gereksinme duyuyordum.

Kızların bayıldıkları sırları üstü kapalı geçmenin, gizemli bir ses tonuyla konuşmanın, ruhu didik didik etmekten zevk almanın, yıllarca birikmiş olan duygusallığı ortaya koymanın erkeklerle olanaksız olduğunu hemen anladım... Üniversitelilerle olan ilişkilerimde, daha önce düşümde bile göremeyeceğim genel sorunlarla ilgili bir sürü tartışmanın içinde buldum kendimi ve hem allak bullak olduğumu hem de mutlu olduğumu duyumsadım.

Grubun en genci olan Pons bir gün bana sordu:

-Önceleri insanlarla konuşmaktan hep kaçıyordun, nasıl yaşıyabiliyordun böyle? Bize oldukça gülünç geldiğini söylemeliyim sana. Ena pek tatlı dalga geçerdi seninle. Komik olduğunu söylerdi: Neyin vardı senin o zamanlar?

Biraz acıyla omuz silktim, çünkü tüm gençliğim boyunca en beğendiğim kişi Ena olmuştu.

Onunla dost olmayı henüz düşünmediğim sıralarda bu kıza karşı bir yakınlık duyuyordum, onun da bana duyduğundan emindim. Nazikçe benimle konuşmak için bir

bahane bulup yanıma yaklaşmıştı birkaç kez. Derslerin başladığı ilk gün, tanınmış bir kemancı ile akraba olup olmadığımı sormuştu bana. Sorunun bana çok saçma geldiğini ve beni güldürdüğünü anımsıyorum.

Ena'ya yakınlık duyan yalnız ben değildim. Pek çok kez yönettiği konuşmalarımızın çekim merkezini oluşturuyordu. Şakacılığı ve zekâsı dillere destandı. Bir gün şakalarının hedef noktası ben olacak olursam bütün sınıfın eğlencesi olacağımdan emindim.

Uzaktan belli bir kinle baktım ona. Ena'nın, korkunç gözlerinin parladıkları hoş ve duygusal bir yüzü vardı. Yumuşak hareketleri, bedeninin ve sarı saçlarının genç görünümü ile iri gözlerindeki alay ve pırıltı yüklü yeşil bakışlar arasındaki çelişki oldukça büyüleyiciydi.

Pons'la konuşurken eliyle selâmladı beni. Daha sonra, Edebiyat Fakültesinin avlusunda ders saatinin gelmesini bekleyen gürültülü kalabalığı yararak yaklaştı. Yanıma geldiğinde yanakları kıpkırmızıydı ve pek keyifli görünüyordu.

-Bizi yalnız bırak, Pons. Olur mu?

-Pons'a dikkat etmek gerekir, dedi zayıf yüzlü delikanlının uzaklaştığını görünce. Hemen öfkelenen insanlardandır. Şu anda bile bizi yalnız bırakmasını söylediğim için onu kızdırdığımdan emin ol... Ama seninle konuşmam gerek.

O zamana dek hiç bilmediğim alaylarından birisiyle daha birkaç dakika önce yaralandığımı düşünüyordum... Ama şimdi büyük sempatisini kazanıyordum.

Üniversitenin taş dehlizlerinde onunla dolaşmak, söylediklerini dinlemek hoşuma gidiyordu, bir yandan da evdeki karanlık yaşamımı bir gün ona anlatacağımı, tartışma konusu olacağımı düşünüyordum ve gözlerimin önünde romantizm yüklü görünmeye başlıyordu. Sorunlarımın Ena'yı çok ilgilendireceğini ve onları benden iyi anlayacağını sanıyordum. Buna karşın şimdiye dek yaşamımdan hiç söz etmemiştim ona. Bende uyanan konuşma isteği sayesinde onunla arkadaş oluyordum; ama konuşmak ve düş kurmak bana her zaman güç gelmiştir ve beklenen bir duygu gibi, nefesimi kesen, aynı zamanda bana çok ilginç gelen konuşmalarını dinlemeyi yeğliyordum. Bunun için o öğleden sonra Pons bizi bırakıp gittiği zaman çekingenliğim ile sırdaş olma isteğim arasındaki tatsız gerginliğin nereye varacağını düşleyemiyordum.

-Bir süre sana sözüne ettiğim kemancının.... anımsıyor musun? Senin ikinci adını taşıyor olmasından başka, çok şaşırtıcı ama, senin gibi Aribau Sokağı'nda oturduğunu da ortaya çıkardım. Adı Román. Gerçekten senin akraban değil mi? diye sordu.

-Evet, o benim dayım; gerçek bir müzisyen olduğundan haberim bile yoktu. Ailesinden başka kimsenin onun keman çaldığını bildiğinden emin değilim.

-Onu şahsen tanımak istediğimi anlıyorsun öyleyse.

Ena'nın Aribau Sokağı ile bir ilişkisi olabileceğini düşünmek hafif bir coşku uyandırmaya başladı. Aynı zamanda aldatılmışım gibi geldi bana.

-Beni dayınla tanıştırmanı istiyorum.

- Olur.

-İkimiz de sustuk. Ena'nın bana bir şeyler anlatmasını bekliyordum. Belki o da benim konuşmamı. Ama nedendir bilmem, arkadaşıma Aribau Sokağı'ndaki dünyayı yorumlamak olanaksız gibi geldi bana. Ena'yı - "tanınmış bir kemancının"- yanma götürmenin ve bu adamın pejmürde görüntüsü karşısında gözlerindeki alaya ve düş kırıklığına tanıklık etmenin benim için korkunç olacağını düşündüm. Ena'nın iyi dikilmiş giysisi ve saçlarının hoş parfümü yanında sert mutfak sabunuyla yıkanmış rüküş giyimli biri olduğumun ayrımına varınca gençliğe özgü o umutsuzluk ve utanç anlarını yaşadım içimde.

Ena bana bakıyordu. Derse girme zamanının bana rahat bir soluk aldırdığını anımsıyorum.

-Çıkışta beni bekle! diye bağırdı bana.

Ben her zaman son sıraya otururdum, Ena'ya ise arkadaşları en ön sırada yer ayırıyorlardı. Profesör ders anlatırken kafam allak bullaktı. Yaşamımda ortaya çıkmaya başlayan birbirinden çok farklı bu iki evreni karıştır-

mamaya yemin ettim kendi kendime: Kolayca dostluk kurulabilen okul arkadaşlarımın evreni ve pis, hiç de konuksever olmayan evimin evreni. Román'ın müziğinden, Gloria'nın kızıl saçlarından, ve de geceleri hayalet gibi evde dolaşan saf anneannemden konuşmak isteği çok saçma göründü bana. Uzun uzun konuşurken bütün bunları fantastik varsayımlarla donatmanın dışında, eve gelişimde beni şaşkına çeviren, Ramón'la tanıştıracak olursam Ena'nın da görebileceği sefil gerçek kalıyordu geriye yalnızca.

Böylece o gün ders bitince üniversiteden hızla sıvıştım, kötü bir şey yapmışım ve arkadaşımın kendinden emin bakışlarından kaçıyormuşum gibi eve koştum.

Aribau Sokağı'ndaki dairemize gelince her şeye karşın Román'ı görmek istedim, çünkü tanınmışlığının ve bir zamanlar başarılı oluşunun sırrını -sanki kıskançca gizlediği sırrını- bildiğimi ona söylemek için aşırı bir istek vardı içimde. Ama o gün yemek saatinde Román'ı göremedim. Bu durum beni şaşırtmamış olsa da -çünkü Román çok zaman gelmezdi yemeğe -düş kırıklığına uğradım. Çocuğunun burnunu silen Gloria çok âdi göründü bana, Angustias ise dayanılmazdı.

Ertesi gün ve daha sonraki birkaç gün Ena'dan kaçtım hep, karşılaştığımızda sorularını unutmasından emin olmak için.

Román evde görünmez olmuştu.

-Arada bir geziye çıktığını bilmiyor musun? Kimseye söylemez, aşçı dışında kimse de nereye gittiğini bilmez...

("Acaba Román kimi insanların kendisini tanınmış bir kişi olarak değerlendirdiklerini ve henüz unutmadıklarını biliyor muydu?"

Bir öğleden sonra mutfağa doğru gittim

-Söyleyin Antonia, dayım ne zaman dönecek biliyor musunuz?

-Döner. Hiçbir zaman dönmeyi unutmaz. Gider, gelir. Döner ve yine gider... Ama hiç kaybolmaz, değil mi "Trueno"? Tedirgin olmak için bir neden yok.

Kırmızı dili dışarda, her zamanki gibi arkasında duran köpeğe doğru döndü.

-Doğru değil mi, "Trueno"? dedi. Hiç kaybolmaz.

-Hayvanın gözleri kadına bakarken sarı sarı parlıyordu, kadının ufacık, kara gözleri de yanmaya başlayan alevin dumanı arasından parlıyordu.

Böylece her ikisi de sabit, ipnotize olmuş gibiydiler. Antonia'nın bu kısa açıklamasına tek bir sözcük katmayacağından emindim.

Bir gün akşama, doğru ortaya çıktığı Ana dek Román hakkında bir şey öğrenilemedi. Anneanneyle ve Angustias ile yalnızdım ve üstelik ıslah evinde bulunuyor gibiydim, çünkü parmaklarımın ucunda yürüyerek sokağa kaçmaya

hazırlanırken Angustias beni yakalamıştı. Bu yüzden Român'ın gelişi beni alışık olmadığım bir sevince boğdu.

Güneşte yanmış alnı ve burnuyla daha esmer göründü bana, ama zayıflamış, traşsızdı, gömleğinin yakası kir içindeydi.

Angustias baştan ayağa süzdü onu.

-Nerede olduğunu bilmek isterdim!

Român da ona kurnazca baktı, okşamak üzere papağanı kafesten çıkarırken.

-Sana söyleyeceğimden emin olabilirsin... Papağanıma kim baktı anne?

-Ben oğlum, dedi anneanne gülümseyerek. Hiç unutmadım.

-Sağol anne.

Havaya kaldıracakmış gibi annesinin beline sarıldı ve saçlarından öptü.

-İyi bir yere gitmiş olamazsın. Yaptıkların hakkında çok şey anlattılar bana, Román. Eski Román olmadığını bildiğimi söylemeliyim sana... Ahlâk anlayışın istediğim gibi değil ...

Román yolculuğun verdiği sıkıntıdan kurtulmak ister gibi gerindi.

-Yaptığım çalışmalarda belki de kızkardeşimin ahlâk anlayışını ortaya çıkarmayı başardığımı söylersem, ne dersin?

-Saçmalama, akılsız! Hem de yeğeninin önünde.

-Yeğenimiz ürkmeyecek. Anneciğim, gözlerini iri iri açsan da...

Angustias'ın elmacık kemikleri sarardı, kızardı ve herhangi bir kadınınki gibi göğsünün inip kalkması bana tuhaf göründü.

-Pireneler'de dolaştım biraz, dedi Román, çok şirin bir kasaba olan Puigcerda'da kaldım birkaç gün ve iyi zamanlarında tanıdığım, şimdi ise kocasının, bir caniymiş gibi hizmetçilerinin gözetimi altında izbe bir eve kapattığı zavallı bir kadını görmeye gittim. Kuşkusuz.

-Büro şefim Don Jerónimo'nun karısından söz ediyorsan eğer, zavallının çıldırdığını, kocasının da onu tımarhaneye yollamadan önce bunu denemeyi yeğlediğini pekâlâ biliyorsun...

-Bakıyorum da patronunun işleriyle pek yakından ilgilisin, ben zavallı Senyora Sanz'dan söz ediyorum. Deli olduğundan kuşkum yok. Ama bu duruma gelmesinin suçu kimde?

-İmalı konuşmakta üstüne yok, diye bağırdı Angustias, (bu kez gerçekten) öyle üzgündü ki, acıdım ona.

-Hiç! dedi Román, şaşırtıcı bir rahatlıkla, bu sırada bıyıklarının altında alaycı bir gülümseme dolaşıyordu.

Ramón'la konuşmak için yanıp tutuşurken ağzım açık kalakalmıştım. Dayımla konuşmak düşüncesiyle heyecan-

lı günler geçirmiştim; onunla ilgili olarak ilginç ve çok hoş, aklımda kalacak bir sürü haber alacağım gibi geliyordu bana.

Böyle durumlara alışık olduğumdan daha bir coşkuyla onu kucaklamak için iskemlemden kalktığımda dilimin ucundaki sürpriz haberin sevinciyle coşup taşıyordum. Bunu izleyen sahne sevincimi kursağımda bırakmıştı.

Gözümün ucuyla, çok düşünceli, acı dolu yüz ifadesiyle, ama ağlamadan -bu olağandışı bir şeydi onun için- aygıta dayanmış olan Angustias'ı gördüm. Román yavaşça bir iskemleye yerleşti ve bana Pireneler'den söz etmeye başladı. Bizlerle -İspanyollarla- Avrupa'nın geri kalan ülkeleri arasında yükselen, yeryüzünün bu şahane engebelerinin dünyanın gerçekten en görkemli yerlerinden birisi olduğunu söyledi. Kardan, derin vadilerden, buz gibi, pırıl pırıl gökyüzünden söz etti bana.

-Bilmiyorum neden, kimi kez böylesine korkunç, böylesine hırçın ve görkemli doğa'yı sevemiyorum... Görkemli olan şeye duyulan zevki yitirdim sanıyorum. Saatimin tiktakları duyularımı, boğazların rüzgârından daha çok uyarıyor... İçine kapanık insanın tekiyim ben, diye bitirdi konuşmasını.

Román'ı dinledikçe, benim yaşımda bir genç kızın onun yeteneğini biliyor olmasından söz etmenin bir işe yaramayacağını düşünmeye başladım, nasıl olsa bu yeteneğinin ünlenmiş olması onu hiç ilgilendirmiyordu.

Dışardan gelecek her çeşit iltifata isteyerek kulaklarını tıkıyordu...

Román, konuşurken, zevkten gözleri fıldır fıldır dönen köpeğin kulaklarını okşuyordu. Hizmetçi kadın kapıda onları gözetliyordu; ellerini -siyah tırnaklı sinirli ellerini- ne yaptığını bilmeden önlüğü ile kuruluyordu ve kuşkusuz, sürekli köpeğin kullaklarındaki Román'ın ellerine bakıyordu.

VI

En önemsiz olaylarla yaratılan trajik durumlar yüzünden Aribau Sokağı'nın bu insanları arasında sık sık şaşkınlığa düşerdim, oysaki bu insanların her birinin bir işi, nadiren doğrudan doğruya üstü kapalı olarak söz ettikleri gerçek saplantıları vardı.

Noel günü bana skandallardan birisini yaşattılar; belki o zamana dek beni hep uzak tuttukları için bu kez her zamankinden daha çok etkilendim. Belki de Román dayımla aramızdaki tuhaf yakınlığa karşın onu aşırı derecede kötü bir durum altında görüp de elimden hiçbir şey gelmemesinden ötürü böyle oldu.

Bu kez tartışmanın gizli kökleri Ena ile olan arkadaşlığıma dayanıyordu. Ve çok sonraları bunu anımsadığımda, başlangıçta bir tür yazgının Ena'yı, yabancı kimselerin kesinlikle giremedikleri Aribau Sokağı'nın yaşamıyla birleştirdiğini düşündüm.

Ena ile dostluğumuz, birbirlerine sevecenlikle bağlanan iki sınıf arkadaş arasındaki ilişkilerin doğal yolunu izlemişti. Onun sayesinde çoktan unutmuş olduğum kolej arkadaşlıklarımın büyüsünü anımsadım. Beni yeğlemelerinin avantajını gizlemiyorlardı ki. Aynı eski arkadaşlar şimdi bana daha çok değer veriyorlardı. Kuşkusuz onlar için güzel arkadaşıma yanaşmaları daha kolay oluyordu.

Buna karşın Ena'nın alışkanlıklarına ayak uydurmam çok pahalı bir lükstü benim için. Her gün beni bara sürüklüyordu - güneşli bahçesi dışına taş üniversitenin anımsadığım en sıcak köşesiydi- ve benim hesabımı da ödüyordu, zaten hepsi çok genç ve olanakları kısıtlı olan delikanlıların kızlara ikramda bulunmalarını yasaklama konusunda anlaşmaya varmıştık. Bir fincan kahve için param yoktu, tramvaya binecek param da yoktu -arada bir Angustias'ın gözcülüğü ile alay ediyor ve gezmek için arkadaşımla çıkıyordum- ne de akşam üstü sıcak kestane almaya da. Ve her şeyi Ena karşılıyordu. Bu da yaşamımı hoş olmayan bir biçimde törpülüyordu. O dönemdeki tüm sevinçlerim, onun inceliklerine karşılık verememe saplantısıyla yarım kalıyordu. O zamana dek, sevdiğim hiç kimse böylesine bir sevgi göstermemişti bana; kendileri için ödenmesi maddeten olağanüstü zor olan, pek de güzel olmayan tüm insanların duydukları gereksinmeyle ona arkadaşlıktan daha fazla bir şeyler verebilmek için içim içimi kemiriyordu: İlgi ve sevecenlik.

Hazinem içinden bir şey bulmak için valizimi açmaya beni iten duygunun iyi mi yoksa kötü mü - o zamana dek üzerinde düşünmek aklıma gelmemişti- olduğunu bilmiyorum. Kitaplarımı bir bir didikledim. Hepsini kuzinim Isabel'in evinin çatı katında koruduğu babamın kitaplığından getirmiştim ve sararmış, küflü görünüyorlardı. İç çamaşırlarım ve küçük bir teneke kutu dünyada sahip olduğum her şeyi tamamlıyordu. Kutuda eski fotoğraflar, annemle babamın nişan yüzükleri ve benim doğum tarihim yazılı olan gümüş bir madalya buldum. Hepsinin altında, anneannemin ilk komünyonumda yolladığı, ipek kâğıda sarılı şahane bir dantel şal vardı. Böylesine güzel olduğunu anımsamamıştım ve Ena'ya onu armağan edebilmenin verdiği sevinç birçok sıkıntımı gidermişti. Üniversiteye temiz gidebilmek, özellikle de arkadaşlarımın rahat durumuna benzemek için çektiğim sıkıntıyı yok etmişti. Eldivenlerimi onarmanın, koridordaki lavabonun bulanık ve buz gibi suyu ve Antonia'nın tencereleri yıkamak için kullandığı aynı sabunla bluzlarımı yıkamanın ve sabahları bedenimi soğuk suyla yıkamanın verdiği sıkıntılar. Ena'ya bu denli güzel bir armağan vermek yaşamımın tüm mutsuzluğuna bedeldi. Armağınımı Noel tatilinden önceki son derste götürdüğümü ve bu olayı akrabalarımın bakışlarından özenle gizlediğimi anımsıyorum; bunun nedeni benim olan bir şeyi armağan vermenin bana yanlış gelmesinden değil de, bu armağanın, kimseyi yaklaştırmadığım özel eşyalarımın bulunduğu yerde

olmasındandı. Artık o dönemde Ena'dan Román'a söz etmeyi ve birisinin onun sanatına hayran olduğunu açıklamayı düşünmek bile bana olanaksız görünüyordu.

Ena, kendisine verdiğim pakette o sevimli saçma şeyi bulunca öylesine coştu ve öylesine sevindi ki onun bu sevinci daha önceki sevgi gösterilerinden daha çok bağladı beni ona. Bende olmayan şeyleri duyumsattı bana: Varsıllık ve mutluluk.

Bu olayın keyfimi yerine getirdiğini ve tatile herkese karşı daha sabırlı ve sevimli olarak başladığımı anımsıyorum. Hatta Angustias bile bana sevimli geliyordu. Önermemiş olmasına karşın Yılbaşı gecesi ayinine gitmek üzere giyindim. Öyle sinirlendi ki çok şaşırdım.

-Bu gece yalnız gitmeyi yeğliyorum, çocuk dedi.

Benim düş kırıklığına uğradığımı sandı ve yüzümü okşadı.

-Yarın anneanneciğinle kutsal şaraplı ekmeği yemeye gideceksin

Düş kırıklığına uğramamıştım ama şaşırmıştım, çünkü bütün dinî törenlere Angustias beni de götürürdü, beni gözlemlemek ve dindarlığımı eleştirmek hoşuna giderdi.

Noel sabahı eve gelişi şahane görünmüştü bana; birkaç saat uyku uyumuştum. Gerçekten de anneannemle gitmiştim ayine. Güneşin şiddetli ışığında ihtiyarcık siyah

mantosuyla küçük ve buruşuk bir üzüme benziyordu. Benim yanımda öyle mutluydu ki onu daha çok sevmediğim için derin bir vicdan azabı duydum.

Eve dönünce ailenin huzuru için dua ettiğini söyledi bana.

-Bu kardeşler bir barışsalar, kızım, bu benim tek isteğim, bir de Angustias Gloria'nın ne denli iyi insan olduğunu ve de mutsuz olduğunu anlasa.

Evin merdivenlerini çıkarken bizim daireden yükselen bağırtıları duyduk. Anneannem beni kolumdan sertçe yakaladı ve soluklandı.

Eve girince Gloria, Angustias ve Juan'ı yemek odasında yüksek sesle kavga ederlerken bulduk. Gloria isteri nöbeti içinde ağlıyordu.

Juan bir iskemleyi Angustias'ın kafasına indirmeye çalışıyordu, öteki de bir başka iskemleyi kalkan yapmış, savunmak için vurup duruyordu.

Papağan coşkulu çığlıklar attığı, Antonia da mutfakta şarkı mırıldandığı için sahne oldukça komikti.

Anneanne soluk soluğa ve umutsuzluğa düşen Angustias'ı tutmaya çabalayarak kavgaya katıldı.

Gloria bana doğru koştu.

-Andrea! Doğru olmadığını sen söyleyebilirsin!

Juan bana bakmak için iskemleyi bıraktı.

-Andrea ne diyecekmiş? diye bağırdı Angustias; onu senin çaldığını çok iyi biliyorum.

-Angustias! Hakaret etmeyi sürdürürsen kafanı parçalarım, lanet olası kadın!

-Pekâlâ! Ama ne söyleyeyim, istiyorsun?

-Senin dantel şalını onun çaldığını söylüyor Angustias...

Beni bir şeyle suçlamışlar gibi kıpkırmızı olduğumu saçma bir biçimde duyumsadım. Sıcak bir dalga. Şakaklarımda, kulaklarımda, boynumun damarlarında kaynayan kan akımı...

-Kanıtım olmasa ben konuşmam! dedi Angustias işaret parmağıyla Gloria'yı göstererek. Şalı satmak için evden çıkardığını gören var. Yeğenimin valizinde bulunan tek değerli eşyasıydı ve o valizden bir şeyler almak için karıştırmanın ilk kez olmadığını da yadsıyamazsın. İki kez Andrea'nın iç çamaşırlarını kullanırken yakaladım seni.

Kuşkusuz doğruydu bu. Her zaman pejmürde, pasaklı olan Gloria'nın kötü bir alışkanlığı vardı, başkalarının eşyalarım almaktan pek çekinmezdi.

-Ama benim şalımı almış olması doğru değil, dedim çocuksu bir tedirginlikle ezilerek.

-Gördün mü? Edepsiz cadı! Kendi yaptıklarından utansan, başkalarının işlerine karışmasan daha iyi olur.

Bunu diyen Juan'dı, kuşkusuz.

-Doğru değil mi? İlk komünyonunda armağan aldığın şalın çalındığı doğru değil mi?... Öyleyse nerede? Çünkü bu sabah valizine baktım, yerinde yeller esiyordu.

-Onu armağan ettim, dedim yürek çarpıntılarımı tutarak. Onu birisine armağan ettim.

Angustias Teyze bana doğru öyle bir hızla geldi ki, beni dövmeye kalkacak korkusuyla içgüdüsel olarak gözlerimi kapadım. Öyle yaklaştı ki soluğu rahatsız ediyordu beni.

-Onu kime verdiğini hemen söyle bana! Sevgiline mi? Bir sevgilin mi var?

Hayır anlamında başımı salladım.

-Öyleyse doğru değil. Gloria'yı korumak için söylediğin bir yalan. Bu karının iyiliği için beni gülünç duruma sokman umurunda değil...

Angustias Teyzenin konuşma biçimi her zaman çok gülünç olurdu. Bu kez genel ortamın havası bulaşmış olmalıydı. Arkası çok çabuk geldi: Juan'ın kaba bir tokatı Angustias'ı sarstı ve yere devirdi.

Hemen ona doğru eğildim ve ayağa kalkmasına yardım etmek istedim. Ağlayarak, kaba bir biçimde itti beni. Sahne eğlenceli görünümünü gerçekten yitirmişti.

-Şimdi dinle, cadı! diye bağırdı Juan. Senden yüz kat iyi olduğumu ve evdeki bütün kötülüklerin senden kay-

naklandığını sana söylememiştim, ama patronunun hanımının kimi zaman sana telefonda küfretmekte haklı olduğunu herkesin bilmesi pek umurumda değil benim, bu yüzden Yılbaşı gecesi ayinine gitmemen de...

Angustias'm o andaki durumunu unutmamın çok zor olacağını sanıyorum. Ak düşmüş, dağınık saçları ile, iri iri açılmış gözleri beni korkutuyordu, ve dudaklarının ucundaki kan izini iki parmağı ile temizlerken.... Bir sarhoşa benziyordu.

-Alçak! Rezil!... Deli! diye bağırdı.

Daha sonra elleriyle yüzünü kapadı ve odasına kapanmak üzere koştu. Bedeninin altındaki karyolanın gıcırdadığını va ağladığını duyduk.Yemek odası şaşırtıcı bir sessizliğe büründü. Gloria'ya baktım ve bana gülümsediğini gördüm. Ne yapacağımı bilmiyordum. Antonia'nın odasını hafifçe tıklatmaya yeltendim, bana yanıt vermediğini görünce de rahatladım.

Juan çalışma odasına gitti ve oradan Gloria'yı çağırdı. Uzaklaşan bir fırtına gibi hafifleyerek bana ulaşan yeni bir tartışmaya başladıklarını duydum.

Ben de balkona yaklaştım, alnımı cama dayadım. O Noel günü sokağın, iştah açıcı şeylerle dolu, süslü bir pastane görünümü vardı.

Anneanneciğimin bana yaklaştığını duyumsadım ve sonra da her zaman soğuktan morarmış zayıf eliyle elimi yavaş yavaş okşamaya başladı.

-Yaramaz seni, yaramaz, dedi, demek benim şalımı başkasına armağan ettin.

-Ona baktım ve gözlerinde çocuksu bir umutsuzluk, üzgün olduğunu gördüm.

-Benim şalımı beğenmemiş miydin? Annemden kalmaydı, ama senin olsun istemiştim.

Ne yanıt vereceğimi bilemedim ve buruşuk, yumuşacık avuç içini öpmek için elini çevirdim. Sert bir ip gibi bir acı boğazımı sıkıyordu. Yaşamımdaki herhangi bir sevincin bir acıya karşılık alacağını düşündüm. Belki de bu kaçınılmaz bir yasaydı.

Masayı kurmak için Antonia geldi. Çiçek gibi ortaya kocaman bir koz helvası tabağı koydu. Angustias Teyze yemek için odasından çıkmak istemedi. Üstünde kare kare iplikler çekilerek işlenmiş örtü bulunan, büyük bir masanın çevresinde, tuhaf bir Noel yemeği için anneannem, Gloria, Juan, Román ve ben toplanmıştık.

Juan savinçle ellerini ovuşturdu.

-Mutluluklar! Mutluluklar! dedi ve bir şişe açtı.

Noel günü olduğu için Juan pek sevinçliydi. Gloria çorbadan sonra koz helva dilimlerini ekmek gibi yemeye başlamıştı. Şarap içtikten sonra titremeye başlayan başıyla anneanne gülüyordu.

-Ne tavuk var ne hindi, ama lezzetli bir tavşan hepsine bedel, dedi Juan.

Yalnızca Román her zamanki gibi yemekten uzak duruyor gibiydi. O da köpeğe vermek için koz helvasından parçalar koparıyordu.

Yalın yoksulluğuna bürünmüş, fazlasında gözü olmayan huzurlu ve mutlu bir aileye benziyorduk.

Her zaman geri kalan bir saat vakitsiz çalmaya başladı ve güneşte mutlu olan papağan şişindi.

Biraz sonra bütün bunlar bana bir kez daha saçma, komik ve gülünç göründü. Kendime engel olamadığım için, hiç kimsenin konuşmamasına ya da bir şey yapmıyor olmasına karşın gülmeye başladım, boğulur gibi oldum. Arkama vuruyorlardı, kıpkırmızı olmuştum, gözlerimden yaşlar akarak öksürüyordum, gülüyordum; sonunda gerçekten bir neden olmadan tedirgin, üzgün ağlamaya başladım.

Öğleden sonra Angustias Teyze beni odasına çağırdı. Yatağına uzanmış, alnına sirkeli ıslak havlu koymuştu. Artık yatışmıştı ve hasta gibi görünüyordu.

-Yaklaş, kızım yaklaş, dedi bana, sana açıklamam gereken bir şey var... Teyzenin kötü ya da yakışıksız bir şey yapabilmesinin olanaksız olduğunu bilmende yarar var.

-Zaten biliyorum? Hiçbir zaman bundan kuşkulanmadım.

-Sağol kızım, Juan'ın dedikodularına inanmadın değil mi?

-Sahi!... Dün gece yılbaşı ayininde değildin, değil mi? Gülmemek için kendimi zor tuttum. Hayır. Niçin gitmemiştin? Gerçi beni ilgilendirmez ya.

Tedirginlikle döndü.

-Sana bunu açıklamak çok güç, ama...

Sesi ilk yazın şişkin bulutları gibi su yüklüydü. Başka bir sahneye tanık olmak dayanılır gibi değildi benim için. Parmaklarımın uçlarıyla koluna dokundum.

-Bana bir şey anlatmanı istemiyorum. Yaptıklarının hesabını bana vermek zorunda olduğunu sanmıyorum, Teyze. Ve eğer seni rahatlatacaksa, senin hakkında söledikleri kötü şeylerin doğru olmadıklarına inandığımı söyleyeyim.

Başındaki ıslak havlunun altından kahverengi gözlerini kırpıştırarak baktı bana.

-Bu evden çok yakında çekip gideceğim kızım, dedi titrek bir sesle. Herkesin düşündüğünden daha kısa bir süre sonra. O zaman benim doğruluğum anlaşılacak.

Angustias Teyzesiz yaşamımın ne olacağını, önümde açılacak ufku düşlemeye çalıştım... Konuşmama izin vermedi.

-Şimdi, Andrea dinle beni, sesinin tonu değişmişti; bu şalı armağan ettinse sana geri vermelerini isteyeceksin - Niçin? O benimdi.

-Çünkü sana emrediyorum.

Bu kadındaki çelişkileri düşünerek gülümsedim.

-Bunu yapamam. Bu saçmalığı yapmayacağım. Keyifli bir kedi gibi Angustias'ın boğazına bir boğukluk takılmıştı. Alnındaki nemli bezi atarak yatağına gömüldü.- Onu armağan ettiğin konusunda yemin etmek yürekliliğini gösterebilir misin?

-Kuşkusuz! Tanrı adına!

Bu konudan sıkılmıştım ve umutsuzluğa düşmüştüm.

-Onu üniversitedeki bir arkadaşıma armağan ettim.

-Yalan yere yemin ettiğini düşünüyorum.

-Artık bu konunun gülünç olmaya başladığının ayrımında değil misin, Teyze? Benden onu Gloria'nın çaldığını kafana kim koydu?

-Buna Román inandırdı beni, kızım, - solgun, yastığına uzandı- yalan söylediyse Tanrı onu affetsin. Román bana Gloria'nın şalı bir antikacı dükkânında satarken gördüğünü söyledi; bunun için bu sabah valizini karıştırdım.

Ne yapacağımı, ne söyleyeceğimi bilemeden ellerimi pis bir şeye daldırmışım gibi şaşırıp kaldım.

Noel gününü odamda, alacakaranlıkta mobilya yığını arasında tamamladım. Battaniyeme bürünmüş, başım, karnıma çektiğim iki dizime dayalı çek-yatın üstünde öylece oturuyordum.

Dışarıda, mağazalarda ışıklar pırıldıyordu ve insanların elleri paket doluydu. Çoban ve koyun figürleriyle

donatılmış Belen sahneleri ışıklandırılmış olmalıydılar. Sokaklarda şekerler, çiçek demetleri, süslü sepetler, kutlamalar ve armağanlar gırla gidiyordu.

Gloria ile Juan çocuklarını alıp gezmeye çıkmışlardı. Öteki insanların arasında yüzlerinin daha zayıf, daha allak bullak, daha bitkin olacağını düşündüm. Antonia da çıkmıştı ve sinirli ve bir farecik gibi beklenti içinde, mutfağın, korkunç kadının mekânının yasaklanmış evrenini koklayan anneannenin ayak sesleri geldi kulağıma. Dolabın kapağına ulaşabilmek için bir iskemle çekti. Şeker kutusunu bulunca takma dişleri arasındaki şeker topaklarının çıtırtılarını duydum.

Onun dışında herkes yataktaydı. Angustias Teyze, ben ve orada, yukarda, her katta gittikçe hafifleyen gürültü tabakalarından (gramfon sesi, dans, birbirine karışan konuşmalar) uzaklaşmış olan Román'ı da sigara üstüne sigara tüttürürken yatağına uzanmış düşleyebiliyordum.

Üçümüz de bu yaşamın dar sınırlarından dışarı çıkmadan doğrudan doğruya kendimizi düşünüyorduk. O da, sahte kibirli görünüşüyle Román da. Román, en sefil, fırsatları en iyi kollayan! Evin bu içten içe kanamasına kendini kaptırarak yaşamını, yeteneklerini, sanatını yok eden Román. Valizlerimi merakla karıştırabilen ve varlığının mutlak cehaletine kadar küçük düşürmekten hoşlandığı bir insana karşı yalan ve entrika uydurabilen o, Ramón.

İşte bir Noel gününü odamda donarak ve bu şeyleri düşünerek bitirmiştim.

VII

Anlattığım fırtınalı sahneden iki gün sonra Angustias valizlerini yaptı ve ne nereye gideceğini ne de ne zaman döneceğini söylemeden çekip gitti.

Her şeye karşın bu yolculuk, Román'ın aile bireylerinden sessiz sedasız kaçışlarına hiç benzemiyordu. Angustias verdiği emirlerle ve bağrışlarıyla evin altını üstüne getiriyordu. Sinirliydi ve aksiydi. Arada bir ağlıyordu. Ağlıyordu.

Valizleri kapattıktan sonra ve taksi gelince anneanneye sarıldı.

-Bana dua et, anne!

-Dua ederim, kızım, dua ederim, kızım...

-Sana söylediğimi unutma.

-Peki, kızım benim...

Juan elleri ceplerinde olanlara sabırsızca bakıyordu.

-Dişi bir keçiden daha çılgınsın, Angustias!

Angustias yanıt vermedi. Koyu renkli mantosu, her zamanki şapkasıyla, annesinin omuzuna dayanmış, yüzünü onun beyaz yüzüne değdirecek denli eğilmiş bir durumda görüyordum onu ve rüzgârın çekip sürüklemeden önce ağaçta ölen sonbahar yapraklarından birisinin karşısındaymışım gibi bir duyguya kapıldım.

Çekip gittikten sonra uzun bir süre yankılarının titreşimleri duyuldu. Aynı gün, öğleden sonra kapının zili çaldı ve kapıyı açtığımda onu almaya gelen bir yabancı gördüm.

-Yoksa gitti mi? diye sordu soluk soluğa, koşarak gelmiş gibi.

-Evet.

-Öyleyse anneanneyi görebilir miyim?

Yabancıyı koridora buyur ettim, çevresindeki o kahredici hüzne tedirgin bir bakış fırlattı. Aklaşmış ve kalın kaşları olan, şişman, uzun boylu bir adamdı.

Anneanne eteğine sarılmış çocukla, peşmürde kılığıyla göründü, geleni tanımadan tatlı tatlı gülümsüyordu.

-Bilmiyorum, nereye...

-Aylarca bu evde yaşadım, senyora. Ben Jerónimo Sanz.

Korkunç bir merakla Angustias'ın patronuna baktım. Güçlükle yola getirilebilir, kötü niyetli bir adama benzi-

yordu. Çok iyi giyinmişti. Nerdeyse beyazı görünmeyen koyu gözleri, Isabel'in kasabada yetiştirdiği domuzlarınkini anımsattı bana.

-Tanrım! Tanrım! diyordu anneanne titreyerek. Evet, tabii... Oturun. Andrea'yı tanıyor musunuz?

-Evet, senyora. Son kez buradayken görmüştüm. Pek değişmemiş... Gözleri, boyu, inceliği annesine benziyor. Gerçekte daha çok sizin ailenizden almış.

-Oğlum Román'ın tıpkısı; bir de gözleri siyah olsaydı oğlum Román olacakmış nerdeyse, dedi anneannem, beklemeden.

Don Jerónimo bir koltuğa oturdu soluk soluğa. Benim hakkımda konuşmak benim gibi onu da pek ilgilendirmiyordu. Anneanneye döndü ve onun çocukla oyalandığını, kendisini unuttuğunu gördü.

-Senyora. Angustias'ın adresini istiyecektim... Sizden rica ediyorum bunu. Biliyorsunuz ya... büromda yalnızca onun çözümleyebileceği işler var, bunun için... Bunu anımsamamış galiba ve...

-Evet, evet dedi anneanne. Anımsamadı... Angustias nereye gideceğini söylemeyi unuttu. Değil mi Andrea?

Küçük, açık renkli ve tatlı gözleriyle gülümsedi.

-Adresini vermeyi unuttu. diye kesip attı, belki yazacaktır... Benim kızım biraz özeldir. Düşünün, yengesinin, yani benim gelinim Gloria'nın iyi bir insan olmadığını geveleyip duruyor...

Beyaz boynu kıpkırmızı olan Don Jerónimo veda etmek için bir fırsat aradı. Kapıdan kin dolu bir bakış fırlattı bana. Peşinden koşmak, ceketinden yakalayıp öfkeyle ona bağırmak geçti içimden:

-Neden bana böyle baktınız? Sizin benimle ne alıp veremediğiniz var?

Ama doğal olarak ona gülümsedim ve kapıyı yavaşça kapadım. Arkamı dönünce anneannem çocuksu yüzünü göğsüme dayadı...

-Sevinçliyim yavrucuğum. Sevinçliyim, ama bu kez günah çıkarmak zorunda kalacağım. Yine de bunun çok büyük bir günah olmadığından eminim. Ama ne olursa olsun.... Yarın günah çıkarmak istiyorum...

-Don Jerónimo'ya yalan mı söyledin?

-Evet, evet... ve anneanne gülüyordu.

-Angustias nerede, anneanne?

-Sana da söyleyemem. yaramaz kız... İsterdim, çünkü dayıların zavallı Angustias'ın pek çok kötü şeyler yaptığını sanıyorlar, ama doğru değil ve sen de inanabilirsin bunlara. Zavallı kızımın tek kötü yanı huysuzluğu... Ama aldırmamak gerek.

Gloria ile Juan da geldiler.

-Demek Angustias Don Jerónimo ile kaçmadı, öyle mi? dedi Juan kabaca.

-Sus! Sus!... Üstelik kızkardeşinin böyle birşey yapmayacağını biliyorsun.

-Bizler onun Noel gecesi sabaha karşı Don Jerónimo ile eve döndüğünü gördük. Juan ile ben onun geldiğini görmek için karanlıkta gizlendik. Girişteki fenerin altında birbirlerinden ayrıldılar, Don Jerónimo onun elini öptü, o da ağlıyordu...

-Kızım, dedi anneanne sürekli başını oynatarak, görülen her şey göründükleri gibi değildir.

Kısa bir süre sonra anneannenin, buz gibi karanlığa meydan okuyarak günah çıkarmak için kiliseye gittiğini gördük.

Angustias'ın odasına girdim ve dağınık, yumuşacık yatağı, o evde olmadığı sürece onun odasında yatma düşüncesi doğurdu bende. Kimseye danışmadan, ama yine de tedirginlikle yatak takımlarımı onun odasına taşıdım, bütün oda sahibinin bıraktığı naftalin ve tütsü kokusuna bürünmüştü ve utangaç iskemlelerin düzeni hâlâ sahibinin sesine uyuyor gibiydi. Bu oda Angustias'ın bedeni gibi sertti, ama öteki odalara göre daha temiz ve daha bağımsızdı. Hem beni içgüdüsel olarak itiyordu, hem de rahat etmek isteğiyle çekici geliyordu.

Saatler sonra, ev gecenin huzuruna -zorunlu kısa bir ateşkes- kavuştu, sabah olurken gözlerime giren elektrik ışığı uyandırdı beni.

Birden yatağımda doğruldum ve Román'ı gördüm.

-A!...dedi kaşlarını çatarak, ama bir yandan da gülücükler saçıyordu, yatak odasında uyumak için Angustias'ın yokluğundan yararlanıyorsun... Ayrımına varacak olursa seni boğacağından korkmuyor musun?

Yanıt vermedim, soru sorarmışım gibi baktım.

-Hiç, dedi, hiç... Burada hiçbir şey istemiyorum.

Birdenbire elektriği söndürdü ve çekip gitti. Daha sonra onun evden çıktığını işittim.

İlk günler Román'ın bu görüntüsünün gecenin geç bir saatinde görülen bir düş olduğu izlenimine kapıldım; ama az sonra bunu canlı olarak anımsadım.

Çok üzücü bir öğleden sonra geçirdim. Anneannemin kendi yatak odasında bana gösterdiği fotoğraflara bakmaktan yoruldum. Korkunç bir biçimde dağınık fotoğraflar bulunan bir kutu vardı, kimileri de farelerin kemirdikleri bir kutudaydı.

-Bu sen misin, anneanne?

-Evet...

-Bu da dedem mi?

-Evet, senin baban.

-Benim babam mı?

-Evet, benim kocam.

-Öyleyse benim babam değil, dedem...

-A! Evet, evet

-Şu şişko çocuk kim?

-Bilmiyorum.

Fakat resmin arkasında eski bir tarih ve bir ad vardı: "Amalia"

-Öyleyse annemin küçüklüğü, anneanne.

-Sanırım karıştırıyorsun.

-Hayır, anneanne.

Eski gençlik arkadaşlarının hepsini anımsıyordu.

-Benim erkek kardeşim... Amerika'ya giden kuzenim...

Sonunda yoruldum ve Angustias'ın odasına doğru yöneldim. Bir an orada, karanlıkta, tek başıma kalmak istemiştim. "Eğer istersem biraz çalışabilirim -bu iş aklıma gelince her zaman biraz rahatsız olduğumu düşündüm.-"

Yavaşça kapıyı ittim ve birdenbire geri çekildim: Román balkonun yanında, elinde bir mektup, okumak için günün son ışıklarından yararlanıyordu

Sabırsızca döndü, ama beni görünce gülümsedi.

-A!...sen misin ufaklık? Pekâlâ, şimdi kaçma, lütfen.

Olduğum yerde durdum ve büyük bir rahatlık ve hüzünle mektubu katladığını ve küçük yazı masasının

üzerinde bulunan bir yığın mektubun üstüne koyduğunu gördüm (Çevik, esmer, canlı ellerine bakıyordum.) Angustias'ın kutularından birisini açtı. Sonra cebinden bir anahtarlık çıkardı, aradığı küçük anahtarı buldu ve mektupları içine koyduktan sonra kutuyu yavaşça kitledi.

Bu işleri yaparken bir yandan da benimle konuşuyordu.

-Tam da bu gün öğleden sonra seninle konuşmak istemiştim, ufaklık. Yukarda çok güzel kahve var, bir fincan kahve içmeye çağıracaktım seni. Sigaram da var, ve seni düşünerek dün satın aldığım şekerler de... Ve... iyi mi?...dedi benim yanıt vermediğimi görünce...

Angustias'ın yazı masasına dayandı ve balkondan giren son ışıklar sırtına vuruyordu. Ben karşısındaydım.

-Külrengi gözleriniz bir kedi gözü gibi parlıyor, dedim. Şaşkınlığım ve soluklanmaya benzeyen gerginliğim yavaş yavaş azalıyordu.

-Peki, ne yanıt veriyorsun bana?

-Hayır, Román, sağol. Bu öğleden sonra çalışmak istiyorum.

Román sigarasını yakmak için bir kibrit çaktı; bir an karanlıkta, birden ışıldayan kırmızımtrak bir ışıkta aydınlanan yüzünü ve gülümseyişini gördüm, sonra da parlayan yaldızlı saçlarını. Hemen sonra da kırmızı bir noktayı ve çevrede bir kez daha alaca karanlığın morumsu kül rengi ışığını.

-Çalışmak istediğin gerçek değil, Andrea... Hadi! , dedi hızla bana doğru yaklaşarak ve kolumdan tutarak.

-Bugün, olmaz..., sağol.

Hemen beni bıraktı ama, birbirimize çok yakındık ve kımıldamıyorduk.

Sokağın fenerleri yandı, sarımtrak bir çizgi Angustias'ın boş iskemlesine yansıdı ve karoların üstüne kaydı...

-Öyleyse ne istersen onu yap, Andrea, dedi sonunda, benim için ölüm kalım sorunu değil.

Sesi değişik bir tonda derinden geliyordu.

"Umutsuz" diye düşündüm, sesinde neden bir umutsuzluk sezinlediğimi bilmeden. Çabucak çekip gitti ve her zamanki gibi çıkarken dairenin kapısını hızla çarptı. Fena hâlde heyecanlandığımı anladım. Onu izlemek için anî bir istek duydum, ama hole gelince bir kez daha kendimi tuttum. Günlerdir Román'ın sevecenliğinden kaçıyordum, o çirkin şal olayından sonra kendimi onunla dost gibi duyumsamak olanaksız geliyordu bana. Ama evdekilerden en çok ilgimi çeken oydu... "Aşağılık, soysuz birisi" diye düşündüm yüksek sesle, orada, evin sessiz karanlığında.

Buna karşın kapıyı açıp yukarı çıkmaya karar verdim. Anlamasam da, bir kişinin esinlediği saygı ile ilginin her zaman bir arada bulunmayan iki şey olduğunu ilk kez duyumsadım.

Román'ın görünmesinden, giderken kapıyı çarpmasından ve merdivenlerde adımlarını duyduktan sonraki Angustias'ın odasında uyuduğum ilk gece düşüncelere dalmışken Gloria'nın evden çıktığını duydum. Angustias'ın odasından merdivenlerdeki gürültüler rahat duyuluyordu. Evin büyük kulağı gibiydi... Fısıldaşmalar, kapı çarpmalar, sesler, her şey orada yankılanıyordu. Çok etkilendiğim için dinlemeye başlamıştım. Daha iyi işitmek için gözlerimi kapamıştım; Sahanlıkta Gloria'yı kararsız kararsız dolanırken beyaz ve üçgen yüzüyle görür gibi oluyordum. Birkaç adım attı ve sonra ikircikli ikircikli durdu; bir kez daha dolaşmaya başladı ve durdu. Heyecandan yüreğim çarpmaya başları, çünkü bizim evi Román'ın odasından ayıran basamakları çıkma isteğine dayanamayacağından emindim. Belki de onu gözetleme hevesini yenemezdi... Buna karşın Gloria'nın adımları birdenbire sokağa inen merdivenlere atlamaya karar verdi.

Bütün bunlar o denli şaşırtıcıydı ki yarı uykulu imgelemimin iyice allak bullak olmasına veriyordum.

Şimdi yavaş yavaş, yüreği çarparak Román'ın odasına çıkan bendim. Gerçekte onun bana söylediği gibi gerçek hatayı, konuşmak hatasını yapan bendim. Belki de bana itiraf etmesini istiyordum; benim karşımda pişman olmasını ya da kendini temize çıkarmasını.

Yanına çıkınca onu uzanmış, köpeğin başını okşarken buldum.

-Gelmekle büyük bir şey yaptığını mı sanıyorsun?

-Hayır... Ama sen gelmemi istiyordun.

Román parlak gözlerindeki merak ifadesiyle bana bakarken doğruldu.

-Bilmek isterdim, nereye kadar sana güvenebilirim; beni ne denli sevebilirsin... Beni seviyor musun, Andrea?

-Evet, kuşkusuz... dedim hiç duraksamadan, bilmem ki yeğenler nereye kadar severler dayılarını...

Román gülmeye başladı.

-Normal yeğenler mi? Sen kendini olağanüstü yeğen olarak mı düşünüyorsun. Hadi, Andrea! Bana bak! Aptal! Her yeğen doğal olarak amcalarını...

-Evet. Kimi zaman arkadaşlığın akrabalıktan daha iyi olduğunu düşünüyorum. Kimi zaman insan bir yabancıya kan bağı olan insandan daha çok bağlanıyor

Son günlerde silinen Ena'nın imgesi, belli belirsiz bir çezgiyle hayalimde çiziliyordu. Bu düşünceyle Román'a sordum:

-Arkadaşların yok mu?

-Hayır. -Román beni gözlemliyordu- Ben arkadaş canlısı değilim. Bu evde hiç kimse arkadaşa gereksinme duymaz. Biz bize yeteriz. Artık sen de anlayacaksın bunu...

-Sanmam. Bundan bu kadar emin değilim... Kendi yaşında bir erkekle benimle olduğundan daha iyi konuşursun...

Düşünceler dilimin ucuna geliyordu, ama açıklıyamıyordum.

Román'ın ses tonu öfkeliydi, buna karşın gülümsüyordu.

-Gereksinme duysaydım arkadaşım olurdu, oldu da, ama bıraktım. Sen de hepsinden bıkacaksın... Bu berbat ve güzel dünyada dayanmaya değecek insan var mı? Sen de kısa bir süre sonra, dostluk konusunda başında esen kavak yelleri geçince , insanlara canın cehenneme diyeceksin.

-Ama sen Román, bırakıp gittiğin insanlara da canın cehenneme diyorsun... Ben hiçbir zaman insanlara ne senin gibi önem verdim, ne de özel sorunlarına merak duydum. Ne kutularının sicilini tutuyorum ne de başkalarının valizinde olanlar beni ilgilendiriyor.

Kıpkırmızı oldum ve bunu duyumsadım, çünkü ışık yanmıştı ve şöminede hafif bir ateş vardı. Bunun ayrımına varınca yeni bir kan dalgası sardı bedenimi, ama dayımın yüzüne bakma yürekliliğini gösterebildim.

Román bir kaşını kaldırdı.

-Ah! Son günlerdeki kaçışlarının nedeni neydi, biliyor musun?

-Evet.

-Bak. -sesinin tonu değişti-anlamadığın işlere burnunu sokma, kızım... Yaptıklarımı anlatsam anlayamazsın. Hem üstelik eylemlerimin sana açıklamayı hiç düşünmedim.

-Ben de istemedim ki.

-Evet...Ama canım konuşmak istiyor... Kimi şeyleri sana anlatmak istiyorum.

O öğleden sonra Román bana allak bullak olmuş göründü. İlk kez. Her zaman Juan'ın yanında bulunduğum zaman duyduğum o rahatsızlıklık duygusunun aynısını onun karşısında da duydum. O konuşmamız sırasında bütün yüzünün hınzırca, keyifle parladığı anlar oldu, zaman zaman da yarı çatık kaşları, yaman gözleriyle anlattıkları benim için gerçekten çok coşturucuymuş gibi bakıyordu. Yaşamının en önemli anıymış gibi.

Başlangıçta sanki nasıl başlayacağını bilmiyormuş gibiydi. Kahve yaptı. Işığı söndürdü ve kahvemizi daha rahat içebilmemiz için şöminenin hafif ışığında kalakaldık. Ben ateşin yanındaki hasıra oturdum, o da bir süre sigara içerken yanımda diz çöktü.

Sonra kalktı ayağa.

Sessizliğin uzadığını görünce: "Her zamanki gibi ondan biraz çalmasını isteyeyim" diye düşündüm. Doğal hâlimizi aldık gibi geliyordu bana. Birdenbire sesi korkuttu beni.

-Bak, seninle konuşmak istiyordum, ama olanaksızdı. Sen "iyi", "kötü", hoşuma giden bir yaratıksın... kafanda çocuklara özgü bir saydamlık var. Kimi zaman bana benzediğini, beni anladığını, müziğimi, bu evin müziğini anladığını sanıyorum... Senin için ilk kez keman çaldığımda gözlerinin müzikle değiştiğini görünce içimdeki umutla, öylesine korkunç bir sevinçle titremeye başladım... Hiç konuşmadan beni anlayacağını düşündüm, küçüğüm; benim dinleyici topluluğumdun, eksikliğini duyduğum dinleyici tpluluğu... Her şeyi -sonunu kadar- mutlak olarak aşağıda geçen her şeyi bilmek zorunda olduğumun ayrımında bile olmadın. Gloria'nın neler duyduğunu, Angustias'ın gülünç öykülerini, Juan'ın çektiği bütün acıları... Hepsini benim idare ettiğimin, sinirlerine, düşüncelerine egemen olduğumun ayrımında olmadın mı? ... Neden kimi zaman Juan'ı delirtme noktasına getirdiğimi sana anlatabilseydim!... Ama sen kendin görmedin mi?.. Anlayışını, beynini nerdeyse kopacak kadar yok ettim... Kimi zaman gözleri faltaşı gibi açılmış bağırırken kışkırtasım geliyor onu. Bir gün dilin kuruyacak, bu denli yoğun, tuhaf bir duyguyu duyumsayacak olursan beni anlarsın! Tek bir sözcükle onu yatıştırabileceğimi, yumuşatabileceğimi, güldürebileceğimi, kendime yaklaştıracağımı düşünürüm..." Bunu sen de biliyorsun, değil mi? Juan'ın bana nasıl bağlı olduğunu, ne kadar peşimden geldiğini, ona ne denli kötü muamele yaptığımı biliyorsun. Ayrımında olmadığını söyleme bana. Ve onu mutlu etmek istemiyorum. Böylece bırakıyorum ki tek başına

çöksün... Ötekilere gelince... Bulanık bir ırmak gibi kirli ailenin tüm bireyleri de... Eğer bu evde daha yaşayacak olursan, ve benim gibiysen bu evin, kokusu ve eski eşyaları senin yaşamını da boğacak. Ve sen benim gibisin... Benim gibi değil misin? Söyle, bana biraz benzemiyor musun?

Öylece duruyorduk, ben yerdeki hasırın üstünde, o ayakta.

Beni korkutmaktan zevk mi alıyordu, yoksa gerçekten deli miydi bilmiyordum. Bana son sorusunu sorarken nerdeyse fısıldayarak konuşmuştu. Ben hareketsiz, sinirli kaçmak isteği ile kıvranıyordum.

Parmak uçlarıyla saçlarıma dokundu, ben de bir çığlık atarak ayağa fırladım.

O zaman coşmuş, çocuksu, her zamanki gibi büyüleyici bir biçimde gülmeye başladı gerçekten.

-Ne korku! Değil mi, Andrea?

-Niçin bana bu denli saçma şeyler söyledin, Román?

-Saçma mı? -ama gülüyordu- Saçma olduklarından emin değilim...İnsan yüreğini fethetmeye alışmış benim küçük putumun, Tanrı Xochipilli'nin öyküsünü anlatmadım mı sana? Bir gün benim küçük müzik sunularımdan bıkacaksın ve o zaman...

-Román, artık beni korkutmuyorsun, ama sinirliyim... Başka bir ses tonuyla konuşamaz mısın? Eğer konuşamazsan gidiyorum ben...

-Öyleyse -Román siyah bıyıklarının altından görünen beyaz dişleriyla daha da gülerek- öyleyse Xochipilli'ye Juan'ı sunacağım, Juan'ın beyni ile Gloria'nın yüreğini sunacağım ona...

Soluklandı.

-Her şeye karşın bunlar küçük armağanlar. Senin güzel ve düzenli beynin daha iyi olurdu...

Román'ın eğlenceli sırıtması peşimde, eve kadar koşa koşa basamakları indim. Çünkü gerçekten kaçmıştım. Ben kaçıyordum. Basamaklar da ayaklarımın altında kayıyorlardı. Román'ın sırıtması, şeytanın iri kemikli eli eteğimin ucundan yakalamış gibi uzanıyordu bana...

Román'la karşılaşmamak için yemek yemek istemedim. Ondan korktuğum için değil, hayır; son verdikten bir dakika sonra konuşmamız çok saçma gelmişti, ama beni allak bullak etmişti, çok sinirlenmiştim ve gözleriyle karşılaşmak istemiyordum. Başkalarının yaşamına karşı saygısız, rezilce her işe burnunu soktuğunu gördüğüm zaman değil de şu anda, küçümsediğimi sanarak ondan kaçtığım daha önceki günlerde değil de, Román'a karşı sonsuz bir tiksinti duymaya başladığım şu anda.

Yattım ama uyuyamıyordum. Yemek odasının ışığı, odamın kapısının altında çizgi biçminde parlıyordu; sesler işitiyordum. Román'ın gözleri benim gözlerime dikilmişti. "Evin eşyaları duyularını boğdukları zaman hiçbir şeye gereksinme duymayacaksın..." Bana esinlediği bu

düşünceleri sürekli aklıma getirmek biraz korkunç göründü. Çarşafların altında kendimi bitip tükenmiş, yapayalnız duyumsadım. İlk kez bir insanla birlikte olma isteğini gerçekten duydum. İlk kez avucumun içinde, beni yatıştıracak başka bir elin sıcaklığını istiyordum...

O sırada telefon çaldı, oracıkta yatağımın başucunda çalmaya başladı. Yalnızca Angustias kullandığı için evde bu aygıtın olduğunu unutmuştum. Tiz sesinin etkisi beni titrettiği için sallanarak ahizeyi kaldırdım ve kulaklarımdan öylesine büyük bir sevinç girdi ki (çünkü ruhsal durumuma bir yanıt gibi geldi) az sonra duyamaz oldum.

Rehberden telefon numaramı bulmuş olan Ena idi ve beni çağırıyordu.

VIII

Angustias bir gece yarısı treniyle dönmüş ve evin merdivenlerinde Gloria ile karşılaşmış. Sesleriyle uyandım. Birdenbire benim olmayan bir odada uyuduğumun, sahibinin onu benden isteyeceğinin ayrımına vardım.

Soğuktan ve uykudan kendimden geçmiş, yatağımdan sıçradım. Öyle korkmuştum ki kımıldayamayacağımı sandım, oysaki gerçekte yataktan fırlamaktan başka bir şey yapmamıştım: Birkaç saniyede çarşafları yataktan çektim, ve battaniyeye sarıldım. Yemek odasının önünden geçerken yastığı bir iskemleye fırlattım, battaniyeye sarılı, buz gibi taşlı hole çıplak ayak geldiğimde Angustias, arkasında şoför, valizleriyle sokaktan içeri giriyordu, kolunda da Gloria'yı sürüklüyordu. Anneanne de çıktı ortaya.

-Hadi, kızım, hadi. Benim odama koş! dedi ona.

-Hayır, anne. Hayır, asla.

Şoför göz ucuyla olanlara bakıyordu. Angustias parasını verdi ve kapıyı kapadı. Hemen Gloria'ya döndü.

-Utanmaz! Bu saatte merdivenlerde ne yapıyordun? Söyle.

Gloria bir kedi gibi büzülmüştü. Boyalı dudakları çok koyu görünüyordu.

-Dedim ya kızım, senin geldiğini duydum ve karşılamak istedim.

-Ne kadar yüzsüz! diye bağırdı Angustias.

Teyzemin acınacak durumu vardı. Başında gittiği günkü eski şapkası vardı; ama kıvrılmış tüy yabanıl bir boynuz gibi çıkıyordu. İstavroz çıkardı ve elleri göğsünde dua etmeye başladı.

-Tanrım, sabır ver bana! Sabır ver, Tanrım!

Ayak tabanlarımın soğuktan kavrulduğunu duyuyordum ve battaniyenin altında zangır zangır titriyordum.

"Odasında kaldığımı öğrenince ne diyeceğim ona? diye düşünüyordum.

Anneanne ağlamaya başladı:

-Angustias, bırak kızı, bırak kızı...

Bir hayvana benziyordu.

-Yalan gibi, anne! Yalan söyleyecek gibi! diye bağırdı yeniden Angustias. Nereye gittiğini bile sormuyorsun

ona... Kendi kızının bunu yapmasını ister miydin? Sen anne, sen ki biz gençken bayramlarda arkadaşlarımızın evlerine bile yollamazdın, bu iğrenç kadının gece kaçmalarına göz yumuyorsun!

Şapkasını çıkarmak için elini başına götürdü. Valizinin üzerine oturdu, inlemeye başladı:

-Çıldıracağım! Çıldıracağım!

Gloria bir gölge gibi anneannenin odasına doğru sıvıştı, o sırada Antonia merak etmiş, ortaya çıktı, sonra da eski paltosuna bürünmüş olan Juan.

-Bu bağırtılar da neyin nesi? Hayvan! dedi Angustias'a dönerek. Sabah beşte kalkmak zorunda olduğumu, uykumu alamadığımı bilmiyor musun?

-Bana küfredeceğine, karının ba satte sokaklarda ne aradığını sorsan daha iyi olur!

Juan, çenesiyle annesine dönüp durdu.

-Gloria'nın bu işle ne ilgisi var?

-Gloria benim odamda, oğlum... çocukla birlikte benim odamda demek istiyorum... Angustias'ı merdivenlerde karşılamak için çıkmıştı, o da sokağa çıktığını sandı. Bir yanlış anlama bu.

Angustias öfkeyle anneanneye bakıyordu, Juan ise aramızda dev gibi duruyordu. Hiç beklenmedik bir tepki gösterdi.

-Niçin yalan söylüyorsun, anne? Allah belâsını versin! Ya sen, cadı karı, seninle ilgili olmayan şeylere niçin burnunu sokuyorsun? Benim karımla alıp veremediğin ne? Sen kimsin ki, gece canı sokağa çıkmak isteyince engelleyesin? Bu evde izin isteyeceği tek kişi benim ve de bu izni verecek olan... odana çekil, ve bir daha uluma!

Gerçekten de Angustias odasına çekildi, Juan da her sinirlenişinde yaptığı gibi yanaklarını ısırmaya başladı. Hizmetçi odasının kapısında istekli istekli, bir sevinç çığlığı attı. Juan bir yumruk indirmek için ona doğru döndü, ve boylu boyunca yere devirdi kadını.

Yatak odamın olduğu salona girdim, nem ve toz kokusu şaşırttı beni. Nasıl da soğuktu! Çek-yatın üstündeki yaprak gibi ince şiltede yalnızca titreyebilirdim.

Hemen arkamdan kapı açıldı, gözlerimin önünde bir kez daha Angustias'ın yüzü göründü.

Karanlıkta bir mobilyaya çarpınca inledi.

-Andrea! diye bağırdı. Andrea!

Hızlı hızlı soluk aldığını duydum.

-Burdayım.

-Bana çektirdiğiniz bütün acıları Tanrı'ya havale ediyorum. Senin giysinin benim odamda işi ne, öğrenebilir miyim?

Bir an büzülüp kaldım. Bu sessizlik içinde anneannemin uzaktaki yatak odasından kavga sesleri gelmeye başladı.

-Son günlerde orada yattım, dedim sonunda.

Angustias bana vurmak ya da beni devirmek ister gibi kollarını havaya kaldırdı. Gözlerimi kapadım, ama bir kez daha tökezledi ve inlemeye başladı.

-Bana çektirdiğin acılar yüzünden Tanrı affetsin seni... Bana bir karga gibi görünüyorsun... Yaşamımı mahvetmek isteyen bir karga.

Bu sırada holde Gloria'nın çığlığı duyuldu, sonra da Juan ile paylaştıkları yatak odasının kapısı kapanırken çıkardığı darbe sesi. Angustias gürültüyü duyunca sevindi. Şimdi boğuk bir ağlama sesi geliyor gibiydi.

-Tanrım! Çıldırmak içten değil! diye mırıldandı Teyzem.

Sesinin tonunu değiştirdi.

-Seninle, küçük hanım yarın hesaplaşacağız. Kalkınca odama gel. Anlıyor musun?

-Evet.

Kapıyı kapadı ve çekip gitti. Ev, yaşlı bir hayvan homurdanıyormuş gibi yankıyla doldu. Hizmetçinin kapısının arkasındaki köpek ulumaya, inlemeye başladı ve onun sesine Gloria'nın bir başka çığlığı eklendi, bunu izleyen ağlama sesine de, çocuğun uzaklardan gelen ağlama sesi katıldı. Daha sonra karanlığa gömülen eve egemen olan, evin dört bir bucağını dolduran çocuk ağlaması. Juan'ın, çocuğunu anneannenin odasından almak için

kendi yatak odasından yeniden çıktığını duydum. Oğlunu yatıştırmak ve uyutmak için holde nasıl tekdüze volta attığını duydum.

Soğuk gecelerde Juan'ın oğluna söylediği şarkıların odama dek gelişi ilk kez olmuyordu. Juan'ın bu yaratığa içten, nerdeyse yabanıl, kuşku götürmez bir sevecenlikle yaklaşması vardı. Daha gün doğmamışken evden çıkması gereken, sonra da, ancak ertesi gece dönebileceği, zor işinde ek mesai yapan Juan'ı, çocuğun şımarık ağlamasının uyandırmaması için Gloria yalnızca on beş günde bir çocuk ile anneannenin odasına uyumaya giderdi.

Angustias'ın geldiği o kötü gece, amcamın erken kalkması gereken gecelerden birisiydi.

Alacakaranlık sabah saatlerinde fabrika sirenleri çalmadan önce evden çıktığını duyduğumda henüz uyanıktım. Juan sokağa çıktığında Barcelona'nın gökyüzü henüz deniz nemiyle ve yıldızlarla kaplıydı.

Antonia'nın gözlerinin etkisiyle uyandığımda, buz gibi olmuş, büzülmüş daha yeni uykuya dalmıştım. Bu kadın zevkten dört köşe olmuş soluk alıyordu.

Fısıldadı:

- Teyzeniz sizin gitmenizi...

Gözlerimi ovuşturup giyinirken elleri belinde bana baka kaldı.Yatağımın kenarına oturmuş, tamamen uyanınca Angustias'a karşı başkaldırdığım dönemlerimden

biriyle karşılaştım; hepsinin en serti. Ona daha fazla dayanamayacağımın ayrımına vardım birdenbire. O yokken tadım çıkardığım sonsuz özgürlük günlerinden sonra artık ona saygı göstermeyecektim. Tedirgin geçirdiğim gece sinirlerimi bozmuştu ve umutsuzdum, ağlamak istiyordum. Her şeye dayanabileceğimin ayrımına varmıştım: Aşınmış giysilerimi delip geçen soğuğa, aşırı yoksulluğumun verdiği üzüntüye, bu pis evin duygusuz korkunçluğuna. Yeter ki üzerimdeki baskı kalksın. Barcelona'ya gelir gelmez beni boğmuş olan, beni aptallaştıran, girişimlerimi öldüren bu baskı olmasın. Angustias'ın o bakışı. Hareketlerimi ve yeni yaşamın merak ettiğim yanlarını bastıran o el... Buna karşın Angustias bu kadar çok delinin arasında yine de dürüst ve kendi çapında iyi bir insandı. Ötekilerden daha dolu, daha güçlü idi... Niçin ona karşı korkunç bir öfke doğmuştu içimde, niçin yalnızca uzun yüzünü, bilgiç tavırlarını, büyüklük taslamasın görmek bile içimi karartıyordu. Başka kuşakla, özellikle de kendi görüş açılarını zorla kabul ettirmeye çalışanlarla anlaşmak çok zor. Gözleriyle bize göstermek istedikleri durumlarda iyi bir sonuç almak için deneyimli olmaları, büyüklerde iyi bir iletişim ve duygusallık, gençlerde de hayranlık gerekir.

Başkaldırmış olmak için uzun süre çağrısına yanıt vermeyerek oyalandım. Üniversiteye gitmek üzere giyindim ve odasına uğramaya karar vermeden önce defterlerimi çantama yerleştirdim .

Sonra Teyzemi yazı masasının önüne oturmuş gördüm. Uzun boylu ve -eve geldiğim sabahki ilk konuşmamızdan beri- bu iskemleden hiç kalkmamış gibi dimdik. Işık yine aynı ışıktı. Düşünceli parmaklarını alnından hiç çekmemiş gibi. Ak düşmüş saçlarını okşuyor ve iri dudaklarını daha bir irileştiriyormuşa benzeyen ışık aynı ışıktı sanki.

(Bu odanın tan vaktinin ışığıyla, boş iskemleyle olan görüntüsü ile Román'ın, küçük ve utangaç yazı masasını karıştıran şeytanca ve çekici canlı elleriyle olan görüntüsü son derece gerçek dışı bir imgeydi.)

Angustias'ın bitkin ve kendini savunan bir havada olduğunun ayrımına vardım. Boşandı boşanacak ve hüzünlü gözler. Üç çeyrek saattir sesini tatlılaştırmaya çalışıyordu.

-Otur, kızım. Seninle ciddî ciddî konuşmam gerek.

Artık kanıksadığım her zamanki sözcüklerdi. Yazgıma boyun eğmiş, gergin bir durumda sözünü dinledim; az sonra patlamak üzere, eskiden olduğu gibi bütün budalalıklarını sessizce yutmaya hazırlanmıştım. Buna karşın bana söylediği olağanüstü bir şeydi:

-Sevineceksin, Andrea (çünkü beni sevmiyorsun...); birkaç gün sonra dönmemek üzere evden gidiyorum. Birkaç gün sonra çok imrendiğin yatağımda uyuyabilirsin. Dolabımın aynasına bak. Bu masada çalış... Olanlar dayanılmaz olduğu için dün gece sana kızdım... Gururum yüzünden bir günah işledim. Özür dilerim.

Beni güldüren böylesine içtenlikten uzak bir biçimde özür dilerken göz ucuyla beni gözlemliyordu. O zaman, dik kırışıklıklar yayılmış yüzü gerildi.

-Acımasızsın Andrea.

İlk söylevini yanlış anlamış olmaktan korkuyordum. Özgürlükle ilgili o şahane haberin doğru olmaması.

-Nereye gideceksin?

O zaman, ruhsal açıdan yoğun bir hazırlık günleri geçirdiği manastıra döneceğini söyledi bana. Girebilmek için yıllardır tutumlu davranıp para biriktirdiği bir tarikat manastırı. Bu arada düşünceli bir havaya girmiş olan Angustias'm bu düşüncesi bana saçma geldi.

-Her zaman Tanrının çağrısını duyuyor muydun?

-Büyüdüğün zaman bir kadının tek başına dolaşmaması gerektiğini anlayacaksın.

-Sana göre, bir kadın evlenemezse manastıra girmekten başka çaresi yok mudur?

-Benim düşüncem değil bu.

(Tedirgin kımıldadı)

-Ama bir kadın için iki yol olduğu doğrudur. Dürüst iki tek yol... Ben kendi yolumu seçtim ve bundan gurur duyuyorum. Ailemden bir kızın yapması gerekeni yaptım ben. Benim durumumda olsa annen de aynı şeyi yapardı. Tanrı da benim özverimi anlayacaktır...

Dalgın kalakaldı.

"Geceleri, piyanonun çevresinde toplanıp sohbet eden, yeşil kadife, çirkin ve kalın perdelerle soğuktan korunan o aile şimdi nerede? diye düşündüm. Geniş kenarlı şapkalar giymiş, yaşadıkları Aribau Sokağı'nın kaldırımlarını -babalarının gözetiminde- sevinçle, biraz da delice arşınlayan, gelip geçenlere gizlice bakmak için gözleri yerde o utangaç kızlar nereye gitmişlerdi? Bu kızlardan birisinin öldüğünü, uzun siyah saç örgüsünün buralardan çok uzaktaki bir kasabada, eski bir dolapda saklandığını düşününce tüylerim diken diken oldu. Öteki, büyüğü ise şapkası başında -evin son şapkası- biraz sonra iskemlesinden, balkonundan uzaklaşıp gidecekti.

Angustias sonunda soluklandı ve her zaman öyle olan gözlerini bana çevirdi. Kalemi eline aldı.

-Bu son günler hep seni düşündüm... Bir zamanlar (bize geldiğinde) sana annelik yapmak, yanında kalıp seni korumak zorundaymışım gibi geldi bana. Umduğum gibi çıkmadın, beni düşkırıklığına uğrattın. Sevgiye gereksinmesi olan bir öksüz bulacağımı sandım, ama karşı çıkan bir şeytan, okşayacak olsam dikleşen bir yaratık gördüm karşımda. Sen benim son düşüm ve son yanılgım oldun, kızım. Bana yalnızca senin için dua etmek düşüyor, buna da çok gereksinmen var! Çok gereksinmen var!

Daha sonra :

-Eğer, dedi, sen küçükken elime geçmiş olsaydın döve döve öldürürdüm.

Ve sesinde öyle bir acı zevk vardı ki, mutlak bir tehlikeyi atlatmış olduğumu duyumsattı bana.

Çekip gitmek için davrandım ama durdurdu beni.

-Bugün derslerini kaçırman önemli değil. Beni dinlemek zorundasın... On beş gündür Tanrıdan senin ölmen ya da kurtulman için bir mucize istiyorum. Eskisi gibi olmayan bir evde yapayalnız bırakıyorum seni... çünkü eskiden cennet gibiydi, şimdi ise -Angustias Teyzede bir esin ışıltısı belirdi- Juan Dayı'nın karısı ile kurnaz bir yılan girmiş oldu eve. O her şeyi bozdu. O, yalnızca o annemi çıldırttı... çünkü senin anneannen deli, kızım ve işin en kötü yanı da ölmeden önce düzelmezse onun cehennem uçurumuna atıldığını görüyorum. Anneannen bir azizeydi, kızım. Onun sayesinde gençliğimi en temiz düşlerle geçirdim, ama şimdi yıllarla birlikte delirdi. Görünüşte iyi dayanıyormuş gibi göründüğü savaş sıkıntıları onu deli etti. Sonra da bu kadın yaltaklanmalarıyla onun bilincini altüst etti. Yaptıklarını ancak böyle yorumlayabiliyorum.

-Anneannem herkesi anlamaya çalışıyor.

(Angustias'ı korumaya çalıştığı zamanki söylediklerini düşünüyordum: "Her şey göründüğü gibi değildir"... Ama teyzeme Don Jerónimo'yu sormak yiğitliğini gösterebilir miydim?)

-Evet, kızım evet... Senin işine gelir. Savaş sırasında bir manastırda değil de kızılların bölgesinde yaşadın sanki. Glorian'ın özgür olmak istemesinin, dağınıklığının

az çok bağışlanacak yanı var. O bir sokak serserisi, sen ise iyi bir eğitim aldın... Barcelona'yı merak ettiğin için özür dileme. Sana ben gösterdim Barcelona'yı.

İçgüdüyle saatime baktım

-Yağmurun sesini dinleyen biri gibi dinliyorsun beni, görüyorum... Mutsuz! Bundan böyle yaşam seni tekmeleyecek, seni ufam ufam edecek ve ezecek! O zaman beni anımsayacaksın...Ah! Böyle büyüyeceğine küçükken seni öldürseydim! Şaşkın şaşkın bakma bana! Biliyorum, şimdiye dek kötü hiçbir şey yapmadığını. Ama ben gider gitmez yapacaksın... Yapacaksın! Yapacaksın! Bedenine ve ruhuna egemen olamayacaksın. Hayır, sen, hayır sen... Onlara egemen olamayacaksın. Aynada, yan gözle uzun bir yüze dönüşmüş kurak on sekiz yaşımın karakuru imgesine bakıyordum ve bir iskemlenin arkalığında Angustias'ın güzel ve düşünceli elini kasılmış elini görüyordum. İri ve yumuşuk avuç içi olan beyaz bir el. Parmaklarının kasılmasıyla teyzemin sesinden daha çok bağıran kösnük ama şimdi kurumuş bir el.

Heyecanlandığımı, biraz da korktuğumu duyumsamaya başladım, Angustias'ın saçma sapan davranışı, beni kucaklayıp sürükleyeceğini haber veriyordu.

Sonunda titreyerek ağlamaya başladı. Angustias ciddi olarak çok az ağlardı. Ağlamak onu her zaman çirkinleştirirdi, ama bu kez onu sarsan bu korkunç ağıt tiksinti değil de belli bir zevk uyandırıyordu bende. Bir fırtına kopacakmış gibi.

-Andrea, dedi tatlı bir ses tonuyla. Andrea ... Seninle başka şeylerden söz etmek zorundayım. -gözlerini kuruladı ve hesap yapmaya başladı- İlerde doğrudan doğruya sen alacaksın paranı. Evde pişen yemek masrafına ne kadar katılmak istiyorsan o kadarını sen kendin vereceksin anneanneye ve en gerekli olan masraflar için bütçeni ayarlayacaksın... Olabildiğince az harcamanı söylememe gerek yok. Benim aylığım olmayınca bu evin işi berbat olur. Senin anneannen her zaman erkek çocuklarını yeğledi, ama bu oğulları sayesinde kıtlık çekilecek bu evde -burada seviniyormuş gibi geldi bana- Bu evde saygınlığı daha çok biz kadınlar sağladık.

Soluk aldı.

-Hele bir de Gloria her şeye burnunu sokmamış olsaydı!

Yılan kadın Gloria yatağına kıvrılmış, düşünde inleyerek öğle yarısına kadar uyudu. Öğleden sonra, Juan'ın bir gece önce attığı dayakların izlerini gösterdi bana, morarmak üzereydi.

IX

Angustias'ın karalar giymiş arkadaşları o günlerde odasında, darağacının ayaklarına konmuş karga sürüsü gibi oturuyorlardı. Angustias evimizdeki topluluğa umutsuzca yakınlık gösteren tek insandı.

Arkadaşları anneannenin piyanosu eşliğinde vals yapan arkadaşlarıydı. Yılların ve iniş çıkışların uzaklaştırdığı ama Angustias'ın, bu dünyadaki yaşamının saf ve güzel bir ölüme bırakıp gideceğini duyar duymaz koşup gelen arkadaşlarıydı... Barcelona'nın değişik semtlerinden gelmişlerdi ve ergenlik dönemindeki gibi olan bedenleriyle çok tuhaf bir yaştalardı. Ancak birkaçı doğal görünümlerini koruyorlardı. Ya şişko idiler ya da cılız, yüzleri takmaymış gibi duruma göre küçülüyor ya da büyüyordu. Onlara bakmak keyiflendiriyordu beni. Kimisinin saçma ak düşmüştü, bu da ötekilerde olmayan bir soyluluk veriyordu.

Hepsi evin eski hâlini anımsıyordu.

-Baban, ne beyefendiydi, o traş edilmemiş sakalıyla.

-Ya kızkardeşlerin! Şen şakraktılar! Tanrım, Tanrım, nasıl da değişti evin...

-Zamanla her şey değişti!

-Evet, bir zamanlar...

(Şaşırmış, binbirlerine bakıyorlardı.)

-Angustias, yirmi yaşına girdiğin gün üstündeki yeşil giysiyi anımsıyor musun? Gerçeken hep bir yığın iyi kız bir araya gelmiştik... Ya o seni isteyen, senin de onun için deli olduğun Jerónimo Sanz? Ne oldu o çocuğa?

Birisi gevezenin ayağına basmış olmalı, şaşırıp sustu. Acılı birkaç saniye geçti, sonra hepsi birden aynı anda konuşmaya başladılar.

(Gerçekten de küçük bir gökyüzü parçasında çok çok uçtuktan sonra yürekleri çarpan yaşlanmış karakuru kuşlar gibiydiler.)

-Bilmiyorum kızım, dedi. Gloria, Angustias'ın niçin Don Jerónimo ile gitmediğini, dua edemezken niçin rahibe olmaya kalkıştığını bilmiyorum...

Gloria, çocuğunun emeklediği yatağa uzanmıştı ve belki de yaşamında ilk kez düşünmeye çalışıyordu.

-Niçin Angustias'ın dua etmeye yaramadığını düşünüyorsun? diye sordum ona hayran hayran. Biliyorsun kiliseye gitmekten ne denli hoşlanırdı?

-Çünkü çok iyi dua eden anneanneciğinle karşılaştırıyorum onu, ve aradaki farkı görüyorum... Anne, gökyüzünden kulaklarına müzik sesi geliyormuş gibi kendinden geçiyor. Geceleri Tanrıyla ve Meryem'le konuşuyor. Tanrı'nın bütün acıları kutsamaya kadir olduğunu, gerektiği gibi dua etmeme karşın Tanrının beni de kutsayacağını söylüyor... Ne iyi insandır! Evden hiç dışarı çıkmamış, buna karşın bütün saçmalıkları duyar ve bağışlar. Tanrı, Angustias'a hiçbir anlama yeteneği vermemiş ve kilisede dua ederken gökyüzünden kulaklarına müzik sesi gelmiyor, mabede kimlerin kısa kollu ve çorapsız geldiklerini görmek için çevresini gözetliyor. Aslında o da benim gibi duaya önem vermiyor, pek dua etmem... Ama gerçekten, diye kesip attı, ne iyi oldu da gidiyor!... Geçen gece onun yüzünden Juan'la kavga ettik. Yalnızca onun yüzünden, başka şey için değil...

-Nereye gidiyordun, Gloria?

-A kızım! Kötü bir yere değil! Kızkardeşimi göreceğim, anlarsın ya... Bana inanmayacağını zaten biliyordum, ama ona gidiyordum, bunun için sana yemin edebilirim. Juan gitmeme izin vermiyor ve gündüzleri beni gözetliyor. Ama bakma bana böyle, bakma böyle, Andrea. Çünkü yüzüne takındığı havayı görünce gülesim geliyor.

-Hadi canım, dedi Román. Angustias'ın gitmesine seviniyorum, çünkü şimdi o, işlerin yürümesini engelleyen geçmişin canlı bir parçası... Benim işlerimin... Hepimizi rahatsız ediyor, bizlerin kendisi gibi olgun, dört

dörtlük, gururlu varlıklar olmadığımızı, herhangi beklenmedik bir yerde dışarı çıkmak için elimizden geldiğince toprağı tekmeleyen karanlık sular gibi olduğumuzu anımsatıyor bize... Her bakımdan sevindiriyor beni. Gidince onu seveceğim biliyor musun, Andrea? Bırakıp gittiği ve bizim de yitirdiğimiz evin yüreğinin hâlâ çarptığını göstermek için giydiği o dimdik tüylü, çirkin mi çirkin fötr şapkasının anısı beni son ana kadar sarsacak... -İkimizin ortak bir sırrı varmış gibi bana dönerek gülümsedi.- Bir yandan da üzülüyorum gittiğine, çünkü aldığı aşk mektuplarını ve o denli mazoşit günlüğünü okuyamayacağım artık. Defteri okumakla tüm zalimlik içgüdülerim tatmin oluyorlardı.

Ve Román diliyle kırmızı dudaklarını yaladı.

Yalnızca Juan'la ben olaylar karşısında hiçbir şey düşünmeyen varlıklara benziyorduk. İstediğim tek şey her kaprisimi yapmama izin vermeleri olduğu için aşırı derecede mutluydum ve üstelik kendim en ufak bir çaba göstermeden bu isteğimi şu anda elde edebilmiştim. Yanından ayrılıp üniversite öğrenimi görmeme izin vermesi için kuzinim Isabel ile iki yıl boyunca yaptığım savaşımı anımsıyordum. Barcelona'ya geldiğim an ilk utkumu kazanmıştım ama, hemen sonra, üzerime çevrilen gözetleyici gözlerle karşılaştım ve gizlenerek dayanma oyununa alıştım... Şimdi, az sonra düşmansız kalacaktım.

O sıralarda Angustias'a saygılı davrandım. İsteseydi ellerini öperdim. Duyduğum korkunç sevinç bir süre

göğsümü parçalıyor gibi oldu. Ayrıca Angustias'ı düşünmüyordum, hayır düşünmüyordum, yalnızca kendimi düşünüyordum.

Bu arada, bu sonsuz arkadaşlar geçidinde Don Jerónimo'nun olmayışı beni çok şaşırttı. Arada bir ortaya çıkan o koca göbekli tuhaf koca dışına hep kadındı.

-Cenaze günlerine benziyor, değil mi? diye bağırdı Antonia mutfaktan.

Bu sırada hepimizin aklına ölümle ilgili düşünceler geldi.

Gloria bana Jerónimo ile Angustias'ın her sabah kilisede buluştuklarını ve kendisinin de bunu bildiğini söyledi...Sonuç olarak Angustias'ın tüm öyküsü geçen yüzyıl romanlarına benziyordu.

Angustias Teyzenin gittiği gün değişik aile bireylerinin güneşin doğmasıyla birlikte birbirleriyle karşılaştığını anımsıyorum. Hepimiz evde egemen olan sinirlilik yüzünden sendeliyorduk. Juan her şeye kükremeye başladı. Son saatte, Román dışına hepimiz istasyona gitmeye karar verdik. Bütün gün evde ortaya çıkmayan yalnızca Román oldu. Daha sonra, çok sonraları bana, nasıl günah çıkaracağını görmek için o sabah Angustias'ın peşinden kiliseye gittiğini anlattı. Román'ın, zavallı, teyzemin günahını ilgisizce çıkaran yaşlı ve yorgun rahibe imrenerek Angustias'ın itiraflarını duymak için nasıl kulaklarını diktiğini gözümün önüne getirdim.

Bizi götüren taksi tıklım tıklım dolmuştu. Angustias'ın üç arkadaşı, en samimi olduğu üç arkadaşı da bizimle geliyordu.

Korkan çocuk Juan'ın boynuna sarılmıştı. Hemen hemen hiç çıkarmazlardı çocuğu gezdirmeye ve tombul olmasına karşın güneş vurunca teni hüzün verici bir renk almıştı.

Perönda bizi kucaklayan, öpen Angustias'm çevresini sarmıştık. Son öpücükten sonra anneannem ağlamaklı oldu.

Öylesine kaba saba bir topluluk oluşturmuştuk ki insanlar bize bakmak için başlarını çeviriyorlardı.

Hareketinden birkaç dakika önce Angustias trene bindi ve pencereden isterik, ağlamaklı, üzgün ve hemen hemen bir azize gibi kutsayarak bize baktı...

Juan sinirliydi; herkese, özellikle -bizden biraz uzakta duran- Angustias'm arkadaşlarına gözlerini dikerek korkutucu gülünç hareketler yapıyordu. Pantalonun içinde bacakları tirtir titremeye başlamıştı. Engelleyemiyordu.

-Kurbanmış gibi davranma, Angustias, kimseyi suçlama! Cepleri dolu bir hırsızdan daha çok keyiflisin... Bu azizelik komedisiyle beni kandırmazsın!

Tren uzaklaşıyordu artık ve Angustias haç çıkardı ve kulaklarını tıkadı, çünkü Juan'ın sesi bütün peronu kaplıyordu.

Gloria, kocasının eski montuna tutundu. Sara nöbeti geçirecekmiş gibi çılgın, öfkeli gözlerle, titreyerek döndü. Daha sonra artık Angustias'ın duyamayacağı çığlıklar atarak pencerenin arkasından koşmaya başladı.

-Sen bir aşağılıksın! Duyuyor musun beni? Onunla evlenmedin, çünkü baban bir bakkal oğluyla evlenmenin sana pek yakışmayacağını söyleyecek olmuştu... Bunun için ya!... Amerika'dan evlenmiş ve zengin olarak dönünce peşini bırakmadın onun ve yirmi yıl boyunca karısından çaldın onu... Şimdi de onunla birlikte olmak yürekliliği gösteremiyorsun, çünkü bütün Aribau Sokağı'nın ve bütün Barcelona'nın senin peşinde olduklarını sanıyorsun... Bir de karımı küçük görüyorsun. Rezil! Azizelik hâlesine bürünerek çekip gidiyorsun!

İnsanlar gülmeye başladı ve tren hareket edince bağırarak peşinden gderken. peronun bir ucuna dek izlediler onu. Gözyaşları yanaklarından akıyordu Juan'ın ve mutlu gülümsüyordu.

Eve dönüş bir felâket oldu.

İKİNCİ BÖLÜM

X

Çok geç olduğunu düşünerek Ena'nın evinden tedirgin ayrıldım. Bütün kapılar kapanmıştı ve gökyüzü teraçalara boşaltmak üzere yağmur topluyordu.

İlk kez zaman hayaletinden korkmadan kentte kendimi rahat ve özgür duyumsuyordum. O gün öğleden sonra birkaç kadeh likör içmiştim. Sıcak ve coşku bedenimden öylesine fışkırıyorlardı ki ne soğuğu ne de -zaman zaman- ayaklarımın altındaki yer çekiminin gücünü duyumsuyordum.

Layetana Caddesi'nin ortasında durdum ve son katında arkadaşımın oturduğu yüksek binaya baktım. Ben çıktığımda hâlâ birkaç kişi oturuyor, içerde de salonlar aydınlatılmış olmasına karşın kapalı pancurlardan hiç ışık sızmıyordu. Belki de Ena'nın annesi yine piyanoya oturmuş şarkı söylüyordur. Çıkarken sahibinin cılız bedenini yakıyor ve sarıyora benzeyen o ateşli sesi anımsayınca beni bir titremedir aldı.

Bu ses benim on sekiz yaşımın bütün duygusallık tortularını ve körelmiş romantizmini uyandırmıştı. Bu ses çıkmaz olunca tedirginlik başladı bende ve çevremdeki her şeyden kaçar oldum. Oradakilerin sigara içerek abur cubur atıştırmayı sürdürmeleri olanaksız görünüyordu bana. Coşkuyla ve büyük bir dikkatle annesini dinlemiş olan Ena, günün geç saatlerinde, aniden başlayan toplantı beklenmedik bir anda sona ermeyecekmiş gibi arkadaşlarının arasında yeniden şen şakrak dolaşmaya, gülmeye ve parlamaya başlıyordu. Ben de kendimi birdenbire sokakta buldum. Bu yaşlarda huzurumu kaçıran bütün tedirgilikler gibi öylesine güçlü ve öylesine somut bir tedirginlik beni itiyormuşçasına kaçmıştım.

Denizin kara yelini soluyarak uykuya dalmış bir mahallenin sessiz evleri arasında yürümeye mi yoksa odaklarıyla kent merkezinin ortamını canlandıran renkli reklâmların ışık dalgalarını duyumsamaya mı gereksinmem olduğunu bilmiyordum. Ena'nın annesini dinlemenin bende yarattığı hemen hemen acı güzellik susuzluğunu neyin daha iyi bastıracağını bilmiyordum. Gökyüzünün, yapma ışığın kırmızı rengiyle donuklaştığı Urquinaona Alanı'ndan, fenerlerin beyaz alevleri üstündeki yıldızların pırıltısıyla gümüş rengine bürünmüş limana ve muazzam postane binasına kadar hafifçe kıvrılan Layetana Caddesi şaşkınlığımı daha artırıyordu.

Kışın o özgür gökyüzüne konser vermek üzere eski kiliselerin kulelerinden yükselen saat on bir çanlarının ağır ağır çalışını duydum.

Böylesine geniş, büyük, ve yeni Layetana Caddesi eski mahalleyi tam ortadan kesiyordu. O zaman ne istediğimin ayrımına vardım; gecenin büyüsüne ve gizemine bürünmüş Katedrali görmek istiyordum. Daha fazla düşünmeden onu çevreleyen küçük sokakların karanlığına bıraktım kendimi. Saygı değer ama güzellik bulaşmış gibi özel bir biçimde yıllara dayanmış olan taş binaların ortasında inşa edilmiş, biçemsiz, rutubetli evler arasında batan bu gotik kent kadar hiçbir şey beni ne rahatlatabilirdi ne de hayran bırakabilirdi.

Kıvrılan sokaklarda sıkışıp kalan soğuk daha şiddetli gibiydi. Ve gökyüzü, nerdeyse birbirlerine bitişik taraçaların arasında pırıltılı şeritlere dönüşüyordu. Kentin bütün sakinleri ölmüşler gibi çok etkileyici bir yalnızlık vardı. Havadaki bir inilti kapılara çarpıp duruyordu. Başka hiçbir şey yoktu.

Katedralin absidine gelince, fenerlerin binlerce kuytu köşe bucağı romantik ve kasvetli yapan ışıklar dansına takılıp kaldım. Daracık sokaklar arasında birisinin göğsü parçalanıyormuşcasına şiddetli bir biçimde öksürdüğünü duydum. Yankıların eşlik ettiği ve gittikçe yaklaşan uğursuz bir sesti. Bir an korktum. Karanlıkta, sefil görünümlü, uzun boylu yaşlı bir adamın çıktığım gördüm. Duvara yapıştım. Güvensiz güvensiz baktı bana ve durmadan çekip gitti. Rüzgârda karışan, ak düşmüş sakalı vardı. Beklenmedik bir hızla yüreğim çarpmaya başladı ve beni sürükleyen bu heyecanlı itmeyle arkasından koştum ve

kolundan yakaladım. Yaşlı adam bana bakarken sinirli sinirli çantamı karıştırdım. İki peseta verdim ona. Gözlerinde müstehzi bir kıvılcım parladığını gördüm. Bana hiçbir şey söylemeden paraları cebine koydu ve beni tedirgin eden boğuk öksürüğünü sürükleyerek çekip gitti. Taşların sessiz konseri arasındaki bu insan teması coşkumu biraz yatıştırdı. O gece rüzgârda bir kâğıt parçası gibi istemeden oradan oraya sürüklenirken aptal gibi hareket ettiğimi düşündüm. Buna karşın Katedralin ana kapısına gelinceye dek adımlarımı sıklaştırdım, ve gözlerimi ona doğru kaldırınca istediğimi gerçekleştirmiş oldum sonunda.

Şarabın ve müziğin bana verdiğinden daha büyük bir güç, dilek taşının bir yığın karanlık yerlerine bakmaya itti beni. Pırıl pırıl Akdeniz gökyüzüne dek uzanan aşağı yukarı bir bitki biçiminde stilize edilmiş Katedral, tam bir uyum içinde yükseliyordu. Şahane mimariden, bir huzur, etkili bir aydınlık yayılıyordu. Koyu unsurlarının çevresinde gece, saatlerin eşliğinde yavaş yavaş ilerliyor parlayarak beliriyordu. Bu biçimlerin derin büyüsü birkaç dakika içime işlesin istedim. Daha sonra çevresini bir dolaştım.

Bunu yaparken alanda tek başıma olmadığımın ayrımına vardım. Bana kötü niyetli görünen bir karaltı alanın en karanlık köşesinde uzanıyordu. Çocukluğumun her çeşit korkusuna kapıldığımı içtenlikle itiraf ederim, istavroz çıkardım. Karaltı bana doğru geliyordu ve bunun

şık bir kabana sarılmış, şapkası gözlerine kadar inmiş bir adam olduğunu gördüm. Taş merdivenlere doğru koşarken bana yetişti.

-Andrea! Adın Andrea değil mi?

Bu biçimde bana seslenmesinde beni rahatsız eden, küçülten bir şey vardı, ama şaşırmış, durdum. Sağlam dişleri, geniş dişetlerini göstererek gülüyordu karşımda.

-Uygunsuz saatlerde tek başına dolaşan kız çocukları böyle korkarlar işte! ... Ena'nın evinden anımsamıyor musun beni?

-A! Evet, evet, dedim hırçınlıkla.

"Lanet olsun! diye düşündüm; burada bulduğum tüm mutluluğu alıp götürecek."

-Doğru, evet, diye sürdürdü konuşmasını, sevinircesine; ben Gerardo'yum.

Elleri ceplerinde, hareketsiz bakıyordu bana. İlk basamağı inmek üzere bir adım atar atmaz kolumdan yakaladı beni.

-Bak! Bana emrediyordu.

Merdivenlere dayanınca, savaşın enkaza çevirdiği, fenerlerle aydınlanan eski evler gördüm.

-Bütün bunlar ortadan kalkacak. Büyük bir bulvar geçecek buradan ve Katedralin ortaya çıkacağı geniş bir alan olacak.

O anda başka bir şey söylemedi ve birlikte taş basamakları inmeye başladık. Epeyce yürümüştük ki yine diretti:

-Sokaklarda tek başına yürümekten korkmuyor musun? Ya bir kurt gelip seni yutarsa?...

Yanıt vermedim ona.

-Sen dilsiz misin?

-Tek başıma dolaşmayı yeğlerim, dedim sertçe.

-Hayır, olamaz bu, kız... Bugün evine ben götüreceğim seni...Ciddiyim Andrea, senin baban ben olsaydım böyle özgür bırakmazdım seni.

İçimden ona küfrederek sıkıntımı hafifletmeye çalıştım. Ena'nın evinde gördüğüm zaman da bu delikanlı bana aptal ve çirkin gelmişti.

Işıklarla, pırıl pırıl, canlı Ramblas Bulvarını geçtik. Üniversite alanına dek Pelayo Caddesinden çıktık. Orada veda ettim.

-Hayır, olmaz dedi; evine kadar.

-Akılsızın tekisin sen, dedim hiç düşünmeden; hemen çek git.

-Ben seninle arkadaş olmak istiyorum. Çok değişik bir ufaklıksın sen. Eğer bir gün benimle çıkmak için bana telefon edeceğine söz verirsen seni burada bırakabilirim.

Eski sokaklar benim de çok hoşuma gider ve kentin bütün şahane köşelerini bilirim. Söz mü?

-Evet, dedim sinirli sinirli.

Kartını uzattı bana ve çekip gitti.

Aribau Sokağına gelmek evime girmek demekti. Kente geldiğim günkü aynı kapıcı açtı bana kapıyı. Yine anneannem o zamanki gibi soğuktan donmuş bir hâlde beni karşılamaya çıktı. Ondan başka herkes yatmıştı.

Birkaç gün önce Angustias'ın miras konduğum odasına girdim ve ışığı açar açmaz dolabın üstüne, evin her yanında fazla gelen bir sürü iskemlenin yığılmış olduğunu gördüm, düşecek gibi duruyor, insanın canını sıkıyorlardı. Ayrıca odaya çocuğun çamaşırlarını koymaya yarayan dolabı ve anneannemin yatak odasında bir köşede duran ayaklı büyük dikiş makinesini yerleştirmişlerdi. Dağınık yatak Gloria'nın öğle uykusunun izlerini taşıyordu. Evde her taraftan ayrılmış, bana miras kalan bu sığınakta özgür olma düşümün suya düştüğünü hemen anladım. İç çektim ve soyunmaya başladım. Gece masasının üstünde Juan'ın notu bulunan bir kâğıt vardı: "Yeğenim, lütfen anahtarla kapama odanı. Telefon edebilmek için odanın her an açık olması gerek." Boyun eğip, kapıyı açmak üzere soğuk döşemeyi arşınladım ve battaniyeye istekle sarılarak yatağa uzandım.

Sokakta birinin el çırparak kapıcıya seslendiğini duydum. Çok sonra da Aragón Sokağından geçen trenin uzak-

tan gelen nostaljik düdüğünü. Gün, yeni bir yaşamın başladığını bildiriyordu; belli ki Juan, bana evde bir yatak, yalnızca bir yatak vererek kötü davranmayı amaçladığını olabildiğince anlatmak istiyordu...

Angustias'ın gittiği gece, artık evde yemek istemediğimi ve bunun için yalnızca odaya ücret ödeyeceğimi söylemiştim. Hâlâ sarhoş olan Juan, o günün coşkusuyla bunu fırsat bilmiş ve benimle hesaplaşıyordu.

-Hadi bakalım, yeğen, eve nasıl yardım edecekmişsin, kimseyi burada tutacak hâlim yok.

-Hayır, size verebileceğim o denli az ki değmez bile, dedim diplomatikçe. Kendim karnımı doyurmaya çalışacağım. Yalnızca ekmek karnemi ve odayı ödeyeyim.

Juan omuz silkti.

-Ne istersen onu yap, dedi asık suratla.

Anneanne, Juan'ın dudaklarından dökülen sözlerini kınıyormuş gibi başını havada sallayarak dinledi. Sonra ağlamaya başladı.

-Hayır, hayır, oda için para vermesin, torunum anneannesinin evinde parayla kalamaz.

Onun istediği gibi karara bağlandı ve ben yalnızca günlük ekmek paramı ödeyecektim.

O gün şubat ikramiyemi aldım ve harcamak keyfini tattım, kendimi sokağa attım ve ne kadar istediğim şey

varsa aldım... Kaliteli sabun, parfüm ve beni yemeğe çağıran Ena'nm evine giderken giymek için yeni bir bluz aldım. Özellikle ona gül almak beni çok coşturdu. Bu dönemde çok pahalı olan şahane güllerdi. Benim için erişilemez şeylerdi denebilir. Ve her şeye karşın işte gülleri kollarımın arasına aldım ve onları Ena'ya armağan ettim. Gençliğimin bir kusuru -başka bir deyimle adî -olan başkaldırı sevincinin bana verdiği keyif daha sonra bende bir saplantıya dönüştü.

Bir yandan Ena'nın evinde annesinin ve babasının beni o içten karşılayışlarını anımsıyordum -yatağıma uzanınca- öte yandan evimde alıştığım insanların belirgin yüz hatlı esmer suratlarını; bu yüzden de masada, çevremde dolaşan sarışın insanlar başımı döndürmeye başladı.

Ena'nm annesi, babası ve beş kardeşi de sarışındı. Hepsi de erkek ve arkadaşımdan küçüğü olan bu kardeşlerin hoş, neşeli ve belli bir özelliği olmayan yüzleri anılarımda birbirlerine karışıyor. Değişmekte olan dişleri yüzünden güldüğü zaman komik görünen ve Barcelona eski kontu gibi adı Ramón Berenguer olan yedi yaşındaki, ailenin en küçüğü, ağabeylerinden daha çok bu iki özelliğiyle ayrılıyordu.

Baba, soylu atalarının aynı özelliklerini taşıyor gibiydi ve üstelik gerçekten güzel bir adamdı, Ena da ona benziyordu. Gözleri, kızının gözlerini canlandıran o şaşırtıcı ve şahane ışıktan yoksun olmasına karşın yemyeşildi.

Onda her şey doğaldı, saydamdı ve hiçbir kötülük yoktu. Yemek sırasında bana yolculuklarıyla ilgili eğlenceli şeyler anlattığını anımsıyorum, hep birlikte yıllarca Avrupa'nın değişik yerlerinde yaşamışlar. Bütün yaşam boyu beni tanıyor gibiydi, ve yalnızca masasında bulunmak bile beni bu saygın aileye bağlıyordu.

Bu hoş ortama gülümseyerek katılıyor olmasına karşın, Ena'nın annesi tersine içine kapanık bir insan izlenimi bırakıyordu. Kocası ve oğulları arasında -hepsi boylu boslu- acayip ve raşitik bir kuşa benziyordu. Ufak tefekti ve altı kez hamilelik yüküne dayanabilmiş olması beni şaşırtıyordu. Üzerimde bıraktığı ilk izlenim çirkin oluşuydu. Ama oldukça şaşırtıcı iki üç güzel yanı vardı: Ena'nınkinden daha açık renk, çekici ve gür saçları, uzun, parlak gözleri ve şahane sesi.

-Gördüğünüz gibi Andrea, dedi aile reisi, karım gezmeye bayılır. Hiçbir yerde rahat edemez, hepimizi de sürükler.

-Abartma Luis, tatlı tatlı gülümsüyordu Senyora.

-Aslında doğru. Tabii, baban bana göstermek ve işini yönetmek için acayip yerlere götürüyor... Bunları biliyor muydun Andrea? Kayınpederim aynı zamanda şirket patronum?... Ama sen her işin içinde kendin varsın. İstesen de babanın seni Barcelona'da rahat bırakmayacağını yadsıyamazsın. O Londra işinde senin ne denli önemli olduğun anlaşıldı... Hoşlandığın şeylerden benim de keyif aldığım kuşkusuz tatlım; bunlar yüzünden seni suçlamıyorum, -sevecen bir gülümsemeyle sarıldı kızına- . Bütün

yaşamım boyunca gezmekten ve yeni yeni şeyler görmekten her zaman hoşlandım. Psikolojik durumları bilinmeyen insanların bulunduğu bir iş ortamında yeni bir ticarî işe girince bir bakıma çalışma hırsımı da gemleyemiyorum. Bir kez daha savaşa başlamak gibi bir şey bu ve insan kendisini gençleşmiş duyumsuyor...

-Ama, dedi Ena, dünyanın hiçbir yeri Barcelona kadar hoşuna gitmez. Bilirim bunu ben.

Annesi ona öyle bir gülümsedi ki, bana hem düşsel hem de eğlenceli göründü.

-Sizlerle olduktan sonra neresi olursa olsun keyif alırım. Baban haklı, kimi zaman yolculuk yapmaktan tedirginlik duyuyorum; -daha bir belirgin gülümseyerek- kuşkusuz burada babamı geçinmek oldukça güç...

-Niçin bunlardan söz ediyoruz ki Margarita, diye sürdürdü konuşmayı kocası, -dün baban bana ne dedi biliyor musun? Büyük bir olasılıkla gelecek dönem Madrid'de olmamız gerekecekmiş...Ne dersin? Doğruyu söylemek gerekirse şu sıralarda kalmayı en çok yeğlediğim yer Barcelona, özellikle de kardeşini düşünürsek...

-Evet, Luis, bunu konuşmamız gerek sanıyorum. Ama şimdi bu hanım kızın canını sıkıyoruz. Andrea, bizi bağışla, lütfen. Eninde sonunda bütün konuşmalarını iş sorunlarına döken, bir tüccar ailesiyiz...

Ena konuşmanın son kısmını olağanüstü bir ilgiyle dinlemişti.

-Uf! Dedem biraz aklım oynatmış gibi geliyor bana. Annemden biraz uzak kaldıktan sonra yeniden görmeye geldiğinde ne denli heyecanlı olur, ağlar gibi olur ve hemen sonra da gitmemizi ister. Şimdilik Barcelona'dan gitmek istemiyorum ben... Saçma bir şey!... Hem Barcelona benim memleketim, ancak savaş bittikten sonra burayı tanıdım denebilir.

(Çabucak dönüp bana baktı ve bakışını anladım, çünkü o sıralarda âşık olduğunu biliyordum ve kentten çıkmak istememesinin en büyük ve en gizemli nedeni buydu.)

Aribau Sokağında, çarşaflar arasında bu konuşmayı tüm ayrıntılarıyla anımsıyordum ve böylesine bağlandıktan sonra arkadaşımdan ayrılmak düşüncesi beni birdenbire allak bullak etmişti. Bu önemli yaşlı adamın -Ena'nın bu varsıl dedesinin- plânlarının bir sürü insanı etkileyeceğini ve pekçok ilişkiyi zedeleyeceğini düşündüm.

Uyumadan önce bu hoş, karmakarışık düşünceler, gecelerin, ıssız sokakların saçma imgelerinin yerini alarak korkularımı bastırmış oldu. Katedralin güzelim düşü tüm benliğimi yeniden kapladı.

Birbirimizden ayrılırken, Ena'nın annesinin, hüzünlü ve korkulu tuhaf bir bakışla bana doğru çevirdiği gözlerinin son görüntüsüyle sarsılarak uyuyup kalmışım.

Bu gözler düşlerimin derinliklerine yerleştiler ve bir karabasan gibi kalakaldılar.

XI

-Dik kafalılık etme, yeğenim, dedi, Juan. Açlıktan öleceksin.

Ve beceriksiz bir okşamayla ellerini omzuma koydu.

-Hayır, sağol; işlerim iyi gidiyor...

Bu sırada dayıma göz ucuyla baktım, onun da işlerimin iyi gitmediğini anladığını gördüm. Atılmak üzere mutfağın bir köşesine bırakılmış, kaynamış, soğuk sebze suyundan içmek üzereyken yakalamıştı beni.

Antonia tiksinerek bağırıyordu:

-Ne pislik yapıyorsunuz öyle?

Kıpkırmızı kesilmiştim.

-Bu yemek suyunu severim de. Ve atacağınızı anlayınca...

Antonia'nın bağırtısına bütün ev halkı koştu. Juan, ekonomik ilişkilerim konusunda bir anlaşma önerdi. Ben yadsıdım.

Gerçekten de evdeki yemek dünyasından kurtulduğumdan beri kendimi çok mutlu duyumsuyordum. Bu ay çok harcamış olmamın önemi yoktu ve yemek için günde bir peseta ucu ucuna yetişecekti: Kış aylarında öğle saatleri çok hoş oluyor. Bir parkta ya da Cataluña Alanında güneşlenmek için en iyi saat. Arada bir o anda evde nelerin olabileceğini düşünüyordum. Papağanın çığlıkları ve Juan'ın küfürleri kulağımı dolduruyordu. Özgürce dolaşmayı yeğliyordum.

Önceleri hiç bilmediğim tadları ve şahane şeyleri tattım; örneğin, kuru yemişi keşfettim. Kavrulmuş badem, daha da iyisi kabuğunu çıkarmak çok zevkli olduğu için tadı uzun süren yerfıstığı.

Gerçekte elimde kalan otuz pesetayı otuz güne bölmek sabrını gösteremedim. Tallers Sokağında ucuz bir lokanta buldum ve orada iki ya da üç kez yemek yemek çılgınlığında bulundum. Buradaki yemekler, yaşamım boyunca yediğim bütün yemeklerden, özellikle de Aribau Sokağında, Antonia'nın hazırladığı yemeklerden daha lezzetli geliyordu bana. Acayip bir lokantaydı. Birkaç masa bulunan, loş bir lokanta. Dalgın bir garson servis yapıyordu bana. İnsanlar birbirlerine bakarak hızlı hızlı yiyorlardı ve tek bir laf etmiyorlardı. Bu lokanta dışına, o zamana dek girip yemek yediğim bütün lokantalar ve aşevleri gürültülü patırtılıydı. Kaynar suyla pişirilmiş, bana lezzetli gelen bir çorba ve ekmek kabuğu verirlerdi. Bu çorba her zaman aynıydı: Ya safranla sarıya boyanmış,

ya da biberle kırmızıya; ama menüde çok zaman adı değişirdi. Oradan mutlu ayrılırdım, başka şey de istemezdim.

Sabahları, Antonia ekmekçiden karneyle alınan ekmekleri getirir getirmez- ekmeğimi alır ve canım çektiği için sıcak sıcak hepsini yerdim. Geceleri, Ena'nın annesi kimi kez yaptığı gibi, evlerinde kalmam için diretmediyse akşam yemeği yemezdim. Genellikle öğleden sonraları Ena ile çalışmayı alışkanlık hâline getirmiştim, aile de artık beni kendilerinden saymaya başlamıştı.

Benim için gerçekten bir yeniden doğuşun başladığını, tüm yaşamımın en mutlu dönemi olduğunu, hiçbir zaman bu denli içli dışlı bir arkadaşımın ve zevkini çıkardığım şahane bir özgürlüğümün olmadığını düşündüm. Ayın son günlerini, sabahları yalnızca, hapur hupur yutup bitirdiğim tayın ekmeğimle beslenerek geçirirdim - işte tam bu sırada Antonia beni kaynamış sebze suyu içerken yakalamıştı- ama buna alışmaya başlamıştım ve mart aylığımı alır almaz aynı biçimde harcamış olmam bunun bir kanıtıydı. Elime yine para geçince olağanüstü bir açlık duyduğumu anımsıyorum ve bunu hemen tatmin edebileceğimi düşündüğümü anımsıyorum, hemen tatmin edebileceğimi düşünmek kışkırtıcı ve tatlı bir duyguydu. Belli bir yiyecekten çok şekerli şeyler istiyordum. Bir paket dolusu tatlı aldım ve pahalı bir sinemaya gittim. Öyle sabırsızdım ki ışıklar sönmeden önce bir parça krema yiyebilmek için küçük bir kâğıt parçası kopardım,

utandığım için de herkese göz ucuyla bakıyordum. Sahne aydınlanıp da salon alacakaranlık olunca paketi açtım ve şekerlemeleri bir bir temizledim. O zamana dek yemeğin bu denli olağanüstü lezzetli olabileceği hiç aklıma gelmemişti... Işıklar yeniden yandığında pakette hiçbir şey kalmamıştı. Yanımdaki kadının yan gözle bana baktığını gördüm, arkadaşına bir şeyler fısıldadı. İkisi de gülüyordu.

Aribau Sokağındakiler de açlık çekiyorlardı. Antonia ve "Trueno"'dan söz etmiyorum. Román'ın elaçıklığı sayesinde bu ikisinin durumunun güvence altında olduğunu sanıyorum. Köpek neşeliydi, kaç kez onu nefis kemikler kemirirken görmüştüm. Hizmetçi kadın da kendine ayrı yemek pişiriyordu. Ama Juan ile Gloria, hatta anneanne ve çok zaman çocuk bile aç kalıyordu.

Román bir kez daha aşağı yukarı iki ay süren bir yolculuğa çıktı. Gitmeden önce anneanneye kondanse süt ve o zamanlar bulunması güç olan birkaç erzak bıraktı. Yaşlı kadıncağızın bunları yiyip içtiğini hiç görmedim. Gizemli bir biçimde ortadan kayboluyor ve izleri çocuğun ağzında beliriyordu.

Juan'ın aileyle yeniden birleşmem için beni çağırdığı gün Gloria ile korkunç bir tartışmaya girdi. Stüdyodan gelen bağırtılarını hepimiz duyduk. Hole çıktım, koridorun, kulağını dikmiş olan hizmetçi kadının karaltısıyla tıkanmış olduğunu gördüm.

-Bu aptallıklarından bıktım artık! diye bağırıyordu Juan, anlıyor musun beni? Aynı resimleri bir daha yapamam da. Bu insanların daha çok borcu var bize. Gidip onlardan alacağımı istememe niçin yanaşmadığını anlıyamıyorum.

-Oğlum, burnunu hiçbir şeye sokmayacağını ve her şeyi bana bırakacağını söylediğin için şimdi geriye dönemezsin. O saçma tabloyu taksitle sattığın zaman çok mutlu olduğunu biliyorsun...

-Seni boğarım! Lanet olası karı!

Hizmetçi kadın keyifli keyifli soluklandı , ben de, dükkânların kokularıyla yüklü soğuk havayı solumak için sokağa çıktım. Alacakaranlığın nemiyle boyanmış kaldırımlar henüz yeni yanmış fenerlerin ışıklarıyla pırıldıyorlardı.

Eve döndüğümde anneannemle Juan akşam yemeği yiyorlardı. Juan dalgın dalgın atıştırıyordu, anneanne ise, çocuk dizlerinin üstünde, anlaşılmaz bir şeyler mırıldanıyor ve sütsüz ve şekersiz içeceği çayına ekmek doğruyordu. Gloria yoktu. Benden biraz sonra sokağa çıkmış.

Kıvranan, boş mideyle kendimi yatağa attığımda henüz gelmemişti. Dünyanın açık denizlerindeki bir kayık gibi sallandığı karabasanlı bir düş gördüm hemen, belki de bir geminin yemek salonunda nefis meyveler yiyordum. İmdat isteyen çığlıklarla uyandım.

Bağıranın Gloria olduğunun, Juan'ın da onun esaslı bir biçimde dövdüğünün ayrımına vardım. Yardıma koşmanın zahmete değip değmeyeceğini düşünmek için yatağımda oturdum. Ama çığlıklar, bizim zengin İspanyolca sözlüğümüzün en korkunç küfürleri ve lanetlemeleri arasında sürüp gidiyordu. Bu öfkeyle Juan her iki dili İspanyolca ve Katalancayı şaşırtıcı bir rahatlıkla ve bol bol kullanıyordu.

Mantomu giymek üzere ayağa kalktım ve kendimi evin karanlığına attım. Anneannemle hizmetçi kadın Juan'ın odasının kapalı kapısını tekmeleyip duruyorlardı.

-juan! Juan! Aç kapıyı, oğlum!

-Senyor Juan, açın, kapıyı açın!

İçerden ağza alınmadık küfürler geliyordu. Koşuşmalar, mobilyalara çarpmalar. Yine orada kapalı kalmış olan çocuk ağlamaya başladı. Anneanne umutsuzluk içindeydi. Kapıya vurmak için kollarını kaldırdı, ve o zaman iskelet gibi kollarını gördüm.

-Juan! Juan! Çocuk!

Birdenbire Juan'ın tekmesiyle kapı açıldı ve kovulmuş olan Gloria yarı çıplak, çığlıklar atarak çıktı. Tırmalamak ve ısırmak istemesine karşın Juan ona yakaladı, kolunun altından tuttu ve banyoya sürükledi...

-Zavallım benim!

Anneanne, beşiğinde ayağa kalkmış, parmaklıklara asılarak ağlayan çocuğa doğru koşarken bağırdı... Sonra çocuğu kaptığı gibi kavgaya katıldı.

Juan, Gloria'yı küvete soktu ve giysilerini çıkarmadan soğuk duşun altına itti. Başını öyle bir yakalamıştı ki Gloria ağzını açacak olsa su yutmaktan başke çaresi yoktu. Bu sırada bize dönüp bağırdı:

-Sizler yataklarınıza! Hiç kimsenin burada işi yok!

Ama yerimizden kımıldamadık. Anneannem yalvarıyordu.

-Oğlunun hatırı için, oğlun için! Kendine gel, Juancığım.

Birden Gloria fırladı -artık dayanamıyordu- ve bize doğru öyle bir öfkeyle geldi ki, kuyruğunu ayaklarının arasında kıstırıp çenileyerek giden köpeğin peşinden Antonia hemen sıvışıp kaçtı.

-Sen de anne! Şu çocuğu görmeyeceğim bir yere götür hemen, yoksa param parça ederim!

Gloria küvetin içinde diz çökmüş, başını kenarına dayamış, hıçkırıklara boğula boğula ağlamaya başladı.

Ben de koridorun karanlık bir köşesine büzülüp kaldım, ne yapacağımı bilmiyordum. Juan beni gördü. Şimdi biraz durulmuştu.

-Hadi bakalım, bir kez olsun bir işe yara, dedi bana. Bir havlu getir!

Gömleğinin altından kaburgaları sayılıyordu, şiddetle inip kalkıyordu.

Bu evde çamaşırların nerede olduğunu hiç bilmiyordum. Kendi havlumu getirdim, bir de gerekirse diye yatak çarşaflarımdan birisini. Gloria'nın zatürrieye yakalanmasından korkuyordum. Ben de büyük bir korkuya kapıldım.

Juan bir çekişte Gloria'yı küvetten çıkarmaya kalkıştı ama, kadın elini ısırdı. O da bir küfür savurdu, ve başına vurmaya başladı. Daha sonra bir kez daha durdu ve soluk aldı.

-Bana göre geberebilirsin, hayvan! dedi sonunda.

Ve kapıya bir tekme atıp, ikimizi yalnız bırakarak çekti gitti.

-Hadi, hemen çık be kadın!

Gloria hareketsiz titreyip duruyordu ve sesimi duyunca kocasına küfrederek ağlamaya başladı. Onu sallamaya ve küvetten çıkarmaya çalışınca hiç karşı gelmedi ve parmakları güçlükle itaat etseler de sular damlayan giysilerini kendi başına çıkardı. Olabildiğince bedenini oğuşturduğum sırada beni ateş bastı. Daha sonra öyle bir yorgunluk duyumsadım ki diz kapaklarım titriyordu.

-Odama gel, istersen dedim, onu Juan'ın eline bırakmak olanaksız geldi bana.

Çarşafa sarılmış, dişleri birbirine vura vura beni izledi. Benim battaniyelerime sarılıp birlikte yattık. Gloria'nın

bedeni donmuştu ve beni üşütüyordu, ama bu bedenden kaçmam olanaksızdı; ıslak saçları yastığın üzerinde daha koyu ve kan gibi yapışkan görünüyor ve arada bir yüzümü okşuyordu. Gloria sürekli konuşuyordu. Buna karşın öyle çok uykum vardı ki gözlerim kapanıyordu.

-Kaba adam... Hayvan... Ona yaptıklarımdan sonra... Çünkü ben çok iyi insanımdır kızım, çok iyi yürekli... Beni dinliyor musun, Andrea? Deli o. Beni korkutuyor. Bir gün seni öldürecek... Uyuma, Andrea... Bu evden kaçsam ne dersin? Gerçekten sen de böyle yapar mıydın, Andrea? Benim yerimde olsaydın seni dövmesine izin vermezdin değil mi? Ne kadar da gencim, kızım... Bir gün Román bana, gördüğü en güzel kızlardan birisi olduğumu söylemişti. Sana doğruyu söyleyeceğim, Andrea. Román, Kale Parkı'nda resmimi yaptı benim... Tabloyu bana gösterdiği zaman ne denli güzel olduğuma ben bile şaşırmıştım... Ah! kızım, çok mutsuzum, değil mi?

Uyku şakaklarıma bastırıyordu. Zaman zaman Gloria'nın bir hıçkırığını ya da yüksek sesle söylediği bir sözcüğü duymak için uyanıyor, yerimden sıçrıyordum.

-Çok iyi bir insanım, çok iyi... Anneanne de böyle söylüyor. Bir parça boyanmak ve birazcık eğlenmek hoşuma gidiyor, kızım, hem benim yaşımda doğal... Kendi kız kardeşimi görmeme izin vermemesine ne dersin? Bana annelik yapan kardeşim hem de... Çünkü yalnızca kötü koşullar içinde oldukları için, o kadar çok ıvır zıvırları yok... Ama onların evinde iyi şeyler yenir. Beyaz ekmek

bulunur, kızım, nefis jambon.... Ah, Andrea! Bir işçiyle evlensem daha iyi olurdu. İşçiler, beyefendilerden daha iyi yaşıyorlar, Andrea; sandelet giyerler, ama yiyecekleri hiç eksik olmaz, ne de yevmiyeleri. Juan bir fabrika işçisinin yevmiyesine sahip olmak isterdi... Sana bir sır vereyim mi? Kız kardeşim kimi zaman, kötü durumda kalınca bana para verir. Ama Juan bunu bilse beni öldürür. Román'ın tabancasıyla beni öldüreceğini biliyorum... Román'ın ona :"beyninin tasını fırlatmak ya da o aptal karını öldürmek istediğin zaman benim tabancamı kullanabilirsin." dediğini kendim duydum... "Andrea, silâh taşımanın yasak olduğunu biliyor musun? Român yasalara karşı geliyor...

Uyuyup uyumadığımı görmek için Gloria'nın yüzü üstüme eğiliyordu ıslak yüzü....

-Ah, Andrea! Kimi zaman yalnızca karnımı doyurmak için kardeşimin evine gidiyorum, çünkü durumu iyi ve iyi para kazanıyor. Orada ne istersen bulursun... Taze tereyağ, zeytinyağ, patates, jambon... Bir gün seni götüreyim.

Yemekten konuşulduğunu işitince tam olarak uyandım, içimi çektim. Gloria'nın kız kardeşinde bulunan hazine parçalarının bir bir adını duydukça midem tutkuyla beklemeye başladı. Hiçbir zaman bu kadar aç olduğumu duyumsamamıştım. Orada, yatakta, müziğiyle ruhumun güçsüz isteklerini uyandırdığı zaman Román'a nasıl bağlanmışsam sözleriyle uyandırdığı organizmamın yabaml arzusuyla bağlanmıştım Gloria'ya.

İşte böylece, konuşan, sürekli konuşan Gloria'nın boyun damarlarının atışını bu denli yakından duyunca hayvanlığım çıldırır gibi oldu. Çarpan kaslarını ısırmak ve çiğnemek, iyi ılık kanı yutmak... Gloria'nın bedenimin bu titremesini anlamaması için, korkunç sayıklamalarımla gülerken kıvrılıp kaldım.

Dışarıda soğuk, camlara vuran su taneciklerine dönüşmeye başladı. Gloria uzun uzun konuşurken yağmur yağıyordu, demek ki diye düşündüm. Sanki bu gece hiç bitmeyecekti. Uykum kaçmıştı. Az sonra Gloria omuzuma bir elini koyarak fısıldadı.

-Duymuyor musun? Duymuyor musun?

Juan'ın ayak sesleri duyuluyordu. Sinirli olmalıydı. Ayak sesleri bizim kapıya dek geliyordu. Bir uzaklaşıyorlar, bir yaklaşıyorlardı. Sonunda bir kez daha yaklaştılar ve Juan odaya girdi ve gözlerimizi alarak kamaştıran ışığı yaktı. Daha önce giydiği pamuklu gömleği vardı ve pantalonunun üzerine yeni bir palto giymişti. Saçları dağınıktı ve korkunç gölgeler gözlerini ve şakaklarını yemişlerdi. Biraz komik bir tipi vardı. Kafasını sallayarak ve bir tür yabanıl ironiyle gülümseyerek, elleri ceplerinde odanın ortasında durdu.

-Pekâlâ. Niye konuşmanızı sürdürmüyorsunuz? ... Benim burada olmamın ne önemi var?... Korkma kadın, yemem seni... Andrea, karımın sana neler anlattığını biliyorum. Tablolarıma gerçek ederini istediğim için beni deli

sandığını biliyorum... Gloria'nın çıplak olarak yaptığım resminin yalnızca on duro ettiğini mi sanıyorsun? Yalnızca boyalar ve fırçalar için daha çok para harcadım!... Bu hayvan benim sanatımın şişko bir badanacının sanatıyla aynı sanıyor!

-Yatağına git, oğlum ve rahatsız etme! O şahane tablolarınla kimseyi rahatsız etme zamanı değil... Senden daha iyi resim yapanları gördüm ve senin gibi gururlanmıyorlar. Kimsenin hoşuna gitmeyecek denli çirkin yaptın beni...

-Sabrımı tüketme. Lanet olası! Ya da...

Battaniyenin altında Gloria arkasını döndü ve ağlamaya başladı.

-Ben böyle yaşayamam, yaşayamam.

-Öyleyse dayanmak zorundasn, utanmaz! Yine bir gün tablolarıma karışırsan öldürürüm seni. Bugünden itibaren benim tablolarımı benden başka kimse satamayacak... Anlıyor musun? Sana söylediğimi anlıyor musun? Açlıktan geberesin istiyorum...

Odada oradan oraya öyle bir öfkeyle dolaşmaya başladı ki yalnızca dudaklarını oynatabiliyor ve anlaşılmaz sözler mırıldanabiliyordu.

Gloria'nın aklına parlak bir fikir geldi. Soğuktan titreye titreye yataktan kalktı kocasına yaklaştı ve arkasından itti.

-Hadi, oğlum! Andrea'yı çok fazla rahatsız ettik!

Juan sertçe itti onu.

-Andrea da katlansın! Herkes kalansın! Ben de herkese katlanıyorum.

-Yürü, uyuyalım...

Juan sinirli sinirli çevresine bakmaya başladı. Çıkarken:

-Işığı söndür de, yeğenim uyusun...

XII

Akdeniz'in erken gelen ilkyazı, hâlâ donmuş ağaç dallarının arasına parıltılarını yollamaya başladı. Havada, kimi zaman gökyüzüne takılıp kalan saydam bulutlar gibi gözle görülebilen öfkeyi silip götüren bir neşe vardı.

-Canim kırlara gidip ağaçları görmek istiyor, dedi Ena, -burun kanatları genişledi.- Çam ağaçlarını görmek için can atıyorum (Bir fersah uzaktan hüzünlü ya da çürümüş kokan kentteki çınar ağaçlarını değil.) ya da belki en çok görmek istediğim şey deniz olabilir... Gelecek hafta Jaime'nin köyüne gideceğim, sen de gelirsin Andrea... Olmaz mı?

Ben de aşağı yukarı Ena kadar Jaime'nin özelliklerini biliyordum: Zevklerini, tembelliğini, -arkadaşımı umutsuzluğa düşüren ya da büyüleyen- üzüntülerini, hiç tanık olmadığım hâlde sivri zekâsını. Çok zaman öğleden sonraları Yunanca sözlüğün üstüne eğilmişken, ondan söz

etmek için çevirimize ara verirdik. Ena sevinçten tatlanan gözleriyle daha bir güzelleşirdi. Annesi kapıda görününce hemen susardık, çünkü Jaime arkadaşımın en büyük sırrıydı.

-Evde öğrenecek olurlarsa ölürüm sanıyorum. Bilemezsin sen...Çok gururluyumdur. Annem yalnızca tek yanımı bilir: Alaycı ve kötü niyetli. Beni isteyenlere verdiğim yanıtlarla tüm ev halkını güldürürüm... Kuşkusuz dedem dışında; bu yaz arkadaşlık ettiğim varsıl mı varsıl, saygıdeğer bir beyefendiye aynı şeyi yapınca dedeme nerdeyse felç iniyordu.... Çünkü onlara içimden bakıp tartmak hoşuma gider. Düşün... Düşünceleri ne tür fikirlerden oluşmuştur. Bana âşık olunca ne tür bir şey duyumsarlar? Gerçek şu ki bunu düşününce biraz cansıkıcı bir oyun ortaya çıkıyor, çünkü her zaman birbirinin aynı çocuksu tuzakları sezinliyor insan. Buna karşın onları ellerimde tutmak, onları kendi saflıklarıyla yakalamak, kedinin fareyle oynadığı gibi onlarla oynamak benim için çok keyif verici... Evet, böyle eğlenmem için sık sık fırsat geçiyor elime, çünkü erkekler çok salak, ve çok hoşlanıyorlar benden. Kimseye tutulmayacağımdan evdekiler eminler. Şimdi bir aptal gibi hayale kapılmış görünemem ve Jaime'yi tanıştıramam... Üstelik herkes karışacak: Amcalar, halalar... Onu acayip bir yaratık gibi dedeme göstermek zorunda kalabilirim... Varsıl olduğu için onu beğenebilirler, ama mallarının idare edilmesi konusunda hiçbir şey bilmediğini anlarlarsa umutsuzluğa düşerler.

Her birinin ne diyeceğini biliyorum. Her gün eve gelmesini isteyecekler... Beni anlıyorsun, değil mi Andrea? Sonunda Jaime'ye dayanamayacak duruma geleceğim. Eğer bir gün evlenirsek, bunu söylemekten başka çaremiz kalmayacak, ama henüz değil. Hiçbir biçimde.

-Köye sizinle gitmemi niçin istiyorsun? diye sordum şaşırmış olarak.

-Anneme bütün gün seninle olacağımı söyleyeceğim...ve her zaman gerçek olması daha hoş olur. Sen beni hiç rahatsız etmiyorsun, Jaime de seni tanımaktan mutlu olacak. Bak, göreceksin. Senden ona çok söz ettim.

Jaime'nin, Jaime Huguet'in panonun ortasında resmedilmiş aziz Jorge'ye benzediğini biliyordum. Bir Viyana Prensinin resmi olduğu sanılan aziz Jorge. Birçok kez bunu bana Ena söylemişti ve bu resmin, gece masasının üzerine koyduğu bir fotoğrafını birlikte görmüştük. Jaime'yi görünce gerçekten benzediğini gördüm ve yüzündeki aynı ince hüzün beni çok etkiledi. Güldüğü zaman benzerlik şaşırtıcı oluyordu, ama tablodaki resimden çok daha yakışıklı ve güçlü kuvvetlildi. Yılın o mevsiminde kimsenin gitmediği deniz kıyısına ikimizi götürmekten çok mutlu olmuşa benziyordu. Çok büyük bir arabası vardı. Ena kaşlarını çattı.

-Gaz koyarak arabayı berbat etmişsin.

-Doğru, ama bu sayede sizi istediğiniz yere götürebilirim.

Mart ayında dört pazar, nisan ayında da bir pazar çıktık. Dağdan çok denize gidiyorduk. Kumun kış mevsiminden kalma yosunlarla kirlenmiş olduğunu anımsıyorum. Ena ve ben buz gibi su kıyısında çıplak ayakla koşuyorduk, ve ayaklarımız suya değdikçe çığlıklar atıyorduk. Son gün hava oldukça sıcaktı ve biz denize girdik. Ena tepki göstermiş olmak için kendi uydurduğu bir dansı yapıyordu. Ben Jaime'nin yanında kuma uzanmıştım, ikimiz de dalgalı ve masmavi Akdenize karşı duran onun güzel yüzünü seyrediyorduk. Sonra gülerek yanımıza geldi, Jaime öptü onu. Bir an başını ona dayamış, parlak göz kapaklarını kaparken gördüm.

-Seni ne kadar çok seviyorum!

Yeni bir buluş yapmış gibi şaşkındı bunu söylerken, Jaime de gülümseyerek baktı bana, hem heyecanlıydı hem de utanmış. Ena da baktı bana ve elini uzattı:

-Seni de bir tanem... Sen benim kızkardeşimsin. Gerçekten, Andrea. Görüyorsun...Jaime'yi senin önünde öptüm!

Gece, deniz kıyısındaki kara yolundan döndük. Karanlıkta dalgaların oluşturdukları düşsel dantele ve sandalların uzaklarındaki gizemli küçük ışıkları seyrediyordum...

-Sizin ikinizi bu denli seven yalnızca tek insan vardır. Belki de sizin ikinizden daha fazla... belki de değil, Jaime, belki seni sevdiğim gibi onu sevmiyorum... Bilmem. Bana

böyle bakma, arabayı çarpacaksın. Kimi zaman hanginizi daha çok sevdiğimden kuşkuya düşüyorum, seni mi yoksa...

Dikkatlice dinliyordum.

-Biliyor musun, sevgilim, -dedi Jaime, çocuksu bir çılgınlığa varan öfkeli bir ironiyi ortaya koyan ses tonuyla- şimdi bize adını söyleme zamanının geldiğini?

-Söyleyemem -bir an sessiz kaldı- Hiçbir zaman söylemeyeceğim bunu size. Sizin bilmediğiniz bir sırrım olsun.

Ne şahane günlerdi! Bütün hafta yeniden doğuyorduk sanki. Çok erken çıkıyorduk ve Jaime bizi uygun herhangi bir yerde bekliyor oluyordu. Kent arkamızda kalıyordu ve isle kararmış, yüksek binaların dayandıkları, sıkıcı büyük fabrikaların bulunduğu, hüzünlü kenar mahalleleri geçiyorduk. Güneşin ilk ışıklarıyla bu karamtırak evlerin camları pırlanta gibi ışın saçıyorlardı. Sürekli ve boğuk düdükten korkmuş kuş sürüleri, telgraf direklerinden cıvıldaşarak uçuyorlardı...

Ena, Jaime'nin yanına otururdu. Ben de, uzaklaşırken canavarlar sürüsü gibi yükselen ve yayılan, biçimsiz ve şaşkınlık verici bir yığın olan Barcelona'yı görmek için arkadaki yerimde, dizlerimin üstünde, arkam dönük otururdum. Kimi zaman Ena, Jaime'yi bırakıp seyretmek ve bu mutluluğunu benimle birlikte yorumlamak için benim yanıma gelirdi.

Haftanın hiçbir günü Ena pazar günleri gibi yalnızca sevinç dolu, hemen hemen çocuksu bir çılgın kız olup çıkmazdı. Doğanın, aklıma bile gelmeyen bu yeni yüzünü bana -köyden gelmiş bana- göstermişti. Yaşam suları yüklü nemli toprağın sulanmasını, henüz açılmamış filizlerin gizemli coşkusunu, bitkin düşüp kuma serilmiş yosunların hüzünlü büyüsünü, denizin gücünü, coşkusunu, şahane güzelliğini bana o öğretmişti.

-Masal anlatma! diye bağırıyordum umutsuzca, Fenikelilerin ve Yunanlıların anılarını Latin Denizinde gördükçe. (Böylesine dingin, şahane ve masmavi) denizi, tuhaf gemilerle yarılmış düşlüyordum.

Ena, sevdiği bir varlığı kucaklıyormuş gibi keyifle yüzüyordu. Ben de pek az insana nasip olan bir mutluluğu tadıyordum; birbirlerini seven iki gencin yaydığı ve evrenin daha çok titreşmesini, güzel güzel kokmasını, daha çırpıntılı ses çıkarmasını ve daha uçsuz bucaksız ve daha derin olmasını sağlayan nerdeyse lip lip atan bu hâlede sürüklenmenin verdiği bir mutluluğu tadıyordum.

Kıyı boyunca ya lokantalarda ya da çamlar arasında, açık havada kahvelerde yemek yiyorduk. Kimi zaman yağmur yağardı. O zaman Ena ile ben, rahat rahat ıslanan Jaime'nin yağmurluğunun altına sığınırdık... Pek çok öğleden sonraları onun yün yeleğini ya da kazağını giyerdim. Kalleş ilkyazda, önlem olarak arabasının arkasında bir sürü bulundururdu bunlardan. Öte yanda o yıl hava şahaneydi. Mart ayında kollarımızın arasında çiçek açmış

badem dallarıyla döndüğümüzü anımsıyorum ve hemen sonra mimozalar sararmaya ve bahçe çitlerinin üstünde titreşmeye başladılar.

Ena'nın sayesinde yaşamıma giren bu ışıklı pırıltılar, haftanın öteki günlerinde ruhumun boyandığı hüzünlü bir renkle acı oluyorlardı. Artık yaşamımı pek etkilemeyen Aribau Sokağında geçen olaylardan değil de, kronikleştiği için artık hemen hemen duyamaz olduğum açlık yüzünden aşırı derecede göze batan sinirlerimin laçkalaşmasındandı bu. Arada bir, bir hiç yüzünden Ena'ya kızıyordum. Onun evinden umutsuzluk içinde çıkıyordum. Daha sonra hiçbir şey söylemeden geri geliyordum ve onunla çalışmaya başlıyordum. Ena anlamamış gibi yapıyordu ve her zamanki gibi sürüp gidiyordu. Kimi zaman kenar mahalle sokaklarında dolaşırken ya da geceleri baş ağrısından uyuyamadığım zaman bu sahneleri anımsamak beni korkudan ağlatıyordu ve bunların yok olup gitmeleri için yastığımı oynatmam gerekiyordu. Juan'ı düşünüyordum ve birçok konuda onunla aramızda benzerlikler buluyordum. Beslenme eksikliği yüzünden sinirli olduğum aklıma bile gelmiyordu. Aylık paramı alınca çiçek alıp Ena'nın evine gidiyordum, anneanneme şekerleme alıyordum. Yiyecekten yoksun kaldığım günlerde beni rahatlatan ve sözde tasarılar düşlememe yardım eden sigara almayı da alışkanlık hâline getirmiştim. Román geziden döndükçe sigara sağlıyor ve bana armağan ediyordu. Evde dolaştığım, koku almak için mutfak kapısının önünde dur-

duğum ya da gözlerim açık saatlerce yattığım zamanlar beni özel bir gülümsemeyle izliyordu.

Ena'yla kavga ettiğim günlerden birinde kızgınlığım daha uzun sürmüştü. Kaşlarım çatık, sinirli ve uzun uzun içimden konuşarak yürüyordum. "Bir daha onun evine gitmeyeceğim." "Üstünlüğünü ortaya koyan o sırıtmalarından bıktım." "İki dakika sonra döneceğimde emin, keyifli gözleriyle beni izliyordu. "Onun dostluğundan vazgeçemeyeceğimi sanıyor. Nasıl da yanılıyor!" "Herkesle olduğu gibi -düşüncemde haksızdım- annesiyle, babasıyla, erkek kardeşleriyle, önce cesaret vererek kendisine âşık edip sonra da acı çektiklerini zevkle seyrettiği zavallı delikanlılarla yaptığı gibi benimle de oynadı"... Arkadaşımın Makyavelci özelliğini her gün biraz daha açıkça görüyordum. Nerdeyse iğrendiriyordu beni... Eve her zamankinden erken geldim. Kendi el yazımı bile sökemediğim için nerdeyse ağlayarak ve sinirli sinirli ders notlarımı düzeltmeye başladım. Öğrenci çantamın dibinden Gerardo'nun, yaşamımın ilk özgürlük gecesinde, katedrali çeviren karanlıklar arasında rastladığımda bana verdiği kartı düştü yere.

Gerardo'nun anısı bir an eğlendirdi beni. Onunla çıkmak ve Barcelona'nın şahane köşelerini birlikte dolaşmak için ona telefon edeceğime söz vermiştim. Belki de böylece saplantılarımdan kurtulabileceğimi düşündüm, hiç üstünde durmadan telefon numarasını çevirdim. Beni hemen anımsadı ve ertesi gün, öğleden sonra çıkmak

üzere sözleştik. Daha sonra, çok erken olmasına karşın yattım ve balkonun çerçevesi içinde sokak ışıklarının bir bir yandıklarını seyrederken, ağır bir işin yorgunluğunu atıyormuşum gibi, derin bir uykuya dalmışım.

Uyandığım zaman işler iyi gitmiyormuş gibi geldi. Birisi bana Angustias'ın geri döneceğini söylüyormuş gibi bir duyguya kapıldım. Görünüşte öteki günlerin benzeri, hepsi gibi savunmasız, ama ufacık bir ışığın, yeni bir dönemde yaşamımızın yönünü çevireceği günlerden bir gün.

Arkadaşımla kavga etmenin her geçen saatte beni daha çok üzdüğü ve en iyi yanlarını ve bana karşı beslediği sevgiyi anımsamama karşın, Ena'yı görmemek gibi saçma bir inatla o sabah üniversiteye gitmedim. O zamana dek rastladığım hem içimden gelen hem ilgilenmediği tek şey.

Öğleden sonra Gerardo beni görmeye geldi. Ev kapısının önünde beklediği ve her zamanki gibi elleri ceplerinde bana doğru döndüğü için hemen tanıdım onu. Kaba hareketleri kafamdan tümüyle silinmişti. Şimdi üstünde ne kabanı vardı ne de şapkası. İyi dikilmiş, külrengi bir elbise giymişti. Uzun boylu ve güçlü kuvvetli görünüyordu, saçları ise zencilerin saçlarına benziyordu.

-Selâm, canım!

Dedi bana. Ve sonra köpekmişim gibi bir baş hareketiyle:

-Gidelim, dedi.

Biraz utandım.

Yanyana yürümeye başladık. Gerardo, kendisini tanıdığım günkü gibi konuşuyordu. Her an, okuduğu kitaplardan parçalar söyleyerek kitap gibi konuştuğunun ayrımına vardım. Benim zekî olduğumu, kendisinin de zekî olduğunu söyledi. Bir de kadın zekâsına inanmıyordu. Daha sonra Schopenhauer'in söylediği gibi...

Limanı mı yoksa Montjuich Parkını mı yeğlediğimi sordu bana. Benim için yer fark etmezdi. Yanında suskun yürüyordum. Karşıdan karşıya geçerken koluma giriyordu. Exposición Bahçelerine dek Cortes Sokaklarında yürüdük. Bir kez daha oradan keyif almaya başladım, çünkü apaydınlık mavi bir gündü ve sarayın kubbeleri, çeşmelerin beyaz şelâleleri pırıl pırıldı. Binlerce ilkyaz çiçeği rüzgârda başını eçeşit çeşit renkleriyle dikkati çekiyordu. Devasa parkın patika yollarında kaybolduk. -Budanmış servilerle koyu yeşil olan- Büyük bir alanda, Venüs'ün suya yansıyan yontusunu gördük. Birisi onun dudaklarını kaba bir biçimde kırmızıya boyamıştı. Gerardo ve ben öfkeyle birbirimize baktık ve o anda bana sempatik göründü. Mendilini ıslattı ve güçlü bedeninin bir hareketiyle yontunun üstüne çıktı ve tertemiz oluncaya dek mermerin dudaklarını ovuşturdu.

O andan itibaren daha içten konuşabildik. Gerardo bol bol kendinden söz etti ve sonra benim Barcelona'daki durumu hakkında bilgi almak istedi.

-Demek yalnızsın ha! Yani annen ve baban yok mu?

Bir kez daha bana sıkıcı gelmeye başladı.

Miramar'a dek gittik ve güneş batarken şarap renkli yansımaları olan Akdeniz'i görmek için bir lokantaya oturduk. Kuş bakışıyla büyük liman gözlerimizin önünde küçülmüşe benziyordu. Savaşta batırılmış olan gemilerin paslanmış iskeletleri tersaneden suyun yüzüne çıkıyorlardı. Sağımızda Güney-Batı Gömütlüğünün servi ağaçlarını görüyor ve denizin açık ufkunda hüznün kokusunu duyumsuyor gibiydim.

Bize yakın, taraçadaki küçük masalarda insanlar ikindi kahvaltısı yapıyorlardı. Gezmek ve temiz hava almak her zaman uykuya dalan bastırılmış açlık duygusunu uyandırmıştı bende... Üstelik yorulmuştum da. Aç gözlerle masalara ve iştah açıcı yiyeceklere baktım. Gerardo bakışlarımın yönünü izledi ve onaylayarak yanıt vermemin kabalık olacağını ima eden küçümseyici bir ses tonuyla:

-Bir şey içmek istemiyorsun, değil mi?

Ve bana daha şahane bir manzara göstermek bahanesiyle, tehlikeli yerin dışına doğru sürüklemek için kolumdan yakaladı. O anda çok iğrenç göründü bana.

Biraz sonra, denize arkamızı dönerek, önümüze serilen, görkemli tüm kenti seyrettik.

Gerardo bakmaktaydı.

-Barcelona! Öylesine görkemli, öylesine varsıl ve buna karşın orada yaşamak ne denli güç! dedi düşünceli düşünceli.

İtirafta bulunuyormuş gibi konuşuyordu, birdenbire duygulandım, çünkü bir an önceki kabalığını anıştırıyormuş gibi geldi bana. Aynı zamanda sefaletin herhangi bir kılıkta ortaya çıkacağını anlayacak yetenekte olduğumu gösteren pek az şeyden biriydi bu. Gerardo'nun şık giysisi ve pamuklu gömleği... Anî bir hareketle elimi elinin üstüne koydum, o da sıcaklığını bana ileterek elimi sıktı. O anda nedenini anlamadan ağlamak geçti içimden. Saçlarımı öptü.

Yanyana olmamıza karşın, birdenbire kaskatı kesildim. Bu konularda -istekli edepsizliğime karşın- aptalcasına saftım. Hiçbir erkek öpmemişti beni ve ilk kez öpecek olanın da hepsinin arasından benim seçeceğim erkek olacağından emindim. Gerardo hafifçe öpmüştü saçlarımı. Birlikte duyumsadığımız bir coşkunun sonucu gibi geldi bana ve kızıp bunu yadsımak gülünçlüğüne düşemezdim. Bu sırada hafifçe öptü yine. Alacakaranlıkta yüzümde gölgeler uçuşuyormuş gibi saçma bir duyguya kapıldım ve bu okşamalara dayanmak zorundaymışım gibi saçma bir kararsızlıkla yüreğim öfkeyle çarpmaya başladı. Ona bir şeyler olduğunu ve birdenbire bana âşık olduğunu sandım. Çünkü onun yalnızca aşk yapmak için doğan ve bir kadınla yanyana gelince bundan başka bir şey düşünmeyen gözü dönmüş erkeklerden olduğunun ayrımında

olamayacak kadar şaşkındım. Beyni ve yüreği daha fazlasına dayanamadı. Gerardo beni birdenbire kendisine doğru çekti ve dudaklarımdan öptü. Sıçrayıp ittim onu ve tükrüğü ve iri dudaklarının sıcaklığı yüzünden bir tiksinti dalgası belirdi bende. Tüm gücümle ittim ve koşmaya başladım. Beni izledi. Beni biraz titrerken ve düşünmeye çalışırken yakaladı. Kim bilir belki de elini sıkmamı, bir aşk kanıtı olarak algılamıştı.

-Özür dilerim, Gerardo, dedim ona tüm saflığımla, ama, biliyor musun ki? ... Ben seni sevmiyorum. Sana âşık değilim.

Ve her şeyi yeteri kadar açıklayınca rahatladım.

Kendine ait bir şey yakalıyormuş gibi kolumu tuttu ve bana öylesine kaba ve küçümser bir biçimde baktı ki donup kaldım.

Daha sonra dönmek için bindiğimiz tramvayda nasıl davranmam gerektiği, tek başıma, çılgın gibi dolaşmamamın ve delikanlılarla yalnız çıkmamamın doğru olacağı konusunda babacan öğütler verdi. O anda Angustias Teyzemi dinliyormuşum gibi geldi bana.

Kendisiyle bir daha çıkmayacağım konusunda söz verdim ona, şaşırır gibi oldu.

-Hayır, "ufaklık" hayır, ben olunca, farklı. Bak, ben sana iyi öğüt veriyorum... Ben senin en iyi arkadaşınım.

Kendinden pek emindi.

Kolejdeyken iyi huylu rahibenin biraz kızararak bana çocukluğumun bittiğini, artık kadın olduğumu söylediği günkü gibi soluğum kesildi. Rahibeciğimin sözlerini uygunsuz bir zamanda anımsıyordum: "Korkacak bir şey yok, bir hastalık değil bu, Tanrının buyurduğu doğal bir olgu."... Düşünüyordum: "İlk kez beni bu saçma adam öptüğüne göre... Büyük bir olasılıkla önemi yok demektir"...

Yorgun, bitkin evimin basamaklarını çıktım. Çoktan gece olmuştu. Yapmacıklı bir sevgi gösterisiyle Antonia kapıyı açtı bana.

-Sarışın genç bir kız geldi, sizi arıyor.

Çok yorgun ve üzgün olduğum için nerdeyse ağlamak geldi içimden. Benden daha iyi olan Ena, beni almaya gelmiş.

-Salonda, Senyor Román'la birlikte, diye ekledi hizmetçi kadın. Bütün öğleden sonra birlikte oturdular...

Bir an düşünceye daldım. "İstediği gibi sonunda Román'la tanıştı, diye geçirdim içimden. Nasıl buldu acaba?" Ama bilmiyorum, niçin öfkeyle merak etmiştim. Tam bu sırada Román'ın piyano çalmaya başladığını duydum. Çabucak salon kapısının önüne gittim ve iki kez vurup girdim içeri. Román kaşları çatık hemen bıraktı çalmayı. Ena, eğrilmiş koltuklardan birisinin koluna dayanmış ve uzun bir uykudan uyanıyormuş gibiydi.

Piyanonun üzerinde bir mum fitili -bu odada uyuduğum geceleri anımsıyordum- yanıyordu ve uzamış ve tedirginlik dolu alevi odanın tek ışığıydı.

Üçümüz bir saniye kadar birbirimize baktık. Sonra Ena bana doğru koştu ve sarıldı. Román sevgiyle gülümsedi bana ve ayağa kalktı.

-Çocuklar, sizi yalnız bırakayım.

Ena elini uzattı ona ve ikisi de sessiz kalakaldılar. Ena'nın gözleri bir kedinin gözleri gibi fosforluydu. Korkmaya başladım. Bedenim buz kesilmişti. O zaman saç gibi ince bir ışığın yaşamımı, kırık bir vazo gibi ikiye ayırdığını duyumsadım. Gözlerimi yerden kaldırınca Român'ın gitmiş olduğunu gördüm. Ena:

-Ben de gidiyorum, dedi bana. Çok geç oldu...Kimi zaman olmaması gereken çılgınlıklar yaptığın için seni beklemek istedim... Pekâlâ, hoşça kal, Andrea...

Çok sinirlenmiştim.

XIII

Ertesi gün üniversitede benden kaçan Ena oldu. İki ders arası onunla birlikte olmaya öylesine alışmıştım ki dengemi yitirmiş, ne yapacağımı bilmiyordum.

-Bugün, öğleden sonra eve gelme, Andrea. Çıkmak zorundayım... En iyisi ben sana bildirinceye dek bu arada hiç uğrama. Ben sana bildireceğim. Elimde bir iş var... Gelip sözlükleri alabilirsin... (Çünkü elimde metin olmadığı gibi Yunanca, Latince sözlüğüm de yoktu, liseden kalan hem küçüktü, hem de iyi değildi; çevirileri her zaman Ena ile yapıyordum.) Biraz sonra küçümseyici bir gülümseme ile, üzgünüm, dedi. Sözlükleri de veremeyeceğim sana... Ne fena!...Ama sınavlar yaklaştığına göre çevirileri geceye bırakamam... Gelip Kitaplıkta çalışabilirsin... İnan bana, çok üzgünüm, Andrea.

-Önemli değil, kızım.

Bir gün önceki aynı sıkıntı sarmıştı bedenimi. Ama bu kez bir önsezi değil de, kötü bir şeylerin olduğu gerçeğiy-

di. Ena'yı Román'a bakarken gördüğüm zaman duyduğum ilk sinir krizinden daha az şiddetli olduğu kesindi.

-Pekâlâ...hemen gidiyorum Andrea. Bonet'e söz verdim, daha fazla bekleyemem seni... A! Bonet'i gördüm, bana işaret ediyor. Hoşça kal, canım.

Çok çabuk da olsa, her zamankinin tersine yanaklarımdan öptü, ve bir kez daha beni uyardıktan sonra gitti:

-Sana söyleyinceye dek eve gelme... Çünkü beni bulamazsın, biliyor musun?.. Rahatsız olmanı istemem.

-Kendine iyi bak.

O gün çok parlak görünen, ama en az sevdiği âşıklarından birisiyle çıktığını gördüm.

O günden sonra Ena'sız dolaşmam gerekti. Pazar oldu ve bana o meşhur çağrısını yapmamış olan ve üniversitede bana uzaktan selam verip gülümsemekle yetinen Ena, Jaime ile yaptığımız geziden de hiç söz etmedi. Yaşam yeniden yalnızlaşıyordu benim için. Yapacağım hiçbir şey olmadığına göre yazgıma boyun eğecektim. İşte o zaman insanın büyük düş kırıklıklarına, günlük önemsiz sıkıntılardan daha iyi dayandığının ayrımına vardım.

Evde, -her gün biraz daha gerginleşen- Gloria ilkyazı, o zamana dek hiç görmediğim kadar sinirli karşılıyordu. Sık sık ağlıyordu. Anneannem büyük bir sır veriyormuş gibi Gloria'nın bir kez daha hamile kalmış olmasından korktuğunu söyledi.

Eskiden olsa bunu sana söylemezdim... Çünkü o zamanlar çocuktun daha. Ama şimdi, savaştan sonra...

Zavallı ihtiyarcık tedirginliklerini kime söyleyeceğini bilmiyordu..

Buna karşın, hiç de böyle bir şey yoktu. Nisan ve mayıs havası daha bir kışkırtıcı oluyor, yanar aydan daha çok coşturuyor ve yakıyor, buydu Gloria'ya olanlar. Aribau Sokağının ağaçları -Ena'ya göre çürük kokan, bitki gömütlüğü kokan kent ağaçları- nerdeyse saydam denecek ince yaprakçıklara bürünüyordu. Gloria kaşları çatık pencereden bu gülümseyişe bakıyor ve soluklanıyordu. Bir gün onu yeni giysisini yıkarken gördüm, yakasını değiştirmek istiyordu. Umutsuzca yere fırlattı giysiyi.

-Böyle şeyler yapmayı beceremiyorum, dedi. Bir işe yaramıyorum!

Kimse ondan bu işi yapmasını istememişti. Odasına kapandı.

Román çok keyifli görünüyordu. Kimi günler Juan ile konuşmak alçak gönüllülüğünü bile gösteriyordu. O sırada Juan'ın davranışları tuhaftı, her şeye gülüyordu. Kardeşinin omuzunu tıpışlıyordu. Daha sonra bütün bunların sonucu gibi karısıyla korkunç kavgaya girişiyordu.

Bir gün, Román'ın piyano çaldığını işittim. Bildiğim bir şey çalıyordu. Tanrı Xochipilli onuruna bestelediği, ilkyaz şarkısını. Kendisine şanssızlık getirdiğini düşün-

düğü o şarkı. Gloria holün kuytu bir köşesinde dinlemeye çalışıyordu. İçeriye girdim ve tuşlar üzerinde dolaşan ellerine bakmaya başladım. Sonunda bir tür öfkeyle müziği bıraktı.

-Bir şey mi istiyorsun, ufaklık?

Román da bana karşı değişmişe benziyordu.

-Geçen gün Ena ile ne konuştunuz, Román?

Şaşırmışa benziyordu.

-Sanıyorum, özel bir şey değildi; Sana ne dedi?

-Bana hiçbir şey söylemedi. O günden beri arkadaşlık yapmıyoruz artık.

-Pekâlâ, küçüğüm... Sizlerin kolej hikâyeleriyle ilgilenmek zorunda değilim... O noktaya kadar gelmedim.

Ve çekip gitti.

Özellikle öğleden sonraları uzun geliyordu bana. Notlarımı düzenlemeye alışmıştım, daha sonra şöyle bir dolaşıp, saat yediden önce Ena'nın evinde oluyordum. Ena her gün, yemekten sonra Jaime ile buluşuyordu, ama sonra da benimle çeviri yapmak üzere eve dönüyordu. Kimi günler tüm öğleden sonra onların evinde kalıyordum ve o günler üniversite grubumuzun toplandığı günlerdi. Yazınsal kızamık dökmeye başlayan delikanlılar bize şiirlerini okurlardı. En sonra Ena'nın annesi bize şarkı söylerdi. Akşam yemeğine kaldığım günler! Tüm bunlar artık

geçmişte kalmıştı (yaşamımdaki ögelerin nasıl oluştuklarını ve bunları değişmez gibi algılamaya başladığım an nasıl da değiştiklerin düşünmek beni korkutuyordu). Ena'nm evindeki arkadaş toplantıları, üzerimize doğru gelen finallerin tehdit edici gölgesi yüzünden yapılamaz oldu.

Yeniden evine gidebileceğim konusunda bir daha Ena ile hiç konuşmadık.

Bir öğleden sonra, üniversite kitaplığında Pons' a rastladım. Beni görünce çok sevindi.

-Buralara sık sık gelir misin? Önceleri seni görmezdim.

-Evet, çalışmaya geliyorum... Kitabım olmadığı için...

-Gerçekten mi? Sana benimkileri getirebilirim. Yarın getireyim onları.

-Ya sen?

-Bana gerektiği zaman isterim senden.

Ertesi gün Pons, hiç açılmamış yeni kitaplarla geldi.

-Senin olabilir bu kitaplar... Bu yıl evde ikişer takım alınmıştı.

Öyle utanmıştım ki ağlamak geldi içimden. Peki, Pons'a ne diyecektim. Öylesine coşkuluydu ki.

-Artık Ena ile arkadaşlık yapmıyor musun? diye sordu bana.

-Evet, yapıyorum, ama sınavlar yüzünden daha az görüyorum onu.

Pons çok çocuksu bir gençti. Uzun kirpikleri gözlerine ayrı bir tatlılık veren ufak tefek, kısa boylu bir delikanlıydı. Bir gün onu üniversitede çok heyecanlı gördüm.

-Bak, Andrea, dinle... Oraya kız arkadaşlarımızı götürme iznimiz olmadığı için daha önce seninle konuşmamıştım. Ama senden o kadar çok söz ettim ki, ve de değişik birisi olduğunu söyledim... Sonunda arkadaşım Guíxols, olur dedi. Anlıyor musun?

Guíxols'dan konuşulduğunu hiç duymamıştım.

-Hayır, neyi anlamamı istiyorsun?

-A! Doğru ya. Arkadaşlarımdan hiç söz etmedim ki sana... Buradakiler, üniversitedekiler benim gerçek arkadaşım değiller. Guíxols, özellikle de Iturdiaga... ne ise, nasıl olsa hepsini tanıyacaksın. Hepsi, sanatçı, yazar, ressam...Tam bir bohem evreni.

Tümüyle görkemli. Orada toplumsal konvansiyonlar yoktur.... Guíxols'un bir arkadaşı, Pujol... ve ben de kuşkusuz..., geniş kravat takar ve uzun saçları vardır. Şahane bir tip... Ressam olan Guíxols'un stüdyosunda toplanıyoruz... Çok genç bir delikanlı... yani, sanatçı olarak çok genç demek istiyorum; en az yirmisinde vardır... Ama muazzam yetenekli. Kızların stüdyosundaki tozları görünce şaşıracaklarından ve her zamanki gibi saçma

sapan konuşacaklarından korkuyor. Ama senin hiç boyanmadığını, esmer bir tenin ve açık renk gözlerin olduğunu söyledim onlara. Ve sonunda seni oraya götürmemi istediler benden. Stüdyo eski mahallede...

Böylesi çekici bir çağrıyı yadsıyabileceğim aklımdan bile geçemezdi. Kuşkusuz eşlik ettim Pons'a.

Eski sokaklarda, dolaşa dolaşa yaya gittik. Pons çok mutlu görünüyordu. Bana her zaman çok sempatik gelmişti.

-Santa Maria del Mar kilisesini bilir misin? diye sordu Pons bana.

-Hayır.

-İstersen biraz girelim. Bu kilisenin Katalan gotik mimarisine en iyi örnek olduğunu söylüyorlar. Bana çok görkemli görünüyor. Savaşta onu yaktıklarında...

Çevresinde eski evler olan küçük alanı ve kendine özgü kuleleriyle Santa Maria del Mar kilisesi gözlerime süslü, eşsiz bir mucize gibi göründü.

Pons şapkasını bana bıraktı ve onu giymek için çevirdiğimi görünce gülümsedi. Sonra içeri girdik. Orta nef geniş ve serindi, burada birkaç dindar dua ediyordu. Gözlerimi kaldırdım, alevlerin kararttığı taşlar arasındaki pencerelerin kırılmış vitraylarını gördüm. Bu perişanlık şiir yüklüydü ve çevreye daha da bir dinsel hava veriyordu. Bir süre kaldık orada ve sonra önünde karanfil ve

katırtırnağı satan kadınların bulunduğu yan kapıdan çıktık. Pons benim için çok kokulu, kırmızı ve beyaz karanfillerden yapılmış küçük bir demet satın aldı. Sevinç taşan gözlerime coşkuyla bakıyordu. Sonra beni, Guíxols'un stüdyosunun bulunduğu Montcada Sokağına götürdü.

Üstünde taştan bir arma bulunan büyük bir kapıdan girdik içeri. Avluda, bir arabaya koşulmuş, yavaş yavaş bir şeyler yiyen bir at ve huzur veren, eşinen tavuklar vardı. Buradan şahane, fakat yıkık, taştan yapılmış merdivenleri çıktık. En üst katta Pons kapıya asılmış küçük bir ipi çekti. Uzaktan bir çan sesi duyuldu. Pons'un ancak şapkasına geldiği bir genç kapıyı açtı bize. Guíxols olmalı diye düşündüm. Pons'la içten kucaklaştılar. Pons bana:

-İşte Iturdiaga, Andrea... Bu adam Veruela Manastırından yeni döndü, bir hafta boyunca orada Becker'i izledi.

Iturdiaga beni baştan aşağı süzdü. Uzun parmakları arasında bir pipo tutuyordu ve etkileyici görünümüne karşın bizim gibi çok genç olduğunu gördüm.

Dağınık ve bomboş odaların açıldığı uzun bir labirenti geçerek Guíxols'un stüdyosunun bulunduğu odaya dek onu izledik. Kılıf örtülmüş bir çok mobilyanın -iskemleler ve koltuklar- büyük bir kanepenin ve üstünde, içine -çiçek demeti gibi- bir sürü fırçanın konulduğu bir vazo olan küçük bir masanın bulunduğu, apaydınlık büyük bir oda.

Her yanda Guíxols'un tabloları görülüyordu: Resim sehpalarında, duvarda, mobilyalara dayanmış olarak ya da yerde...

Beni görmek için ayağa kalkan iki üç genç bir aradaydılar. Guíxols, sportif görünüşlü bir gençti. Güçlü kuvvetli, neşeli, çok dingin, ve hemen hemen Pons'un tersiydi. Ötekilerin arasında. geniş kravatı ve bilinen giysisiyle o tanınmış Pujol'u gördüm, çok utangaçtı. Daha sonra noktası noktasına Picasso'nun hatalarına öykündüğü resimlerini görebildim . -yaratıcılık, kuşkusuz öykünmeye gelmez-. Bu ne onun hatasıydı ne de ustasına öykünmek için uğraşan on yedi yaşın hatasıydı. Hepsinden en göze çarpanı Iturdiaga gibi geliyordu. Tumturaklı ve hemen hemen bağırarak konuşuyordu. Dört ciltlik bir roman yazdığını, ama bastıracak yayınevi bulamadığını öğrendim daha sonra.

-Bu ne güzellik, dostlarım! Ne güzellik diyordu Verula Manastırını anlatırken, Tanrı çağrısının, mistik coşkunun, sürekli inzivaya çekilip tek başına kalmanın ne demek olduğunu anladım!...Yalnızca siz eksiktiniz, bir de aşk... Aşk sürekli olarak beni arabasına koşmamasaydı kuşlar gibi özgür olacaktım, Andrea, diye ekledi bana dönerek.

Sonra ciddileşti.

-Öbürsü gün Martorell ile düello edeceğim, başka çaresi yok. Sen, Guíxols, benim tanığım olacaksın.

-Hayır, iş buraya varırsa, önceden ayarlarız, dedi Guíxols, bana bir sigara uzatırken.- Bunu benim ayarlayacağımdan emin olabilirsin... Ramblas'taki bir çiçekçi kadına kaba bir şey söylediği için Martorell'in seni düelloya çağırması saçmalık.

-Ramblas'taki çiçekçi kadın da herhangi bir kadındır.

-Bundan kuşkum yok, ama o zamana dek sen onu hiç görmemiştin, üstelik Martorell, bizim dostumuz. Belki biraz şaşkın ama, mükemmel bir çocuktur. Onun her şeyi şakaya aldığını söyleyebilirim sana. Barışmanız gerekir.

-Hayır Senyor! diye bağırdı Iṭurdiaga. Martorell bizimle dostluğu bıraktı, ne zaman ki...

-Pekâlâ. Eğer şimdi Andrea, kapının arkasında gizlenmiş ekmek ve jambonla bize sandöviç yapmak iyiliğinde bulunursa kahvaltı yapalım...

Pons sürekli olarak arkadaşlarının benim üzerimde bıraktıkları etkiyi gözlemliyor, bana gülümsemek için bakışlarımı yakalamaya çalışıyordu. Kahve yaptım, değişik boyutta ve biçimde olan, fakat hepsi antika ve ince olan, Guíxols'un bir vitrinde sakladığı porselen fincanlarla içtik.

Guíxols'un tablolarını inceliyordum, özellikle denizle ilgili olanları. Pons'un başı çizilmiş bir resim ilgimi çekti. Görünüşe bakılırsa Guíxols şanslıydı ve hiç sergi açmamış olmasına karşın iyi satıyordu. İster istemez resimlerini

Juan'ın resimleriyle karşılaştırdım. Kuşkusuz Guíxols'un resimleri daha iyiydi. Binlerce pesetadan söz edildiğini duyunca kulaklarımda Juan'ın sözleri bir yıldırım gibi geçti..."Gloria'nın yaptığım çıplak resminin yalnızca on duro ettiğini mi sanıyorsun?"

Bu "bohem" ortam bana çok rahat geldi. Kötü giyinmiş ve kulakları kirli olan tek kişi Pujol'du ve büyük bir iştahla ve sessiz sessiz yiyordu sandöviçini. Buna karşın onun varsıl olduğunu anladım. Guíxols da çok varsıl bir fabrikatörün oğluydu. Iturdiaga ve Pons da Katalan endüstrisinin tanınan ailelerinin çocuklarıydılar. Üstelik Pons, kulaklarına dek kızardığı zaman anladığıma göre ailenin tek ve nazlı oğlu idi.

-Beni babam hiç anlamaz, diye bağırdı Iturdiaga. Yalnızca milyonları destelemeyi bilen adam beni nasıl anlasın? Romanımın yayımlanması için hiçbir zaman parasal destekte bulunmadı. Para batıracak iş! diyor. En kötüsü de yaptığım son numaradan beri iplerimi kıstı, tek bir santim vermiyor.

-İyi oldu, dedi Guíxols gülerek.

-Hayır! Ben yalan söylemedim!... Bir gün beni odasına çağırdı: "Gaspar, oğlum... Doğru işittim mi? Noel armağanı olarak sana verdiğim iki bin pesetadan hiçbir şey kalmadığını mı söyledin?" (Bu Noel'den on beş gün sonraydı) Ben de ona: "Evet, baba, tek bir santim bile kalmadı." O zaman yabanıl bir hayvan gibi gözleri döndü ve bana:

-"Öyleyse şimdi bana bu parayı nerede harcadığını söyleyeceksin" dedi.

Böyle bir babaya hesabımı verdim, ama tatmin olmamıştı.

Sonra aklıma şunu söylemek geldi:

-Biraz da López Soler'e verdim, zavallıya borç verdim... O zaman babamın bir kaplan gibi nasıl kükrediğini görecektiniz:

"-Sana parayı hiçbir zaman geri vermeyecek olan o utanmaza borç vermek ha! Seni dövmem gerek... López Soler'i kodese tıkarım, sana da katıksız hapis cezası veririm... Har vurup harman savurmak ne demekmiş, sana göstereceğim..."

- "Bunların hiçbirisi olamaz, babacığım; López Soler Bilbao'da."

Babamın kolları, bitkin, yana düştü, ama sonra kendine gelip güçlendi.

"-Hemen bu akşam ağabeyinle birlikte Bilbao'ya gideceksin, beyinsiz! Parayı çarçur etmenin ne demek olduğunu göstereceğim sana..."

Ağabeyim ve ben gece yataklı trendeydik. Biliyorsunuz ya, ağabeyim nasıldır, artık türüne pek az rastlanan, taş kafalı ciddî bir moruk. Bilbao'da babamın tüm akrabalarını dolaştı, beni de peşinden sürükledi. López Soler Madrid'e gitmiş. Ağabeyim Barcelona'da babamla konuş-

tu: "Madrid'e gidin" dedi babam. Biliyorsun, sana güvenirim, Ignacio... Gaspar'ı zorla adam edeceğim."... Bir kez daha yataklı tren ve Madrid. Orada, López Soler'e Café Castilla'da rastladım, sevinçten ağlayarak sarıldı bana. Olacakları duyunca bana katil dedi ve parayı iade etmeden beni öldüreceğini söyledi. Daha sonra arkamda, boksör yumruklu ağabeyimi görünce tüm arkadaşları toplanıp gerekli parayı denkleştirdiler ve bana verdiler. Ignacio, mutlu, paraları cüzdanına koydu, bana da López Soler'in düşmanı olmak düştü...

Eve döndük. Babam bana törensel bir nutuk çekti ve ceza olarak parayı kendisinin alacağını, yaptığımız yol masraflarını karşılamak için de sekiz gün bana hiç para vermeyeceğini söyledi. O zaman Ignacio dingin bir surat-la, López Soler'in iade ettiği yirmi beş pesetalık kâğıt parayı çıkardı ve babama uzattı. Zavallı adam yıkılan bir şato gibi kalakaldı.

"-Bu ne?" diye bağırdı.

-Babacığım, López Soler'e borç verdiğim para, diye yanıtladım. Sevgili dostlarım, işte yaşamamın felâketi burada başlıyor... Kitabımı kendim bastırmak için birik-tirmeyi düşündüğüm bir anda...

Çok eğleniyordum, ve mutluydum.

-A! dedi Iturdiaga, duvara çevrilmiş bir tabloya bakarken. "Gerçek" tablosu arkası dönük ne yapıyor?

-Romanslardan önce idi, eleştirmen elli yaşında olduğu için, bana nazik davranmadı...

Pujol hızla ayağa kalktı ve tabloyu çevirdi. Siyah zemin üzerine beyaz olarak, büyük harflerle şunlar yazılmıştı:

"Atalarımızdan daha çok değerli olduğumuz için Tanrıya şükredelim. Homeros."

İmza güçlüydü. Gülmek zorunda kaldım. Orada çok iyi duyumsuyordum kendimi; bu ortamdaki mutlak bilinçsizlik ve özensiz mutluluk ruhumu okşuyordu.

XIV

Bu dönem sınavlar kolaydı, ama yine de korkuyordum, ve elimden geldiğince çalışıyordum.

-Hasta olacaksın, dedi Pons. Ben pek üstüne düşmüyorum. Seminer hazırlamamız gerekeceği için gelecek yıl başka.

Gerçek şu ki yavaş yavaş belleğimi yitiriyordum ve başım sık sık ağrıyordu.

Gloria bana Ena'nın Román'ı odasında görmeye geldiğini, Román'ın da ona kemanla bestelerini çaldığını söyledi. Gloria'nın bu konularda kulağı delikti.

-O kızla evlenir mi dersin? diye sordu birdenbire, ilkyazın ona verdiği bir tür ateşlilikle.

-Ena Roman'la evlenecek ha! Bundan daha saçma bir şey olamaz!

-Öylesine söyledim işte kızım, iyi aile kızları gibi güzel giyinmiş... Belki Román evlenmek ister onunla.

-Aptal aptal konuşma. Aralarında bu anlamda hiçbir şey yok... Git işine! Saçmalama, kızım! Eğer Ena geldiyse, bu yalnızca müzik dinlemek için olabilir.

-Peki, niçin seninle selamlaşmadı?

Bütün bunlar öylesine beni ilgilendiriyordu ki yüreğim göğsümden fırlayacakmış gibi oldu.

Ena'yı Üniversitede her gün görüyordum. Arada bir biraz çene çalıyorduk. Ama sırlarımızdan söz etmek nerde? Yaşamından beni tümüyle uzaklaştırmıştı. Bir gün kibarca Jaime'yi sordum.

-İyi, dedi...Şimdi artık pazarları birlikte gezmeye çıkmıyoruz. (Bakışlarını benden kaçırıyordu, kim bilir belki de gözlerinden üzüntüsünü anlamayayım diye) Onu kim anlayabilirdi?

-Román gezide, dedim birdenbire.

-Biliyorum, diye yanıt verdi bana.

-A!

İkimiz de sustuk.

-Ailen nasıl? diye sordum. (Birkaç yıldır görüşmemişiz gibi)

-Annem hastalandı.

-Yollayabilirsem çiçek yollayayım ona.

Ena bana değişik bir biçimde baktı.

-Senin de yüzün hasta gibi, Andrea... Bu gün öğleden sonra benimle gezmek ister misin? Açık hava sana iyi gelir. Tibidabo'ya gideriz. Orada benimle kahvaltı yapman hoşuma giderdi..

Elindeki o çok önemli işi bitirdin mi?

-Hayır, henüz bitmedi; dalga geçme benimle... Ama bu öğleden sonra sen istersen kendime izin vereceğim..

Ne sevindim ne üzüldüm. Ena ile dostluğumuz, kesintiye uğradığı için büyüsünden çok şey yitirmiş gibi geldi bana. Aynı zamanda arkadaşımı içten seviyordum.

-Hadi, gidelim... daha önemli bir şey bunu engellemiyorsa.

Bir elimden tuttu ve avucumun içindeki karmakarışık çizgi ağını görmek için parmaklarımı açtı.

-Ne denli zayıf ellerin var!... Adrea, son günlerde sana kötü davrandımsa beni bağışlayabilir misin? Kötü davranışlarım yalnızca sana karşı değildi... Ama bu öğleden sonra yine eskisi gibi olacak. Bak, göreceksin. Çamlar arasında dolaşırız.

Gerçekten de günümüz çok iyi geçti ve çok güldük. Herhangi bir şey ilgisini çekiyor ve canlandırıyordu onu. Ona Iturdiaga'nın ve yeni arkadaşlarımın serüvenini anlattım. Barcelona'nın gerisinden, Tibidabo'dan deniz güzel görünüyordu... Çam ağaçları dağdan aşağıya doğru, büyük korular biçiminde yayılarak kentin başladığı yere dek

yoğun ve pırıl pırıl uzanıyordu. Yeşillik, kenti sarıyor ve kucaklıyordu.

-Geçen gün sizin eve gittim, dedi Ena; seni görmek istemiştim. Seni dört saat bekledim.

-Bana hiçbir şey söylemediler.

-Oyalanmak için Román'ın odasına çıktım. Bana karşı çok nazikti. Keman çaldı. Senin gelip gelmediğini öğrenmek için arada bir hizmetçi kadına telefon ediyordu.

Birdenbire üzüntüye kapılmış olmalıyım ki Ena hemen anladı ve keyfi kaçtı.

-Bugün sende hoşuma gitmeyen bir şeyler var, Andrea. Ailenden utanıyorsun... Oysaki Román çok özgün bir kişi, onun gibi sanatçı azdır... Sana amcalarımı tanıtmış olsaydım mumla arasan en ufacık bir zekâ pırıltısı bulamazdın. Babam bile en ufacık duygusallıktan yoksul bayağı bir adamdır... İyi değildir, demek istemiyorum ve üstelik yakışıklı da, zaten tanıyorsun, ama annemin Román'la ya da ona benzer birisiyle evlenmiş olmasını anlardım... Bu herhangi bir örnek... Dayının bir kişiliği var. Yalnızca bakmakla bile istediğini açıklıyor. Anlamak... Kimi zaman aklını başından almak gibidir. Ama işte bunun için üniversitede seninle arkadaş olmak istedim. Işıl ışıl gözlerin vardı ve dalgın, sallapati, hiçbir şeye dikkat etmeden yürürdün... Seninle alay ederdik; ama ben, gizlice seni tanımayı istiyordum. Bardaktan boşanırcasına yağmur yağdığı bir gün seni üniversitede gördüm... Ders

yılının ilk günleriydi. (Bunu sen anımsamayacaksın.) Öğrencilerin çoğu kapının önüne yığılmışlardı, ben bile, yağmurluğum ve şemsiyem olmasına karşın, bu kudurmuş yağmura meydan okumak yürekliliğini gösteremedim. Birdenbire seni, her zamanki gibi boyun atkısız ve başı acık çıkarken gördüm... Yelin ve yağmurun seni kızdırdığını ve sonra saç tellerinin yanaklarına yapıştıklarını anımsıyorum. Peşinden çıktım, yağmur şakır şakır yağıyordu. Şaşırmış gibi gözlerini kırpıştırdın ve sonra, sanki bir sığınak bulmuş gibi bahçe parmaklıklarına asıldın. Yine ıslandığının ayrımına varıncaya dek en az iki dakika orada kalakaldın. Durum şahaneydi. Beni duygulandırdın, aynı zamanda gülmekten öldürüyordun beni. O zaman seni sevmeye başladım, sanıyorum... Sonra hastalandın sen...

-Evet, anımsıyorum.

-Román'la arkadaşlık yapmamın seni rahatsız ettiğini biliyorum. Çok zaman önce beni onunla tanıştırmanı istemiştim senden... Seninle arkadaşlık yapmak istiyorsam böyle bir şeyi hiç düşünmemem gerektiğini anladım... Seni almak için evinize uğradığım ve bizi birlikte gördüğün gün, öfkeni ve rahatsız oluşunu gizleyemedin. Ertesi gün bu konuda konuşmak için hazırlıklı geldiğini gördüm... Belki benden hesap sormaya. Bilmem ki... Seni görmeyi canım istemiyordu. Arkadaşlarımı kendim seçebileceğimi anlaman gerekir, ve Román, özel nedenler ve de yeteneği yüzünden benim çok çok ilgimi çekiyor (bunu yadsımıyorum) ve ...

-Aşağılık ve kötü bir adam o.

-İnsanlarda ne iyilik ne de iyi bir eğitim ararım ben... Hele bu sonuncunun insanlarla yaşamak için gerek olduğuna inansam bile. Yaşama, başkalarından farklı gözlerle bakan ve olayları çoğunluktan değişik bir biçimde algılayan insanlar hoşuma gider... Bu belki de, aşırı derecede olağan ve kendilerini beğenen insanlarla yaşadığım içindir... Babamla erkek kardeşlerimin bu evrene tartışmasız yararlı olduklarını, her an ne isediklerini, neyin iyi neyin kötü olduğunu bildiklerini sandıklarından eminim... Ve herhangi bir olay karşısında pek fazla üzülmediklerinden.

-Babanı sevmez misin?

-Kuşkusuz severim. Bu başka şey... Çok yakışıklı olduğu ve benim de ona benzediğim için Tanrıya şükrediyorum... Ama annemin onunla niçin evlendiğini hiçbir zaman anlıyamadım. Annem çocukluğumun tutkusuydu. Daha çok küçükken onun herkesten farklı olduğunu anlamıştım... Onu gözlemlerdim. Mutsuz olması gerekir gibi gelirdi bana. Babamı sevdiğinin ve mutlu olduğunun ayrımına varınca büyük bir düşkırıklığına uğradım.

Ena ciddiydi.

-Bunu değiştiremem. Tüm yaşamım boyunca yalın ve saygı değer annemden, babamdan kaçtım... Yalın, ama aynı zamanda, kendi çapında zeki insanlar, bu da onları

dayanılmaz yapıyor... Senin gibi, mutsuz olmalarına ve bulutlar üstünde gezmelerine karşın, var oluşu tekdüzelikten kurtarmak için birazcık çılgın olan insanlar hoşuma gider... Benim aileme göre bu tür insanlar istenmeyen felâkettirler...

Ena'ya baktım.

-Annemi bir yana bırakırsak... Annemin ne yapacağı hiç belli olmaz, bu da onun çekici yanlarından birisidir... Babam ya da dedem senin gerçek durumunu bilmiş olsalardı ne derlerdi sanıyorsun? Ben nasıl biliyorsam onlar da senin aç dolaştığını ve arkadaşlarına üç günlüğüne bir milyoner gibi görünmek uğruna kendine gereken giysileri almadığını bilselerdi... Geceleri tek başına sürtmekten hoşlandığını bilselerdi. Ne istediğini hiçbir zaman bilmediğini, ama hep bir şeyler istemekte olduğunu bilselerdi... Boş ver, Andrea, seni görünce şeytan görmüş gibi istavroz çıkarırlardı sanıyorum.

Bana yaklaştı ve karşımda durdu. Ellerini omuzlarıma koydu va bana baktı.

-Ve sen tatlım, bu öğleden sonra ve de her zaman dayın ya da eviniz söz konusu oldu mu benim annem ve babamdan farkın kalmıyor... Benim orada olduğumu bilmek bile seni dehşete düşürüyor. Senin olan o evreni, daha ilk andan itibaren özümlediğim o evreni bilmediğimi sanıyorsun ve ben onu tümüyle keşfetmek istiyorum.

-Yanılıyorsun. Román'ın ve oradaki herkesin, senin tanıdığın öteki insanlardan daha berbat olmak ve hantal ve pis şeyler arasında yaşamaktan başka bir meziyetleri yok.

Onu inandıramayacağımın ayrımına varınca daha çok konuştum.

-Geçen gün evinize gelince ne denli tuhaf bir evren belirdi gözlerimin önünde! Büyülendim. Hem de Aribau Sokağının ortasında, antika eşyalar hazinesinde, mum ışığında Román'ın benim için çaldığı öyle bir sahneyi hiç bir zaman düşleyemezdim... Seni ne çok düşündüğümü bilemezsin. O düşsel yerde yaşamayı ne denli çok isterdim. Seni daha iyi anlıyordum... Seni seviyordum. Ta ki sen gelinceye dek... Ayrımında olmadan, coşkumu yok edecek biçimde bakıyordun bana. Evinize yalnız girmiş ve herkesi tanımış olduğum için kin beslemeni istemiyordum. Çünkü beni ilgilendirmeyen hiçbir şey yoktu... Hizmetinizde kullandığınız o bir tür cadı kadından, Román'ın papağanına dek...

Tramvayla kente indik. Öğleden sonrasının ılık havası Ena'nın saçlarını uçuruyordu. Çok güzeldi. Bir kez daha:

-Ne zaman istersen gel eve, dedi... Gelmemeni söylediğim için bağışla beni. Bu bir başka şey. Benim biricik arkadaşım olduğunu biliyorsun. Annem seni soruyordu ve merak etti... Sonunda bir kızla içten arkadaşlık kurabildiğim için sevinmişti; genç kız olduğumdan beri çevremi yalnızca oğlanların aldığını görüyordu...

XV

Eve baş ağrısıyla geldim ve yemek saatinde evde büyük bir sessizlik oluşu beni şaşırttı. Hizmetçi kadın alışılmadık bir hafiflikle hareket ediyordu. Mutfakta, koca kafasını kucağına dayamış olan köpeği okşarken gördüm onu. Arada bir, elektrik yüklüymüş gibi , sinirli sinirli bu kadının yanına koşuyorlardı, o da yeşil dişlerini göstererek sırıtıyordu.

-Cenaze kalkacak, dedi.

-Nasıl?

-Çocuk ölmek üzere...

Evlilerin odasında ışık olduğunu gördüm.

-Doktor geldi. İlâç almaya eczaneye ben gittim, ama beyefendinin ölümünden sonra bu evde işlerin nasıl yürüdüğünü bütün mahalleli bildiği için bana güvenmediler... Değil mi "Trueno"?

Yatak odasına girdim. Ateşler içinde yanan, baygın görünen çocuğu rahatsız etmemesi için Juan mumun önüne bir perde yapmıştı. Sürekli ağladığı ve hiçbir biçimde beşiğine katlanamadığı için Juan çocuğu kollarının arasında tutuyordu... Anneannem şaşırmıştı. Çocuğu saran battaniyenin altından elleriyle çocuğun ayaklarını okşadığını gördüm. Bu sırada tesbih çekiyordu ve ağlamaması beni şaşırttı. Anneannemle Juan iki kişilik büyük yatağın kenarına oturmuşlardı, dipte, yine yatağın üstünde, ama duvarın köşesine dayanmış olan Gloria'nın çok telâşlı iskambil kâğıtlarıyla oynadığını gördüm. Her zamanki gibi saçı başı dağınık, pisti ve Mağripli gibi bağdaş kurup oturmuştu. Fala bakıyor olmalı, diye düşündüm. Arada bir fal açardı.

-Çocuğun nesi var? diye sordum.

-Anlaşılmadı, diye çabucak yanıt verdi anneannem, Juan ona baktı ve:

-Doktor zatürrie başlangıcı diyor, ama ben midesinden sanıyorum.

-Ya!

-Önemli değil, diye sürdürdü konuşmasını Juan, göğsüne dayadığı çocuğun küçük kafasını nazikçe tutarken; bünyesi güçlü, yüksek ateşe dayanır.

-Juan! diye çığlık attı Gloria. Senin gitme vaktin geldi!

Daha önceki söylediklerini anlamış olsaydım, bana çok tuhaf gelecek olan bir tedirginlikle baktı çocuğa.

Sesini yumuşatarak:

-Bilmem ki gitsem mi Gloria... Ne dersin? Bu küçük hep benimle olmak istiyor da.

-Oğlum, bence bu düşünülemez bile. Rahatça havadan birkaç peseta kazanabileceğin bir fırsat geçti eline. Anne de ben de buradayız nasıl olsa. Üstelik mağazada telefon vardır, öyle değil mi? Çocuk fenalaşırsa sana haber veririz... Yalnız sen nöbetçi olmadığına göre gelebilirsin. Ertesi günün yevmiyesini alamayacak olabilirsin...

Juan ayağa kalktı. Çocuk inlemeye başladı. Juan, anlamsız, acayip bir biçimde gülümsedi...

-Git, oğlum git! Çocuğu annene ver...

Juan oğlunu anneannemin kollarına bıraktı, ve çocuk hemen ağlamaya başladı.

-Bakalım! Bana ver onu.

Küçük annesinin kollarında daha iyi gibi göründü.

-Ne kadar zavallı! dedi babaannesi üzüntüyle. İyi olduğu zamanlar yalnızca beni ister, şimdi ise...

-Juan, paltosunu giyerken düşünceli, düşünceli çocuğa baktı.

-Gitmeden önce bir şeyler ye. Mutfakta çorba var, dolapta da bir parça ekmek kaldı.

-Evet, çorba içeyim. Bir fincana korum ben...

Evden çıkmadan önce bir kez daha yatak odasına geldi.

-Bu paltoyu bırakıyorum, eskisini giyeceğim, dedi askıda asılı duran, çok eski ve lekeli paltosunu yavaşça alırken. Artık pek soğuk değil havalar, insan nöbetçi olduğu zaman giyerse daha çabuk eskir.

Gitmeye bir türlü karar veremediği görülüyordu. Gloria yine bağırdı:

-Geç kalıyorsun, oğlum!

Sonunda gitti.

Gloria sabırsız, sallıyordu çocuğu. Kapının kapandığını anlayınca bir süre boynunu uzattı duyabilmek için. Sonra bağırdı:

-Anne!

Anneannem de akşam yemeğine gitmişti, ve ekmeği ile çorbasını içiyordu, ama yarım bıraktı ve hemen koştu.

-Koş, anne! Koş! Çabuk ol!

Ağlamasına aldırmadan çocuğu anneannemin kollarına bıraktı. Sonra da sahip olduğu en iyi giysisini giymeye başladı: Henüz yakası dikilmemiş, ve iskemlenin üzerinde buruşmuş emprime bir giysi ve mavi taşlı bir kolye. Yine mavi olan, iri, yuvarlak küpeler kolyesiyle asortiydi. Çillerini kapamak için her zamanki gibi bolca pudra sürdü, dudaklarını ve gözlerini titreyen elleriyle boyadı.

-Juan'ın bu gece o işi bulması büyük bir şans oldu, anne dedi, artık yaşlanmış kollarına çok büyük gelen çocuğu gezdirirken başını üzüntüyle sağa sola çeviren anneannemi görünce. Kızkardeşime gidiyorum anne; benim için dua et. Çocuğun ilâçları için bana para verip veremeyeceğini sormak istiyorum... Dua et benim için, anne, zavallıcık, artık rahat gibi... Andrea da sizin yanınızda kalır.

-Evet, kalırım, bir yandan da ders çalışırım.

-Gitmeden önce yemek yemek istemiyor musun, kızım?

Gloria yarım dakika düşündü ve sonra çarçabuk bir şeyler atıştırdı. Anneannemin çorbası soğumuş ve yapış yapış olmuştu. Kimse bunun üstünde durmadı bile.

Gloria gidince hizmetçi kadınla "Trueno" yatak odalarına gidip yattılar. Ben de yemek odasının ışıklarını - evin en iyi ışığı oradaydı- yaktım ve kitaplarımı açtım. Bu gece onlarla aram iyi değildi, benim ilgimi çekmiyorlardı ve anlamıyordum. Ama böylece iki üç saat geçirdim. Mayıs ayının son günleriydi ve çalışmak için büyük bir güç göstermeliydim. Aklımın, karşımda, yarım bırakılmış çorba tabağına takıldığını anımsıyorum. Isırılmış bir parça ekmek.

At sineği sesine benzer bir ses duydum. Altını kirleten çocuğa şarkı mırıldanarak yaklaşan anneannemdi. Şarkıdaki ses tonunu değiştirmeden:

-Andrea, kızım.... dedi. Andrea, kızım... Gel, benimle dua et.

Onu anlamam zor oldu, sonra yatak odasına dek izledim.

-Küçüğü biraz ben tutayım, ister misin?

Anneannem olmaz anlamında başını kaldırdı. Yine yatağa oturdu. Çocuk uyuyora benziyordu.

-Cebimden tesbihimi çıkar.

-Kolların ağrımadı mı?

-Yo..., yo. Hadi, hadi!

Avemaria'nın güzel sözcüklerini söylemeye başladım. Her zaman bana mavi gelen sözcükler. Kapı kilidinde anahtar sesi duydum. Ben Gloria sandım ve hemen döndüm. Juan'ın geldiğini görünce çok korktum. Görünüşe bakılırsa tedirginliğini yenememiş ve sabah olmadan eve dönmüştü. Anneannemin yüzü korktuğunu öylesine belirgin ortaya koyuyordu ki Juan hemen anladı. Çabucak, kızarmış, ağzı açık uyuyan çocuğun üzerine eğildi. Fakat sonra sertleşti:

-Gloria ne yaptı? Nerede?

-Gloria biraz dinleniyor... ya da belki... Hayır. Doğru değil, değil mi Andrea? Eczaneden bir şey almaya gitti... Şimdi anımsayamıyorum, neydi. Sen söylesene, Andrea, kızım.

-Yalan söyleme anne! Beni küfrettirme!

Bir kez daha çığırından çıktı. Çocuk uyandı ve yüzünü ekşitti. Juan sokakta ıslanmış paltosunu çıkarmadan, şarkı mırıldanarak bir an çocuğu kucağına aldı. Arada bir dişlerinin arasından küfrederdi. Gittikçe çıldırıyordu. Sonunda yaratığı anneannemin eteğine bıraktı.

-Juan! Nereye gidiyorsun, oğlum? Çocuk ağlayacak.

-Gloria'yı getirmeye gidiyorum anne, gerekirse saçlarından sürükleyerek oğlunun yanma getireceğim onu.

Bütün bedeni titriyordu. Kapıyı çarptı. Sonunda anneannem ağlamaya başladı.

-Onunla git, Andrea! Git onunla Andrea, öldürecek onu. Sen de git!

Hiç düşünmeden mantomu giydim, Juan'ın peşinden koşa koşa merdivenleri inmeye başladım.

Hayat memat sorunuymuş gibi peşinden koştum. Korkmuş. Gözlerimin önünde karışık biçimler gibi fenerlerin ve insanların yaklaştıklarını görüyordum. Gece ılık, ama nem yüklüydü. Beyaz bir ışık, Aribau Sokağının son ağacının tatlı yeşil renkli dallarını büyülü bir biçimde aydınlatıyordu.

Juan hızlı hızlı yürüyordu, nerdeyse koşuyordu. İlk anlarda onu görmekten çok uzaktan kestiriyordum. Bir tramvaya binecek olsa onu izleyebilmek için paramın bile olmadığını üzülerek düşündüm.

Üniversite alanına geldiğimizde binanın saati yarımı vuruyordu. Juan alanı geçti ve San Antonio göbeğine açılan Tallers Sokağı'nın başladığı karanlık köşenin karşısında durdu. Işık seli Pelayo Sokağı'na doğru akıyordu. Reklâmlar oyun oynar gibi göz kırpıyorlardı. Juan'ın önünden tramvaylar geçiyordu. Yönünü bulmak için her yana bakıyordu. Çok güçsüzdü, paltosu üstünden düşüyordu, rüzgârdan kabarıyor ve ayaklarıyla oynuyordu. Ben hemen oracıkta, ona seslenmek yürekliliğini gösteremeden yanında duruyordum; seslensem de ne işe yarardı ki?

Yaptığımız yarış yüzünden yüreğim pat pat atıyordu. San Antonio göbeğine doğru birkaç adım attığını gördüm. ve onu izledim. Sonra öyle hızlı bir dönüş yaptı ki burun buruna geldik. Buna karşın görmemiş gibi yaptı ve biraz önce beni görmeden geçtiği ters yönde yanımdan geçti. Bir kez daha üniversite alanına gitti ve Tallers Sokağı'na saptı. Orada kimseye rastlamadık. Fenerler daha soluk görünüyorlardı, sokak döşemesi de kötüydü. Juan sokağın birleştiği yerde durdu. Orada musluğu iyi kapanmamış ve taş döşemede su birikintileri oluşturmuş, genel bir çeşme olduğunu anımsıyorum. Juan, Ramblas'da, sokağın dört yol ağzını aydınlatan ışık çerçevesinin çıkardığı sese doğru baktı bir an. Sonra arkasını döndü ve yine dar ve eğri büğrü olan Ramalleras Sokağı'na saptı. Ben de onu izleyebilmek için koşuyordum. Bir dükkândan ot ve meyve kokusu geldi. Tüm kanım çırpına çırpına bedenimde dolaşıyordu.

Her dört yol ağzında Ramblas'ı gördükçe Juan sıçrıyordu. Derine kaçmış gözlerni her yöne çeviriyordu. Avurtlarını ısırıyordu. -Ötekilerden daha iyi aydınlatılmış olan- Carmen Sokağı'nın köşesinde, sağ dirseğini sol elinin ayasına dayamış ve büyük bir düşünce sorununu çözer gibi düşünceli düşünceli elmacık kemiklerini okşayarak durduğunu gördüm.

Yaptığımız yolun sonu yok gibiydi. Nereye gittiği konusunda hiç fikrim yoktu, beni de hemen hemen hiç ilgilendirmiyordu. Onu izlemek saplantısı girmişti bir kez kafama ve bu saplantı beni öylesine sarmıştı ki ne için olduğunu bile bilmiyordum. Daha sonra bu kısmı, iki kez daha kısa bir yoldan yapabilirdik, diye düşündüm. Kısmen San José pazarını geçerek ilerledik. Orada, yüksek tavanın altında adımlarımız çınlıyordu. Bu muazzam yerde, pek çok kapalı tezgâh bir ölü görünümü veriyordu ve arada bir yayılan sarı, solgun ışıklarda derin bir hüzün vardı. Kedi gibi, pırıl pırıl gözlü büyük fareler gürültü yaparak adımlarımızdan kaçıyorlardı. Çok iri olan birkaçı belki bize meydan okuyacaklarını düşünerek duruyorlardı yerlerinde. Çok fazla çürümüş meyve ve kalmış et ve balık kokusu vardı... Peşpeşe olduğumuz için koşarak arka sokaklara çıktığımızı gören bekçi bize kuşkuyla baktı.

Hastane sokağına gelince Juan, o zamana dek girmekten kaçıyora benzediği Ramblas'ın ışıklarına atıldı. Ramblas'ın merkezinde buluştuk. Ben nerdeyse Juan'ın yanındaydım. Her an başımı arkama döndürdüğüm için Juan

bilinç altından bana küfrediyordu. Ama gözlerini sık sık bana çevirdiği hâlde beni görmüyordu. İnsanlara çarpa çarpa kaçan bir hırsıza, kuşkulu bir tipe benziyordu. Birisinin bana hayvanca bir laf attığını sanıyorum. Bana sataştıkları ve çok kez benimle alay ettikleri hâlde bundan emin bile değildim. Ne bu serüveni nereye dek götürebileceğimi ne de korkunç sinirli hâllerini bildiğim bu adamı rahatlatmak için ne yapacağımı bir dakika bile düşünmedim. Üzerinde silâh olmayışını düşünmenin beni rahatlattığını biliyorum. Üstelik. düşüncelerim aynı kışkırtmayla tir tir titriyor, ağrı duyumsayacak kadar boğazımı sıkıyordu.

Juan, o saatte ışık ve insan kaynayan Conde del Asalto Sokağı'na girdi. Burasının, Çin Mahallesi'nin başı olduğunun ayrımına vardım. Angustias'ın "Şeytanın Işıltısı" diye sözünü ettiği balerin ve balet resimleri olan bir sürü afiş ve panayır barakaları ile yoksullaşmış ve göz alıcı görünüyordu. Müzik, her yandan çıkan, birbirine karışıp ahenksizleşerek tiz dalgalar hâlinde yayılıyor. Juan'ı görmemi engellediği için arada bir beni umutsuzluğa düşüren insan dalgası arasından geçerken, küçükken görmüş olduğum bir karnavalın hiç unutulmayan anısı canlanıverdi gözümde. Gerçekten insanlar kabaydı: Geniş şapkası altında gözlerine bol bol bol rimel sürülmüş bir adam yanımdan geçti. Yanakları pembe pembeydi. Herkes zevksizce kıyafet değiştirmiş gibi geldi, gürültü ve şarap kokusu beni rahatsız ediyordu. Annemin eteğine sarılmış kahkahaları ve

palyaçoların şaklabanlıkları ve gülünç konuşmalarını dinlediğim o gün korktuğum kadar bile korkmadım. Bütün bunlar, benim çektiğim sıkıntının dışında gerçek dışı bir karabasan kapsadığından başka bir şey değildi.

Juan'ı gözden yitirdim ve korkuya kapıldım. Birisi çarptı bana. Gözlerimi kaldırdım ve sokağın sonunda bahçeleriyle gecenin saflığına sarılmış Montjuicht Dağını gördüm...

Sonunda Juan'a rastladım. Zavallı oracıkta duruyordu. İnsanın iştahını çeken bir sıra krem karamel bulunan, aydınlatılmış sütçü vitrinine bakıyordu. Dudaklarını şapırdatıyordu ve eliyle düşünceli düşünceli sakalını karıştırıyordu. "Şimdi elimi kolunun üstüne koyma zamanı" diye düşündüm.

Juan -bir yön saptamak için bakındıktan sonra- orada açılan karanlık, pis kokulu, daracık sokaklardan birisine doğru yürümeye başladı. Gezimiz bir kez daha gittikçe kararan gölgeler arasındaki bir ava dönüştü. Nem sızdıran, birbirine bitişik evler yükseliyordu. Kimisinin kapılarının arkasından müzik sesi geliyordu. Kaba bir biçimde birbirlerine sarılmış bir çiftle karşıya geçtik ve ayağım çamurlu bir su birikintisine girdi. Sokaklardan kimileri, yoğunluğu azalmış karanlıkta kırmızımtırak bir buluta benziyordu. Ötekiler mavimtırak bir ışık... Birkaç adam geçti, sessizlikte sesleri boğuk boğuk tınlıyordu. Arada bir kafamı kaldırıyor ve kendisiyle yürüdüğümü görmesi için Juan'a

yaklaşıyordum. Başka zaman Juan'la ben yalnız kalınca da, yalnızca adımlarının sesine dikkat edip rahatlıyordum.

Kapkaranlık, sessiz mi sessiz bir sokaktan geçerken bir kapının açıldığını ve kovulan sarhoş bir adamın çıktığını anımsıyorum, şansızlık eseri Juan'ın üstüne devrilmiş ve sersemletmişti onu. Sanki Juan'ın sırtından elektrik akımı geçti. Göz açıp kapayıncaya dek çenesine bir yumruk indirdi ve öteki kendine gelinceye dek öylece durdu. Birkaç saniye sonra hayvan gibi dövüşmeye başladılar. Pek zor görebiliyordum onları. Solumalarını ve küfürlerini duyuyordum. Yukarımızda görünmeyen bir pencereden, buruk bir ses havayı yardı: "Ne oluyor orada?"

Daha sonra sokağı dolduran canlılık beni şaşırttı. İki üç adam ve topraktan fışkırıyora benzeyen çığlıklar dövüşenlerin çevresini aldı. Yarı açık bir kapıdan gözlerimi kör eden bir ışık fırladı.

Korku sarmıştı her yanımı ve görünmemeye çalışıyordum. Birkaç dakika sonra ne olabileceği konusunda en ufak bir fikrim yoktu. Bu cehennemin üzerinde -sokağın üzerindeki gökyüzünde büyücüler uçuşuyorlarmış gibi- çığlık çığlığa tiz sesler duyuyorduk. Dövüşenleri elleriyle ve kahkahalarıyla canlandıran kadın sesleri. Şişman yüzler, çocukların kimi zaman havaya kaçırdıkları balonlar gibi havada uçuşuyorlar kuruntusuna kapıldım.

Bir yaygara duydum ve Juan'la düşmanının sokaktaki çamura düşüp debelendiklerini gördüm. Kimse onları

ayırmak niyetinde değildi. Bir adam feneriyle onları aydınlattı ve o zaman Juan'ın ısırmak için ötekinin boynundan çektiğini gördüm. Kavgayı seyredenlerden birisi Juan'a içi şarap dolu koca bir şişe verdi, başına dikmek isterken çamurun içine düştü. Birkaç dakika sonra ayağa kalktı.

Bu sırada birisi, itfaiye arabalarının çan sesine ya da polis arabasının sirenine benzeyen ve filimlerdeki gibi çok etkileyici bir alarm çığlığı fırlattı. Bir anda Juan ve ben yapayalnız kaldık. Juan'ın sarhoş rakibi bile ortadan kayboldu. Juan sallana sallana kalktı. Yukarlardan boğuk kahkaha sesleri geliyordu. Tuhaf bir devinimsizlik içinde dalıp giden ben, birdenbire taşkın bir hızla, deli gibi Juan'a doğru atılarak tepki gösterdim. Tam ayağa kalkmasına yardım ettim ve kan ve şarapla ıslanmış giysilerine dokundum. Soluk soluğa kalmıştı. Beynimde yüreğimin hızlı hızlı attığını duydum. Gürültüsü kulaklarımı sağır ediyordu.

- Gidelim! demeye çalıştım. Gidelim.

Sesim çıkmadı ve Juan'ı iteklemeye başladım. Uçabilmesini isterdim. Az sonra polislerin geleceklerini biliyordum, ya da öyle sanıyordum, Juan'ı öteki sokağa götürdüm. İkinci köşeyi dönmeden önce ayak sesleri duyduk. Juan epey tepki göstermişti, ama kendisini yönetmeme izin veriyordu. Omuzuna dayandım, o da beni kucakladı. Bir grup insan geçti. Güçlü güçlü yürüyen, şakalaşarak konuşan insanlardı. Bize bir şey söylemediler.

Bir süre sonra ayrılmıştık. Dayım elleri ceplerinde, duvara dayanmıştı, fenerin ışığı her ikimizi de aydınlatıyordu.

Benim kim olduğumu anlayarak baktı bana. O gece Çin mahallesinin orta yerinde olmam kuşkusuz ona çok doğal geliyor olmalıydı ki hiçbir şey söylemedi. Gözüne akan kanı silmesi için cebimden bir mendil çıkardım. Onu tuttum, omuzuma yaslandı ve başını çevirip yönünü bulmaya çalıştı. Son zamanlarda sık sık olduğu gibi kendimi çok yorgun duyumsamaya başladım. Dizkapaklarım yolda yürümemi güçleştirecek denli titriyordu. Gözlerim yaş içindeydi.

-Eve gidiyoruz, Juan!... Hadi!

-Tekmeyle beni deli ettiklerini mi sanıyorsun, yeğenim? Buraya ne için geldiğimi çok iyi biliyorum...

Bir kez daha sinirlendi ve çenesi titriyordu.

-Gloria bu saatlerde evde olmalı. Yalnızca ilâç alabilmek için borç para istemeye kızkardeşinin evine gitmişti.

-Yalan! Utanmaz! Seni ilgilendirmeyen bir işe burnunu sokman için kim yolladı seni. -Biraz rahatladı- Gloria'nın o cadıdan para istemesine gerek yok. Daha bugün telefonda, aldıkları bir tablom için bana borçlu oldukları yüz pesetayı yarın saat sekizde getireceklerine söz verdiler bana... Para istemek niye? Kızkardeşinin iyi geceler dileğinde bile bulunmayacağını bilmiyor sanki!... Ama bugün onun kafasını kıracağımdan haberi yok. Benimle

iyi olmayabilir, ama hayvanlar bile enikleriyle daha kötü olamaz... İşte buna razı olamam. Lanet olası karının bir kerede gebermesini istiyorum! ... Onun hoşuna giden, kızkardeşinin evinde içmek ve eğlenmek. Onu iyi tanırım. Ama o kuş beyinliler... Senin gibi, bütün kadınlar gibi!... en azından! Hiç olmazsa anne olmasın, çok!...

Bütün bunlar çok iyi anımsadığım kaba saba sözcüklerle ortaya konmuştu, ama onları burada niçin yineleyeyim ki? Yürürken konuşuyorduk. Hem omuzuma dayanmıştı, hem de itiyordu beni. Bana tutunan o parmaklarda sinirlerinin tüm enerjisinin çivilendiğini duyumsadım. Her adımda her sözcükte gücü kuvveti biraz daha kesiliyordu.

Kavganın olduğu, sessizliğe bürünmüş olan aynı sokaktan bir kez daha geçtiğimizi biliyorum. Juan orada iz süren bir köpek gibi koku almaya çalışıyordu. Kimi zaman pislik içinde koku yakalamaya çalışırken rastladığımız uyuz köpeklerden birisi gibi... Bu yorgunluğa, bu pisliğe karşın ay ışığı yükseliyordu. Görmek için gökyüzüne bakmak yeterdi. Aşağıda, dar sokaklarda böylesine bir şey unutuluyordu...

Juan bir kapıyı hızlı hızlı vurmaya başladı. Tekmelerinin yankıları yanıtladılar onu. Kapı açılıncaya dek Juan bir süre tekmelemeyi, yumruklamayı sürdürdü. O zaman bir yana iterek beni sokak ortasında bırakıp içeri girdi. İçerden soluk soluğa bir çığlık sesi duydum. Sonra hiçbir şey. Kapı yüzüme örtüldü.

Az sonra öylesine yorgundum ki başım ellerimin arasında, hiçbir şey düşünmeden eşikte otura kaldım. Daha sonra bir gülmedir aldı beni. İstenç dışı gülmem yüzünden titreyen ellerimle ağzımı kapattım. Hepsi bu yarış, bu öldürücü takip içindi!... Bütün gece oradan çıkmazlarsa ne olacaktı? Daha sonra ağladığımı sanıyorum. Çok uzun bir süre geçti, belki bir saat. Yumuşamış yerden nem yükseliyordu. Ay bir evin tepesini gümüşle yıkayarak aydınlatıyordu. Geride kalanları karanlıkta bırakıyordu. İlkyaz gecesi olmasına karşın soğuk içime işlemeye başladı. Anlatılamaz bir soğuk ve korku. Titremeye başladım. Arkamdan kapı açıldı ve bir kadın başı yavaşça eğildi ve beni çağırdı:

-Zavallıcık!.... Gir... gir.

Yalnızca birkaç vatlık bir ampulün aydınlattığı, yiyecek içecek satan bir dükkânın kapalı kısmında buldum kendimi. Juan tezgâhın yanında, elinde dolu bir bardağa parmaklarıyla vurarak dolaşıyordu. Öteki odadan canlı bir gürültü geliyordu ve perdenin arkasından parlak bir ışık süzülüyordu. Büyük bir olasılıkla kumar oynanıyordu. "Gloria nerede acaba?" diye düşündüm. Bana kapıyı açan kadın çok şişmandı ve saçları boyalıydı. Bir kalemin ucunu diliyle ıslattı ve bir kitaba bir şeyler yazdı.

-Juan, böylece sorunlarının ne olduğunu öğrendiğin için gitme saatin geldi. Gloria'nın seni beklediğini biliyorsun artık... Hazırlık yapıp öldürmeye gelmen çok hoş... Senin tablolarını eskicilerden başka kimsenin istemediği-

ni sana söylemeden her şeye katlanan benim aptal kardeşim... Ve sen de Aribau Sokağı'nın beyefendisi pozlarınla...

Bana doğru döndü:

-Vols una mica d'aiguadent, nena?(1)

-Hayır, sağolun.

-Qué delicadeta ets, noia!(2)

Ve gülmeye başladı.

Juan kadının fırçalarım üzülerek dinliyordu. Sokağa çıkınca olanları düşünemedim bile. Juan'ın başında mendil yoktu artık. Gömleğinin parçalanmış olduğu dikkatimi çekti. Kadın sürdürdü konuşmasını:

-Tanrıya şükret Juancık, karın seni seviyor. O güzel bedeniyle seni rahatça boynuzlatabilir ve zavallıcık kâğıt oynamaya gelmek için çektiği korku kadar bile korku çekmezdi. Her şey küçük beyin kendisini tanınmış bir ressam sanması için...

Başını sallayarak gülmeye başladı. Juan:

-Susmazsan seni boğarım! Domuz!

Kadın, tehdit edici bir pozla kalktı... Fakat bu sırada yan kapıdan çıkarken görülen Gloria'ya gülmek için yüzünün ifadesini değiştirdi. Juan da onun geldiğini

(1) "Bir parça içki ister misin, kızım?" (Katalanca. (Çev. notu)
(2) "Ne kadar naziksin, tatlım!" (Katalanca. (Çev. notu)

anladı, ama bardağına bakarak görmüyormuş gibi yaptı. Gloria yorulmuşa benziyordu.

-Gidelim oğlum! dedi.

Ve Juan'ın koluna girdi. Büyük bir olasılıkla daha önce görüşmüşlerdi. Aralarında ne geçtiğini Tanrı bilir.

Sokağa çıktık. Kapı arkamızdan kapanınca Juan, Gloria'nın omuzlarına dayanıp kolunu arkasına attı. Bir süre sessizce yürüdüler.

-Çocuk öldü mü ? diye sordu Gloria.

Juan başıyla yadsıdı ve ağlamaya başladı. Gloria ürkmüştü. Juan onu kucakladı, göğsüne bastırdı ve onu da ağlatıncaya dek hıçkıra hıçkıra sarsılarak ağlamayı sürdürdü.

XVI

Román eve heybetli, gençleşmiş gibi döndü.

-Benim yeni giysimi getirdiler mi? diye sordu hizmetçi kadına.

-Evet, Senyor Román. Yukarıya çıkardım...

"Trueno", Román'ı selâmlamak için şişko hâliyle tembel tembel ayağa kalkmaya başladı.

-Bu "Trueno" gittikçe çöküyor, dedi dayım kaşlarını çatarak... Dostum, eğer böyle gidersen seni bir domuz gibi boğarım.

Gülümsemesi hizmetçi kadının suratında kalakaldı. Gözleri yine pırıldadı.

-Şaka yapmayın, Senyor Román! Zavallı "Trueno" Her gün daha bir güzelleşiyor... Değil mi, "Trueno"? Değil mi, oğlum?

Kadın çömelerek diz çöktü, köpek de ayaklarını kadının omuzlarına dayadı ve karanlık yüzü yaladı. Román merakla bu sahneye bakıyordu ve dudakları anlaşılmaz bir biçimde kıvrıldı...

-Ne olursa olsun, eğer bu köpek böyle giderse onu öldürürüm... Böylesine mutlu, böylesine şişman olması hoşuma gitmez benim.

Román yarım döndü ve çekip gitti. Geçerken yanaklarımı okşadı. Siyah, parlak gözleri vardı. Teni esmer ve sertti, çakıyla çizilmiş gibi pek çok küçük, derin buruşukluk vardı yüzünde. Parlak, kıvırcık, siyah saçlarında da birkaç ak. İlk kez Român'ın yaşını düşündüm. Hem de daha genç göründüğü o gün.

-Paraya gereksinmen var mı, ufaklık? Sana bir armağan vermek istiyorum. İyi bir iş yaptım.

Neyin beni şöyle yanıtlamaya ittiğini bilmiyorum.

-Hiçbir şeye gereksinmem yok. Sağol, Román...

Yarı gülümseyerek şaşırmış durdu.

-Pekâlâ. Sana sigara vereyim. Çok kaliteli sigara var bende...

Sanki bir şey daha söylemek istiyordu. Tam yürümeye başlamışken durdu:

-Şu sıralarda "bunların" aralarının iyi gittiğini biliyorum, dedi alaylı bir biçimde Juan'ın odasını göstererek. O kadar uzun bir süre evden uzak kalamıyorum...

Hiçbir şey söylemedim ona. Çekip gitti.

-Duydun mu? diye sordu Gloria. Román kendine yeni bir giysi almış... ve ipek gömlekler, kızım... Ne dersin bu işe?

-Bence iyi olmuş, dedim, omuz silktim.

-Român hiçbir zaman üstüne başına böyle özen göstermemişti. Doğruyu söyle bana, Andrea. Aşık mı dersin? Román çok çabuk âşık olur, kızım!

Gloria daha da çirkinleşmişti. Şu mayıs ayında yüzü daha bir tükenmişti, gözleri de derine kaçmıştı.

-Başlangıçta sen de ondan hoşlanıyordun, değil mi? Şimdi artık hoşuna gitmiyor. Senin o sevgili arkadaşın Ena'dan hoşlanıyor.

Kadın olarak dayımdan hoşlanmış olmam düşüncesi öyle saçma geldi ki şaşırıp kaldım. "Sözlerimiz ve hareketlerimiz bu kuş beyinlilerce nasıl yorumlanıyor" diye düşündüm, şaşkın, Gloria'nın solgun alnına bakarken.

Bu şeyleri düşüne düşüne sokağa çıktım. Çabuk ve dalgın yürüyordum, ama kızarmış burunlu, yaşlı bir adamın bana doğru geldiğinin ayrımına vardım. O her zaman duyduğum rahatsızlıkla karşı kaldırıma geçmeye yeltendim, buna karşın yolun ortasında karşılaşmamızı engelleyemedim. Tam yanımdan geçmek ve eski şapkasını çıkararak beni selâmlamak için soluk soluğa yetişti.

-Günaydın, senyorita!

Zavallının heyecandan gözleri pırıl pırıldı. Başımı hafifçe eğerek selâmladım onu ve kaçtım.

Onu iyi tanıyordum. Hiçbir şey istemeyen "zavallı" bir adamdı. Temizce giyinmiş olarak Aribau Sokağı'nın bir köşesine sırtını verir, bastonuna dayalı ve gözetleyerek saatlerce ayakta dururdu. Havanın soğuk ya da sıcak olması önemli değildi. Alınıp, düşkünler yurduna götürülmeleri için her zaman kendilerini sergileyen öteki dilenciler gibi orada ne yakınır ne de bağırırdı. Kimi zaman acayip eline bir sadaka veren yayaları terbiyeli bir saygıyla selâmlardı yalnızca. Hiç azarlanmazdı. Ona karşı özel bir antipati duymaya başlamıştım, gittikçe kızgınlığa dönüşen bir antipati. Benim zorunlu koruyucumdu, ve bu yüzden ona böylesine kin besliyordum. O zaman bunu düşünmüyordum bile, ama ona bir sadaka vermek zorundaymışım geldi bana, ona verecek param olmadığı zaman utandığımı duyumsuyordum. Yaşlı adam bana Angustias Teyzemden kalıt kalmıştı. Herkes birlikte evden sokağa çıktıkça teyzemin, bize içten bir selâm vermek için uzanan, kızarmış eline beş santim koyduğunu anımsıyorum. Üstelik otoriter bir tonda onunla konuşmak için durur ve yaşamından yalanlar ve gerçekler anlatması için zorlardı onu. Angustias'ın istediği gibi yumuşak bir biçimde tüm sorularını yanıtlardı... Kimi zaman gözlerini, selâmlamak için can attığı bir "müşterisine" doğru kaçırırdı, teyzem ve ben kaldırımda durmuş, müşterinin bakışlarının rahatını bozardık. Ama Angustias sorularını sürdürürdü:

-Yanıt ver! Dalga geçme! Toruncuğunun öksüzler yurduna giremediği doğru mu?... Ve sonunda kızın öldü mü?... Ve?...

Ve sonunda tamamlardı:

-Şunu bil ki bütün bunlar içinde gerçekten doğru olanını ortaya çıkaracağım. Beni aldatırsanız size çok pahalıya mâl olur.

O dönemlerden beri, o ve ben zoraki ilişkilerle bağlanmıştık birbirimize; çünkü benim ona antipati duyduğumu Angustias'dan öğrendiğinden eminim. Gümüş rengi düzgün sakalları arasındaki dudaklarında uslu bir gülümseme dolaşıyordu ve bu sırada zekâ fışkıran gözlerini arada bir bana doğru çeviriyordu. Umutsuzca bakıyordum ona.

-"Neden onu başınızdan defetmiyorsunuz? diye soruyordum, adama bir şey söylemeden.

Onun gözlerinden kıvılcım saçılıyordu.

-Evet, senyorita. Tanrı sizi kutsasın senyorita! Ah, Senyorita, biz yoksullar neler çekiyoruz! Tanrı ve Montserrat Meryem'i ile Pilar Meryem'i sizinle birlikte olsunlar, senyorita!

Sonunda beş santimlik parayı alçak gönüllülükle ve yaltaklanarak alırdı. Angustias gururdan kabararak soluklanırdı.

-İyiliksever olmalı, kız....

O günden beri yaşlı adama antipati duyuyordum. Elime para geçtiği ilk gün, Angustias'ın sıkıcılığından da kurtulduğunu ve benim gibi sevinçli olduğunu duyumsaması için ona beş peseta verdim; o gün Tanrının bütün varlıklarıyla bölüşmek ve birleşmek istemiştim. Peşpeşe övgüler sıralamaya başlayınca öyle sinirlendim ki, onu duymamak için koşmaya koyulmadan önce:

-Susun, be adam! dedim.

Ne ertesi gün ne de daha sonra ona verecek param vardı. Ama selâmı ve dans eden gözleri, Aribau Sokağının o bölümünde beni hep izliyorlardı. Kaçıp sıvışmak için, onunla alay etmek için bin bir tuzak buldum. Kimi kez Muntaner Sokağı'na çıkarak bir tur yaptım. İşte bu sıralarda, sokakta kuru meyve yemek alışkanlığı edindim. Aç olunca kimi geceler köşedeki tezgâhtan bir külâh badem satın alırdım. Onları yemek için eve dek beklemek benim için olanaksızdı... O zaman da ayakkabısız iki, üç çocuk beni izlerdi.

-Bir küçücük bademcik! Bakın, nasıl açız.

-İnsafsız olmayın!

(Ah, lanet olasıcalar! diye düşünüyordum. Sizler Sosyal Yardımın herhangi bir yemek salonunda sıcak yemek yediniz. Mideniz boş değil) Öfkeyle bakıyordum onlara. Onlardan kurtulmak için dirseğimle itiyordum. Bir gün birisi bana tükürdü... Ama eğer bu olay yaşlı adamın önünde geçiyorsa ya da onun gözleriyle karşı karşıya

gelme şansızlığına uğrayacak olursam kimi zaman henüz dolu olan külahın tamamını ona verirdim. Bilmiyorum, bunu niçin yapıyordum. Bana en ufacık bir acıma duygusu bile esinlemezdi, ama onun huzurlu gözleriyle sinirlerim geriliyordu. Suratına fırlatıyormuşum gibi bademleri eline verirdim ve sonra tatmin edilmemiş açlığımla ve öfkeyle titremeye başlardım. Ona dayanamıyordum. Aylığımı alınca onu düşünürdüm, ve benim için yemeksiz bir gün demek olan aylığımın beş pesatası yaşlı adamın olurdu. İnsan ruhunu iyi anlayan kurnaz adam artık bana teşekkür etmez olmuştu. Orası öyleydi ama selâmını benden esirgemiyordu. Selâm vermezse unutabilirdim onu. Bu savaş silâhıydı onun.

O gün tatilim yeni başlamıştı. Sınavlar bitmişti. Üniversite öğreniminin bir dönemini sonuna getirmiştim. Pons bana sordu:

-Bu yaz ne yapmayı düşünüyorsun?

-Hiç, bilmiyorum...

-Öğrenimini bitirince ne yapacaksın?

-Bunu da bilmiyorum. Sanırım öğretmenlik yapacağım.

(Pons sorularıyla beni şaşırtmayı âdet edinmişti. Ona ders vereceğimi söylerken, hiçbir zaman iyi bir öğretmen olamayacağımı açıkça görüyordu.)

-Evlenmek daha çok hoşuna gitmez miydi?

Ona yanıt vermedim.

O gün öğleden sonra günün sıcaklığı beni sokağa çekmişti ve belli bir yön tutturmadan orda burda dolaşıyordum. Geç saatte Guíxols'un stüdyosuna gitmeyi düşünüyordum.

Yaşlı dilenciyle tam karşılaştığım sırada benim gibi dalgın Jaime'yi gördüm. Aribau Sokağı'nın kaldırımına yakın park ettiği arabasında oturuyordu. Jaime'nin yüzü, içlerinde Ena'yı yeniden görmek isteği de olan pek çok anıyı canlandırdı gözümde. Jaime direksiyona dayanmış sigara içiyordu. O zamana dek onu sigara içerken hiç görmediğimi anımsadım. Rastlantı olarak gözlerini kaldırdı ve beni gördü. Çok yumuşak hareketleri vardı; arabadan atladı ve ellerimden tuttu.

-İyi ki geldin Andrea. Seni görmeyi çok istiyordum... Ena sizin evde mi?

-Hayır.

-Ama, gelecek mi?

-Ben bilmiyorum, Jaime.

Dalgın görünüyordu.

-Benimle gezmeye gelir misin?

-Evet, sevine sevine.

Arabasında, yanında oturdum, yüzüne baktım, benim için tümüyle yabancı olan düşüncelerle kaplı gibi

göründü. Vallvidrera karayolundan Barcelona'yı bıraktık. Sıcak kokularıyla çamlar hemen bizi kucakladı.

-Ena'yla ben artık görüşmüyoruz, biliyor musun? diye sordu bana Jaime.

-Hayır. Bu arada ben de görmedim onu.

-Buna karşın sizin eve gidiyor.

Biraz kızardım.

-Beni görmek için gelmiyor.

-Evet, biliyorum; tahmin etmiştim... Ama onu gördüğünü ve konuştuğunu sanıyordum.

-Hayır.

-Onu görürsen benim tarafımdan bir şey söylemeni isteyecektim senden.

-Neyi?

-Kendisine güvendiğimi bilmesini isterdim.

-Tamam. Bunu ona söylerim.

Jaime arabayı durdurdu, karayolunun kıyısında, kırmızımtırak ve yaldızlı ağaç gövdelerinin arasında yürüdük. O gün ben insanlara baktıkça canlanmaya hazırdım. Daha önce Román'ı merak ettiğim gibi Jaime'nin kaç yaşında olabileceğini sordum kendi kendime. Yanımda, ayaktaydı, yakışıklıydı, görkemli manzaraya bakıyordu. Alnında dikey kırışıklıklar vardı. Bana döndü ve:

-Bugün yirmi dokuz yaşıma bastım...dedi. Ne oluyor sana?

-İçimden kendi kendime sorduğum soruya yanıt vermesinden şaşkına dönmüştüm. Bana bakıyor ve yüzümdeki ifadeye nasıl bir anlam vereceğini bilemeden gülüyordu. Bunu söyledim ona.

Bir süre tam bir uyum içinde, hemen hemen hiçbir şey konuşmadan öyle kaldık ve sonra ortaklaşa karar verip arabaya döndük. Motoru çalıştırınca bana sordu:

-Ena'yı çok seviyor musun?

-Çok, çok. Ondan daha çok sevdiğim insan yoktur.

Birden bana baktı.

-Pekâlâ... Yoksullara söylenildiği gibi söylemem gerek sana... Tanrı seni kutsasın!... Ama sana söyleyeceğim bu değil, bu sırada onu yalnız bırakmamanı, hep birlikte olmanı isteyecektim senden... Ona acayip bir şeyler oluyor. Eminim bundan. Mutsuz olduğunu sanıyorum.

-Ama, niçin?

- Ah, bir bilebilseydim!, Andrea! Kavga etmemiş olsaydık senden onunla birlikte olmanı istemezdim, kendim yapardım bunu. Sanırım Ena'ya kötü davrandım, onu anlamak istemedim... Şimdi düşündüm, sokakta izliyorum, onu görmek için saçma sapan şeyler yapıyorum, ama beni dinlemek bile istemiyor. Beni gördüğü an kaçı-

yor. Hatta dün gece ona bir mektup yazdım... Yırtacağımı bildiğim için mektubu okumadım bile, postaya. da atmadım, çünkü on iki sayfalık aşk mektupları yazınca yaşlı bir insan gibi davranmış olacaktım. Buna karşın sana rastlamamış olsaydım mektubu evine yollayacaktım. Bunu ona senin söylemeni yeğlerim. İster misin? Ona güvendiğimi ve kendisine hiçbir şey sormayacağımı söyle ona. Ama onu görmeye gereksinme duyuyorum.

Daha sonra hiç konuşmadık. Jaime'nin sözleri bana karışık geldi ve aynı zamanda belirsizliği beni heyecanlandırdı.

-Seni nereye bırakayım? diye sordu Barcelona'ya gelince.

-Lütfen Montcada Sokağına.

Hiç konuşmadan beni oraya götürdü. Guíxols'un stüdyosunun olduğu eski sarayın kapısında birbirimizden ayrıldık. O anda Iturdiaga da geliyordu. Jaime ile onun soğukça selâmlaştıklarının ayrımına vardım.

Biliyor musunuz bu Senyorita arabayla geldi? dedi stüdyoya girince.

-Onu Jaime'ye karşı korumalıyız, diye ekledi sonra.

-A! Öyle mi? Peki niçin?

Pons bana acıyla baktı.

Iturdiaga, Jaime'nin bir felâket olduğunu söyledi. Babasının tanınmış bir mimar olduğunu ve çok varsıl bir aileden geldiğini.

-Sonuç olarak şımartılmış bir çocuk, dedi Iturdiaga? Yaşamı boyunca hiçbir iş yapmamış, hiçbir işe niyet etmemiş bir çocuk.

Jaime tek çocuktu ve babasının mesleğini okumaya başlamıştı. Savaşta, öğrenimini yarıda bırakmış ve savaş bittiğinde babası ölmüştü ve oldukça büyük bir servet kalmıştı ona. Mimar olmak için iki yıl daha okuması gerekiyordu, ama okulu bitirmek umurunda bile değildi. Kendini eğlenceye vermişti ve bütün günlerini boş geçiriyordu. Iturdiaga'yı göre Jaime beş para etmez adamın biriydi. Iturdiaga'yı bunları söylerken öfkeden nerdeyse şişmiş adalet meleği yüzüyle, ayak ayak üstüne atmış olarak anımsıyorum.

-Peki Iturdiaga, devlet sınavı için ne zaman çalışmaya başlayacaksın? diye sordum gülümseyerek.

Iturdiaga yüksekten baktı bana. Kollarını açtı... Sonra Jaime ile ilgili sert eleştirilerini sürdürdü.

Pons dikkatle bana bakıyordu, beni rahatsız etmeye başlamıştı.

-Bir de dün gece Jaime'yi Paralelo'daki kabarelerden birisinde gördüm, dedi Iturgiada, tek başınaydı ve köşesindeki bir maymun gibi canı sıkkındı.

-Peki, sen ne yapıyordun orada?

-Esin kaynağı bekliyordum. Romanlarıma karakterler topluyordum... Üslelik orada bana yasal absent içkisi ayıran tanıdık bir garson var.

-Vay! Vay!... Boyalı yeşil su olmalı, dedi Guixols.

-Hayır Senyor!... Ama, dinleyin beni. Geldiğimden beri size anlatmak istediğim ve beni çok eğlendiren bir serüvenim var. Dün gece ruhsal bakımdan benim ikizim olan insana, aradığım kadına rastladım. Tek bir söz konuşmadan birbirimize âşık olduk. Yabancıydı. Rus ya da Norveçli olmalı. Slavlara özgü elmacık kemikleri var ve gözleri şimdiye dek gördüğüm gözlerin en düşseli, en gizemlisi. Jaime'yi gördüğüm kabarede rastladım ona da, ama çok dengesini yitirmiş gibiydi. Çok şık giyinmişti ve onu gözleriyle yiyen bir herif ona eşlik ediyordu. Kadının ona pek aldırdığı yoktu. Canı sıkılmıştı ve sinirliydi... Bu sırada bana baktı. Yalnızca bir saniye geçti, sevgili dostlarım, ama ne bakış! Bununla bana her şeyini söylüyordu: düşlerini, umutlarını... Çünkü size söylemeliyim ki bu bir serüven değil, söz konusu olan kız, Andrea gibi genç, nazik, saf mı saf...

-Seni tanıyorum, Iturdiaga. Kırk yaşlarında olmalı, saçları boyalı ve Barcelona doğumlu...

-Guixols! diye bağırdı Iturdiaga.

-Özür dilerim, hayır, ama senin nasıl attığını bilirim çok...

-Tamam, ama serüven burada bitmiyor. Bu sırada ona eşlik eden adam döndü, çünkü hesabı ödemeye gitmişti ve birlikte kalktılar. Ne yapacağımı bilemiyordum. Kapıya,vardıklarında kadın beni arıyormuş gibi kabaren'n

içine doğru baktı... Arkadaşlar! İskemleden atladım, kahve parasını ödemeden...

-Yani içtiğin kahveydi, absent değil.

Kahve parasını ödemedim ve arkalarından koştum. Bu sırada tanımadığım sarışınım ve ona eşlik eden adam bir taksiye atladılar... Neler duyumsadığımı bilemiyorum. Nasıl yıkıldığımı anlatacak sözcük bulunmaz... Çünkü son kez bana baktığında bakışlarında gerçek bir hüzün vardı. Sanki bir imdat arayışı. Bugünümü yarı çılgın gibi onu aramakla geçirdim. Onu bulmam gerek, dostlarım. Böylesine güçlü bir şey ancak bir kez olur insan yaşamında.

-(Ayrıcalıklı bir insan olan) senin başından böyle şeyler her hafta geçiyor. Iturdiaga...

Iturdiaga ayağa kalktı ve piposunu çektiği odada gezinmeye başladı. Bir süre sonra Pujol, Guíxols'a model olmak isteyen pasaklı bir çingeneyle girdi içeri. Koca ağızlı, beyaz dişleri olan bir genç kızdı. Pujol onunla çalım satıyordu ve koluna takmıştı. Bize sevgilisi olduğunu belli etmek istiyordu. İstediği gibi konuşabilmesi için benim varlığımın onu rahatsız ettiğini ve arkadaşlarına rahatça hava atabileceği o gün bana kin duyduğunu biliyordum. Pons şarap ve pasta getirmişti ve tersine çok mutlu görünüyordu. Ders yılının başarısını kutlamak istiyordu. Çok iyi vakit geçirdik. Çingeneyi oynattılar, çok hoştu.

Stüdyodan oldukça geç çıktık. Eve yaya gitmek istedim ve Iturdiaga ile Pons bana eşlik ettiler. Gece, damar-

daki kan gibi ılık ve pembe soluğu ile, yumuşakça sokağa açılırken pek görkemli görünüyordu.

Layetana Sokağını çıkarken Ena'nın evine bakmadan yapamadım, arkadaşımı ve Jaime'nin onun hakkında bana söşlediği acayip şeyleri anımsıyordum. Onu gerçekten karşımda gördüğümde bunları düşünmekteydim. Babasının kolunda yürüyordu. Şahane bir çift oluşturuyorlardı, öylesine güzel ve öylesine şık. O da beni gördü ve gülümsedi. Kuşkusuz evine dönüyordu.

-Bir dakika bekleyin, çocuklar, dedim Iturdiaga'nın tümcesini keserek. Karşıya geçtim ve arkadaşıma doğru yürüdüm. Arkadaşım ve babası tam ana kapıdan girecekleşken ulaştım onlara.

-İki sözcük söyleyebilir miyim sana?

-Tabii ki. Bilemezsin seni görmekle ne denli mutlu oldum. Yukarı çıkmak ister misin? Bu akşam yemeğine çağrı demekti.

-Olmaz ki, arkadaşlar beni bekliyorlar...

Ena'nın babası gülümsedi:

-Ben yukarı çıkıyorum kızlar, Ena sen gelirsin artık.

Eliyle bizi selâmladı. Ena'nın babası Kanaryalıydı, yaşamının büyük bir bölümünü adalar dışında geçirmiş olmasına karşın değişik bir biçimde ve memleketine özgü bir sevecenlikle konuşuyordu hep.

-Jaime'yi gördüm, dedim çabucak, babası bizden ayrılır ayrılmaz. Bugün onunla dolaşırken sana bir ileti getirmemi istedi benden.

Ena canının sıkıldığını belli eden bir anlamla baktı bana.

-A! Peki, tamam Andrea. Sağol canım.

Elimi sıktı ve beni düşkırıklığı içinde bırakıp gitti. Gözlerine bakmama izin bile vermemişti.

Arkamı dönünce, sokağı geçmiş olan Iturdiaga'nm ince, uzun bacaklarıyla arabalar arasından zıplaya zıplaya geldiğini gördüm...

Ana kapının arkasında, dipte, içinde Ena'nın çıktığı asansöre şaşkın şaşkın bakakaldı.

-Bu o! dedi. Slav prenses!...Ben aptalın tekiyim! Tam senden ayrılırken onun olduğunun ayrımına vardım. Aman Tanrım! Nasıl olur da sen onu tanırsın? Tanrı aşkına konuş! Hangi ülkede doğmuş, Rus mu, İsveçli mi ? Yoksa Polonyalı mı?

-Katalan.

Iturdiaga şaşırdı.

-Nasıl olur da dün gece kabareye gitmiş olabilir? Sen nereden tanıyorsun onu?

-Sınıf arkadaşım... diye açıkladım önem vermeden, tam Iturdiaga karşıdan karşıya geçmek için benim kolumdan yakalayınca.

-Peki ona eşlik eden o insanlar?

-Bugünkü babasıydı. Dünkü... anlarsın ya, ben bilmem...

(Bunu Iturdiaga'ya söylerken Román'ın imgesi net bir biçimde canlandı...)

Yol boyunca ne denli çok gezip tozuyor gibi görünse de insanın her zaman aynı kişilerin çerçevesi içinde dönüp dolaştığını düşünerek dalıp gittim.

XVII

Haziran ayı ilerledikçe sıcaklık artıyordu. Tozlu köşelerden ve odaların duvarlarındaki kirli kâğıtlardan bir sürü pis tahtakurusu çıkmaya başladı. Onlarla öylesi bir savaşa girdim ki sabahları gücüm kuvvetim kesiliyordu. Benim bu ürküntüme karşılık evin öteki sakinleri hiç rahatsız olmuşa benzemiyorlardı. Dezenfektan ve sıcak suyla odamı dipten köşeden temizlemeye başladığım gün anneannem hoşnutsuzlukla:

-Yavrum! Yavrum! Bu kız da neler yapıyor böyle! dedi.

-Bırak onu anne. Yeğenimiz ötekilerden daha kirli olmak için yapıyor bunu... dedi Juan.

Beni tiksindiren bu işi yaparken mayo giyiyordum. Bir önceki yaz, kasabada ırmağa girerken giydiğim mavi mayoydu bu. Saz ve çamurlu kıyılarıyla, ırmak, şahane kavisler yaparak, kuzenimin sebze bahçesinin yakınından,

oldukça derinden akardı... İlkyazda, ağaç tohumları ve çiçek açmış meyve ağaçlarının yansımalarıyla dolu, bulanık akardı. Yazın, ben yüzerken kollarımın arasında titreyen yeşil gölgelerle dolardı... Eğer kendimi akıntıya bırakacak olursam bu gölgeler, açık gözlerime de yansımalar yapma görevini yüklenirlerdi. Alaca karanlıkta su kırmızı pas boyası rengini alırdı.

Şimdi sabunla kirlenmiş rengi atmış olan aynı mayo üstümde, o ilkyazda, Ena ile Jaime'nin yanına uzanmıştım ve nisan ayının çiğ ışığı altında soğuk ve mavi denizde yüzmüştüm.

Yatağımı kaynar sularla temizlerken yer bezine değdikçe parmaklarımın derilerinin soyulduğunu duyumsuyordum. Ena'nın anısı öylesine karanlık ve hüzne bürünmüş olarak görünüyordu ki beni çevreleyen her şeyden daha çok baskı yapıyordu üzerimde. Kimi kez dalga geçtiği ve ihanet ettiği Jaime değil de benmişim gibi ağlamak geliyordu içimden. Ena'nın -yalnızca Jaime ile olduğu zamanlar bakarken ışıldayan hem de yumuşayan - gözlerinin yansıttığı her şeyi düşünürken insan duygularının güzelliğinin ve gerçekliğinin iz bırakmadan silinip gideceklerine _ o zamanlar on sekiz yaşımdaki düşüncelerime göre- inanmak olanaksızdı.

O ilkyazda, Jaime ve o, başka insanlardan farklı olarak yüce ve görkemli bir sırla kutsallaşmışlar gibi gelmişlerdi bana. Onların aşkı, yalnızca var olmasıyla, benim varolma duygumu ışıklandırmıştı. Şimdi kendimi

acı bir biçimde dolandırılmış gibi düşünüyorum. Ena sürekli benden kaçıyordu, telefonla aradığım zaman hiç evde olmuyordu, görmek için evine gitme yürekliliğini de ben gösteremiyordum.

Arkadaşıma Jaime'nin iletisini götürdüğüm günden beri bir daha ondan hiç haber alamadım. Bir öğleden sonra, beni çeviren bu sessizliğin baskısıyla Jaime'ye telefon etmek aklıma geldi ve bana Barcelona'dan gittiğini söylediler. Bu da bana yaklaşma girişiminin hiçbir işe yaramadığım anlatmış oldu.

Ena'nm düşüncelerini bilmek, ona ruhumun tümünü açmak ve sonunda bu tuhaf tutumunu, inatçılığının nedenini anlamak isterdim. Bir yandan umutsuzluğa düşüyor, bir yandan da onu çok çok sevdiğim kanısına kapılıyordum, çünkü bana bunu yapmak olanaksız göründüğü zaman bile onun karşısında kendisini çok sevdiğimi anlatmaya çalışmaktan başka bir davranış gelmezdi elimden.

Román'ı evde gördükçe ona soru sormak için yüreğim deli gibi çarpardı. O adamı izlemek, onu gözlemlemek, Ena ile buluşmalarını görmek isterdim. Bu engellenemez amacın etkisiyle ve Ena'nın orada olabileceği kuşkusuyla, kimi kez, beni odasından ayıran merdivenin birkaç basamağını çıktığım oldu. Bu merdivendeki bir ışık odağı ile kendini ele veren Gloria'nın imgesi beni utandırırdı, ben de kararımdan vaz geçerdim.

Román, bana karşı sevecen ve alaycıydı. Bana her zamanki gibi küçük armağanlar verir ve yanaklarımı tıpışlardı, ama artık beni odasına çağırmaz olmuştu.

Bir kez, tam ev işiyle uğraşırken beni gördü ve pek sevinmiş, gibi göründü. Ona eleştirel bir bakışla ve o günler sık sık olduğu gibi biraz gergin baktım, ama o -her zamanki gibi- bunu anlamazlıktan geldi. Beyaz dişleri parlıyordu.

-Pekâlâ Andrea! Artık küçük bir hanım olduğunu görüyorum... Evlendiği zaman erkeğini mutlu etmeyi bilecek bir yeğenim olduğunu düşünmek hoşuma gidiyor. Senin kocan ne çoraplarını yamamak ne de çocuklarına mama vermek zorunda kalacak, değil mi?

"Ne demek istiyor? diye düşündüm. Omuz silktim.

Román'ın arkasında yemek odasının kapısı açılmıştı. Tam bu sırada onun oraya doğru geldiğini gördüm.

-Ha, buna ne dersin, Juan? Yeğenin gibi çalışkan bir karın olsun, istemez miydin?

O sırada, Juan yemek odasında çocuğuna -hastalığı atlattıktan sonra çok şımarmıştı- fincanla sütünü içiriyordu. Masaya bir yumruk indirdi ve fincan havaya fırladı. Juan Ayağa kalktı.

-Zaten karımla başım yeteri kadar dertte, duyuyor musun? Yeğenimizin de her yeri, yağ dökse yala denecek gibi yaptığı söylenemez. Bunu iyi anlıyor musun? Yeğeni-

ni pohpohlamak için yaptığı bütün utanmazlıkları anlamazlıktan gelip gelmediğini bilmiyorum; onun gibi tilki yoktur... Alay etmekten ve başkalarını utandırmaktan başka yaptığı şey yok, bunun için ve senden yana çıkmak için uğraşıyor!

Juan'ın o günlerde niçin bana karşı düşmanca davrandığını dehşet içinde öğrendim. Boşu boşuna odasının temizlenmesini emreden Juan, elimde mutfak sabununu gördüğü ilk gün geldi yanıma, kendisine "gerektiğini" söyleyerek sabunu kaba bir biçimde çekip aldı. O sıralarda resim yapmıyor, başı elleri arasında, gözleri açık saatlerce yere bakarak vakit geçiriyordu. Bir süre sonra yarı açık kapının parmaklıkları arkasında hizmetçi kadını onu gözetlerken yakaladım. Ayak seslerimi duyunca Antonia çabucak doğruldu; sonra bana gülümseyerek parmağını dudaklarına götürdü ve -kirli elleriyle bana dokunmakla üstü kapalı tehdit ediyordu- beni de bakmaya zorladı. Antonia'nın suratında, deli taşlayan çocuklardaki gibi aptalca bir sevinç vardı. Korkunç bir yükün altında bunalmış, yararsız hurda eşyaların arasında, iskemlesinde oturan o uzun boylu adama yüreğim acıdı, onu öylece gördüm.

Bunun için sıcağın kamçıladığı ve son kertesine dek kışkırttığı o dönemlerde densizliklerine hiç yanıt vermezdim. Román'ın kışkırtmasıyla tepesi atmış ve koca bir tekmeyle yanıt vermişti. Román gülüyordu.

Juan bağırıp duruyordu.

-Yeğen! Kusursuz örnek! ... Bir sürü sevgilisi var, Barcelona'da köpek gibi özgür... İyi tanıyorum onu, ikiyüzlü! -Román çekip giderken kapıma geldi bağırmaya.

O sırada yerde toplanan suları alıyordum ve istemeden ellerim titriyordu... Yalnızca varsayımsal sevgililerimi düşleyerek de olsa konuyu komik yanından almak istiyordum, ama başaramıyordum. Kirli su kovasını kaptım ve dökmek için odadan çıktım.

-Görüyor musun nasıl da susuyor? diye bağırdı Juan. Karşı bile çıkmıyor, görmüyor musun? Antonia havanda bir şey döverken mutfakta şarkı mırıldanıyordu. O zaman Juan dahiyane taşkınlıklarından birini yaparak holü geçti ve kendi odasının kapısına vurmaya başladı. -Artık oyuna gittiğini saklamayan- Gloria, geç yattığı için yorgun düşmüştü, uyuyordu. İtince kapı açıldı ve Juan'ın dayak atmak için üzerine yürüdüğü Gloria'nm korkup çığlıklar attığını duydum. Yemek odasında sessiz duran çocuk da iri iri gözyaşları akıtarak ağlamaya başladı. Bencilce banyoya girdim. Fışkıra fışkıra bedenime akan su bana ılık geliyordu, ne tenimi serinletecek ne de temizleyecek güçteydi.

Kent yaz sıcağına girerken soluk kesici ve hüzünlü bir güzelliğe bürünüyor. Akşam üzerleri arkadaşlarımın stüdyosundan bakınca Barcelona bana üzgün görünürdü. Oradan kırmızımtırak buhara bürünmüş, taraça ve çatılardan oluşmuş bir manzara görünürdü, ve eski kiliselerin kuleleri dalgalar arasında yüzüyor gibiydiler. Üstelik

bulutsuz gökyüzü yalın renklerini değiştiriyordu. Mavi bir tabaka kan kırmızısına, altın rengine, mora dönüşüyordu. Sonra gece oluyordu.

Pencere oyuğunda Pons benimle birlikte olurdu.

-Annem seni tanımak istiyor. Her zaman ona senden söz ediyorum. Yazı geçirmen için seni Costa Brava'ya çağırmak istiyor.

Arkadan arkadaşlarımızın sesleri geliyordu. Hepsi oradaydı. Iturdiaga'nın sesi egemendi.

Yanımda Pons tırnaklarını yiyordu. Çok sinirli ve çocuksu hâlleri beni biraz yoruyordu ama yine de onu seviyordum.

Guíxols tatile gideceği için o dönem toplantılarımızın sonuncusunu o gün öğleden sonra kutladık. Babası, Iturdiaga'yı tüm ailesiyle Sitges'e yollamak istemişti, ama o gitmeyeceğim diye kesip atmıştı. Iturgiada'nın babasının yaz sonunda yalnızca birkaç günlük tatili olduğu için, Gaspar'ın yemeklerde Gaspar'ın kendisine eşlik edeceğinden mutlu olmuştu.

-Onu razı ettim bile! Onu razı ettim! diye bağırıyordu Iturdiaga. Annemin ve kızkardeşlerimin tehlikeli etkisinden uzak kalınca daha akıllı davranıyor babam... Benim kitabımın baskısının kaça çıkacağını hesaplamakta.... Üstelik yaptığım Sanat eleştirilerinden gurur duyuyor...

Döndüm.

-Sanat eleştirisi mi yapıldı seninle ilgili olarak?

-Tanınmış bir gazetede.

Biraz tuhaf görünüyordu.

-Ne tür Sanat eleştirisi yaptın sen?

-Ben, hiçbir türde. Eleştirmen olmak için yalnızca duygusallık gerek, bu da bende var. Ve bir de dostluklar... Dostlarım da var benim. Guíxols'un açtığı ilk sergide biçemin doruğuna eriştiğini söylemeyi düşünüyorum. Buna karşılık kendini bu işe verenlere, haddini bilmeyenlere sataşacağım. Başarım kesin olacak.

-Sanatımın doruğuna ulaştığımı söylemenin beni biraz yaşlandırmak demek olduğunu düşünmüyor musun? Böyle bir onay aldıktan sonra fırçalarımı saklayıp, yaldızlı utkunun üzerine yatmam gerekecek, dedi Guíxols.

Ama bu konuda bir tartışmaya girmek Iturgiada'yı son derece coşturmuştu.

-Bakın! Büyük ateşi yakmaya başladılar! diye bağırdı Pujol, bozuk bir vurgulamayla...

San Juan arefesiydi. Pons:

-Bunu beş gün boyunca düşün, Andrea. San Pedro gününe dek düşün. O gün hem babam için, hem de benim için kutsal günler. Evimizde eğlence düzenleyeceğiz, sen de gelirsin. Benimle dans edersin. Seni anneme tanıştırırım ve o seni razı etmeyi benden iyi bilir. Sen

gelmezsen benim için anlamsız, boş bir gün olacak, bunu düşün. Sonra yaz tatiline çıkarız. San Pedro günü bize gelir misin, Andrea? Ve deniz kıyısına gelmen için de seni kandırma işini anneme bırakır mısın?

-Yanıtlamak için beş günüm olduğunu sen söyledin bana.

Pons'a bunu söylerken serbest davranışlı olmak için, çok büyük, çılgınca istek duymuştum. Özgürlüğüme kavuşmak. Çağrısını kabul etmek, çevremi alan bu sıkıntılı evrenden kaçıp, çocuk masallarındaki gibi saatlerin geçtiğini duyumsayarak bana sunduğu plajda uzanıp yatmak. Ama Pons'un bana âşık olmasının verdiği rahatsızlık duygusuyla ikircikliydim. Önerisine vereceğim olumlu bir yanıtın, yanlış olacağına inandığım için beni tedirgin eden başka bağlarla ona bağlanacağımı sanıyordum.

Ne olursa olsun vakit geç de olsa, dansa katılmak düşüncesi -benim için dans sözcüğü, Külkedisi masalını ilk kez okuduktan sonra kurduğum, parlak gece giysili ve kaygan zeminli coşturucu bir düşü anımsatıyordu- beni heyecanlandırdı, çünkü beni kışkırttı, çünkü müziğin büyüsüne kendimi kaptırmayı ve müzik eşliğinde dans etmeyi bilen ben, hep tek başıma dans etmiş ve hiçbir zaman bir erkekle "gerçekten" dans etmemiştim.

Birbirimizden ayrılırken Pons elimi sinirli sinirli sıktı. Iturdiaga arkamızdan bağırdı:

-San Juan gecesi büyücüler ve mucizeler gecesidir!

Pons bana doğru eğildi.

-O gece olmasını isteyeceğim bir mucize var.

O arada ben de safça bu mucizenin gerçekleşmesini diledim. Bütün gücümle ona âşık olmayı istedim. Pons yumuşadığımın hemen ayrımına vardı. Her şeyi açıklamak için elimi sıkmaktan başka bir şey bilmiyordu.

Eve geldiğimde, yılda yalnızca tek bir gece olmanın gururuyla, sıcak hava çıtırdıyordu. San Juan arefesi uyumam olanaksızdı. Gökyüzü tümüyle pırıl pırıldı ve buna karşın bir fırtına kopacakmış gibi saçlarımda ve parmak uçlarımda bir elektriklenme vardı. Göğsüm bin bir düş ve anıyla sıkışıyordu.

Gecelikle Angustias'ın penceresinden sarktım. Alevlerin pırıltısıyla gökyüzünün pek çok yerde kızardığını gördüm. Aribau Sokağı bile uzun süre çığlıklar içinde yandı, sonra öteki sokaklarla oluşturduğu dörtyol ağızlarında iki ya da üç ateş yakıldı. Ateşin sıcağı, kıvılcımları ve büyülü ışığı gözlerine yansımış delikanlılar, küller arasında bağırılan sevgililerinin adını duymak için korlar üzerinden atladılar. Sonra şamata bitti. İnsanlar eğlence alanlarına dağılıyordu. Aribau Sokağı titrek, hâlâ kırmızımtırak ve sessizdi. Uzaktan havai fişek sesleri duyuluyordu ve evlerin üstünde gökyüzü pırıltılı ışıklarla deliniyordu. San Juan gecesinin kasaba türkülerini, âşık olmak için, kızgın tarlalardan büyülü yonca toplanan o geceyi anımsadım. Tutkulu istekler ve imgelerle canlan-

mış olarak balkonun karanlığına dirseğimi dayamıştım. Oradan çekilmek olanaksızdı benim için.

Bir kez daha uzaktan gelen el çırpmalarına kulak kesilen bekçinin ayak seslerini duydum. Daha sonra ana kapımızın kapanırken çıkardığı çatırtı dikkatimi çekti ve kaldırıma bakınca Román'ın evden çıktığını gördüm. Onun yürüdüğünü, sonra da sigarasını yakmak için fenerin altında durduğunu gördüm. Işığın altında durmamış da olsa onu tanırdım. Gece apaydınlıktı. Gökyüzüne altından ışıklar serpilmiş gibiydi... Karanlığa bürünmüş, şaşılacak denli orantılı yüzünün hareketlerine bakarak oyalandım.

Adımlar duyulunca ve o da küçük bir hayvan gibi sinirli ve canlı gözlerini kaldırınca ben de gözlerimi kaldırdım. Gloria bize doğru (Ona doğru, orada kaldırımda, yüksekte, karanlıktaki gözlerime doğru) ilerleyerek karşıdan karşıya sokağı geçiyordu. Kuşkusuz kızkardeşinin evinden dönüyordu.

Roman'ın yanından geçerken Gloria ona her zamanki gibi baktı ve ışık saçlarını yaktı, yüzünü aydınlattı. Román, bana olağanüstü gelen bir şey yaptı. Sigarasını attı ve selâmlamak için elini uzatarak ona doğru gitti. Şaşıran Gloria geriye attı kendini. O da onu kolundan yakaladı, Gloria da onu sertçe itti. Sonra yüzyüze geldiler ve mırıldanır gibi birkaç saniye konuştular. Öylesine ilgimi çekmiş ve öylesine şaşırmıştım ki kımıldamaktan korkuyordum. Bulunduğum yerden çiftin hareketleri apaş dansının figürlerine benziyordu. Sonunda Gloria sıvıştı ve eve

girdi. Román'ın yeni bir sigara yaktığını, onu da attığını, yürümek için birkaç adım attığını ve sonunda onu izlemeye karar vermiş olarak döndüğünü gördüm.

Bu arada daire kapısının açıldığını ve Gloria'nın girdiğini işittim. Ayak ucuna basa basa balkona doğru yemek odasını geçtiğini duydum. Büyük bir olasılıkla Román'ın aynı yerde durup durmadığını bilmek istiyordu. Benim sorunummuş gibi bütün bunlar beni heyecanlandırmaya başlamıştı. Gözlerimin gördüğüne inanamıyordum. Román'ın anahtarının kilitte döndüğünü duyunca heyecandan titremeye başladım. Gloria ile yemek odasında buluştular. Román'ın çok net olarak fısıldadığını duydum:

-Seninle konuşmam gerektiğini söylemiştim! Gel!

-Sana ayıracak zamanım yok.

-Saçma saçma konuşma. Gel!

Balkona doğru yöneldiklerini ve arkalarından camları örttüklerini duydum. Düş görüyormuşum gibi olanlar bana anlamsız geliyordu. San Juan büyücüleri gerçek miydiler? Yoksa bana bir şeyler mi görünüyordu? Angustias'ın peneceresinden bir kez daha eğilince, çirkin bir casusluk yaptığımı düşünmedim bile. Balkon çok yakındı. Nerdeyse ikisinin soluğunu duyuyordum. Sesleri, uzaktaki havai fişek patlamalarını ve eğlencenin müziğini boğan derin sessizlikte kulaklarıma dek geliyordu.

Román'ın sesini duydum:

-Yalnızca bu yoksulluğu düşünüyorsun... Tam savaşın ortasında Barcelona yolculuğumuzu unuttun mu, Gloria? Şatonun bahçesinde yetişen mor irisleri bile anımsamıyorsun... Bedenin bembeyazdı ve bu mor irisler arasında kızıl saçların ateş gibiydi. Görünüşte sana kötü davranmış olmama karşın o günlerde senin nasıl olduğunu çok sık düşündüm. Odama çıksan resmini çizdiğim tabloyu görürsün. Hâlâ orda duruyor...

-Her şeyi anımsıyorum, oğlum. Ondan başka hiçbir şey düşünmedim ki. Yüzüne tükürmek için bir gün bunu bana anımsatmanı istiyordum...

-Kıskançsın. Birçok gece el ayak çekilince, sessiz bir gölge gibi kapıma dek geldiğini bilmediğimi mi sanıyorsun? Bu kış bile birçok gece merdiven basamaklarında ağladığını duydum...

-Ağlıyorsam senin için değildi ya. Keşime giden domuzlar kadar seviyorum seni. İşte böyle seviyorum seni... Bunu Juan'a söyleyeceğimi düşünmüyor musun? Çok isterim. Sonunda kardeşinin, senin nasıl bir insan olduğunu anlaması için benimle konuşmanı istiyorum...

-Sesini yükseltme!... Susman için pek çok neden var, konuşma... Bir gece bedenini sunmak için odama geldiğini ve benim de seni tekmeleyerek nasıl kovduğumu gören tanıkları kocana getireceğimi biliyorsun... Rahatsızlığa katlanmayı isteseydim çoktan yapardım. Şatoda birçok asker olduğunu unutma Gloria ve üstelik birkaçı Barcelona'da yaşıyor...

-O gün beni sarhoş etmiştin ve bana sahip olmuştun... Odana geldiğimde seni seviyordum. Benimle çok acımasızca alay ettin. Gülmekten katılan arkadaşlarını oraya gizlemiştin ve bana hakaret ettin. Kardeşinin olan bir şeyi çalmaya hazır olmadığını söyledin bana. Ben çok gençtim, oğlum. O gece odana geldiğimde Juan ile olan bağları koparmıştım, ve onu bırakmayı düşünüyordum. Rahip henüz nikâhımızı kıymamıştı, unutma bunu.

Ama onun oğlunu taşıyordun, bunu da sen unutma... Bu gece saf rolü oynama, benimle, bir işe yaramaz... Belki o zaman gözlerim kördü, ama şimdi seni istiyorum. Odama çık. Bir çırpıda olur biter.

-Bilmiyorum, senin niyetin ne oğlum. Judas gibi hainsin sen... Benimle bu biçimde konuşman için o Ena ile, seni serseme çeviren o... Sarışın kızla, aranda ne geçti bilmem.

-O kadını rahat bırak! ... Beni tatmin edecek olan o değil, sensin; bununla yetin Gloria.

-Beni çok ağlattın, ama bu ânı bekliyordum... Eğer hâlâ beni ilgilendirdiğini sanıyorsan aldanıyorsun. O kadını odana götürdüğün için umutsuzluğa düştüğümü sanıyorsan, Juan'dan daha az akıllı olduğunu düşünebilirsin. Senden tiksiniyorum oğlum. Senin yüzünden her şeyi unuttuğum zaman benimle alay ettiğinden beri tiksiniyorum senden... Seni kurşuna dizmeleri için kim seni ihbar etti, biliyor musun? Öyleyse öğren, ben! Ben!

Ben!.. Kimin yüzünden kodese girdin, biliyor musun? Benim yüzümden. Ve bir fırsat çıkarsa yine seni kimin ihbar edeceğini biliyor musun? Yine ben! Şimdi yüzüne tükürecek olan da benim ve tükürüyorum.

-Niçin saçma saçma konuşuyorsun? Beni yoruyorsun artık. Sana yalvaracağımı bekleme... Evet, sen beni seviyorsun, kadın! Bak, bu tartışmayı odamda bitirelim. Hadi gidelim!

-Dikkat et, bana dokunma alçak adam, yoksa Juan'ı çağırırım! Yaklaşırsan gözlerini çıkarırım!

Konuşmanın son kısmında Gloria öyle bağırdı ki sesi sonunda isteri çığlığına dönüştü.

Yemek odasından anneannemin ayak seslerini duydum. Balkona kapandıkları için yıldızların ışığında onların siluetlerini kopuk kopuk görebilirdi.

Román yatışmamıştı, yalnızca ilk sözcüklerinden itibaren ortaya koyduğu sinirli bir vızıltı vardı sesinde:

-Sus, aptal!... Seni zorlamak için tek parmağımı bile kımıldatmam. İstiyorsan kendin gelebilirsin... Ama eğer bu gece gelmeyecek olursan, bir daha, hiçbir zaman yüzüme bakma zahmetine katlanma. Senin için bu son fırsat...

Balkondan çıktı. Anneannemle çarpıştı.

-Kim o? Kim o?... diye sordu ihtiyarcık. Aman Tanrım, Román; çıldırmış, oğlum!

Román hiç duraksamadı; kapının çarpıldığını duydum. Anneannem ayaklarını sürükleye sürükleye balkona yaklaştı. Sesi korkmuş ve zavallı çınlıyordu:

-Kızım!... Kızım!... Sen misin, Gloria, kızım benim. Evet? Sen misin?

O zaman Gloria'nın ağladığının ayrımına vardım. Bağırdı:

-Git sen, yat, anne ve beni rahat bırak!

Kısa bir süre sonra hıçkıra hıçkıra odasına doğru koşmaya başladı:

-Juan! Juan!.

Anneannem geldi.

-Sus, yaratık, sus... Juan gitti. Bana uyuyamadığını söyledi...

Bir sessizlik oldu. Merdivenlerde ayak sesleri duyuyordum. Juan gelmişti.

-Hâlâ ayakta mısın, sen? Neler oluyor?

Uzun bir sessizlik.

-Hiç, dedi sonunda Gloria. Uyuyalım.

San Juan gecesi benim için çok acayip geçmişti. Odamın ortasında, ayakta, evdeki fısıltıları duymak için kulaklarım tetikte, boğazımın gerilip ağrıdığını duyumsadım. Ellerim soğuktu. İnsanların ruhlarını birbirine

bağlayan binlerce ipi ve sözcüklerinin gücünü kim anlayabilir? O zamanki genç kız hâlimle ben anlayamazdım. Nerdeyse hasta gibi düştüm yatağa. İncil'in tümüyle dünyevî anlamı olan bir tümcesini anımsadım: "Gözleriniz var, görmüyorsunuz, kulaklarınız var, duymuyorsunuz" ... İri iri açmaktan yuvurlaklaşmış gözlerime, dinlemekten yaralanmış kulaklarıma karşın bütün bunlarda ne bir titreşim ne bir derin nokta yakalayabilmiştim... Román'ın müziğiyle Ena'yı büyülemesi olanaksız görünüyordu bana... Herkesin önünde kötü davrandığı ve küçük düşürdüğü Gloria'ya hiç bir nedeni olmadan, birdenbire yalvarması olanaksız görünüyordu. Balkondan giren mavi geçenin o parlak ve yoğun kütlesi arasından, sesinin bu sinirli titreşimleriyle ne kulaklarım bir şey sezinleyebiliyordu ne de gözlerim görebiliyordu... O gecenin böylesine görkemli böylesine anlaşılmaz güzelliğinin gözlerime girmemesi için yüzümü kapadım. Sonunda uyumuşum. Ena'yı düşümde gördüm. Duygusuzca, kendi fantezimi Román'ın sözcüklerine, alçaklıklarına, ihanetine ekledim. O zamanlar Ena'yı her düşünüşümde duyumsadığım acı beni tümüyle sardı. Ona ne söyleyeceğimi bilmeden, yalnızca dayıma karşı onu savunmak isteğiyle, itici bir güçle evine koştum.

Arkadaşımı bulamadım. Dedesinin ad günü olduğunu, bütün gün, yaşlı Senyorun Bonanova'daki büyük "kale"sinde olacağını söylediler bana. Bunu duyunca tuhaf bir heyecana kapıldım. Tüm kıyı boyunca Ena'yı

bulmak zorundaymışım gibi geldi bana. Ve hemen onunla konuşmam.

Bir tramvayla Barcelona'yı boydan boya geçtim geçtim. Şahane bir sabah olduğunu anımsıyorum. Bonanova'nın tüm bahçeleri salkım salkım çiçek yüklüydü ve güzelliği aşırı yüklü olan ruhumu sıkıyordu. Arkadaşımın yaşamı ve düşleri için duyduğum sevgi ve sıkıntılı korku öyle büyüktü ki -Dolup taşan leylaklar, begonviller, çitlerin üstündeki hanımelleri gibi- bana da dolup taşıyormuşum gibi geliyordu... Kim bilir belki de tüm dostluğum boyunca o parlak San Juan sabahı, bahçeler arasında yaptığım işe yaramaz gezintimin anları kadar güzel ve çocuksu anlar yaşanmamıştır.

Sonunda aradığım evin kapısına geldim. Parmaklıkları arasından çimli geniş bir alan, bir çeşme ve iki köpek gördüğüm demir bir kapı... Ena'ya ne anlatacağımı bilmiyordum. Jaime gibi soylu ve iyi bir insan tarafından sevildiğini, böylesine parlak yaşamına Román'ın yaşamını karıştırmasının hiçbir zaman doğru olmayacağını ona bir kez daha nasıl söyleyebilirdim... Daha konuşmaya başlar başlamaz Ena'nın benimle alay edeceğinden emindim.

Çok güneşli, uzun birkaç dakika geçirdim. Bahçedeki büyük parmaklığın demirlerine yaslandım. Yoğun bir biçimde gül kokuyordu ve başımın üstünden derin bir huzur yankısı bırakarak bir mayıs böçeği uçtu. Zili çalmak yürekliliğini gösteremiyordum.

Evin kapısının -beyaz taraçaya açılan cam bir kapıçatırtıyla açıldığını duydum ve siyah saçlı bir kuzenin eşliğinde küçük Ramón Berenguer'in ortaya çıktığını gördüm. İkisi de bahçeye doğru merdivenlerden koşarak indiler. Tam hırsızlama bir çiçek koparırken elimden tutmuşlar gibi birdenbire kıpkırmızı olduğumu duyumsadım. Başka çarem yokmuş gibi oradan kaçmak üzere bu kez ben koşmaya başladım... Kendime gelince gülmeye başladım; ama bir daha dönmedim oraya. O sabah Ena'ya duyduğum sevgi ve coşku gibi iti ile büyük bir düşkırıklığı beni sarmaya başladı. Onun ikimiz arasında açtığı mesafeyi aşmayı gün sonunda düşünmüyordum artık. Olayları oluruna bırakmak daha iyi olacak gibi geldi bana.

Köpeğin Román'ın odasından korka korka çıktığını, merdivenleri inerken havladığını duydum. Kulağında kırmızı bir ısırık izi vardı. Titredim. Román üç gün odasında kapalı kalmıştı. Antonia'ya göre beste yapmış, ve sürekli sigara içtiği için sıkıcı bir ortam içine tıkılmıştı. "Trueno" bu ortamın efendisi üzerinde yarattığı mizacı biliyor olmalıydı. Román'ın dişleriyle yaralanmış köpeği görünce hizmetçi kadın cıva gibi titremeye başladı ve kendisi de inleyerek hayvanı tedavi etti.

Takvime baktım. San Juan arefesinden beri üç gün geçmişti. Pons'un gününe üç gün vardı. Ruhum, kaçmak için sabırsızlık içinde çırpınıyordu. Bu umutsuz isteği gerçekleştirmeme yardım edeceğini düşününce, arkadaşımı seviyormuşum gibi geliyordu.

XVIII

Şu anda Aribau Sokağı'ndaki gece anıları geliyor aklıma. Biriken kokuların inanılmaz bir buğu yaydığı günlerin köprüleri altında kapkara bir ırmak gibi akan o geceler.

İlk sonyaz gecelerini ve bu gecelerle birlikte canlanan ilk tedirginliklerimi anımsıyorum; hüzünlü nemiyle kış gecelerini, uykumu bölen bir iskemle gıcırtısı ve benim gözlerime çivilenmiş küçük iki parlak gözle -kedinin gözleri- karşı karşıya gelince sinirlerimin ürperdiğini anımsıyorum. O buz gibi saatlerde, gözlerimin önünde yaşamın, tüm utanma duygularım parçaladığı ve benim için yalnızca korkutucu olan hüzünlü aile sırları çağırarak çırılçıplak göründüğü anlar oldu. Ertesi günün, hiç varolmamış gibi silip yok etmeyi yüklendiği aile sırları... Daha sonra yaz geceleri geldi. Ayın bezeyici özsuyu ile, beyaz kalçalarının üstünde, pulla kaplı altın kuyruğunun üstünde sudan saçlarını tarayan deniz perilerinin nemli kokusu ile

Barcelona'nın yoğun ve tatlı Akdeniz geceleri. Bu sıcak yaz gecelerinin birinde açlık, üzüntü ve gençliğimin gücü beni, fırtınayı sezinleyen yanık toprak gibi tozlu, istekli, yumuşak bir fiziksel gereksinmeye, bir duygu yitimine götürdü.

Erken saatte yorgun argın yatağa uzanırken beynime işkence eden korkunç bir baş ağrısı duydum. Sokağın ve evin tanıdık bin bir çeşit gürültüsü arasında rahatlayabilmek için, yastıksız, başım aşağıda yatmak zorunda kaldım.

Uykum, ruhumun ve bedenimin derinden ve bütünüyle unutulmasına dek gittikçe daha da tembelleşen dalgalar hâlinde geliyordu. Benim üzerimde sıcak, bir karabasan gibiydi, ısırgan otu suyu gibi tahriş ederek soluğunu üzerime üflüyor ve bir kez daha beni uyandırıyordu.

Mutlak sessizlik. Sokakta arada bir duyulan bekçinin ayak sesleri. Balkonların, çatıların, taraçaların çok daha yukarısında yıldızların pırıltısı.

Tedirginlik beni yatağımdan fırlatıyordu, yıldızlar evreninden gelen bu dokunulmaz pırıltılı iplikler açıklanması olanaksız, ama gerçek güçlerle içimde hareket ediyorlardı.

Ayın çıktığı bir geceyi anımsıyorum. Çok hareketli bir günden sonra sinirlerim altüst olmuştu. Yatağımdan kalkınca Angustias'ın aynasında tüm odamın ipek grisi bir

renge bürünmüş olduğunu ve aynı zamanda bir de kocaman bir karaltı gördüm. Yaklaştım ve hayalet de benimle yaklaştı. Sonunda pamuklu geceliğimin üstünde renksiz kendi yüzümü görebildim. Yıllarca önce annemin kullandığı, ağır dantelli -yılların yumuşattığı- eski pamuklu bir gecelik. Gözlerim açık, hemen hemen görmeden kendimi seyretmem çok tuhaftı. Gözümden kaçmışa benzeyen yüz hatlarıma dokunmak için ellerimi kaldırdım ve kemiklerin yapısına uygun kaş, burun ve yanak çizgilerini izleyen, yüzümden daha solgun uzun parmaklar çıktı ortaya. Her durumda bizzat ben, Andrea, beni çevreleyen tutkuların ve karanlıkların arasında yaşıyordum.

O gün öğleden sonra Pons'un ad gününü kutlaması vardı.

Her günkü yaşamımdan kaçmak için beş gün boyunca düşler kurmaya çalıştım. O zamana dek geride bıraktıklarıma sırtımı çevirmek ve her an yeni bir yaşama başlamayı düşünmek kolay olmuştu. O günü açılacak başka ufukların habercisi gibi duyumsamıştım. Kimi zaman istasyonda, tren kalkarken çıkan siren sesini duyunca ya da limanda dolaşırken beni yakalayan ve bir solukta bana doğru gelen gemilerin kokusuyla üzerime atılan o korkunç sıkıntı.

Arkadaşım sabah telefon etmişti bana ve sesi ona karşı dopdolu bir sevgi duymamı sağladı. Uzun bir süre hiç tanınmayan bir kimse olduktan sonra, bekleniyor olmak ve sevilmek bende binlerce kadın içgüdüleri doğu-

ruyordu; bir utku coşkusu, beğenilmek isteği, hayranlık beslendiğini bilmek, kendimi masaldaki Kül Kedisi, prenses gibi duyumsamak. Çocukluğumda, solgun ve zayıf bir kızken, eve gelen konukların güzel diye hiç poh-pohlamadıkları, babalarımn üstü kapalı sözlerle avuttukları kızlardan birisiyken pek çok kez yinelenen bir düşü anımsıyorum. Çocukların ilgisiz ve konuşmaları anlamıyorlarmış gibi oynarlarken kaygıyla kaptıkları şu sözcükler: "Büyüyünce kuşkusuz güzel kız olacak", "çocuklar büyüdükleri zaman insanı çok şaşırtıyorlar"

Düşümde kendimi koşup bir yere çarparken görüyordum ve birdenbire bir giysi yırtılır gibi ya da bir kristal kırılıp ayaklarımın dibinde parçalanıp dağılır gibi, benden bir şeylerin gittiğini duyumsuyordum. İnsanların şaşkın bakışlarını görüyordum. Aynaya koşunca coşkudan titreyerek sarışın -tıpkı masallarda betimlenen sapsarı- bir prensese dönüşmüş, hemen sonra güzelliğim sayesinde tatlılık, iyilik ve büyü eklenerek değişikliğe uğramış biçimimi ve bol bol, şahane gülücükler dağıtışımı seyrediyordum.

Çocukluğumun gecelerinde pek çok yinelenen bu masal, biraz titreyen ellerimle, özenle taranmak istediğim ve daha az eski olan ve şenlik için titizce ütülenmiş giysimin güzel göründüğü zamanlar beni güldürüyordu.

"Belki diye düşünüyordum biraz utanmış olarak- o gün geldi."

Eğer Pons'un gözleri beni güzel ve çekici bulursa (arkadaşım bunu beceriksizce söylemişti ya da hiç sözcük kullanmadan daha belagatli anlatmıştı) perde inmiş olacaktı.

"Bir kadın için yaşam, belki de yalnızca, bizzat kendisinin ışıktan parladığını duyumsamasını sağlayabilecek bir bakışla keşfedildiğini anlamasından ibarettir. Duyguların kinine ve uyuşukluğuna ve duyulara, umutsuzluğa ve sevince bakmak ya da dinlemek değil. Kötülüğün ya da iyiliğin tam kendisi.

Böylece Aribau Sokağı'ndaki evden kaçtım ve Román'ın fırtınalar estirdiği piyanosunu dinlememek için kulaklarımı tıkamak zorunda kaldım.

Dayım beş gün boyunca odasına kapandı. (Gloria'nın söylediğine göre bir kez olsun sokağa çıkmamıştı.). Ve o sabah, evde etkileyici gözleriyle yenilikleri araştıran bir biçimde ortaya çıktı. Evin bazı köşelerinde, Gloria'nın eskiciye sattığı için mobilyaların bir kısmı yoktu. Boşalan bu yerlerde perişan hamamböcekleri dolaşıyordu.

-Annemden çaldın! diye bağırdı.

Anneannem hemen koşup geldi.

-Hayır, oğlum hayır. Ben sattım onları, benimdi onlar; artık gereksinme duymadığım için sattım, hem benim hakkım satmak...

Yemek azsa başkaları yesin diye açlıktan ya da çocuğa örtülsün diye yatağındaki battaniyesini verip soğuktan

ölmeye razı olabilecek olan bu mutsuz yaşlı kadının haktan hukuktan söz etmesini duymak öylesine tuhaftı ki Román gülümsedi.

Öğ' den sonra Román piyano çalmaya başladı. Onu koridorun kapısından salonda gördüm. Başının arkasından güneş ışınları yayılıyordu. Bana doğru döndü, o da beni gördü ve tüm düşüncelerine karşın içten gülümsedi.

-Benim müziğimi dinlemek için aşırı güzelleşmişsin, ha? Bu evin tüm kadınları gibi, vay vay...

Şahane bir ilkyaz havası vermeleri için tuşlara tutkuyla vuruyordu. Çok içmiş de günlerdir uyuyamayan bir insanın gözleri gibi gözleri kızarmıştı. Çaldıkça yüzü buruş buruş oluyordu.

Daha önceleri de yaptığım gibi ondan kaçtım. Sokakta yalnızca onun nazik davranışlarını düşündüm. "Her şeye karşın, dedim, Román çevresindeki insanlara yaşam veriyor. Onların neler duyumsadıklarını gerçekten biliyor. Bu öğleden sonra benim çok coşkulu olduğumu da biliyor.

Román'ın düşüncesiyle dopdoluyken, istemeden Ena'nın anısı canlanıyordu. Çünkü bu iki varlığın tanışmalarını istemediğim hâlde, imgelerimde artık onları birbirlerinden ayıramıyordum.

-San Juan arefesinde, öğleden sonra Ena'nın Román'ı görmeye geldiğini biliyor musun? diye sordu Gloria bana göz ucuyla bakarak:

-Geçen gün "Trueno"nun koştuğu gibi merdivenlerden aşağıya koşarak inerken ben de gördüm... Aynı biçimde, çıldırmış gibi... Sen, ne düşünüyorsun? ... O günden sonra bir daha da gelmedi.

Pons'un evine giderken sokakta kulaklarımı tıkadım, ve ağaçların tepelerine diktim gözlerimi.

Yapraklar acı yeşil renklerine bürünmüşlerdi. Kıpkızıl gökyüzü bu yapraklarda parıldıyordu.

Bir kez daha sokağın parlaklığında ilk talibiyle dans etmeye gidecek olan on sekiz yaşında bir genç kız oldum yeniden. Hoş ve küçük bir umut başka şeylerin yankılarını tümüyle söndürebildi.

Pons, Muntaner Sokağı'nın sonunda güzel bir evde oturuyordu. Bahçe parmaklıklarının arkasında -öylesine kente özgün bir bahçeydi ki çiçekler mum ve beton kokuyordu- uzun bir araba kuyruğu gördüm. Yüreğim hemen hemen acıyla çarpmaya başladı. Birkaç dakika sonra kendimi cıvıl cıvıl ve bilinçsiz bir evrende bulacağımı biliyordum. Paranın sağlam pedalı üstünde dönen ve iyimser bir bakışla arkadaşlarımın konuşmalarının bana bir fikir verebileceği bir evren. Sosyetedeki bir eğlenceye ilk kez katılıyordum, çünkü Ena'nın evinde katıldığım toplantılar, yazınsal ve sanatsal bir amacı olan samimi toplantılardı.

Mermer anakapıyı ve insana hoş gelen serinliğini anımsıyorum. Kapının önündeki uşağı, bitkiler ve sak-

sılarla süslenmiş holü görünce duyduğum heyecanı anımsıyorum. Elimi sıkmaya gelen güzel kokular sürünmüş, bir sürü takı takınmış Pons'un annesini ve eski ayakkabılarıma diktiği anlamsız bakışını anımsıyorum, bu sırada kendisini gözlemleyen ve yine Pons'u seven bir başka kızla karşılaştı.

Bu Senyora uzun boylu ve görkemliydi. Gülümsemesi dudaklarında donmuş gibi -sürekli olarak- benimle gülümseyerek konuşuyordu. O zaman beni yaralamak çok kolaydı. Giysimin zavallılığı yüzünden bir an sıkıldığımı duyumsadım. Kendime pek güven duymadan Pons'un kolunda salona girdim.

Salonda çok kalabalık vardı. Bitişikteki küçük salonda "büyükler" genel olarak yiyip içiyor, gülüşüyorlardı. Ağzına küçük bir pasta götürürken yüzü gülmekten kıpkırmızı olmuş şişman bir kadın anılarımın ortasına gelip oturdu. Başka imgelerin hareketliliği ve karışıklığı arasında bu son derece dingin olan imgenin anılarımda niçin yer ettiğini bilmiyorum. Gençler de yiyip içiyorlar, her an yer değiştirerek konuşuyorlardı. Güzel kızlar ağır basıyordu. Pons, kuzinleri olduklarını söylediği dört beş kişilik bir grupla tanıştırdı beni. Aralarında çok utandığımı duyumsadım. Canım nerdeyse ağlamak istiyordu, çünkü bu duygu, umut ettiğim bu parlak duyguya hiçbir bakımdan benzemiyordu. Sabırsızlık ve öfke yüzünden ağlamak...

Hiçbir nedenle Pons'un yanından ayrılmak istemedim ve bizi gözlemleyen hınzır, güzel gözler karşısında Pon-

s'un da sinirlenmeye başladığını görüyordum artık. Sonunda arkadaşımı çağırdılar o da -özür dileyen bir gülümsemeyle- beni kızlarla ve tanımadığım iki genç çocukla bırakıp gitti. O anda ne diyeceğimi bilemedim. Hiçbir şey beni ilgilendirmiyordu. Beyaz, külrengi bir aynada, beni çepeçevre saran cıvıl cıvıl yaz giysileri arasında kendimi kapkaranlık gördüm. Kuşkusuz herkesin eğlencesiydim ve kendimi bir parça gülünç buldum.

Pons, kendisini görebileceğim görüntü ufkunda yoktu. En sonunda müzik her yanı ağır bir foks ritmiyle doldurunca kendimi pencerenin yanında , dans eden öteki insanları seyrederken buldum.

Danslı eğlence büyük bir konuşma uğultusuyla sona erdi ve kimse beni almaya gelmedi. Iturdiaga'nın sesini duydum ve hemen ona döndüm. Hangi plânlarını gösterdiğini bilmediğim ve gelecekteki tasarılarını anlatan Gaspar'ı iki üç kız arasında otururken gördüm.

-Bugün bu kayaya girilemez, diyordu, ama ben oraya dek bir feniküler yapacağım ve sarayımın temeli o noktada olacak. Evleneceğim ve sevdiğim kadınla birlikte, rüzgârın uğultusunu, kartalların bağrışmalarını, gök gürlemesinin kükremesini dinleyerek yılın iki ayını o şatoda geçireceğim...

Ağzı açık onu dinleyen çok genç ve güzel bir kız sözünü kesti:

-Ama bu olanaksız, Gaspar...

-Nasıl olanaksız, Senyorita? Hazırlanmış plânlarım var. Mimarlarla ve mühendislerle çoktan konuştum bile! Yine olanaksız mı diyeceksin?

-Ama olanaksız olan burada seninle birlikte yaşayabilecek bir kadın bulabilmen...Gerçekten, Gaspar...

Iturdiaga kaşlarını kaldırdı ve gururlu gururlu gülümsedi. Uzun, mavi pantalonunun altında ayna gibi parlak ayakkabıları vardı. Kendimi bir köpek gibi aşağılık ve bu eğlenceye katılmış olmaktan üzüntülü duyumsadığım için ona yaklaşayım mı, yaklaşmayayım mı bilemiyordum. O anda, arkamda Iturdiaga adının net bir biçimde söylendiğini duyar gibi oldum, hemen başımı çevirdim. Bahçeye bakan alçak bir pencereye dayanmıştım. Orada, asfaltlanmış dar patika yollardan birisinde, kuşkusuz ticaretten söz eden iki adam gördüm. İri ve şişman olanı Gaspar'a benziyordu oldukça. Öylesine hararetli tartışıyorlardı ki pencereden birkaç adım ötede durdular.

-Bu durumda savaş ne yapabilir, bize ne kazandırır hiç hesap ettiniz mi? Milyonlar, dostum, milyonlar! Bu bir çocuk oyunu değil, Iturdiaga!...

Akşamın kıpkızıl gökyüzünde, onları Avrupa topraklarında uçuşan kara savaş hayaletinin sırtına binmiş olarak görmüşüm gibi (önemli insanların saygı değer başlarında bir büyücü başlığı) dudaklarımda bir gülümseme oldu...

Benim için zaman çok yavaş geçiyordu. Bir saat, belki iki saat yalnız kaldım. Bu insanların değişik düşüncelerini

gözlemliyordum, gözlerinden anlayamayınca bir saplantı oluyorlardı kafamda. Pons'u yeniden gördüğümde sanırım, zihnim başka yerlerdeydi. Salonun uzunluğu kadar benden uzakta, iki kızla mutlu mutlu kadeh tokuşturuyordu. Tek başıma kalan benim de elimde bir kadeh vardı ve saçma bir gülümsemeyle kadehe baktım. Orada yapayalnız, gereksiz bir hüzne ve aşağılık duygusuna kapıldım. Gerçekten kimseyi tanımıyordum ve ortamın dışındaydım. Bir oyunda gibi, bir üflemeyle yıkılacak kale biçiminde bir yere takılıp kalmam için hazırlanmış bir yığın formalite gibi geliyordu. Bana karanfiller alan Pons'un formaliteleri, ideal yaz tatilleri için söz veren Pons'un formaliteleri, eliyle beni evimden çıkarıp mutluluğa götüren Pons'un formaliteleri. -Bana böylesine yalvaran, sevgisine karşılık vermem için beni yüreklendiren- dostum, o gün öğleden sonra kuşkusuz benden utanmıştı... Belki de annesinin ayakkabılarıma diktiği ilk bakışı her şeyi berbat etmişti... Ya da benim suçumdu bu. Nasıl oluyordu da olayların akışını hiçbir zaman bilemiyordum?

-Çok sıkıldın, zavallım... Benim oğlum kaba adamın biridir. Hemen gidip bulayım onu!

Bu uzun süre içinde Pons'un annesi kuşkusuz beni gözlemlemişti. Düşlediğimden çok farklı çıktığı için ona biraz kinle baktım. Arkadaşıma yaklaştığını gördüm, birkaç dakika sonra arkadaşım yanımdaydı.

-Özür dilerim, Andrea, lütfen... Dans etmek ister misin?

Müziğin sesi geliyordu yeniden.

-Yok, sağol. Burada kendimi rahat hissetmiyorum ve gitmek istiyorum.

-Ama, niçin Andrea? Bana kızdın mı yoksa?... Birkaç kez senin yanına gelmek istedim... Hep yolumu kestiler... Buna karşın senin başkalarıyla dans etmediğini görmek mutlu etti beni; arada bir sana bakıyordum...

İkimiz de sustuk. Utanmış gibiydi. Ağlamak üzereydi sanki.

Pons'un kuzinlerinden birisi geçti yanımızdan ve bize saçma bir soru sordu:

-Duygusal kavga mı?

Sinema yıldızı gibi yapmacıklı bir gülümsemesi vardı. Öyle gülünçtü ki şimdi bile anımsayınca gülüyorum. O zaman Pons'un sıkılıp utandığını gördüm. Bana acı veren yüreğimde şeytan gibi bir şeyler kabardı.

-Örneğin şu kız gibi "böyle" insanların arasında bulunmak bana en ufacık bir zevk vermiyor, dedim....

Pons acılı ve saldırgan göründü.

-O kız hakkında ne söyleyebilirsin ki? Ben onu yıllardan beri tanıyorum, zeki ve iyi bir kızdır.... Belki de aşırı güzel bir kız olarak görüyorsun onu. Siz bütün kadınlar böylcsinizdir hep.

Bu kez ben kızardım, o da pişman oldu ve hemen ellerimi yakalamaya çalıştı.

"Bu denli gülünç bir sahnenin baş kişisi ben miyim?" diye düşündüm?

-Bugün sana ne oluyor Andrea, anlamıyorum, neyin var bilmiyorum, her zamanki gibi değilsin...

-Doğru. İyi değilim... Bak, gerçekte senin danslı toplantına gelmek istemiyordum. Yalnızca seni kutlamak ve çekip gitmek istiyordum, biliyor musun? Ama annen beni karşılayınca o denli sıkıldım ki... Görüyorsun ya, bugün için giyinmemiştim bile. Eski spor ayakkabılarımı giydiğimi görmedin mi? Bunun ayrımına varmadın mı?

"Ah! -hoşnutsuzluğumu belirten bir yüz ifadesiyle içimden bir şeyler düşünüyordum- Niçin bir sürü saçma sapan şeyler söylüyorum?"

Pons ne yapacağını bilmiyordu. Korkmuş, bana bakıyordu, Kulakları kızarmıştı ve koyu renkli şık giysisiyle bana ufacık göründü. Annesinin uzaktaki siluetine doğru kaygılı içgüdüsel bir bakış fırlattı.

-Ben hiçbir şeyin ayrımında değilim, Andrea, diye geveledi, ama gitmek istiyorsan ... gitmeni engellemek için ne yapabilirim, bilmem ki...

Aşırı pozlarla söylediği sözcükler beni oldukça rahatsız etti.

-Konuklarınla ilgili söylediklerim için özür dilerim, Pons.

Hole dek ikimiz de sustuk. Gösterişli çiçek saksılarının çirkinliği orada kendime daha çok güvenmeme

ve dimdik durmama yardım etti ve gerginliğimi bir parça olsun hafifletti. Ayrılırken Pons, birdenbire canlandı ve elimi öptü.

-Ne oldu, bilmiyorum Andrea; önce markizin gelişi... (Biliyor musun, annem bu konuda biraz eski kafalıdır, üne çok saygı duyar.) Sonra kuzinim Nuria beni bahçeye götürdü... Tamam, bana ilânı aşk etti... Hayır...

Durdu ve tükrüğünü yuttu.

Güleceğim geldi. Bütün bunlar bana gülünç görünüyordu.

-Biraz önce bizimle konuşan o çok güzel kız mı?

-Evet. Sana bunu söylemek istemiyordum. Kuşkusuz kimseye bunu söylemek istemem... Her şeye karşın senin böyle söylemen çok yüreklilik isteyen bir iş... Çekici bir kız.

-Evet, doğru.

-Güle güle... Yani... bir daha ne zaman görüşeceğiz?

Ve yine kızardı, çünkü gerçekten çok çocuktu. O da benim gibi ileride, belki tatilden sonra, ancak rastlantı olarak üniversitede görüşeceğimizi çok iyi biliyordu.

Dışarda hava kavurucuydu. Önümde kıvrılan uzun Muntaner Sokağı'nı inerken ne yapacağımı bilmiyordum. Yukarıda nerdeyse koyu laciverde dönüşmüş , tek bulut bile olmayan gökyüzü basıktı ve tehditkârdı. Sessiz

sokağın üstüne çökmüş klâsik görkemliliğiyle oldukça korkutuyordu insanı. Bir Yunan trajedisinin kahramanı gibi kendimi küçücük duyumsamama neden oluyordu.

Bunca ışık ve asfalt ve taşın verdiği bunca kavurucu susuzluk beni boğuyordu sanki. Kendi yaşamımın yolunda, çölde yürür gibi yürüyordum. Yakalanmadan çevremde kaçışan insanların gölgelerine bakarak. Başka bir çaresi olmadığı için her an yalnızlığa gömülerek.

Arabalar geçmeye başladı. Tıklım tıklım insan dolu bir tramvaya bindim. Büyük Diagonal Bulvarı, gezinti yerleri, palmiye ağaçları ve banklarıyla gözlerimin önünden geçiyordu. Sonunda saçma bir şey yapıp, bu banklardan birisine oturdum. Büyük bir güç harcamışım gibi bitkindim ve acı çekiyordum.

Her zaman kişiliğimizin aynı çıkmaz sokağından gitmek zorundaysak koşmaya değmez gibi geldi bana. Kimileri yaşamak için doğuyor, kimileri çalışmak için, kimileri de yaşamı sayretmek için. Benim küçük ve önemsiz bir seyirci rolüm vardı. Buradan çıkmam olanaksızdı. Kurtulmam olanaksızdı. O sıralarda benim için tek gerçek, korkunç bir yürek sıkıntısı oldu.

Güneşin saniye saniye aydınlattığı güzel, külrengi sisin gerisinde evren beni titretmeye başladı. Göz yaşına susamış yüzüm bu ağlamayı keyifle yakalıyordu. Parmaklarım öfkeyle geriliyordu. Sokağın ilgisizliğinin bana sağladığı içtenlikle uzun süre ağladım ve böylece ruhum yavaş yavaş yıkanıyormuş gibi geldi bana.

Gerçekte, düşkırıklığına uğramış genç kızlık acısı, bu denli gösterişe lâyık değildi. Daha fazla anımsamaya değmeyecek olan yaşamımdan bir sayfayı çabucak okumuştum. Çevremdeki daha büyük acılar beni bununla alay edecek denli ilgisiz yapmıştı...

Eve dönerken Aribau Sokağı'nda bir uçtan bir uca koştum. Gökyüzünün sararttığı düşüncelerimin ortasında uzun bir süre kalakaldım. Karanlık göz çukurlarından bakan sarı ya da beyaz bir sıra göz gibi vitrinleri aydınlatırken sokak, ruhunu alacakaranlığa yayıyordu... Taş kaldırımdan itibaren binbir koku, hüzün, öykü balkonlardan ya da Aribau Sokağı'nın giriş kapılarından sarkıyordu. Canlı bir insan kalabalığı, şık Diagonal Sokağı'nı inerken üniversite alanının hareketli evreninden yukarı çıkan kalabalık ile karşılaşıyordu. Yaşam, nitelik, keyif karışımı bir şey, işte Aribau Sokağı buydu. Ben de o sokağın yitip giden küçücük bir ögesi. Dans etmediğim ilk danslı eğlenceden dönerken, beni kurtaracak olan, görkemli bir tatil çağrısını hiç alamayacağım evime geldim. Yatağa girmek isteğiyle gönülsüz yürüyordum. Biraz hüzünlü gözlerimin önünde, giriş kapısının önündeki siyah kolun üstünde yükselen, sevilen bir varlığın davranışları gibi tanıdık fener aydınlanıverdi.

O sırada Ena'nın annesinin evimizden çıktığını şaşkınlık içinde gördüm. O da beni gördü ve bana doğru geldi. Her zamanki gibi o kadının tatlılığı ve sade şıklığı derin-

lemesine etkiledi beni. Bana anılar evrenini getiren sesi kulaklarımı doldurdu.

-Sana rastlamak ne büyük şans, Andrea! dedi bana. Uzun süredir evinizde seni bekliyorum... Benim için zaman ayırabilir misiniz? Herhangi bir yerde oturup dondurma yemek için sizi davet edebilir miyim?

Ü Ç Ü N C Ü B Ö L Ü M

XIX

Kahvede karşı karşıya oturduğumuzda, ben daha yeni düşkırıklığına uğramış, çekingen ve gücenmiş bir yaratıktım. Daha sonra, Ena'nın annesinin biraz sonra söyleyeceklerini duymak isteği bütün bedenimi kapladı. Kendimi unuttum ve sonunda huzura kavuştum.

-Size ne oluyor, Andrea?

Senyoranın dudaklarında siz sözcüğü çok yumuşak ve tanıdıktı. Ağlamak isteği verdi bana ve dudaklarımı ısırdım. Bakışlarını çevirdi. Görebildiğimde şapkanın kenarıyla gölgelenmiş gözleri ateşi yükseldiğinden nemlenmiş gibiydiler... Artık ben dinginleşmiştim ve bana biraz korkuyla gülümseyen kendisiydi.

-Hiçbir şeyim yok.

-Olabilir, Andrea... birkaç gündür herkesin gözünde acayip gölgeler görüyorum. Kimi kez, çevrendeki herkesi kendi ruhsal durumunda gördüğün olmadı mı?

Kendisi gülümseyerek beni de gülümsetmeye çalışıyor gibi geldi bana. Hep yumuşak bir tonla konuşuyordu.

-Uzun zamandır niçin hiç bize gelmiyorsunuz? Ena'dan hoşlanmıyor musunuz?

-Hayır, dedim bakışlarımı indirerek, daha çok benim yanımda canı sıkılan o. Bu da doğal...

-Niçin? O sizi çok çok seviyor... Hadi, hadi, içinize kapanmayın. Siz kızımın tek kız arkadaşısınız. Bunun için sizinle konuşmaya geldim...

Büküp açarak eldivenleriyle oynadığını gördüm. İncecik elleri vardı. En ufacık bir dokunmayla parmaklarının ucu eğiliveriyordu. Tükrüğünü yuttu.

-Ena'dan söz etmek bana çok zor geliyor. Hiç kimseye ondan söz etmedim; Bunu yapamayacak denli çok seviyorum onu... Ona tapıyorum, diyebilirim Andrea.

-Ben de onu çok seviyorum.

-Evet, biliyorum... Ama bunu nasıl anlayabilirsiniz? Ena, benim öteki çocuklarımdan çok farklı, yaşamımı çevreleyen her şeyin üstünde o. Ona karşı olağanüstü bir sevgim var.

Ben iyi anlıyordum. Sözcüklerden çok sesinin tonundan.

Söylediklerinden çok sesinin ateşinden... Bu da bana biraz korku veriyordu. Bu kadının yanıp tutuştuğunu her

zaman düşünmüşümdür. Her zaman. Evinde gördüğüm ve şarkı söylemesini dinlediğim ilk gün düşünmüştüm bunu ve daha sonra, bana öyle bir bakmıştı ki büyük bir acı duyarak titremiştim.

-Bu ara Ena'nın çok acı çektiğini biliyorum. Bunun benim için ne demek olduğunu anlayabilir misiniz? Şimdiye dek yaşamı dört dörtlüktü. Attığı her adımda başarılı gibi görünüyordu. Yalnızca gülüşleri bile bana yaşama sevinci veriyordu... Her zaman çok sağlıklıydı, mutluydu, hiçbir terslik yoktu yaşamında. Ama o Jaime denen delikanlıya tutulduktan sonra...

(Şaşkınlığım karşısında bir parça hüzünlü ve aynı zamanda sevinçli gülümsüyordu.)

-Jaime'ye âşık olduğu zaman her şey güzel bir düş gibiydi. Tam da ergenlik çağından çıkarken gereksinme duyduğu bir sırada onu anlayabilecek bir erkeğe rastlamış olması, benim gözümde kusursuz doğa yasasının bir sonucuydu.

Ona bakmak istemiyordum. Sinirliydi. "Bu kadın benim aracılığımla neyi kanıtlamak istiyor", diye düşündüm. Ne olursa olsun, Ena ile ilgili pek çok şeyi annesinin biliyor görünmesine karşın, onun hiçbir sırrına ihanet etmeyecektim. Ben tek laf etmeden durayım, o konuşsun kararına vardım.

-İşte görüyorsun, Andrea, kızımın söylemek istemediği bir şeyi sizin söylemenizi istemiyorum ben.

Bunu yapmanız gerekmez. Üstelik onun hakkında benim bildiklerimi Ena'ya söylememenizi rica ediyorum sizden. Onu çok iyi tanırım ve bir çok bakımdan ona zor geleceğini biliyorum. Beni hiçbir zaman affetmez. Öte yandan olup bitenleri bir gün kendisi bana anlatacak. Ena'nın başına bir iş geldiğinde bana anlatacağı günü bekleyerek yaşıyorum... Hiçbir zaman beni kandırmaz. Ena'nın sizin evinize sık sık gittiğini biliyorum, ama sizi ziyaret etmek için değil... tam olarak. Akrabalarınızdan Román adında birisiyle çıktığını biliyorum. O günden beri Jaime ile ilişkisinin bozulduğunu ya da tümüyle koptuğunu biliyorum. Ena da tümüyle değişir gibi oldu. Söyleyin bana, dayınız hakkında ne düşünüyorsunuz?

Omuz silktim.

-Bu konu beni de çok düşündürdü... Sanırım işin en kötü yanı, pek salık verilecek bir insan olmamasına karşın Román'ın kendine özgü çekici bir yanı var. Eğer siz onu tanımıyorsanız bir şey söylemeniz olanaksız...

-Román'ı mı? -Senyoranın gülümsemesi nerdeyse onu daha güzelleştiriyordu, öylesine anlamlıydı ki.- Evet, Román'ı tanıyorum. Birkaç yıldan beri tanıyorum Román'ı... Bakın biz onunla konservatuvardan arkadaştık. Onu tanıdığımda on yedi yaşından fazla değildi ve dünya kendi malıymış gibi bağırıp çağırıyordu... Tembelliği yüzünden sınırlanmış da olsa olağanüstü bir yeteneği vardı. Hocalar ona büyük umutlar bağlamışlardı. Daha sonra her şeye karşın yok olup gitti. Sonunda ondan bek-

lenenin en kötüsünü verdi... Birkaç gün önce onu yeniden gördüğümde üzerimde bitip tükenmiş bir insan izlenimi bıraktı. Ama teatral davranışlarını, bir gizi çözecek olan doğulu bir büyücü tavrını sürdürüyordu. Tüm düzenbazlığı üstünde, ve de müzik sanatı... Kızımın böyle bir adamın tuzağına düşmesini istemiyorum... Ena'nın onun yüzünden ağlamasını ya da mutsuz olmasını istemiyorum...

Dudakları titriyordu. Benimle konuştuğunun ayrımındaydı ve kendini tutmak istediği için gözlerinin rengi değişiyordu. Daha sonra gözlerini kapıyor ve bentleri silip süpürerek her şeyi alıp götüren sular gibi bu kışkırtıcı konuşmanın taşıp gitmesini oluruna bırakıyordu...

-Tanrım! Kuşkusuz ki tanıyorum onu. Çok uzun süre sevdim onu, kızım, onu tanımadığım sürece. Onun manyetizmasını, çekiciliğini bilmediğimi mi, ilk aşkın gevşetmesinin ve dinginleştirmesinin verdiği güçle bundan acı duymanın olanaksız olduğunu mu söyleyeceksiniz bana? Şimdi, yaşamın daha da yoğunlaştırdığını ve acılaştırdığını varsaydığım kusurlarını öylesine iyi biliyorum ki, beni en çok korkutan tek düşüncem, benim de başıma gelen bu olanaksız dehşete kızımı da sürüklemesi olasılığı. Yazgının, yıllar sonra bu denli acımasız bir tuzak kurmasını beklemiyordum... On altı, on yedi, on sekiz yaşlarında olmak ve kimi zaman gerçek dışı gibi görünen ve hep birlikte bir insanı oluşturan düşünceler, ruhsal durumlar ve davranışlar silsilesine saplanıp kalmak ne

demektir bilir misiniz?... Hayır, ne büyük bir acı! Baktığınız şu dingin gözlerle ne anlayabilirsiniz? Duyguların utanma bilmezliğinden taşan şeyleri korumaya çalışmayı hiç bilemezsiniz. Ergenlik çağımda izin verilen tek şey yalnızken ağlamaktı. Bunun dışında beni izleyen gözlerle çevrildiğimi duyumsuyordum... Benim, Román'ı uzaktan bile olsa gözetlediğim gibi, Aribau Sokağı'nın köşesinden, sabahleyin, yağmur altında, koltuğuna okul çantası sıkıştırılmış, hemen her zaman aklını başına getiren kedi köpek oyununda erkek kardeşini tekmeleyerek çıkacağı apartman kapısına gözlerim çivilenmiş olarak bir adamı tek başıma görmek ne demektir? Hayır, orada hiçbir zaman tek başıma bekleyemedim. Aşkın ne olduğu konusunda bütün düşünceleri dumura uğramış, o yürek titreten beklemelerle canı sıkılmış, bana eşlik eden o meraklı hizmetçi kadına rüşvet vermem gerekiyordu... O kadının siyah bıyıklarını ve patlak gözlerini anımsadıkça Ena'nın bağımsızlığına karşı son derece saygı gösteriyorum... Kış sabahları şemsiyesinin altında esnemeleri... Sonunda bir gün evde Román'ın kemanla, benim piyano ile onun bestelerinden oluşan bir konser vermemize babamı razı edebildim. Korkunç bir başarı kazandık. Konsere katılanlar elektriklenmiş gibiydiler... Hayır, hayır, Andrea; ne kadar yaşarsam yaşayayım o dakikalarda duyduğum coşkuyu bir daha duyumsamam olanaksız. Nerdeyse gözyaşlarına boğulmuş gözleriyle Román bana gülümsediği zaman beni perişan eden o coşkuyu. Biraz sonra, bahçede, ona karşı duyduğum, beni yiyip bitiren

hayranlığımın ayrımına vardı ve yeni tuzağına düşürdüğü fareyle oynayan kedi gibi ve edepsiz bir merakla, benimle oynuyordu. İşte o zaman benden saç örgümü istedi.

Benim için saçlarını kesemez misin? diye sordu gözlerini parıldatarak.

Onun benden bir şey istemesinden daha büyük bir mutluluk düşleyemezdim. Özverinin görkeminin böylesine büyük olmasına karşın ürperdim. On altı yaşımda saçlarım tek güzelliğimdi. Kalın mı kalın, göğsümden belime dek sarkan büyük bir saç örgüm vardı. Benim gururumdu. Román her gün değişmez bir gülümsemeyle bakardı saç örgüme. Kimi kez bu bakış beni ağlatmıştır. Ama ona daha fazla dayanamadım ve uykusuz geçen bir gecenin ardından, hemen hemen gözlerim kapalı kestim saçlarımı. Saçlarım öylesine gür, ellerim de öylesine titriyordu ki kesebilmem çok zaman aldı. Taş yürekli kötü birisi beceriksizce saçlarımı yolmaya çalışıyormuş gibi içgüdüyle boğazımı sıkıyordum. Ertesi gün aynaya baktığım zaman ağlamaya başladım. Ah! Gençlikte ne aptallıklar yapıyor insan!... Aynı anda çok alçak gönüllü bir gurur benliğimi sarıyordu. Aynı şeyi kimsenin yapamayacağını biliyordum. Kimse Román'ı benim kadar sevemezdi... Duygusal bir romanın kadın kahramanı gibi, biraz zayıf ve kaba ve görgüsüz görünen bir kaygıyla saç örgümü Román'a yolladım. Yanıt olarak tek bir satır bile gelmedi. Evde ise ailenin başına gerçek bir felâket gelmiş gibi karşıladılar. Ceza olarak beni bir ay eve kapatıp sokağa çıkma yasağı koydular... Her şeye karşın dayan-

mak kolay oldu. Gözlerimi kapıyor ve benden bir parça olan bu yaldızlı halatı Román'ın elleri arasında görüyordum. Böylece kendimi en iyi bir biçimde ödüllendirilmiş duyumsuyordum... Sonunda Román'ı yine gördüm. Bana merakla baktı.

-Senin en iyi parçan evde, dedi. Sonra sabırsızca ekledi: Senin büyünü çaldım ben; bu saçmalığı niçin yaptın, a kız? Niçin bir köpek gibi benim peşimde dolaşıyorsun?

Şimdi olaylara uzaktan bakınca, insan nasıl olur da böylesine alçalabilir, diye kendi kendime soruyorum, nasıl insan böyle hastalanabilir, insanın duyguları nasıl olur da acıya bu denli büyük bir keyif katabilir? Çünkü hasta düşmüştüm. Ateşim çıktı. Bir süre yataktan kalkamadım; beni saran zehirdi bu, saplantıydı... Román'ı tanıyıp tanımadığımı soruyorsunuz? Günlerce, tek başıma bulunabileceği bütün köşelerde, kuytu yerlerde onu aradım... Babamı bir telâş almıştı. Sorup soruşturdu, hizmetçi kadın benim "deliliklerimden" söz etti... Ya en mahrem ayrıntılara dek her şeyin açıklanmasının ve keşfedilmesinin verdiği acı? Kaslar arasında çarpan kan damarları ağını görmek için derimiz çekile çekile sökülüyormuş gibi duyulan acı... Bir yıl beni köyde alıkoydular. Dönüşümde orada olmaması için babam Román'a para verdi ve o da parayı almak ve durumu kanıtlayan makbuzu imzalamak yüzsüzlüğünü gösterdi.

Barcelona'ya dönüşümü çok iyi anımsıyorum. Trenin bitkin düşürdüğü yorgunluğu anımsıyorum. -O zamanlar

dört saatlik bir yolculuk için ne kadar çok battaniyeye, şapka kutularına, eldivenlere gereksinme duyardık.- Babamın, istasyonda bizi bekleyen, koltukları, tüylü mantolarımıza bürünmüş olan bizleri öfkelendirerek sıçratan ve motorunun gürültüsüyle kulaklarımızı sağır eden büyük arabasını anımsıyorum. Román'ın adını bile duymadan bir yıl geçmişti ve o zamanlar her ağaç, her ışık damlası -Barcelona'nın o eşsiz barok ışığı- önseziyle burun kanatlarımı genişletecek denli bana onun kokusunu getiriyordu...

Babam coşkuyla kucakladı beni -çünkü ben de kızım gibi birçok erkek kardeşin arasında tek kızdım.- Ben de ilk fırsat elime geçer geçmez piyano ve şan derslerimi sürdürmek istediğimi söyledim babama. Sanırım ilk söylediğim şey bu oldu.

-Pekâlâ. O delikanlı bozuntusunun peşinden koşmak seni bir parça olsun utandırmıyor mu?

Babamın gözleri öfkeden parlıyordu. Siz benim babamı tanımıyor musunuz? Babamın gözleri tanıdığım hem en kurnaz hem de en tatlı gözlerdir.

-Sana göre başka erkek mi yok? Sen, benim kızım, para avcısı bir adamın peşine mi düşeceksin?

Babamın bu sözleri aşkım nedeniyle taşıdığım tüm âşık gururumu yaraladı. Román'ı savundum. Onun sanat yeteneğinden, şahane cömertliğinden söz ettim. Babam beni hiç ses çıkarmadan dinledi ve sonunda ellerimin arasına o makbuzu bıraktı.

-Buna tek başınayken bak. Senin yanında olmak istemiyorum.

Bir daha aramızda Román'la ilgili hiçbir konuşma olmadı. Ruhumuzun tepkileri çok tuhaftır. Bu yeni hakareti sineye çekmiş olduğundan eminim. Bütün ailem gözlerini bana diktikleri için bu adama karşı olan tutkumu sürdürmem olanaksız göründü bana. Ahlâk kurallarına boşvermek gibi bir şey olurdu bu. Babamın istediği ilk talibimle, Luis ile evlendim...

Bugün Andrea, sizin de bildiğiniz gibi tüm bu öyküyü unuttum ve mutluyum.

Senyorayı dinlemek bana utanç veriyordu. Her gün dilimizin en açık saçık sözcüklerini işiten ve Gloria'nın en korkunç materyalizm yüklü konuşmalarını hiç korkmadan dinleyen ben Ena'nın annesinin bu sıkıntısından kızarıyor ve kendimi iyi duyumsamıyordum. O zamanlar ben de bütün gençler gibi hırçın ve söz dinlemezdim. Onun başarısızlığı ve sıkıntısı beni tiksindiriyordu. Sefaletini yüksek sesle anlatan bu kadın beni hasta ediyordu.

Ona bakınca gözlerinin yaşlarla dolu olduğunu gördüm.

-Ama bunları Ena'ya nasıl anlatacağım, Andrea? Ancak bir günah çıkarma hücresinde söylenebilecek ve bu benim size anlattığım şeyleri çok sevilen bir varlığa, üzüntüden kıvranan bir kimseye nasıl açıklayacağım?... Ena beni hep duruluğun ve açıklığın simgesi olarak tanıyor...

Biliyorum, onun tanrısallaştırdığı bu imgenin temelinin , tutku ve dengesizlik çamuruna batmış olduğuna dayanamayacak. Beni daha az sevebilir... Oysaki bana karşı beslediği her sevgi çekirdeğinin benim için yaşamsal bir önemi var. Şu anda olduğum gibi olmamı o sağladı. Kendi yapıtını yıkacağını düşünebilir misiniz?... İkimiz arasında öylesine nazik, öylesine sessiz ve derin bir uzlaşma oldu ki!

Gözleri kararıyor ve bir kedinin gözbebekleri gibi geniş gözbebekleri küçülüyordu. Yüzü bir çiçek gibi ipincecikti, bir anda ince ince buruşukluklarla yaşlanıyor ya da bir çiçek gibi açılıyordu... Onun çirkin olduğunu nasıl düşünebildiğimi anlamıyorum.

-Bakın, Andrea. Ena doğduğunda onu sevememiştim. İlk çocuğumdu ama yine de istememiştim onu. Evliliğimin ilk zamanları çok güç geçti. İşin ilginç yanı, birlikte yaşayan ve anlaşamayan iki insan birbirlerine ne dereceye dek yabancı olabilirler. Ne ise ki Luis bütün gün o denli doluydu ki talihsiz birlikteliğimizi düşünecek zamanı yoktu. Her şeye karşın hemen hemen hiç konuşmayan bir kadınla pek rahat değildi. O, sigara içerek, ben okumaya çalışarak geçirdiğimiz o bitip tükenmeyen gecelerde saate, ayakkabılarıma ya da halıya diktiği bakışlarını anımsıyorum. İkimiz arasında hemen hemen uçsuz bucaksız bir mesafe vardı ve ben yıllar geçtikçe bu ayrılığın yavaş yavaş ortadan kalkacağına inanıyordum. Kimi zaman onun sinirle ayağa kalktığını ve pencereye gittiğini

görüyordum. Sonunda bana herhangi bir eğlence plânı öneriyordu... Çok iyi giyinmem, evimizin rahat ve konforlu olması hoşuna gidiyordu... Bir kez bunlar gerçekleştirildi mi zavallıcık yaşamımızda neyin eksik olduğunu bilmiyordu.

Kimi zaman güçlükle gülümseyerek elimi tutuyor ve kendi parmakları arasında çok küçük kalan benim parmaklarımın ilgisizliğine şaşırmış görünüyordu. Gözlerini kaldırıyor ve bana bakınca tüm yüzünü çocuksu bir üzüntü kaplamış gibi oluyordu. O anda gülmek geliyordu içimden. Daha önceki yaşamımın bütün başarısızlığının öcünü alıyor gibiydim. Kendimi bir kez olsun egemen ve güçlü duyumsuyordum. Beni üzdüğü zaman Román'ın ruhunu titreten zevki artık anlıyordum. Bana sorardı:

-İspanya'yı özlüyor musun?

Omuz silkiyordum ve hayır diyordum ona. Saatler, tümüyle kül rengi bir yaşamın kumaşını hızla keserek üstümüzden akıp gidiyordu... Hayır, Andrea, o zamanlar kocamdan bir çocuğum olmasını hiç istemiyordum. Yine de oldu. Duyumsadığım her fiziksel fırtına, yaşamın, dayanmak zorunda kaldığım pek çok kabalığına eklenen yeni bir kabalıktı. Bana çocuğumun kız olduğunu söylediklerinde isteksizliğime acayip bir acı eklendi. Onu görmek istemiyordum. Yatağa uzanıp yüzümü çevirdim... Güz olduğunu ve pencerenin gerisinde kül rengi, çok hüzünlü bir sabahın belirdiğini anımsıyorum. Büyük bir ağacın kuru altın renkli dalları gıcırtıyla camları itiyordu.

Yaratık kulağımın dibinde bağırmaya başladı. Onu doğurduğum ve neslimi sürdürmeye mahkûm ettiğim için vicdan azabı duyuyordum. Böylece benim yüzümden, mızmızlanan o şeyin bir gün kadın olacağını üzüntüyle düşünerek ağlamaya başladım. Ve böylece -sokakta karşılaştığımız mutsuz bir varlığın eline bir sadaka verirken insanın duyumsadığı gibi utanç verici- acı veren bir içgüdüyle bu küçük et parçasını bedenime yaklaştırdım ve beslenmesi için beni emmesine izin verdim, ve böylece ilk kez beni yutacak ve yenecekti...

O andan sonra Ena benden daha güçlü oldu; beni esir aldı, beni kendisine bağladı. Canlılığı, gücü ve güzelliği ile beni hayran bıraktı. Gittikçe serpildiği için gerçekleşmemiş bütün isteklerimin bedenimde büyüdüklerini görüyor gibi aynı şaşkınlıkla seyrediyordum onu. Onu benden esirgenen kişisel başarıyla, sağlıklı, neşeli düşlüyordum ve daha küçücük bir kızken bütün bunların Ena'da geliştiğini gördüm. Biliyorsunuz kızım bir güç ve yaşam kaynağıdır, Andrea... Onda, tüm gururumun, gücümün ve mükemmel olma isteklerimin büyüleyici bir biçimde gerçekleştiklerini gördükçe varoluşumun anlamını utanarak kavradım. Niteliklerinin kızıma yansıdığının ayrımına varınca Luis'in bütün bu niteliklerini yeni bir bakışla değerlendirebildim. Bana yaşamın ince düzenini ve aşkın binlerce tatlı yanı olduğunu ve erkeğin bedeni ve ruhu ile kadının bedeni ve ruhu arasındaki yalnızca tutku ve kör bencillik değil, aynı zamanda anlayış, dostluk ve yumuşaklık diye bir şeyler olduğunu gösteren

o, küçük kızım oldu. Bana babasını sevdiren, daha çok çocuk isteten -çünkü o, sağlıklı ve mükemmel insan niteliğine uyan bir anne istiyordu- ve hastalık hastası olmamdan ve gizli bencilliklerimden bilinçli bir biçimde kurtulmamı o sağladı... Başkalarına dönmemi ve bilinmedik ufukları görmemi sağladı. Kendi kanım ve kemiğimle, kendi acı özümle, zoraki olarak ona ruh vermeden önce ben dengesiz ve mutsuz bir kadındım. Hiçbir şeyden mutlu olmayan ve bencil... Ena'nın benden kuşkulanmasından önce ölmeyi yeğleyen bir kadın...

İkimiz de sustuk.

Bu noktaya geldikten sonra söylenecek başka şey kalmamıştı, çünkü kadın olduğum için aynı fiziksel maddeden çıkan yaratıcılıktan, acıdan ve kandan oluşmuş bu dili anlamak benim için güç değildi. Benim -tohumla yüklü- kendi bedenimin de yaşamın bu süreklilik görevi için hazırlanmış olduğunu bilince onu anlamak zor değildi. O zamanlar bendeki her şey, umut gibi, ekşi ve eksik olmasına karşın onu anlıyordum.

Ena'nın annesi konuşmasını bitirdiğinde onun düşünceleri ile benimkiler birbirine çok uyuyordu.

Birden korktum ve kendimi (bir an duran, sonra kayalığa çarpan ve gürültüyle kırılıp köpükleşen -siyah- dalgalar gibi) çevremde yine bağıran insanların ortasında buldum. Ena'nın annesi yeniden konuşmaya başlayınca kahvenin ve sokağın ışıkları aynı anda gözlerime girdi.

-Bunun için bana yardım etmenizi istiyorum... Yalnızca Román ya da siz bana yardım edebilirsiniz, ama o yardım etmek istemedi. Artık sizin de bildiğiniz öykümün bu yıkıntıya uğramış yanını öğrenmeden önce Ena'nın Román'dan utanç duymasını istiyorum... O, kızım benim gibi hastalıklı değil. Beni tüketen aynı ateşin onu da sürüklemesine hiçbir zaman izin vermeyeceksiniz... Sizden nasıl somut bir şeyler yapmanızı isteyeceğimi de bilemiyorum. Onlar yukarıda, Román'ın odasında, müzik yaparlarken birisinin alacakaranlığı yırtmasını ve bu ters gidişe bir son vermesini isterdim. Benim dışımda birisinin Ena'ya, yalan söylemek de gerekse Román'dan söz etmesini isterdim... Sizi dövdüğünü söyleyin ona, sadizmini, taş yürekliliğini, insanın aklını başından aldığını vurgulayın... Sizden çok şey istediğimi biliyorum... Şimdi ben bir şey soracağım size: Dayınızın bu yönünü biliyor musunuz?

-Evet.

-Öyleyse bana yardım etmeye çalışacak mısınız? Özellikle şimdiye dek yaptığınız gibi Ena'yı bırakmayın... Eğer Ena birisine inanacaksa bu siz olacaksınız. Anlattıklarımı siz daha iyi değerlendirirsiniz. Buna güveniyorum.

-Üstüme düşeni yapacağımdan, size yardım etmeye çalışacağımdan emin olabilirsiniz. Fakat bütün bunların bir yararı olacağını sanmıyorum.

Ruhum yırtık bir kâğıt gibi hışırdıyordu. Tıpkı bir gün Ena'nın, benim önümde Román'ın elini sıktığı gün hışırdadığı gibi.

Başım ağrıyordu. Nerdeyse bu ağrıya elimle dokunabilecektim.

-Onu Barcelona'dan bir götürebilseydim!... Yazlık sorunu gibi bir sorunda kendi otoritemi kullanamayışım belki size gülünç gelebilir. Fakat şu anda kocamın işini bırakması olanaksız ve Ena onu bırakmak istemediğini kalkan gibi kullanarak kendini savunuyor... Sonunda Luis de bana kızıyor ve yarı şaka yarı ciddî olarak ikimiz için kızımızı harcamakla suçluyor beni Çocuklarla gitmemi ve Ena'yı burada bırakmamı söylüyor. Ena babasına sevgi göstermekte genel olarak pek cömert davranmadığı için, şu sıralarda olağanüstü bir biçimde sevecen davranması onu coşturuyor. Kaç gecedir uyuyamıyorum.

(Rahat rahat uyuyan kocasının yanında onu gözleri açık düşlüyordum. Onu uyandırmamak için zorunlu olarak belli bir biçimde durmak yüzünden ağrıyan kemiklerini... Yatağın gıcırtısına, uykusuzluktan kapanmayan gözkapaklarına, kendi iç sıkıntısına bekçilik etmesini.)

-Öte yandan Andrea, Román'la ilgili gülünç ve kaba fıkralar anlatmaya çalıştım. Anılarımı dolduran fıkralar... Buna karşın bu yolu izlemekte pek yürekli değilim. Ena bana baksa, suçluymuşum gibi kızaracağımı duyumsuyorum. Kızımın gözleri bana acı verecek... Babam Luis'i, eylül ayından itibaren Madrid şubesinde görevlendireceğine söz verdi bana... Ama o zamana dek çok şeyler olabilir...

Gitmek üzere ayağa kalktı. Benimle konuştuğu için rahatlamış değildi. Öylesine ince bir el ki eldivenlerini giymeden önce otomatik bir hareketle eliyle alnına dokundu. Öylesine ince bir el ki yumuşaklığı ile büyülenmek için gözlerimi içine sokarcasına avuç içini çevirmek isteği uyandırıyor bende, kimi zaman yaprakları ters çevirmekten hoşlandığım gibi...

Bir anda onun uzaklaştığını gördüm, bu konuşmanın bende bıraktığı ağır şaşkınlık duygusunun arasında o ufacık ve zayıf yüz, insanlar arasında yitip gitti.

Daha sonra, odamda, gece tedirginliklere boğuldum. Ena'nın annesinin söylediklerini düşündüm: "Román'dan yardım istedim, bana yardım etmek istemedi." Demek ki sonunda Senyora, -niçin bu adam bana acı veriyordu, zavallı bir adam gibi geliyordu bana- yıllar önce düşünceleri yüzünden kovaladığı bu adamı tek başına görmüştü. Küçük odayı, Román'ın zaman zaman kapandığı bu küçük tiyatroyu görmüştü. Ve acılı gözleri orada kızını büyüleyen şeyin ne olduğunu çözmüştü.

Gün ağarırken, uzun parmaklar gibi sıra sıra karanlık bulutlar gökyüzünde dalgalanmaya başladı. Sonunda ayı boğdu.

XX

Sabah oldu ve ben -gözkapaklarım henüz kapalı- tekerlekleri kafatasımı ezen kocaman bir arabadaki Aurora gibi, sabahın geldiğini duyumsuyordum sanki. Gürültü kulaklarımı sağır ediyordu -kemiklerin çatırtısı, döşeme üstündeki tahtanın ve demirin titreşmesi-. Tramvayın çanı. Ağaç yapraklarının ve karmakarışık ışıkların anlaşılmaz fısıltısı. Uzaktan bir bağırtı:

-Drapairee!...(3)

Çok yakınımda bir balkonun kapıları açılıp kapandı. Odamın kapısı hava cereyanına yenik düştü ve gözlerimi açmak zorunda kaldım. Yumuşak ışık içindeki odamda buldum kendimi. Vakit çok geç olmuştu. Gloria, sokakta bağıran o eskiciyi çağırmak için balkondan eğildi, ama Juan onu kolundan yakaladı ve camları titreten bir tekmeyle kapıyı kapadı.

(3) Drapairee: Eskici (Katalanca, çev. notu)

-Bırak beni, oğlum!

-Artık hiçbir şeyin satılmayacağını sana söylemiştim. Duyuyor musun beni? Bu evde bulunun şeyler yalnızca bana ait değil.

-Ama ben de sana yemek yemek zorundayız, diyorum...

-Bunun için ben yeterince kazanıyorum!

-Bunun doğru olmadığını sen de biliyorsun. Burada niçin açlıktan öldüğümüzü artık biliyorsun...

-Beni kışkırtıyorsun, rezil kadın!

-Korkum yok, oğlum!

-Ya! Yok ha?

Juan öfkeyle omuzlarından tuttu.

-Hayır!

Gloria'nın düştüğünü ve başını balkon kapısına çarptığını gördüm.

Camlar çatlarken çıtır çıtır ses çıktı. Yerde Gloria'nın çığlıklarını duydum.

-Öldüreceğim seni, rezil karı!

-Korkum yok, korkak adam!

Gloria'nın kulak tırmalayıcı sesi titriyordu.

Juan su sürahisini kaptı ve kadın tam kalkmak üzereyken üstüne dökmeye çalıştı. Bu kez nişan almadığı

hâlde cam kırılmıştı. Sürahi duvara çarpıp kırıldı. Cam kırıklarından birisi sıçradı, yüksek iskemlesine oturmuş, iri ve ciddî gözlerle bakan çocuğun elini yaraladı.

-Ah çocuk! Aptal, kötü ana, bak ne yaptın çocuğuna!

-Ben mi?

Juan yerde duran ve sonunda ağlamaya başlayan çocuğa doğru atıldı. Ve çocuğu kollarına alırkan sevecen sözcüklerle sakinleştirmeye çalıştı. Daha sonra tedavi etmek üzere götürdü onu.

Gloria ağlıyordu. Benim odama girdi.

-Görüyor musun , ne hayvan Andrea? Ne hayvan!

Yatağımda oturdum.

O da, darbenin acıttığı ensesini ovuşturarak geldi, oturdu.

-Artık burada yaşayamayacağımı sen de anladın, değil mi? Yapamam... Beni öldürecek, ben ise ölmek istemiyorum? Kızım, yaşam öyle güzel ki, kızım. Sen tanık oldun... Beni oynarken bulduğun o gece, açlıktan öleceğimiz için bir şeyler yapan tek kişinin ben olduğumu onun da anladığına tanık olmuştun Andrea, değil mi?... Senin önünde bana hak vermedi mi? Beni ağlayarak öpmüyor muydu? Söyle, öpmüyor muydu?

Gözlerini sildi ve gülümseyerek küçük burnunu çekti.

-Her şeye karşın burada gülünç olan bir şey var, kızım... Oldukça gülünç. Sen de biliyorsun artık.... Juan'a

resimlerini sanat yapıtlarıyla uğraşan dükkânlara satmasını söylerdim. Gerçekte eskicilere satardı onları ve bana verdikleri üç dört duro ile kızkardeşimin evinde oyun oynayabiliyordum... Geceleri oraya ablamın erkek ve kadın arkadaşları gidip toplanıyorlardı. İçki içtikleri için kardeşimin hoşuna gidiyordu, çünkü para kazanıyordu böylece. Kimi zaman güneş doğana dek kalırlardı. İyi oynayan insanlardır, bahse girmek de hoşlarına gider. Ben hemen her zaman kazanırım... Hemen her zaman kızım... Eğer keybedersem ve açığım olursa kardeşim bana ödünç verir, daha sonra ben kazandığım zaman ona küçük bir faizle geri öderim... Namusluca para kazanmanın tek yolu bu. Sana söyleyeyim, bir kez eve kırk ya da elli duro getirdiğim olmuştu. Kumar oynamak çok heyecan verici, kızım... O gece ben kazanmıştım ve önümde otuz duro vardı... Rastlantı işte, Juan'ın gelip görünmesi iyi oldu, çünkü karşımda çok kaba bir adam vardı ve biraz hile yapmıştım... Kimi zaman bunu yapmak gerek. Evet, şaşı gözlü bir adam. Senin tanımaktan hoşlanacağın acayip bir adam. Andrea. Kötü olan yanı, ne yana baktığını, neyi gördüğünü, neyi görmediğini anlayamıyorsun... Kaçakçılık yapan bir adam ve Román'la aralarında bir şeyler geçmiş. Román'ın kirli işlere bulaştığını biliyor musun?

-Ya Juan ?

-A! Evet. evet! Tam heyecanlı bir sırada kızım, hepimiz susmuşken Tino:

-Sanırım, hiç kimse bana madik atamaz... dedi.

"Ben içimden biraz korkmuştum... Tam bu sırada sokak kapısının tekmelendiği duyuldu. Carmeli, kızkardeşimin bir arkadaşı -inanmazsın, şahane güzel bir kız... - dedi:

-Tonet, sanırım senin için geliyor.

"Ve kulağının üstüne bir sinek konmuş olan Tonet hışım gibi kalktı, çünkü o günlerde kaçaktı. Kardeşimin kocası ona dedi ki... Ne ise onun kocası değil , biliyor musun? Ama aynı şey; şöyle dedi:

-Taraçaya çık, oradan Martilletlerin evlerine geç. Ben kapıyı açmadan önce yirmiye dek sayacağım. Aşağıda ya bir ya iki kişi olmalı, fazla değil...

"Tonet yukarıya doğru merdivenleri koşarak çıkmaya başladı. Tekmelerle kapı kırılacak gibiydi. En diplomatik davranan kızkardeşim kapıyı açmaya gitti. O zaman Juan'ın sövüp saydığını duyduk ve eniştem kaşlarını çattı, çünkü duygusal öykülerden hiç hoşlanmazdı. Ne olup bittiğini görmek için koştu. Juan onunla tartışmaya başladı. Eniştem şişman ve iki metre boyunda olmasına karşın ... biliyorsun ya deliler çok güçlü olurlar, Juan da deli gibiydi... Onu tutamadı, ama onun önüne geçip de perdeyi açınca eniştem sırtına bir yumruk indirdi ve bizim odada başaşağı yere devirdi onu. Çok üzüldüm ben, zavallıcık (çünkü Juan'ı çok severim ben, Andrea) Evlendiğimde ona deli gibi âşıktım, biliyor musun?) Yanına diz çöküp başım

kaldırdım ve çocuk için para kazanmak amacıyla orada olduğumu söylemeye başladım. Beni itti ve sallana sallana ayağa kalktı. O zaman kızkardeşim ellerini beline koydu ve bir nutuk attı. Bana iyi para verecek olan erkekleri kendisinin önerdiğini, ama Juan yüzünden sürekli sefalet içinde yaşamamıza karşın kendisini sevdiğim için önerilerini onaylamadığımı anlattı. Hep onun yüzünden susmuş ve acı çekmiştim. Juan, zavallıcık kolları yana sarkmış, sessiz sessiz ona bakıyordu. Kumar masası üzerindeki paraları ve Carmeta ile Teresa'yı, yakışıklı nişanlılarını gördü. Orada her şeyin ciddî olduğunu ve hiçbir eğlencenin söz konusu olmadığını gördü... Kızkardeşim, onun beni öldürmeyi düşündüğü dakikalarda benim otuz duro kazandığımı söyledi. O sırada elleri kemerinde , bir köşede duran eniştem geğirmeye başladı ve Juan ise bir kez daha öfke krizine yakalanıp onun üzerine atılacak gibiydi... Ama kızkardeşim akıllı bir kadındır, kızım. Sen de tanıdın ya ve ona:

-Şimdi, Juan'cık, dedi, hadi bakalım seninle bir kadeh atalım, karıcığın da bu dostlarla kazandıklarını bir düzene kor, sonra da bebeciğine bakmak için evine döner.

"O zaman kafam iyi çalışmaya başladı. Ve sonra kızkardeşim Juan'ı dükkâna götürünce, anneannenin ya da senin telefon etmiş olduğunuz ve büyük bir olasılıkla çocuk o saatlerde öldüğü için Juan'ın geldiğini düşünmeye başladım... Çünkü ben çok çok düşünürüm, kızım. Doğru değil mi? Gerçekten çok düşünürüm.

"İçime öyle bir korku ve acı saplandı ki oynadığımız masada duran ve bana ait olan parayı sayamıyordum... Çünkü bebeciği çok seviyorum; çok şeker, değil mi? Zavallıcık!...

"Çok iyi yürekli olan Carmeta bana hesabı yapıverdi. Ve benim hile yapmış olabileceğimden hiç söz etmedi... Daha sonra seni Juan'la ve kızkardeşimle birlikte buldum. Düşün bir, ne denli aptallaşmışım ki bu beni hiç şaşırtmadı.Tek bir düşünce vardı kafamda: "Bebecik ölmüş, bebecik ölmüş"... Ve o zaman bunu söyleyince , Juan'ın beni gerçekten sevdiğini görebildin.... Çünkü erkekler kızım, bana hemen âşık olurlar, inanmazsın... Juan'la ben birbirimizi çok sevdik.

Susup kaldık. Ben giyinmeye başladım. Gloria gittikçe sakinleşiyor ve tembel tembel geriniyordu. Hemen sonra bana baktı dikkatle.

-Ne acayip ayakların var senin. Nasıl da zayıf! Tıpkı İsa'nın ayaklarına benziyor!

-Evet, doğru

-Gloria sonunda beni hep güldürürdü-; buna karşılık senin ayakların esin perilerinki gibi...

-Çok güzel, değil mi?

-Evet.

(Akça pakça ve küçük, tornadan çıkmış gibi, çocuksu ayaklar.)

Sokak kapısının sesini duyduk. Juan çıkıyordu. Anneannem gülümseyerek geldi yanımıza.

-Çocuğu gezdirmeye götürdü... Ne iyi yüreklidir benim oğlum!

-Şeytan kız! diye Gloria'ya döndü. Niçin hep ona karşılık veriyorsun ve tartışmaya giriyorsun onunla? Ah! Ah! Erkeklere boyun eğmek gerektiğini bilmiyor musun?

Gloria güldü ve anneannemi okşadı. Kirpiklerine rimel çekmeye başladı. Sokaktan bir eskici daha geçiyordu, pencereden seslendi. Anneannem üzülerek başını salladı.

-Çabuk kızım, çabuk, Juan'la Román gelmeden... Bak, Román geliverirse! Bunu düşünmek bile istemiyorum!

-Bunlar sizin eşyalarınız anne, oğlunuzun değil. Doğru değil mi, Andrea? Bu dökümtüleri saklayıp çocuğumun açlıktan ölmesine razı mı olacağım? Ayrıca Román'ın Juan'a borcu var. Ben biliyorum bunu...

Gloria'nın dediğine göre anneannem suç ortağı olmaktan kaçıyormuşcasına oradan çıkıp gitti. Çok zayıftı. Karmakarışık saçlarının altından saydam kulakları çıkıyordu.

Duş yaparken, sonra da mutfakta -krallığına girilmesine hiçbir zaman gönüllü olarak razı olmayan sert bakışları altında- giysimi ütülerken Gloria'nın cırtlak sesini ve Katalanca tartışan eskicinin nezleli sesini duydum. Gloria'nm, Juan'la ilgili olan öyküsünü çok önceleri

anlatırken bana söylediği birkaç sözcüğü düşündüm: "Bir filmin sonu gibiydi. Bütün sıkıntıların sonu gibiydi. Artık mutlu olacağız..." Bu, çok önceleri, Juan'ın savaşın sersemliğinden kurtulup kendisine bir oğlan veren kadını karısı yapmak istediği zaman geçmişti. Artık bunu nerdeyse anımsamıyorlardı bile... Ama biraz önce, Gloria'nın bana söyledikleriyle anımsattığı o hüzünlü gece, Gloria ile Juan'ı kanlarının atışlarını duyumsayacak denli birbirlerine sokulmuş, aynı acıyla birbirlerine dayanmış olarak görmüştüm. Bütün kinlerin, bütün anlaşmazlıkların sonu gibiydi .

"Eğer o gece, diye düşünüyordum, dünya batmış ya da ikisinden birisi ölmüş olsaydı, öyküleri tümüyle bitmiş ve bir çember kadar güzel olurdu." Romanlarda, filimlerde genellikle böyle olur; ama yaşamda... Her şeyin sürüp gittiğinin, kül rengi olduğunun, yaşarken tükenip bittiğinin ilk kez ayrımına vardım. Ölüm gelip, beden yok oluncaya dek bizim öykümüzün bir sonu yok...

-Neye bakıyorsun Andrea?... Gözlerini iri iri açmış, aynada neye bakıyorsun?

Ben giyinip bitirdiğim sırada Gloria keyifli göründü arkamda. Arkamda anneannemin parlayan yüzünü gördüm. Zavallı yaşlı kadın Gloria'nın bu satış işlerinden korkuyordu. Eskicilerin bizim eski mobilyalarımızı satın almakla gerçekten büyük bir iyilik yaptıklarını sanıyordu ve Gloria alıcı ile tartışırken yüreği hızlı hızlı atıyordu. Meryem Ana'nın gelinini utançtan kurtarması için, tozlu

mihrabının önünde titreye titreye dua ediyordu. Korkunç adam çekip gidince doktor muayenesinden çıkan bir çocuk gibi rahat soluk alıyordu.

Sevgiyle baktım ona. Onunla ilgili olarak her zaman belli bir pişmanlık duyardım. Kimi geceler, ne öğle yemeği ne de akşam yemeği yiyemediğim o kıtlık dönemlerinde eve döndüğümde, gece masamın üstünde, "güya unutulmuş" olarak bırakılmış, bir tabak içinde pek iç açıcı görünmeyen, birkaç saat önce pişmiş, bir parça sebze, ya da kuru ekmek bulurdum. Kendimi aşan bir gereksinme itisiyle zavallı ihtiyarcığın yoksun kaldığı birkaç lokma yiyeceği yerdim ve bunu yaptığım için de kendimden tiksinirdim. Ertesi gün anneannemin çevresinde deli gibi dönerdim. O zaman bana baktığında, açık renkli gözlerinde, ağlama isteği verecek denli ruhunun kökleri sıkıştırıyormuş gibi beni duygulandıran öylesine tatlı bir gülümseme belirirdi. Duygularımın kışkırtmasıyla onu kollarımın arasında sıkardım, içinde şaşırtıcı derecede canlı bir yüreğin attığı, madenî telden yapılmış gibi sert ve soğuk bir bedenle karşılaşırdım...

Gloria belli bir sevinçle sırtımdaki gömleğe dokunarak bana doğru eğildi.

-Sen de zayıfsın, Andrea...

Sonra anneannemin işitmemesi için çabucak: -Arkadaşın Ena bugün Román'ın odasına gelecek, derdi.

(İçimde bir fırtına koptu)

-Nereden biliyorsun?

-Çünkü biraz önce hizmetçi kadına odasını temizlemesini ve likör çıkarmasını söyledi.... Ben aptal değilim, kızım -ve sonra gözlerini kısarak- Arkadaşın, Román'ın sevgilisi.

Öyle öfkelendim ki Gloria korktu ve yanımdan uzaklaştı. Anneannem tedirgin gözlerle bizi izliyordu.

-Sen bir hayvansın, dedim kızarak. Juan da sen de hayvan gibisiniz. Bir kadınla bir erkek arasında başka şey olmaz mı? Aşktan başka şey bilmez misin sen? Ah! Pis kadın!

Duygularımın şiddeti beynimi öylesine etkilemişti ki gözyaşlarımı tutamadım. O anda Ena için yıkılmıştım. Onu çok seviyordum ve onun yaşamı hakkında bu tür iğrenç sözcüklere dayanamazdım.

Gloria alaylı bir biçimde gülümsüyormuş gibi sırıttı, bu kadının da ağlamak üzere olduğunu görünce gülümseyişi beni rahatlatır gibi oldu. Korkan ve acı çeken anneannem:

-Andrea! dedi. Benim torunum böyle konuşsun ha!

Gloria'ya:

-Benim arkadaşım olan bir genç kız hakkında niçin böyle rezilce şeyler düşünüyorsun? diye sordum.

-Çünkü Román'ı çok iyi tanırım... Sana bir şey söyleyeyim mi? Ben Juan'la evlendikten sonra Román

benim sevgilisi olmamı istedi... Görüyorsun, böyle bir adamdan ne beklenir?

-Tamam. Buna karşılık ben de Ena'yı tanıyorum... O, hakkında senin hiçbir bilgin olmayan bir sınıfa ait, Gloria... Román'la arkadaş olarak ilgilenebilir, ama...

Bunları yüksek sesle söylemesi beni rahatlatmıştı, öte yandan Gloria ile arkadaşım hakkında bu konuşmayı yapmış olmak beni tiksindirmeye başlamıştı. Sustum.)

Arkamı döndüm ve sokağa çıktım. Yanından geçerken anneannem giysimden yakalamıştı.

-Çocuk! Çocuk! Hiçbir zaman öfkelenmeyen torunçuğuma bak! Tanrım! Tanrım!

Ağzımda nasıl acı ve tuzlu bir tat olduğunu bilmiyorum. Onlarla eşitmişim gibi bir yumruk indirdim. Herkes gibi...

Öylesine sinirliydim ki sokakta, her an gözlerimin yaşardığını duyumsuyordum. Gökyüzü, sıcak, ağır bulutlarla kaplı görünüyordu. Başkalarının sözcükleri, eski sözcükler beni izlemeye ve kulaklarımın içinde dansetmeye başladılar. Ena'nın sesi: "Çok az yiyorsun, Andrea ve histeriksin..." "İsteriksin, isteriksin..." "Eğer histerik değilsen niçin ağlıyorsun?..." Ağlaman için bir neden var mı?..."

İnsanların bana şaşkınlıkla baktıklarını gördüm ve ayrımına varınca öfkeyle dudaklarımı ısırdım..." "Juan

gibi sinirli davranışlarda bulunuyorum"... "Artık ben de çıldırıyorum." "Açlıktan çıldıran insanlar var..."

Ramblas Bulvarından limana dek indim. Ena'nın anısı her an beni yumuşatıyor, öylesine sevgi esinliyordu. Böylesine sevdiğim o pırıl pırıl Ena bana hayrandı ve gözünde değerliydim. Kendi yanında tanrısal bir görev vererek beni yücelttiğini duyumsuyordum. Buna karşın yaşamına müdahale etmemin gerçekten bir işe yarayıp yaramayacağını bilmiyordum. Gloria'nın onun o günkü ziyaretiyle ilgili olarak uyarması beni tedirgin etmişti.

Limandaydım. Deniz, daraldığı yerde, gözlerime parlak yağ lekeleri sunuyordu; zift ve sicim kokusu içime derinlemesine işliyordu. Gemiler yüksek direkleriyle muazzam görünüyorlardı. Kimi zaman çırpıntılı suda, bir balık kuyruğu gibi bir kayık ve kürek darbesi. Yazın tam öğle vakti oradaydım. Bir gemi güvertesinden belki kuzeyli mavi gözler beni yabancı bir resim baskısındaki küçük bir fırça darbesi gibi görüyorlardı... Oysa ben Barcelona limanının bir mendireğinde bir an durmuş koyu renk saçlı bir İspanyol kızıydım. Bir an sonra yaşam sürüp gidecek ve beni başka bir noktaya dek sürükleyecekti. Bedenim başka bir dekorla çerçevelenmiş olacak... "Belki -diye düşündüm sonunda, eziyet çeken içgüdülerime yenilmiş olarak- bir yerde yemek yiyeceğim. " Çok az da olsa param vardı. Yavaş yavaş Barcelona'nın bol eğlenceli barlarına, restoranlarına yöneldim. Güneşli günlerde maviler ya da beyazlar, denizciler ve eğlence için biçilmiş kaf-

tandı. Plajlardan ve tersanelerden gelen sıcak ve renkli yaz kokularıyla iç gıcıklayan deniz hayvanlarını ve pilavı iştahla yiyen insanların bulundukları taraçalar var kimilerinde. O gün denizden kül rengi ve sıcak bir esinti geliyordu. Birisinin fırtına zamanı dediğini duydum. Bira ve peynirle badem istedim... Oturduğum bar iki katlı, çivit mavisi boyalı ve denizci âletleriyle süslü bir evdeydi. Sokaktaki küçük masalardan birisine yerleştim ve altımdaki yer, gizli bir motorun itmesiyle sallanmaya ve beni uzaklara götürmeye, yeni ufuklar açmaya başladı. Herhangi bir nedenle yaşamımda her zaman yinelenen bu isteğin filizlenlenmeye başladığını duyumsadım.

Orada uzun süre kaldım... Başım ağrıyordu. Sonunda, bulutların ağır yün çuvallarını omuzlarımda taşıyarak yavaş yavaş eve koyuldum. Biraz ilerliyor, sonra duruyordum... Ama saatler ilerledikçe sanki gizli bir ip beni Aribau Sokağı'ndan, giriş kapısından, evin en üst katındaki Román'ın odasından çekiyordu. Bu zorlama artık dayanılmaz olduğunda günün yarısı bitmişti ve bizim ana kapıdan daldım içeri.

Merdivenleri çıkarken içime işlemiş olan o bildik ve anlamsız sessizlik pençelerinin arasına aldı beni. Sahanlığın birisindeki bir pencerenin kırık camından avludaki hizmetçi kadının şarkısı geliyordu.

Román'la Ena oradaydılar, benim de gitmem gerekirdi. Arkadaşımın orada olduğundan niçin bu denli emindim, anlıyamıyordum. Onun varlığından emin ola-

bilmek için Gloria'nın varsayımları yetmezdi. Av arayan bir köpek gibi burnumda duyumsuyordum onun varlığını. Kendimi olayların akışına bırakarak sürüklenip gitmeye alışık olduğum için, bu akışı zorlayacağa benzeyen davranışım beni heyecanlandırıyordu...

Her basamakta ayakkabılarımın daha da ağırlaştığı izlenimine kapılıyordum. Bedenimdeki bütün kan ayaklarıma iniyordu ve sapsarı kesildim. Román'ın kapısına gelince ellerim hem buz gibiydi, hem de ter içinde. Orada durdum. Sağımda, açık olan taraça kapısı bana oraya geçmek fikrini verdi. Sonsuza dek Román'ın kapısı önünde duramazdım ve fısıltılı konuşmalar işitmeme karşın kapıya vurmaya da karar veremiyordum.

Dinginleşmem için ufak bir araya gereksinmem vardı. Taraçaya çıktım. Gittikçe daha tehditkâr olan gökyüzünün altında -büyük bir kuş sürüsü gibi- üstüme devriliyorlarmış gibi olan taraçalardan oluşmuş bir görünüm ortaya çıkıyordu. Ena'nın gülmesini duydum. Zorlama notalarının beni titrettiği bir gülüş. Román'ın odasının penceresi açıktı. Hemen harekete geçerek kedi gibi dört ayak üstünde durdum ve görünmemek için sürünerek ilerledim ve pencerenin altına oturdum.

Ena'nın sesi çok çıkıyordu ve netti:

-Senin için Román, her şey basit bir ticaret. Ne sanıyorsun? Seninle evleneceğimi mi? Annem gibi, para isteyeceğinden korkarak tüm yaşamımı dehşet içinde mi geçirecektim?

-Şimdi beni dinleyeceksin... Román hiç duymadığım bir tonda konuşuyordu.

-Hayır. Artık söylenecek bir şey kalmadı. Delillerim var. Benim ellerimin arasında olduğunu biliyorsun. Sonunda bu karabasan bitecek...

-Ama beni dinleyeceksin, değil mi? İstemesen de... Annenden hiçbir zaman para istemedim... Sanırım bir şantaj kanıt olamaz...

Román'ın sesi bir yılan gibi bana doğru sürükleniyordu.

Daha fazla düşünmeden çabucak duvar boyunca süzülerek kaydım ve taraçadan çıkıp dayımın kapısına doğru atılıp tekmeledim... Bana yanıt vermediler, ben de yine vurdum. Román kapıyı açtı. O zaman sapsarı olduğunun ayrımına vardım. Oturmuş sigara içerken çok dingin görünen Ena'nın imgesini gözlerim yutuyordu. Ters ters baktı bana. Sigara tutan parmakları birazcık titriyordu.

-Fırsat bekliyordun, Andrea dedi soğukça.

-Ena, canım... Burada olduğunu düşündüm ve sana bir merhaba demek için yukarı çıktım.

(Bu anlamda bir şeyler söylemek istedim. Buna karşın tümcemi bitirip bitirmediğimi bilmiyorum.)

Román tepki gösteriyor gibiydi. Canlı bakışlarıyla bizi, Ena'yı ve beni kuşatmıştı.

-Hadi ufaklık, tamam anladım... Çek git.

Çok heyecanlıydım. Ena esnek ve hızlı bir hareketle, umutsuzca ayağa kalktı, Román'a ve bana düşünecek zaman bile bırakmadan yanıma gelip kolumdan yakaladığını gördüm. Bedenime doğru yaklaşınca yüreğinin atışlarını sıkılarak duydum. Böyle çarpan onun yüreği miydi, yoksa benim yüreğim mi bilmiyordum.

O bildik güzel ve çekici gülüşüyle gülmeye başladı Román.

-Çocuklar ne isterseniz onu yapın, dedi -bana değil de Ena'ya bakarak; yalnızca Ena'ya-. Buna karşın konuşmamızın tam ortasındayken birdenbire çekip gitmen beni şaşırtıyor, Ena, biliyorsun, bu böyle bitemez.... Biliyorsun sen.

Román'ın gergin ve sevimli sesi beni neden bu denli korkutmuştu, bilmiyorum. Arkadaşıma bakarken gözleri öyle bir parlıyordu ki tıpkı Juan'ın gözlerinin onun beynini patlatmak üzereyken parladıkları gibi.

Ena kapıya dek itti beni, hafif ve alaycı bir reverans yaptı.

-Başka bir gün konuşuruz, Román. O zamana dek sana söylediklerimi unutma. Hoşça kal!

O da gülüyordu. Onun da gözleri parlıyordu, ama sapsarıydı.

İşte o anda Román'ın sağ elinin sürekli cebinde tuttuğunun ayrımına vardım. Şişkindi. Dayım daha bir sırıtırken düşleme yetimin bana niçin onun siyah tabancasını düşündürdüğünü bilmiyorum. Bir saniyelik işti. Bir çılgın gibi onu kucakladım ve kaçması için Ena'ya bağırdım.

Román'ın ittiğini duydum, ve bu üzücü gerginliğin sonunda temiz yüzünü gördüm. Gururlu bir öfkeyle temizlenmiş bir yüz.

-Gülünç! Sizleri öldüreceğimi mi sandın?

Rahatlayınca bana baktı. Merdiven trabzanına çarpınca sırtıma bir tekme yemiştim. Kıvırcık saçlarını arkaya atmak için Román elini alnına götürdü. -Önceleri de birkaç kez olduğu gibi - hareketleri bana yaşlılıktan ağırlaşmış gibi göründü. Sonra bize arkasını döndü ve odasına girdi.

Bütün bedenimin ağrıdığını duyumsuyordum. Tozlu bir hava dalgasıyla taraçanın kapısı çarpıldı. Uzaklardan gökgürültüsünün tok sesi bana kadar geldi.

Ena'yı merdiven sahanlığında beni beklerken buldum. Bakışları en kötü zamanlarında olduğu gibi aynı alaycılıktaydı.

-Andrea, niçin o denli trajiktin, canım?

Bakışları beni yaralıyordu. Başını kaldırdı ve dudaklarını dayanılmaz bir küçümsemeyle kıvırdı.

Onu dövmek geldi içimden. Daha sonra öfkem başımı çevirmeme neden olan bir hüzne dönüştü ve nerdeyse kendimi öldürürcesine, gözyaşlarımdan önümü görmeyerek merdivenlerden inmeye başladım... Paspaslarıyla, parlak ya da mat tokmaklarıyla kapıların tanıdık görünüşler her katta oturan kiracının mesleğini gösteren levhaları... "Pratisyen Doktor", "Terzi", dans ediyor, üstüme atılıyor ve benim gözyaşlarımla tükenip gözden kayboluyorlardı.

Beni her şeyden uzaklaştırmak için koşturan acının önü alınamaz patlamasıyla bezgin, bitkin bir durumda sokağa çıktım. Yayaları itip kakarak Aribau Sokağından aşağıya, üniversite Alanını doğru attım kendimi.

XXI

O fırtınalı gökyüzü ciğerlerime giriyor ve beni üzüntüden kör ediyordu. Beni saran o hüzünlü bulutlar arasında Aribau Sokağı'nın kokuları çabuk çabuk sıra sıra geçip gidiyordu. Parfümerinin, eczanenin, yiyecek satan dükkânların kokuları. Boğucu, karanlık sokağın göbeğinde, üstünde bir toz bulutunun yoğunlaştığı sokak kokusu.

Üniversite Alanı bana çok büyük ve karabasan anlarında olduğu gibi dingin göründü. Karşıdan karşıya geçen çok az sayıda yaya vardı, arabalar, tramvaylar felç olmuş gibiydiler. Bir bacağı havada birisi belleğime takılıp kalmıştı: Her şeye çabucak çok tuhaf bir bakış fırlattım ve gördüğüm her şeyi çabucak unuttum.

Ağlamadığımın ayrımına vardım, ama boğazım sıkışıyor ve şakaklarım atıyordu. Ena'yı anımsadığım o günkü gibi üniversitenin bahçe demirlerine dayandım. Gökyüzü sularının sanki üstüme boşandığı o günkü gibi.

Eski bir kâğıt parçası dizlerime çarptı. Ölülerin ürkütücü dansında toprağa vurup tozu ve yaprakları havalandırmaya başlayan o sert rüzgâra baktım... Birkaç gün önce Pons'un evinden çıkarken beni saran o dayanılmaz yalnızlık duygusunu bir kez daha duydum. Şimdi gözlerimden yaşların dökülmemesi bana bir ceza gibiydi.

Gözkapaklarımı ve boğazımı yırtararak içimi tırmalıyordu.

Yanımda bir insanın olduğunu duyumsadığımda ne bir şey düşünüyor ne bir şey umut ediyordum. Ena, koşmuş bir insan gibi soluk soluğa yanıbaşımdaydı. Yavaşca döndüm, -hasta bedenimin yayları iyi çalışmıyormuş ve en ufacık bir harekette zorlanıyormuş gibiydi. Gözlerinin dolu dolu olduğunu gördüm. Onun ağladığını ilk kez görüyordum.

-Andrea!... Ah! Ne aptallık!... Kızım!

Gülmek için bir mimik yaptı ama daha çok ağlamaya başladı; üzüntüden ağlaması beni öylesini hafifletti ki, benim için ağlıyordu sanki. Bana bir şeyler söylemek gücünü bile bulamadan kollarını uzattı, oracıkta, sokakta kucaklaştık. Yüreği -benimki değil- yanımda çekiçle dövülüyormuş gibi tüm hızıyla çarpıyordu. Böylece bir saniye kalakaldık orada.

Sonra birdenbire onun bu sevgi gösterisinden kendimi sıyırdım. Baktım ki çabucak gözlerini siliyordu , hiç ağlamamış gibi gülümsemesi çiçek gibi açılıyordu şimdi.

-Biliyor musun Andrea, seni çok seviyorum, dedi bana. Seni bu denli sevdiğimi bilmiyordum... Aribau Sokağı'ndaki o lanet olası evi anımsatır diye seni bir daha görmek istemiyordum... Ama bana o biçimde baktığın zaman, giderken...

-Sana "o biçimde" mi baktım? Nasıl?

Konuştuğumuz şeyler beni hiç ilgilendirmiyordu. ruhumda bir zeytinyağı banyosu etkisi bırakan o rahatlatıcı birliktelik duygusu önemliydi benim için.

-Çünkü... sana nasıl açıklayacağımı bilemiyorum. Umutsuzca bakıyordun bana. Ve üstelik öylesine derin bir bağlılıkla seviyordun ki beni... İnanmazsın, ama benim seni sevdiğim gibi.

Öyle tutarsızca konuşuyordu ki bana çok anlamlı geliyordu. Asfalttan ıslak toz kokusu geldi. Sıcak damlalar düşüyordu, biz ise kımıldamıyorduk. Ena kolunu omuzuma attı ve yumuşacık yanağını benim yanağıma bastırdı. Tüm içimizde birikenler dışarı taşıyor gibiydi. Sakinleşilen o berbat anlar.

-Ena, o gün olanlar için bağışla beni. Senin gözetlenmeye dayanamadığını biliyorum. Yemin ederim, o güne dek hiçbir zaman böyle bir şey yapmamıştım... Román'la yaptığın konuşmayı kestiysem, yalnızca onun seni tehdit ettiğini sandığım için... Belki gülünçtü, biliyorum. Ama bana öyle geldi.

Ena bakmak için benden uzaklaştı. Dudaklarında gülümseme dolaşıyordu.

-Ama buna gereksinmem vardı, Andrea! Sanki gökten inmiştin! Ama sen beni kurtarmakta olduğunun ayrımına varmadın mı? Sinirlerim aşırı gergin olduğu için sana kötü davrandım. Ağlamaktan korkuyordum. Ama işte şimdi ağlıyorum...

Bu onu binlerce ateşli duygudan kurtulmuş gibi derin derin soluklandı. Gerinip tüm gerginliklerinden kurtuluyormuşcasına ellerini arkasına götürdü. Bana bakmıyordu. Benimle konuşmuyordu sanki.

-Gerçek şu ki Andrea, senin değerlendirmelerini her zaman olağanüstü bir şey gibi algıladım, ama hiçbir zaman anlamak istemedim. Jaime'yi tanıyıncaya dek aşk bana nasıl bir mit gibi göründüyse, gerçek arkadaşlık da seni tanıyıncaya dek bir efsane gibi gelmişti... Kimi zaman -Ena utanarak gülümsedi- yazgının bana bu iki armağanı vermesi için ne yaptığımı düşünürüm... Güven bana, kokunç ve edepsiz bir kız çocuğu idim ben. Hiçbir zaman hiçbir yaldızlı düşe inanmadım, tersine başka insanların başına gelenler, en güzel gerçekler üstüme geldi. Öyle mutlu oldum ki...

-Ena, Román'a âşık olmadın mı?

Sorumu öylesine fısıldamıştım ki sürekli yağan yağmur daha sesliydi. Yineledim sorumu.

-Söyle, âşık olmadın mı ona?

Aşırı parlak gözlerinin o betimlenemez bakışıyla beni süzdü çabucak. Daha sonra başını gökyüzüne doğru kaldırdı.

-Islanıyoruz Andrea, diye bağırdı.

Altına sığındığımız üniversite kapısına dek sürükledi beni. Ateşli hastalıktan kalkmış gibi biraz solmuş yüzü yağmur tanecikleri altında taptaze görünüyordu. Fırtına, şiddetli bir şimşekle, öfkeli bir biçimde birlikte kopmak üzereydi. Beni dinginleştiren ve ağaçları güçlendirdiği gibi beni de güçlendiren yağmurun sesini dinlemek üzere bir süre sustuk.

-Ne güzellik, dedi Ena -ve burun kanatları açıldı- Román'a âşık olup olmadığımı soruyorsun... diye sürdürdü konuşmasını, -düş kuruyormuş gibi bir hareketle- Bana çok ilginç gelmişti! Çok ilginç!

Hafifçe güldü.

-Hiçbir kimse beni böylesine umutsuzluğa düşürmedi, aşağılamadı böyle...

Şaşkın baktım. Gözlerinin önünde şimşeklerle aydınlanarak yağan yağmur perdesini görüyordu yalnızca. Toprak sanki kaynıyor, su oluyor ve tüm zehirlerinden arınıyordu.

-Ah! Ne zevk! Birisinin seni gözetlediğini, seni elleri arasında tuttuğunu sanarken alay ederek senden kaçtığını

görmek... Ne tuhaf bir oyun!... Român'ın ruhu domuz ağılı gibi, Andrea. Çekici ve büyük bir sanatçı ama aslında rezil ve kaba!... Şimdiye dek ne biçim kadınlara alışmış? Sanırım, ben kendisini görmeye çıktığımda gölge gibi merdivenin çevresinde dolaşan iki varlığa... Sizin o korkunç hizmetçinize ve adının Gloria olduğunu sonradan öğrendiğim kızıl saçlı öteki acayip kadına... Ve kimbilir belki de annem gibi tatlı ve utangaç bir kişiye...

Göz ucuyla bana baktı.

- Annemin gençliğinde ona âşık olduğunu biliyor musun?... Yalnızca bunun için Román'ı tanımak istemiştim. Sonra, ne büyük bir düşkırıklığı! Sonunda ondan tiksindim...

Herhangi bir insanla ilgili bir masal uydurduğun ve onun senin düşlerinin gerisinde kaldığını gördüğün ve gerçekte senden daha az değerli olduğunu anladığın ve sonunda ondan tiksindiğin olmadı mı hiç? Kimi zaman Román'a karşı duyduğum kin öylesine büyüktü ki o bunu anlıyor ve elektriğe çarpılmış gibi başını çeviriyordu... Tanışmaya başladığımız ilk günler ne acayipti! Mutlu muydum, yoksa değil miydim bilmiyorum. Senden kaçıyordum. Saçma bir neden yüzünden Jaime ile kavga ettim ve sonra onun varlığına dayanamıyordum. Eğer bir kez daha Jaime'yi görecek olursam bu serüvene son vermem gerekeceğini düşündüğümü sanıyorum. O zamanlar her şeye aşırı ilgi duyuyordum, nerdeyse zehirlenmiştim... .. Eğer Jaime ile olursam iyileşirdim. Andrea, ben değişik

bir kadınım... Görüyorsun, kimi zaman beni kışkırtan güçlerin düalizmini duyumsamaktan korkuyorum. Bir süre aşırı yüceltilecek olursam tırmalamak geliyor içimden... Biraz kötülük yapmak geliyor içimden.

Elimi tuttu ve içgüdüsel bir hareketle elimi çekmek istediğimi görünce şımarık bir tatlılıkla gülümsedi bana.

-Seni korkutuyor muyum? O zaman benimle nasıl arkadaşlık yapmak istiyorsun? Andrea, seni ne denli sevsem de bir melek değilim ben... Jaime, annem ve sen gibi insanlar, her biriniz kendi çapınızda yüreğimi rahatlatıyorsunuz... Ama benim bir parçam içini dökmek gerekliliğini duyuyor ve zararlı şeylere dizginleri gevşetiyor. Jaime'yi sevmediğimi mi sanıyorsun? Çok çok seviyorum onu. Yaşamımın onun yaşamından ayrılmasına dayanamazdım. Onun varlığını, tüm kişiliğini istiyorum. Tutkuyla tapıyorum ona... Ama başka bir şey var: Merak, yüreğin yatışmayan hınzır tedirginliği.

-Román seninle aşk yaptı mı? Söyle.

-Benimle aşk yapmak mı? Bilmiyorum. Benimle öyle bir umutsuzluğa düşüyor ve öylesine öfkeleniyordu ki kimi zaman boğazımı sıkabilirdi... Ama kendini çok iyi idare edebiliyordu. Sinirlerine hâkim olamamasını istiyordum. Yalnızca bir kez başarabildim bunu... Bugünkü görüşmemden bir hafta önce onu son kez görmeye gelmiştim, Andrea. Román'ı beş kez gördüm ve her zaman benim gelişimi birisinin bilmesini istedim. Çünkü, aslında, Román bana her zaman biraz korku vermişti. Senin evde

olmadığından emin olunca evinizin kapısını çalıyor ve seni soruyordum. Kendilerine karşı özel bir antipati duyduğum o iki meraklı kadının benim geldiğimi görmeleri işime geliyordu. Arkamda iki nöbetçi bıraktığımı biliyordum. Buna karşın bu ağır ortamın beni ne denli eğlendirdiğini bilemezsin. Kimi zaman da sürekli gözlem altında olduğumu unutuyordum. Heyecanlanıp, coşuyor, açık açık gülüyordum. Hiçbir zaman böyle bir deneyim alanı çıkmamıştı önüme... Román'ın ağır ağır yanıma gelip oturduğu anlardı. Ama sıcak bedeninin yaklaştığını duyunca açıklanamaz bir öfke kaplardı içimi; bunu gizlemek için büyük bir güç harcamam gerekiyordu. Sonra yine gülerek odanın öteki ucuna gidiyordum.

"Deli oluyordu. Müziği ve ahlâksızca gizli bir şeyler söylüyormuş gibi konuşmasına verdiği ses tonu yüzünden isteksiz ve yarı boyunduruk altına girmiş olduğumu düşününce hemen divanın üstüne çıkıp ayakta duruyordum.

"-Canım atlamak istiyor! diyordum ona.

"Kardeşlerimle oynadığım gibi nerdeyse tavana dek sıçrayarak atlamaya başlıyordum. Román benim kahkahalarımı duyunca deli miyim, yoksa aptal mıyım, anlamıyordu... Bir an bile onu göz ucuyla gözetlemekten alıkoyamıyordum kendimi. Gönülsüzce yaptığı ilk şaşkınlık anından sonra yüzü her zamanki gibi anlaşılmaz bir ifade alıyordu... Benim istediğim bu değildi, Andrea. Román'ın anneme gençken çektirdiklerini bir bilseydin...

-Bu öyküleri kim anlattı sana?

-Kim mi?... A! Evet! Babam, kendisi. Bir gün annem hastayken, ateşler içindeyken Román'ı sayıklamış... O gece zavallı çok üzgündü, annemin öleceğini sanıyordu.

(Gülümsemek zorunda kaldım. Birkaç gün sonra yaşam bana, o zamana dek algıladığım biçimden daha başka bir biçimde görünmeye başladı. Hem karışık hem de çok yalın. Büyük bir acıyla ve sıkı sıkı saklanan gizlerin belki de çevremizdeki herkesin gizi olduğunu düşünüyordum. Saçma trajediler. Yararsız göz yaşları. O zaman yaşam bana böyle görünmeye başlıyordu.)

Ena bana doğru döndü ve gözlerimde neler okumuştu bilmiyorum. Birdenbire:

-Ama, dedi beni olduğumdan daha iyi sanma, Andrea... Bana özür arama... Román'ı küçük düşürmemin nedeni yalnızca bu değildi... Onun benim için değiştiği o tutkulu oyunu sana nasıl anlatayım?.. Gittikçe kızışan bir savaştı. Ölümüne bir savaş.

Ena konuşurken kuşkusuz bana bakıyordu. Tüm bu süre içinde gözlerini duyumsuyormuşum gibi geldi bana. Ancak yağmurla ıslanan gözlerimle dinleyebiliyordum onu, öfkesi kimi anlarda yükseliyor, kimi anlarda nerdeyse kesiliyor, hiç aynı kalmıyordu.

-Dinle Andrea, O sırada ne Jaime'yi ne seni ne de kimseyi düşünebiliyordum, tümüyle Román'ın sinirlerine hâkim olması ve soğukkanlılığı ile benim kurnazlığım ve

kendime güvenim arasındaki düelloya kaptırmıştım kendimi. Andrea, sonunda onunla alay ettiğim gün, bana sahip olduğuna inandığı zaman onun ellerinden sıyrılıp kaçtığım gün, şahane bir şey oldu...

Ena gülüyordu. Biraz korkmuş olarak ona döndüm, parlak gözleriyle onu çok güzel buldum.

Geçen hafta, anımsadığıma göre tam San Juan gününün arefesinde ilişkimize son verdiğim sahneyi anlayamazsın... Odasında çantamı, eldivenlerimi ve hatta saç tokalarımı bıraktım. Ama Román da orada kaldı... Onun suratı denli iğrenç surat görmedim hiç... Ona âşık olup olmadığımı soruyorsun, değil mi... O adama ha?

Arkadaşıma bakmaya başladım, onu ilk kez gerçekten olduğu gibi görüyordum. Gökyüzüne yansıyan külrengi renkten renge giren ışıkların altında gölgeli gözlerini gördüm. Onu hiçbir zaman yargılayamayacağımı duyumsadım. Elimi kolunun üstüne koydum ve başımı omuzuna dayadım. Çok yorgundum. Bin bir düşünce beynimde çalkalanıyordu.

-Bu olay San Juan gecesi mi oldu?

-Evet...

Bir süre sustuk. Bu sessizlikte ister istemez Jaime'nin anısı canlandı. Bir düşünce aktarması olayıydı bu.

-Bu konuda en kötü davrandığım kişi Jaime oldu., artık bunu biliyorum, dedi Ena.

Yüzü bir kez daha çocuklaşmış ve biraz da bulutlanmıştı. Bana baktı ve bakışlarında ne bir meydan okuma vardı ne de bir utanmazlık.

-Jaime'yi her düşünüşümde ne büyük bir fırtına kopuyordu içimde, bilemezsin. Fakat yakamı bırakmayan şeytanlara hâkim olamıyordum... Bir gece Román'la çıktım, beni Paralelo'ya götürdü. Sigara dumanı ve insanla tıklım tıklım dolu bir kahveye beni götürdüğünde çok yorgundum ve canım sıkılıyordu. Gözlerimin önünde Jaime'nin gözlerini görünce düşlerimin kötü bir anısı olduğunu sandım; o sisin arkasında, o sıcağın arkasındaydı ve bana selâm vermemişti. Yalnızca bana bakıyordu... O gece çok ağladım... Ertesi gün sen bana onun iletisini getirdin, anımsıyor musun?

-Evet.

-Jaime'yi görmekten ve onunla barışmaktan başka şey düşünmüyordum. Karşılaştığımızda öylesine heyecanlandım ki! Sonra her şey bozuldu, bilmiyorum, benim hatam mıydı yoksa onun hatası mıydı? Jaime bana karşı anlayışlı davranacağına söz vermişti, ama konuşma sırasında çok tedirginleşti... Görünüşe bakılırsa bütün adımlarımı izlemişti ve Román'ın yaşamını ve mucizelerini kanıtlamıştı. Dayının çok kirli bir kaçakçılık işine gönülsüz bir biçimde bulaştığını söyledi. O işleri açıkladı bana... Sonunda "böyle bir kaçakçının isteği" ne göre hareket ettiğim için umutsuz bir durumda beni suç ortaklığı ile suçlamaya başladı... Dayanamayacağım kadar ağır

bir suçlamaydı bu ve bana da Román'ı candan savunmaktan başka iş kalmamıştı. Kendi söylediğin sözler yüzünden zor durumda kaldığın ve artık işin içinden çıkamaz bir durumu düştüğün olmadı mı hiç?.... O gün Jaime ve ben umutsuzca birbirimizden ayrıldık... Barcelona'dan gitti, biliyor muydun?

-Evet.

-Belki ona yazacağımı sanıyor... değil mi?

-Kuşkusuz, evet.

Ena gülümsedi ve başını taş duvara dayadı. Yorgundu...

-Sana kaç kez söylemiştim, değil mi Andrea? Kaç kez... Benden bıkmadın mı?

-En önemlisini bana henüz söylemedin... Eğer San Juan arefesinde onunla arkadaşlığına son verdinse niçin bugün dayımın odasında olduğunu bana anlatmadın...

Ena beni yanıtlamadan önce sokağa baktı. Fırtına hafiflemişti, gökyüzü leke lekeydi ve kahverengi ve sarı renklere bürünmüştü. Mazgallar kaldırımların kıyılarında akan suları yutuyordu.

-Gitmesek mi artık, Andrea?

Akıntıya kapılıp yürümeye başladık. Kolkola gidiyorduk.

-Bugün, dedi Ena, Román'ın odasına gitmekle büyük bir tehlikeyi göze almıştım. Odasında eşyalarımın

kaldığını ve onları bana geri vermek istediğini yazmış... Kolay kolay beni rahat bırakacağa benzemiyordu. Annemi anımsadım ve eğer kesin bir karar almayacak olursam annem gibi yaşamımı kaçarak geçirmek zorunda kalacağımı sezinledim. O zaman Román'a karşı kalkan olarak Jaime'nin araştırdığı konuları kullanmak fikri geldi aklıma. Yalnızca buna güvenerek geldim. Onu son kez görmeye hazırdım... Korkmadığımı sanma. Sen geldiğin zaman dehşete kapıldım. Dehşete kapıldım Andrea, ve yaptığımdan pişmandım da... Çünkü Román çılgın, sanırım, bir çılgın... Sinirlerim öylesine gergindi ki sen kapıyı çaldığında nerdeyse yere yıkılacaktım...

Ena bana bakmak için sokağın ortasında durdu. Fenerler yanmaya başlamıştı ve siyah toprak parlıyordu.

-Anlıyor musun Andrea, merdivenlerde sana kötü davransam bile sana hiçbir şey söyleyemememin nedenini anlıyor musun canım? O anlar yaşamımdan silinip gitmiş gibi. Ena olduğumun, yaşadığımın ayrımına varınca kendimi, senin yüzünü bulmak için Aribau sokağı boyunca koşuyor buldum. Sonunda, köşeyi dönünce sana rastladım. O fırtınalı gökyüzünün altında, üniversite duvarına, büzülmüş ve yitik, dayanmıştın... öylece gördüm seni.

XXII

Sonunda, Ena tatilini geçirmek üzere Kuzey plajına gitmeden önce, ilkyazın en güzel günlerinde olduğu gibi üçümüz Ena, Jaime ve ben çıkmaya başladık. Buna karşın değiştiğimi duyumsuyordum. Her gün biraz daha hassaslaşıyordum ve en ufacık bir şey için gözlerimi yaşartıyordu. Bulutsuz bir gökyüzünün altında, arkadaşlarımla birlikte uzanmaktı mutluluk, bana mükemmel görünüyordu ve kimi kez düşe benzer belli belirsiz bir imgleme gücü beni alıp götürüyordu. Mavi uzaklıklar beynimin içinde, eşekarıları gibi gözlerimi kapattıracak kadar vızıldıyorlardı. Gözkapaklarımı açtıkça, keçiboynuzu ağaçlarının dalları arasından kuşların cıvıltılarıyla yüklü sıcak gökyüzünü görüyordum. Yüzyıllarca önce ölmüşüm ve toz zerrecikleri gibi paramparça olmuş bedenim denizlere ve yüksek dağlara savrulmuş gibi geliyordu bana, etlerimi ve kemiklerimi öylesine işe yaramaz, öylesine hafif, öylesine oraya buraya dağılmış duyumsuyordum... Kimi zaman Ena'nın tedirgin gözlerini yüzümde yakalıyordum.

-Neden bu denli çok uyuyorsun? Zafiyet geçirmenden korkuyorum.

Yaşamımla ilgili bu sevgi gösterisi de yakında sona erecekti. Ena birkaç gün sonra gidecek ve yaz tatilinden sonra da Barcelona'ya dönmeyecekti. Aile doğrudan doğruya San Sebastián'dan Madrid'e taşınacaktı. Yeni dönem başladığı zaman bir önceki yıl gibi aynı ruhsal yalnızlık içinde kalacağımı düşündüm. Ama şimdi omuzlarımda anılardan oluşmuş büyük bir yük vardı. Biraz beni ezen bir yük.

Ena'yı yolcu etmeye gittiğim gün korkunç bir biçimde bitkindim. Ena istasyondaki kalabalık arasında sarışın erkek kardeşleri ve gitmek için biraz acele eden annesinin yanında göründü. Boynuma sarıldı ve birkaç kez öptü beni. Gözlerinin yaşardığını duyumsadım. Bu çok acıklıydı. Kulağıma eğilerek:

-Çok yakında yine görüşeceğiz, Andrea, dedi. Her zaman bana güven.

Belki de Jaime ile evlenip kısa bir süre sonra Barcelona'ya döneceği anlamında algıladım bunu.

Tren hareket ettiğinde Ena'nın babası ve ben istasyon alanında kalakaldık. Birdenbire kentte tek başına kaldığına pişman olan Ena'nın babasının canı çok sıkkındı. Bir taksiye binmemizi önerdi, olumsuz yanıt verince bir parça şaşırmış göründü. Tatlı bir gülümsemeyle baktı bana. Kendi düşünceleriyle bir an bile yalnız nasıl kalınacağını

bilmeyen insanlardan birisi diye düşündüm. Belki de hiç düşüncesi yok. Buna karşın çok sevimli buluyordum onu.

Nemli, ağır ve boğucu sıcağa karşın istasyondan eve dek büyük bir tur yaparak dönmek niyetindeydim. Yürümeye koyuldum... Barcelona son derece boşalmıştı. Temmuz sıcağı korkunçtu. Boş ve kapalı Borne pazarı çevresini dolandım. Yollar saman ve çürük meyvelerle lekelenmişti. Arabalarına koşulmuş birkaç at debelenip duruyordu. Birdenbire Guíxols'un stüdyosunu anımsadım ve Montcada Sokağı'na daldım. Oyma taşlı eski merdiveniyle avlu her zamanki gibi görkemliydi. Devrilmiş bir arabada hâlâ yonca kalıntıları vardı.

-Kimse yok Senyorita, dedi kapıcı bana, Senyor Guíxols dışarıda. Artık kimse gelmiyor, geçen hafta Sitges'e giden Senyor Iturdiaga bile gelmez oldu. Senyor Pons da Bancelona'da değil... Ama yukarıya çıkmak isterseniz anahtarı vereyim size; Senyor Guíxols kim olursa olsun anahtarı verebileceğimi söyledi...

Anılarımı göz önüne getirince amacımın bu denli ileri gitmek, kapalı olduğunu bildiğim bir stüdyoya girmek olmadığını düşündüm. Buna karşın kapıcının önerisini kabul ettim. Evin boş sessizliği ve eski duvarların serinliği ile bir an olsun korunabilmek bana iyi bir fırsat gibi göründü. Kapalı kalmış havada hâlâ vernik kokusu vardı. Guíxols'un her zaman malzemelerini sakladığı kapının arkasında unutulmuş bir çikolata tableti buldum. Tablolar

beyaz örtülerle titizlikle örtülmüştü ve kefene sarılmış hayaletlere benziyorlardı. Binlerce neşeli söyleşi anılarının ruhları.

Aribau Sokağına geldiğimde hava kararmak üzereydi. Stüdyodan çıktıktan sonra da uzun süre kenti yine umutsuzca dolaşmaya başlamıştım.

Odama girince kapalı pencerenin ve göz yaşlarının sıcak kokusuyla karşılaştım. Gloria'nın yatağıma uzanmış olduğunu ve ağladığını tahmin ettim. Birisinin girdiğini anlayınca büyük bir öfkeye kapıldı, ama girenin ben olduğumu görünce daha bir rahatladı.

-Bir parça uyudum Andrea, dedi bana.

Lambanın yanmadığını gördüm, çünkü birisi ampulü almıştı. Yatağın kenarına oturup ter ve gözyaşlarıyla ıslanmış elini ellerimin içine almaya hangi güç beni itmişti bilmiyorum.

-Niçin ağlıyorsun Gloria? Ağladığını bilmiyor muyum sanıyorsun?

O gün kendim üzgün olduğum için başkalarının üzüntüsü de öyle pek kötü görünmedi bana.

Bana hemen yanıt vermedi. Bir süre sonra mırıldandı.

-Korkuyorum, Andrea!

-Ama neden kızım?

-Eskiden sen kimseye bir şey sormazdın, Andrea... Şimdi daha iyi insan oldun. Duyduğum korkuyu sana söylemek isterdim, ama yapamıyorum.

Bir sessizlik oldu.

-Ağladığımı Juan bilsin istemiyorum. Eğer gözlerimin şiştiğini anlarsa uyuduğumu söyleyeceğim ona.

Bilmem bu geceki acı acı köpek havlamaları kötü bir olayın önsezisi miydi? Yorgunluğun beni rahatsız ettiği o dönemde sık sık başıma geldiği gibi uyuyamıyordum. Gözlerimi kapamaya karar vermeden önce gece masamın mermerini beceriksizce yokladım ve bir gün önceden kalma bir parça ekmek buldum. Hırsla yedim onu. Zavallı anneanneciğim kimi zaman küçük armağanlarını unuturdu. Sonunda uykuya yenilince komaya girmiş gibi , nerdeyse ölümün son noktasına gelmiş gibi oldum. Can çekişmem korkunçtu. O korkunç çığlıklar kulağıma geldiğinde epey bir süredir inliyor olmalıydım. Kim bilir belki de yalnızca bir an meselesiydi. Buna karşın, beni gerçeğe döndürmek için düşüme girdiğini sanıyorum. Aribau Sokağı'ndaki salonda böylesine bağrıldığını hiç duymamıştım. Kalkıp yatağımda oturmama ve sonra da titreyerek sıçramama neden olan çıldırmış bir hayvanın acı çığlığıydı bu.

Holde, yere düşmüş, feci bir baygınlıkla bacakları ayrılmış, kapkara iç çamaşırları ortada ve taşları tırmalayan elleriyle hizmetçi kadın Antonia'yı gördüm.

Dairenin kapısı ardına kadar açıktı ve kimi komşuların meraklı yüzleri sarkmaya başlamışlardı bile. Öylesine şaşırtıcı olan sahne az sonra gülünç gelmeye başladı bana.

Yarı çıplak koşup gelen Juan, bu komşuların yüzüne çarpmak için dairenin kapısına bir tekme attı. Sonra da kadının gerilmiş suratına tokat atmaya başladı ve başından boca etmek için Gloria'dan bir sürahi su istedi. Sonunda hizmetçi kadın, hıçkırmaya ve teslim olmuş bir köpek gibi boğulurcasma solumaya başladı. Ama hemen sonra, bu bir ateşkesmiş gibi yine o korkunç çığlıklarına döndü.

-Ölmüş! Ölmüş! Ölmüş.

Ve yukarıyı gösteriyordu.

Juan'ın yüzünün kül gibi olduğunu gördüm.

-Kim? Kim ölmüş! Sersem kadın...?

Onun yanıt vermesini beklemeden kapıya doğru koşarak, çılgın gibi merdivenleri çıkmaya başladı.

Tıraş bıçağı ile gırtlağını kesmiş, dedi sonunda Antonia.

Ve sonunda yere oturup umutsuzca ağlamaya başladı. Onun yüzünde gözyaşları görmek alışılmadık bir eğlenceydi. Bir karabasan figürüne benziyordu.

-Erken saatte kendisine bir fincan kahve çıkarmamı, geziye çıkacağını bildirmişti bana... Bu sabah söylemişti!.. Ve şimdi yere atılmış, kanlı bir hayvan gibi. Ay! Ay! "Trueno" artık baban yok senin...

Bütün evde gittikçe şiddetlenen yağmur sesi gibi bir şeyler duyulmaya başladı. Sonra çığlıklar, uyarılar. Bizler felç olmuştuk, öteki dairelerde oturan insanların açık kapıdan Román'ın odasına doğru çıktıklarını seyrediyorduk.

-Polise haber vermeli, diye bağırdı üçüncü katta oturan şişman doktor, telâşla merdivenleri inerken. Titreyen, uyuşuk bir topluluk oluşturan biz, ev kadınları, inanılmaz olaylar karşısında bir tepki vermek yürekliliğini göstermeksizin onun sözlerine uyduk. Antonia hâlâ bağırıyordu; Gloria'nın, anneannemin, kendisinin ve benim oluşturduğumuz tıkız ve tuhaf grup arasında yalnızca bu ses duyuluyordu. Bir an sonra kanımın yeniden aktığını duyumsadım ve kapatmak için kapıya yöneldim. Arkamı dönünce anneannemi gördüm, gerçek varlığının ilk kez ayrımında oluyordum. Kuşkusuz her günkü âyine gitmek için taktığı siyah tül başörtüsünün altında ezilmiş ve ürkek görünüyordu. Titriyordu.

-O intihar etmedi, Andrea... Ölmeden önce pişman olmuştu, dedi bana çocukça.

-Evet canım, evet.

Benim onaylamam onu teselli etmiyordu. Dudakları mosmor olmuştu. Konuşurken kekeliyordu. Nemli gözleri, göz yaşlarının içtenlikle fışkırmalarına izin vermiyordu.

-Yukarıya çıkmak istiyorum... Román'ımla gitmek istiyorum.

Onun istediğini yapmak daha iyi gibi geldi bana. Kapıyı açtım ve o çok iyi tanıdığım merdiveni basamak basamak çıkmasına yardım ettim. Giyinik olmadığımın ve geceliğimin üstüne yalnızca bir sabahlık geçirdiğimin ayrımında bile değildim. Merdivenleri dolduran bu insanlar nereden çıktılar, anlamıyorum. Bina kapısında bu çığ gibi büyüyen kalabalığı önlemeye çalışan bekçilerin sesleri geliyordu. Aralarından geçmemize izin verirlerken dikkatli dikkatli bize bakıyorlardı. Arada bir kafamla yol açıyordum. Her basamakta yeni acı bir korku ve tiksinti dalgası sarıyordu beni. Dizkapaklarım yürümemi zorlaştıracak denli sinirli oynuyorlardı. Juan sapsarı kesilmiş, perişan iniyordu. Birdenbire bizi gördü ve önümüzde durdu.

-Anne! Lanet olsun! Anneannemin görüntüsü neden onu böyle öfkeden kudurtmuştu. Kudurmuş gibi bağırıyordu ona.

-Hemen eve!

Vuracakmış gibi yumruğunu kaldırdı, o anda insanlar arasında bir mırıltı yükseldi. Anneannem ağlıyordu, ama çocuk gibi burnunu çekerken çenesi titriyordu.

-O benim oğlum! Benim oğlum!... Yukarı çıkmak benim hakkım! Onu görmem gerek...

Juan sessiz kalakaldı. Gözleri, kaygıyla kendisini seyreden yüzleri yeniden inceliyordu. Sonunda gürledi.

-Sen, aşağıya, yeğenim! Seni ilgilendiren bir şey yok, dedi bana.

Sonra annesinin belinden yakaladı ve nerdeyse sürükleyerek yukarı çıkmasına yardım etti. Anneannem oğlunun omuzuna dayanmış ağlıyordu.

Bizim daireye girince oraya da birçok insanın doluştuğunu ve merakla köşe bucak her yana dağıldıklarım ve acıyarak mırıldandıklarını gördüm.

Bu insanların arasından geçerek ve kimisini iterek banyonun bulunduğu kısma dek sıvışabildim. Oraya sığındım ve kapıyı kapadım.

Ne yaptığımı bilmeden, otomatik olarak kirli küvetin içinde, her günkü gibi çırılçıplak ve duşun soğuk suyunu kullanmaya hazır buldum kendimi. Aynada kendimi sefil bir biçimde sıska, soğuktan ölüyormuşum gibi dişlerim birbirine çarparken gördüm. Gerçek şu ki, her şey benim trajedi kapasitemi aşacak denli korkunçtu. Duşu açtım ve kendimi başka günlerdeki gibi görünce sinirli bir gülme krizine yakalandığımı sanıyorum. Hiçbir olayın olmadığı bir gün. Su bedenime çarpıp beni serinleterek dökülürken "Histeriğin biri oldum artık" diye düşünüyordum. Su damlacıkları omuzlarımdan ve göğsümden yuvarlanıyor, karnımda yalaklar oluşturup bacaklarımı yıkıyorlardı. Román yukarıda idam edilenlerin sırıtışını almış yüzüyle, kanlar içinde yere serilmiş yatıyordu. Duş, sürekli dökülen serinletici çağlayanlar gibi üzerime çarpıp duruyordu.

Kapının öte yanında insan gürültüsünün nasıl arttığını duyuyordum, oradan hiç kımıldamayacağımı duyumsuyordum. Aptallaşmış gibiydim.

O sırada banyonun kapısını yumruklamaya başladılar.

XXIII

Birisi balkonları kapadığı, nerdeyse çivilediği için bu olayı izleyen günler büyük bir karanlığa gömüldü. Dışarıdan rüzgâr esintisinin girmesini bile engelliyor gibiydi. Yoğun ve pis kokulu bir sıcak her yanı sarmıştı, ben de zaman kavramını yitirmeye başlamıştım. Saatler ya da günler hep birbirini aynısı idi. Günler ve geceler de aynıydılar. Gloria hastalandı, ve kimse aldırış bile etmedi. Yanına oturdum ve ateşinin yüksek olduğunu anladım.

-O adamı götürdüler mi?

Sürekli bunu soruyordu.

Ona su veriyordum. Su içmekten hiç bıkmayacak gibiydi. Arada bir Antonia geliyordu, ama ona öylesine bir kinle bakıyordu ki, zamanımın büyük bir kısmını olabildiğince Gloria'nın yanında geçirmeyi yeğliyordum.

-Ölmeyeceksin, cadı! Ölmeyeceksin, katil! diyordu.

Román'ın yaşamının son günlerini de Antonia'dan öğrendim. Bir sis tabakası arkasında gibi duyduğum ayrıntılar. 'Görme yeteneğimi yavaş yavaş yitiriyordum sanki. Olayların çerçeveleri benim için gittikçe silikleşiyordu.

Anlaşıldığına göre Román ölmeden bir gün önce Antonia'ya telefon edip yolculuktan döndüğünü -Román o günlerde evde yoktu- ve sabahın ilk saatlerinde çıkmak zorunda olduğunu söylemiş. "Lütfen yukarı çıkın, valizlerimi yapın ve temiz olan bütün çamaşırlarımı getirin, uzun bir süre için buradan gidiyorum.... Antonia'ya göre Román'ın son sözleri bunlarmış. Boğazını kesmek düşüncesine birdenbire kapılmış olmalı, traş olurken yakalandığı anî bir çılgınlık. Antonia onu gördüğünde yanaklarında traş sabunu kalıntıları varmış.

Gloria durmadan Román'la ilgili ayrıntıları soruyordu.

-Ya resimler? Resimler bulunmadı mı?

-Hangi resimler, Gloria? Yorgunluk yüzünden bitkin bir hareketle ona doğru eğiliyordum.

-Román'ın beni resmettiği tablo. Benim mor susamlı tablom.

-Bilmiyorum. Hiçbir şey bilmiyorum. Hiçbir şey öğrenemiyorum.

Gloria biraz düzelince:

-Ben Román'a âşık değildim, Andrea... dedi. Düşündüklerini artık yüzünden okuyorum, kızım. Román'dan nefret de etmediğimi düşünüyorsun...

Gerçek olan hiçbir şey düşünmediğimdi. Beynim aşırı derecede körelmişti. Gloria'nın elleri ellerim arasında, onun konuşmasını dinlediğim hâlde onu unutabiliyordum.

-Román'ın kendisini öldürmesine ben neden oldum. Onu polise ihbar ettim, o da bu yüzden intihar etti... O sabah onu almaya geleceklerdi...

Gloria'nın söylediklerinin hiçbirisine inanmıyordum. Román'ı bir ölünün hayaleti olarak düşünmek daha gerçekçiydi. Birkaç yıl önce ölmüş ve sonunda cenennemine asıl şimdi giden bir adam... O umutsuz müziğini, duymaktan çok hoşlandığımı ve sonunda bu müziğin benim üzerimde bir tükenmişlik, ölümle yok olmuş izlenimi bıraktığını anımsadıkça, arada bir heyecanlandığımı duyumsuyordum.

Anneannem kimbilir hangi gizemli teselliyi kulağıma fısıldamak için zaman zaman yanıma gelirdi. Onu elden etekten etmeyen bir imanla aydınlanmış olan anneannem, oğlunun hasta yüreğine son anda ilahi bağışlamanın ulaştığına inanarak sürekli dua ediyordu.

-Bunu bana Meryem Anamız söyledi, kızım. Dün gece başı ilahi bağışlamayla halelenmiş olarak göründü ve bana o söyledi...

Juan uzun süre, belki de iki günden fazla dışarıda kaldı. Morgda, ve belki de daha sonra, Român'ın yapayalnız kaldığı ıssız son ikâmetgâhında cesedine eşlik etmiş olmalıydı.

Sonunda bir gün ya da bir gece onu evde gördüğüm zaman en kötü anları artık geçirmiş olduğumuzu sandım. Ama daha onun ağladığını işitmemiz de varmış geride Yıllarca yaşasam da onun o umutsuz inlemelerini hiçbir zaman unutmayacağım. Román, Juan benimdir derken ne kadar haklıymış, anladım. Şimdi o ölünce Juan'ın acısı, sevgilisini yitiren bir kadının acısı gibi iffetsiz, ya da ilk oğlunun ölümü ile genç bir kadının duyduğu acı gibi çıldırtıcıydı.

Evin köşe bucağında canlı kurtçuklar gibi gittikçe artan acıları içime ata ata kurumuş ve açık gözlerimle kaç saat uyanık kaldım bilmiyorum. Sonunda kendimi bir yatağa atttıktan sonra da ne kadar uyuduğumu bilmiyorum. Ama yaşamım boyunca bu denli çok uyumamıştım. Sonsuza dek gözlerimi kapamıştım sanki.

Yeniden yaşadığımın ayrımına vardığım zaman, karanlıktaki yankıların boğuk sesleri hâlâ aklımda kalan derin bir kuyunun dibinden yeni çıkmışım gibi bir duyguya kapıldım.

Loş odamdaydım. Evin bu denli sessizliği insana tuhaf bir mezarlık duygusu veriyordu. Aribau Sokağı'nda hiçbir zaman duymadığım bir sessizlik.

Uyuduğum zaman evin insanlarla ve seslerle dolu olduğunu anımsadım. Şimdi hiç kimse yok gibiydi. Sanki içinde oturan herkes evi bırakıp gitmişti. Eğilip mutfağa baktım, ateşin üstüne konmuş iki tencerenin fokurdadığını gördüm. Yer döşemeleri süprülmüş gibiydi ve pek uygun düşmeyen ağır, yumuşak bir ev dinginliği vardı. Dip tarafta, siyahlar giymiş Gloria çocuk çamaşırı yıkıyordu. Gözlerim şişmişti ve başım ağrıyordu. Gloria gülümsedi bana.

-Ne kadar uyudun biliyor musun, Andrea? dedi bana yaklaşırken. Tam iki gün uyudun... Aç değil misin? diye sordu sonra.

Bir bardağa süt doldurdu ve bana uzattı. Sıcak süt şahane geldi ve büyük bir istekle içip bitirdim.

-Bu sabah Antonia "Trueno" ile çekip gitti, dedi Gloria.

Böylece bana rahatça mutfakta bulunuşunu açıklamış oluyordu.

-Bu sabah Juan uyurken çekip gitmiş. Çünkü Juan onun köpeği de alıp götürmesini istemiyordu, kızım. Biliyorsun, "Trueno" onun büyük aşkıydı... İkisi birlikte kaçtılar.

Gloria aptal aptal güldü ve sonra göz kırptı.

-Dün gece teyzelerin geldi... şimdi alay ediyordu.

-Angustias mı? diye sordum.

-Hayır, ötekiler, sen onları tanımıyorsun. Evli olan ikisi, kocalarıyla birlikte. Seni görmek istiyorlar, ama önce giyinmeni salık veririm sana, kızım.

Evde boyanmış, rengi atmış, sabun kokan yazlık tek giysimi giymek zorunda kaldım. Sonra yatak odasının bulunduğu dipteki bölüme isteksizce gittim. Girmeden önce dua ediyorlaşmış gibi sesler duydum.

Işık ve alacakaranlık, her şey benim gözlerimi rahatsız ettiği için bir an kapıda bekledim. Oda hemen hemen karanlıktı ve yapma çiçek kokuyordu. Karanlıkta, yaz sıcağının ağırlaştırdığı ter kokularını yayan, besili insan tipleri görülüyordu. Bir kadın sesi duydum:

-Onu kötü yetiştirdin. Onu nasıl kötü yetiştirdiğini anımsa, anne. İşte sonu böyle bitti...

-Her zaman haksız davrandınız, anne. Her zaman erkek çocuklarınızı yeğlediniz. Bu sonun suçlusu sizsiniz, bunun ayrımında mısınız?

-Bizi hiç sevmedin anne. Hep küçümsedin bizi. Her zaman kızlarından yakınırken gördük seni, oysaki yalnızca mutluluk verdik sana...; işte, işte şımarttığın erkek çocukların dan gördüğün karşılık...

-Senyora, bu ruhu cehenneme yollayan Tanrı'ya karşı hesap vermek zorundasınız.

Kulaklarıma inanamıyordum. Gözlerimdeki tuhaf görüntülere de inanamıyordum. Yavaş yavaş yüzler Go-

ya'nın yapıtlarındaki gibi eğri büğrü yassılmış gibi belirmeye başladı. Yas giysili bu insanlar tuhaf bir olayı kutlayacak gibiydiler.

-Yavrularım, ben hepinizi çok sevdim!

Zavallı yaşlı kadını bulunduğum yerden pek göremiyordum, ama gözümün önüne sefil koltuğuna oturmuş olarak getiriyordum. Uzun bir sessizlik oldu ve sonunda titreyen başka bir iç çekişi duydum.

-Ah Tanrım!

-Bu evin sefaletini görmek yeter. Senin her şeyini çaldılar, soyup soğana çevirdiler ve sen, bunları görmüyordun. Senden bir şey istediğimiz de bize hiç yardım etmedin. Şimdi bize bırakacağın kalıt fos çıktı, üstüne üslük ailede bir de intihar olayı...

-Ben en mutsuz olanların yardımına koştum... Bana daha çok gereksinme duyanların.

-Ve böylece onları sefalete gömdün. Ama sonucun ayrımında değil misin sen? Bizim yoksun bırakılmamıza karşılık hiç olmazsa onlar mutlu olsalardı; ama görüyorsun, burada olanlar bizi haklı çıkarıyor!...

-Ve bizi dinleyen o zavallı Juan: Düşmüş bir kadınla evlenmiş, yararlı bir şey yapmayı bilmeyen, açlıktan ölen Juan!

(Juan'a bakıyordum. O öfke krizlerinden birisine yakalansın istiyordum. İşitmiyormuş gibi yapıyordu. Camdan sokak ışığının süzüldüğünü görüyordum.)

-Juan, oğlum benim, dedi anneannem. Bunlar haklı mı, sen söyle. Doğru olanın bu olduğuna sen de inanıyorsan...

Juan çıldırmış gibi döndü.

-Evet, anne, haklılar... Lanet olsun! Hepsinin canı cehenneme!

O zaman oda kargaların kanat çırmalarıyla, altüst oldu. İsterik çığlıklar.

XXIV

Çok zaman sonra bile Román'ın fiziksel bakımdan öldüğüne gerçekten inanamadığımı anımsıyorum. Yaz mevsimi, eylül ayında yaldızlı ve kızılımtırak rengine bürününceye dek Román, hâlâ odasında yatağına uzanmış, durmadan sigara içiyormuş, ya da "Trueno"nun, hizmetçi kadının bir delikanlı sevgilisini kaçırır gibi alıp götürdüğü o ışıl ışıl siyah köpeği okşuyormuş gibi geldi hep.

Kimi zaman, biraz serinlemek için evin her yanı gibi sıcak olan odamın döşemesine yarı çıplak oturuyor, tahta gıcırtılarını, ışıklar yeniden yanarken pencerelerin aralıklarından gelen çıtırtıları anımsatan tahta gıcırtılarını dinliyordum... Böyle hüzünlü akşam saatlerinde Román'ın kemanını, sıcak iniltisini anımsamaya başlıyordum. Karşımda, aynada yansıyan biçimlerin geçiti görülüyordu: Yanık renkli iskemleler, duvarlardaki yeşil, külrengi kâğıtlar, yatağın baş köşesi, ve bütün bu senfoninin altında, taş

karoların üstüne her zamanki gibi oturmuş , sıcaktan boğulmuş benim kendi bedenim... Bu saatlerde, müziğini hangi köşelerde kemana aktardığını düşünmeye başlıyordum. Kendi hıçkırıklarını alıp onları eski altın gibi öylesine bir güzelliğe dönüştüren o adam artık bana pek kötü görünmez olmuştu... O zaman Román için bir özlem, ve yaşarken hiç duyumsamadığım yanımda görme isteği doğuyordu içimde. Kemanın üstündeki ya da eski piyanonun lekeli tuşlarında dolaşan ellerine duyduğum korkunç bir özlem.

Bir gün yukarıya çatıdaki odasına çıktım. Bu duygunun ağırlığına artık dayanamadığım bir gün; ve rezil bir biçimde odayı boşalttıklarını gördüm. Kitapları, kütüphanesi yok olmuştu. Şiltesiz çek-yat, ayakları havada duvara dayanmıştı. Román'ın orada bulunan cicili bicili şeylerinden tek bir tanesi kalmamıştı. Keman kutusu orada kapağı açık ve boştu. Dayanılmaz bir sıcak vardı. Taraçaya bakan küçük pencereden boğucu güneş ışığı giriyordu. Saatlerin tik taklarını duyurmamak bana çok tuhaf geldi.

İşte o anda Román'ın gerçekten öldüğünü, bedeninin parçalandığını ve eski ruhundan soyutlanmış, şimdi çok perişan görünen antika içki dolabını acımasızca örseleycn güneşin altında, herhangi bir yerde çürümekte olduğunu anladım.

O zaman geçirdiğim zafiyetin sürekli ve ürkütücü bir biçime dönüştürdüğü karabasanlar gelmeye başladı...

Román'ın kefenine bürünmüş olduğunu, eşyaların uyumunu ve yakıştırılmasını çok iyi bilen sinirli ellerinin çürüdüklerini düşünmeye başladım. Yaşamın hem katılaştırdığı hem de esnekleştirdiği, tütün lekesiyle kararıp sararan, ama ancak kalkarak konuşmasını iyi bilen o eller. Bir anda konuşmaya gerçek bir belagatla kalkmayı biliyorlardı. Bu becerikli eller -meraklı, açgözlü, hırsız elleri- ilk anda bana ahmakça gururlu, yumuşak ve iri görünüyordu. Sonra da soyulmuş kemiklerden iki salkıma dönüşen eller.

Bu korkunç görüntüler o yaz günü tekdüze bir acımasızlıkla peşimi bırakmadılar. Boğucu akşam üzerleri, uyuşukluk yüklü uzun gecelerde kırılmış yüreğim, aklımın kovmak için yeterli olmadığı imgeler alıyordu.

Hayaletleri kovmak için sık sık sokağa çıkıyordum. Kendimi harap ediyor, boşu boşuna kentte koşuyordum. Boyası atmış ve her gün biraz daha üstümden düşen siyah giysimi giyiyordum. Bu çok eski giysimden utandığım için içgüdüsel olarak kentteki lüks ve bakımlı mahallelerden kaçıyordum. Hüzünlü, bozuk, tozlu çamurlu kenar mahallelerde koşuyordum. Eski sokaklar beni daha çok çekiyordu.

Bir akşamüstü Katedralin yakınlarında eski kenti daha da eski kılan çanların ağır ağır çaldıklarını duydum. İlk yıldızlarla daha mavi ve daha tatlı bir renge bürünen gökyüzüne baktım ve hemen hemen üzerimde mistik bir güzellik izlenimi bıraktı. Yukarı bakarken , gittikçe yak-

laşan gecenin büyük tatlılığı altında, oracıkta bir yerde ölmek isteği gibi bir izlenim. Soluk aldıkça açlıktan ve itiraf edilemez isteklerle duyarak göğsüm ağrıyordu. Bir ölüm kokusu alıyormuşum ve korkmama neden olduktan sonra bana ilk kez iyi görünüyormuş gibi... Kuvvetli bir rüzgâr çıktığında ben orada, duvara dayanmış, sersemlemiş ve yarı hareketsiz kalakalmıştım. Yıkık bir evin eski balkonundan bir çarşaf sarktı, silkinişi beni uyuşukluğumdan kurtardı. O gün kafam yerinde değildi. Beyaz kumaş bana büyük bir kefen gibi göründü ve koşmaya başladım... Yarı çılgın bir durumda Aribau Sokağı'na geldim.

Böylece, evde ölümün varlığını duymaya başladığımda, o trajedinin ardmdan hemen hemen iki ay geçmişti.

Az sonra yaşam bana tümüyle eskisi gibi görünüyordu.

Aynı çığlıklar her şeyi altüst ediyordu. Juan yine Gloria'yı dövüp duruyordu. Belki artık herhangi bir şey için dövme alışkanlığı edinmişti ve hatta kabalığı iki kat olmuştu... Yine de bana göre arada büyük bir fark yoktu. Sıcak hepimizi boğuyordu ve buna karşın gittikçe buruşukları artan anneannem soğuktan titriyordu. Ama bu anneannenin o eski yaşlı kadınından pek bir farkı yoktu. Daha üzgün de görünmüyordu. Bana yine gülümsüyor ve armağanlar veriyordu ve sabahları Gloria eskiciye seslendikçe yatak odasındaki Meryem'e dua ediyordu.

Gloria'nın bir gün de piyanoyu sattığını anımsıyorum. Satış işi her zamankinden daha kârlı olmuştu ve burnum,

bu satışın o gün yemeğe et koymak gibi bir lükse izin verdiğini anladı. Yemekleri denetleyecek ve yalnızca varlığı ile hepsini berbat edecek Antonia artık evde olmadığından, Gloria her şeyin daha iyi olması amacıyla elinden gelen çabayı gösteriyordu.

Mutfakta büyük bir skandal koptuğunu duyduğumda, giyinmiş, sokağa çıkmak üzereydim. Korkunç bir öfkeye kapılmış olan Juan, biraz önce açlığımı kışkırtan bütün yemek tencerelerini fırlatıyor ve yerde kıvranan Gloria'yı tekmeleyip duruyordu.

-Rezil! Román'ın piyanosunu sattın ha! Román'ın piyanosunu, rezil! Domuz karı!

Anneannem her zamanki gibi, babasının bu durumunu görmemesi için çocuğun küçücük yüzünü kapatırken tir tir titriyordu.

Juan'ın ağzından köpükler saçılıyordu ve gözleri yalnızca akıl hastanelerinde rastlanan gözlere benziyordu. Dövmekten yorulunca, boğulmakta olan bir insan gibi ellerini göğsüne koydu ve sonra çam iskemlelere, masaya, tencerelere akıl almaz bir öfkeyle yeniden saldırdı... Gloria yarı ölmüş gibi ayağa kalkıp kaçtı, bizler de Juan'ı çığlıklarıyla başbaşa bırakıp çıktık. Sakinleşince -bana anlattıklarına göre- başını elleri arasına almış ve sessiz sessiz ağlamaya başlamış.

Ertesi gün Gloria yavaşça ve birşeyler fısıldayarak odama girdi ve bana, bir doktor çağırmaktan ve Juan'ı akıl hastanesine yatırmaktan söz etti.

-Bence iyi olur, dedim (ama bu tasarının düşünceden ileriye gitmeyeceğinden emindim.)

Odanın bir köşesine oturmuştu. Bana baktı ve:

-Andrea, dedi, ne denli korktuğumu bilmezsin

Her zamanki gibi yüzü anlamsızdı, ama korkudan gözlerinde yaşlar akıyordu.

-Haksızlık bu, Andrea, çünkü iyi bir kızım ben...

Bir süre sustu, düşüncelere dalmış gibiydi. Aynaya yaklaştı.

-Ve de güzel.... Güzclim, doğru değil mi?

Üzüntüsünü unutarak bedenini sevecenlikle elleriyle okşuyordu. Bana döndü.

-Gülüyor musun?

İçini çekti. Birdenbire yeniden bir korkuya kapıldı...

-Hiçbir kadın benim çektiğim kadar çekmemiştir Andrea. Roıman'ın öldüğünden beri Juan benim uyumamı istemiyor. Kardeşi acıdan inlerken benim uyumaktan başka şcy bilmeyen bir hayvan olduğumu söylüyor. Böyle söylüyor, kızım, sen gül bakalım... Ama bunu sana gece-yarısı yatakta söyleselerdi!... Hayır Andrea, bir adamın elleri boğazında, yarı boğulmuş bir biçimde uyanmak hiç de gülünç değil. Gece gündüz uyumaktan başka bir şey yapmayan bir. domuz olduğumu söylüyor. Gece uyuya-madığıma göre gündüz nasıl uyumam?... Kızkardeşimin

evinden çok geç dönüyorum ve kimi zaman beni sokakta beklerken buluyorum onu. Bir gün bana kocaman bir bıçak gösterdi, yarım saat gecikecek olursam boğazıma saplayacağını söyledi. Onda bunu yapacak yürek yok diye düşünüyorsundur sen, ama bir delinin ne yapacağını kim bilebilir!... Beni öldürmesini salık vermek için Román'ın her gece ona göründüğünü söylüyor... Sen olsan ne yapardın, Andrea? Kaçardın, değil mi?

Kendisine yanıt vermemi beklemedi.

-Elinde bıçakla ve uzun bacaklarıyla, dünyanın öbür ucuna dek seni izleyecek olan bir adamdan nasıl kaçılır? Ah kızım! Korku nedir sen bilemezsin!... Sabahın erken saatlerinde bitip tükenmiş bir bedenle bu denli deli bir adamın yanında yatmak...

"Yatakta, başımı yastığa gömmek ve sonunda dinlenebilmek için onun uyuduğu anı bekliyorum. Ve hiç uyumadığını görüyorum. Yanımda gözlerinin açık olduğunu duyumsuyorum. Arkası dönük uzanmış olarak her şeyi dikizliyor ve kaburgaları inip kalkıyor. Her an soruyor: "uyuyor musun?"

"Ve sakinleşmesi için onunla konuşmam gerekiyor. Sonunda daha fazla dayanamıyorum, uyku gözlerimin arkasında kara bir sancı gibi bastırıyor ve bitip tükenmiş bir hâlde, dayanacak gücüm kalmıyor... Hemen anında bedenini bedenime değdirirken soluğunu ensemde duyumsuyorum. Ve korkudan ter içinde yeniden fırlamam

gerekiyor, çünkü elleri yavaş yavaş boğazıma dokunuyor ve dolaşıp duruyor...

"Her zaman böyle kötü olsaydı kızım, ona kin beslerdim, bu da daha iyi olurdu. Ama kimi zaman beni okşuyor, özür diliyor benden ve küçük bir çocuk gibi ağlamaya başlıyor... Ya ben, ne yapıyorum, kızım? Ben de ağlamaya başlıyorum, pişmanlık duyuyorum... Hepimiz pişmanlık duyarız, inanmazsın ama ben bile duyuyorum...Ben de onu okşuyorum... Sonra, sabah olunca, bu anları onu anımsatacak olsam beni öldürmek istiyor... Bak!

Çabucak bluzunu çıkarıyor, ve sırtındaki kan oturmuş morartıyı gösteriyor bana.

Odada başka birisinin olduğunun ayrımına vardığımızda korkunç yara izine bakıyordum. Arkamı dönünce anneannemin buruşuk yüzünü öfkeyle salladığını gördüm.

Ah anneanneciğimin öfkesi! Anımsayabildiğim tek öfkeli anı... Biraz önce aldığı mektup elinde, girdi içeri. Üzüntüyle sallıyordu mektubu.

-Kötü kadınlar! Kötü kadınlar! dedi bize. Orada yine ne çevirip duruyorsunuz, küçük yaramazlar? Akıl hastanesi!... Çocuğunu giydiren, yediren, geceleri karısı rahat uyusun diye gezdiren iyi yürekli bir adam ha!.. Çılgın kadınlar! Onun saçının bir teline dokunmadan önce siz ikiniz birlikte akıl hastanesine beni kapatın!

Öç alırmışcasına mektubu yere fırlattı ve başını sallaya sallaya, inleyerek ve kendi kendine konuşarak çekip gitti.

Yere fırlattığı mektup bana gelmişti. Ena Madrid'den yazıp yollamıştı. Yaşamımın akışını değiştirecekti.

XXV

Valizimi hazırlamış, kilitleri kırık olduğu için iple sıkıca bağlamıştım.. Yorulmuştum. Gloria akşam yemeğinin hazır olduğunu söyledi. Bu son gece, akşam yemeğini kendileriyle yemeğe çağırmıştı. Bu sabah kulağıma eğilmiş:

-Bütün meyve ve çiçek desenli tabakları sattım dedi. Bu denli eski ve çirkin parçalara bu kadar para vereceklerini bilmiyordum, kızım.

O gece ekmek boldu. Beyaz balık yendi. Juan keyifli görünüyordu. Çocuk yüksek iskemlesinde bir şeyler mırıldanıyordu ve o bir yıl içinde nasıl büyüdüğünün şaşkınlıkla ayrımına vardım. Her zamanki lamba balkonun siyah camlarına yansıyordu. Anneannem:

-Küçük yaramaz! dedi. Bakalım yakında bizi görmeye gelecek misin, gelmiyecek misin...

Gloria küçük elini, masa örtüsünün üstündeki elimin üzerine koydu.

-Evet, çabuk dön Andrea, seni çok sevdiğimi biliyorsun...

Juan araya girdi:

-Andrea'yı sıkmayın. Gitmekle iyi ediyor. Sonunda çalışmak ve bir şeyler yapmak fırsatı geçti eline... Şimdiye dek tembellik etmediği söylenemez.

Akşam yemeğini bitirdik. Ona ne diyeceğimi bilemiyordum. Gloria kirli tabakları bulaşık eviyesine götürdü, sonra dudaklarını boyamak ve mantosunu giymek üzere kalktı.

-Tamam kızım, bana bir öpücük ver, belki bir daha seni göremem... Çünkü erken saatte gideceksin, değil mi?

-Yedide.

Onu kucakladım ve ne tuhaf, onu sevdiğimi anladım. Daha sonra çekip gittiğini gördüm.

Juan holün ortasında durmuş, valizimi dairenin kapısına yakın bir yere koymak için yaptığım hareketlere bakıyordu. Giderken olabildiğince az gürültü yapmak, kimseyi rahatsız etmek istemiyordum. Dayım beceriksiz bir sevecenlikle elini omuzuma koydu ve böylece kolu kadar bir mesafeden bana baktı.

-Pekâlâ yeğenim, sana iyi şanslar! Ne olursa olsun yabancı bir evde yaşamak ailenle olmakla aynı şey

değildir. Ama kendi ayaklarının üstünde durman iyi olur. Yaşamın ne demek olduğunu öğren...

Son kez Angustias'ın odasına girdim. Hava sıcaktı ve pencere açıktı; sokağın o tanıdık fenerinin ışığı, hüzünlü, sarımtırak çizgiler hâlinde yer döşemesine yansıyordu.

Çevremde olan biteni daha fazla düşünmek istemedim ve yatağa girdim. Ena'nın mektubu bu kez bana gerçekten kurtuluş ufkunu açmıştı.

"... Babamın bürosunda sana göre bir iş var, Andrea. Hem özgürce yaşamanı sağlayacak, hem de üniversite öğrenimini sürdürebileceksin. Şimdilik bizimle yaşayacaksın, ama daha sonra istersen evini seçeceksin, seni zorla alıkoymak söz konusu olmayacak. Annem senin odanı hazırlamaktan çok mutlu. Ben de sevinçten uyuyamıyorum."

Bana tüm tedirginliklerini ve umutlarını anlattığı mektup çok uzundu. O kış Jaime'nin de Madrid'de olacağını söylüyordu. Sonunda öğrenimini bitirmeye ve sonra da Ena ile evlenmeye karar vermişti.

Uyuyamıyordum. Bir yıl önce, kasabamda, altı trenini kaçırma korkusuyla -nitekim kaçırmıştım- yarım saatte bir beni yatağımdan sıçratan o tedirgin bekleyişi bir kez daha duyumsamak aptallıktı. Şimdi artık aynı şeyleri düşlemiyordum, ama bu gidiş bir kurtuluş gibi beni coşturuyordu. Birkaç günlüğüne Barcelona'ya gelmiş olan Ena'nın babası, Madrid'e dönerken kendisine eşlik etmem için ertesi gün beni almaya gelecekti. Onun arabasıyla yolculuk yapacaktım.

Şoför yavaşça kapıyı çaldığı zaman ben giyinmiştim bile. Bütün ev, balkonlardan giren külrengi ışığın altında sessiz ve uyur görünüyordu. Anneannemin odasına eğilip bakmak yürekliliğin gösteremedim. Onu uyandırmak istemiyordum.

Yavaşça merdivenden indim. Sevinçli bir coşku duyuyordum. İlk kez çıkarken duyduğum korkunç umudu ve yaşama isteğini anımsıyordum. Buruk bir biçimde umduğum hiçbir şeyi bulamadan çekip gidiyordum: Dolu dolu bir yaşam, sevinç, derin bir ilgi ve sevgi. Aribau Sokağı'ndaki evden hiçbir şey götürmüyordum. En azından o zaman böyle düşünüyordum.

Ena'nın babası ayakta, siyah uzun arabasının yanında beni bekliyordu. Yürekten bir hoşgeldin demek için ellerini uzattı. Şoförüne dönüp anlamadığım bir şeyler söyledi. Sonra içtenlikle gülümseyerek:

-Öğle yemeğini Zaragoza'da yeriz, ama şimdi iyi bir kahvaltı yapmamız gerek; yolculuk hoşunuza gidecek, Andrea. Göreceksiniz...

Sabah havası insanı canlandırıyordu. Toprak gece yağan çığla ıslanmışa benziyordu. Arabaya girmeden önce gözlerimi bir yıl boyunca yaşadığım eve çevirdim. Güneşin ilk ışıkları pencerelerine vuruyordu. Birkaç dakika sonra Aribau Sokağı ve tüm Barcelona geride kalmıştı.

Prof. Dr. Yıldız Ersoy CANPOLAT : Çorum'da doğmuştur. Orta ve yüksek öğrenimini İstanbul'da yapmış, İstanbul Üniversitesi Fransız Dili ve Edebiyatı Bölümünden mezun olduktan sonra İspanyol ve Latin Amerika edebiyatlarıyla ilgili araştırmalarını Madrid Complutence Üniversitesinde ve Meksika'da El Colegio de Mèxico'da sürdürmüştür. Önce Hacettepe Üniversitesinde, daha sonra da Ankara Üniversitesinde uzun yıllar öğretim üyesi olarak çalışan Yıldız Ersoy Canpolat, Pio Baroja'dan çevirdiği "Bilgi Ağacı" adlı romanı ile 1982 Yaşar Nabi Çeviri Ödülü'nü kazanmıştır. Ayrıca İspanya Kralı Juan Carlos tarafından İspanyol Sivil Liyakat Madalyası ile, Arjantin Hükümeti'nce de Sivil Hizmet Madalyası ile ödüllendirilmiştir.

Yıldız Ersoy Canpolat'ın İspanyol ve Latin Amerika edebiyatlarıyla ilgili çok sayıda makalesi ile "Çağdaş İspanyol Romanı" ve İç Savaş sonrası İspanyol Romanı" adlı inceleme kitapları vardır. Ayrıca İspanyolcadan çevirdiği pek çok makale, roman, şiir ve öykü kitapları yayımlanmıştır.

• • •

HİÇ: Çağdaş İspanyol romanının en önemli yazarlarından birisi olan Carmen Laforet "Hiç" adlı romanında, iç savaş sonrasında İspanya'nın içinde bulunduğu durumu, felsefe öğrenimi yapmak üzere Barcelona'ya, anneannesinin evine gelen başkahramanı Andrea ile gözler önüne sermektedir. Eski ihtişamını yitiren bu ev, İspanya'nın bir simgesi gibidir. Tüm varsıllıklarını yitiren bu kent soylu ailenin bireyleri de yaşamlarını sürdürebilmek için kumar oynamaktan, kirli işlere girmekten, bir öğün yemek için antika eşyalarını satmaktan geri kalmazlar; anneanne dışında bütün bireyler birbirleriyle sürekli kavga ederler. Bir parçası oldukları İsyanyol toplumu ile özdeşmişlerdir sanki. Okuyucu, 1936-1939 yılları arasında süren içsavaşın toplumu nerelere sürüklediğine bu romanda tanık olacaktır.

Katı bir sansürün uygulandığı bir dönemde yazılan bu romanın yayımlanma olanağı bulması, yazarın uyguladığı değişik bir anlatımla sağlanmıştır. Bu yapıtta nedenler yoktur, sonuçlar vardır; böylece okurun düş gücüne geniş bir pencere açmaktadır.

ISBN 975-17-2677-8

9 789751 726773

2.700.000.-TL